

Täysistunto

Keskiviikko 21.9.2016 klo 10.00—20.55

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Hallituksen esitys HE 134/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut erikoisvaliokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu keskeytettiin tiistaina 20.9.2016 pidetyssä täysistunnossa. Keskustelu jatkuu nopeatahtisena. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskustelun jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4.—22. asiasta.

Keskustelu

10.02 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies, värderade talman! Oikeusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 916 miljoonaa euroa. Kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei oteta huomioon, hallinnonalan määrärahataso on 16 miljoonaa euroa pienempi kuin kuluvana vuonna. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Määrärahatason lasku johtuu ennen kaikkea kilpailukykysovimuksen mukaisista kustannusneutraaleista määrärahavähennyksistä.

Oikeusministeriön hallinnonalan virastojen kuluun ja myös ensi vuoden taloudellinen tilanne on hyvä Oikeusrekisterikeskusta lukuun ottamatta. Oikeusrekisterikeskuksen taloudellista tilannetta parannetaan vuoden 17 talousarvioesityksessä 200 000 euron suuruisella hallinnonalan sisäisellä siirrolla. Erityisen tyytyväinen olen siitä, että kevään julkisen talouden suunnitelmassa päätettiin Rikosseuraamuslaitokselle merkittävästä lisämäärärahaa laitoksen toimintakyvyn turvaamiseen ja vankilaverkoston ylläpitoon.

Hallinnonalan virastojen toimintaan vaikuttavat säästöt kasvavat lähivuosina. Virastojen niin sanotuilla siirtyvillä määrärahoilla, joiden taso on hyvä, tästäkin haasteesta selviää. Tärkeää on jatkaa määrätietoista taloudenhoitoa ja toiminnan tehostamista.

Tavoitteena on, että oikeusturva toteutuu käytännössä. Oikeusturvaa kehitetään toteuttamalla oikeudenhoidon uudistamisohjelmaa juuri valmistuneen täytäntöönpano-ohjelman mukaisesti.

Käräjäoikeuksien määrää on tarkoitus vähentää muodostamalla nykyistä suurempia yksiköitä. Uudistuksen tavoitteena on luoda edellytykset lainkäytön laadun parantamiselle ja hyödyntää tuomarien osaamista aiempaa monipuolisemmin sekä parantaa tuomioistuinten toiminnan tehokkuutta. Rakenneuudistuksessa pidettyjen etäisyyksien haittoja vähenne-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

tään lisäämällä sähköisiä asiointimahdollisuuksia ja paikasta riippumattomia työskentelytapoja. Riidattomat velkomusasiat ja eräät muut siviilioikeudelliset asiat on tarkoitus keskittää muutamaaan käräjäoikeuteen, mitä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 2017.

Oikeusaputoimistojen rakennetta uudistetaan lokakuussa 16 voimaan tulevalla uudistuksella, jonka vaikutukset näkyvät vuodesta 2017 lukien. Tavoitteena on keventää ja selkeyttää hallintoa, jotta voimavaroja voidaan jatkossa kohdentaa nykyistä enemmän asiakastyöhön. Kuudesta oikeusapupiiristä muodostetaan kuusi virastoa. Uudistuksessa ei ole tarkoitus tehdä muutoksia toimipaikkoihin.

Ulosottoon liittyviä työllistymisen kannustinloukkuja puretaan. Myönnetään helpotuksia ulosottoon työllistymisen kannustamiseksi ja pienituloisten ylivelkaantuneiden henkilöiden aseman helpottamiseksi. Muutoksien valmistelu käynnistetään tämän syksyn kuudessa.

Oikeusministeriön hallinnonalalla on käynnissä viisi laajaa toimintojen uudistamishanketta ict:n avulla. Hankkeiden kokonaiskustannukset ovat yli 100 miljoonaa euroa, josta lisärahoituksella katetaan noin 60 prosenttia. Ict-hankkeiden tarkoitus on tehostaa tuomioistuinten, syyttäjälaitoksen, ulosottolaitoksen ja Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa. Vuodelle 17 ehdotetaan tietojärjestelmien kehittämiseen 17 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi ehdotetaan 3 miljoonaa euroa yleisten tuomioistuinten istuntosalien varustamiseksi aineistojen sähköisen käsittelyn edellyttämällä laitteistolla.

Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esitykseen sisältyneet ehdotukset laeiksi ulkomaa-laislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi. Muutokset tulivat voimaan 1. päivänä syyskuuta 2016. Jatkossa oikeudellisena avustajana hallintoasian käsittelyssä on pääasiassa oikeusaputoimiston julkinen oikeusavustaja oikeusapulain nojalla, mikä merkitsee painopisteen siirtymistä turvapaikka-asioissa nykyistä enemmän yksityisestä oikeusavusta julkiseen oikeusapuun.

Valtiolle menetetyksi tuomittuja menettämisseuraamuksia vastaaviin korvauksiin ehdotetaan 8 miljoonan euron määrärahaa. Rikosasioissa asianomistajalla on mahdollisuus hakea Oikeusrekisterikeskukselta korvausta tapauksissa, joissa rikoksella saatu hyöty on tuomittu menetetyksi valtiolle ja menettämisseuraamus on pantu käytäntöön. Periaatteena on, että rikoksentehtyjä ei ole velvoitettu maksamaan kahteen kertaan rikoksesta saamaansa hyötyä.

Vuonna 17 valmistellaan syyttäjänlaitoksen organisaatiouudistusta toiminnallisista lähtökohdista siten, että uusi organisaatio voi aloittaa vuoden 18 alusta.

Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa kehitetään nykyisessä vankilaverkostossa. Toimintakyvyn turvaamiseksi Rikosseuraamuslaitokselle ehdotetaan 3,7 miljoonan euron määrärahalisäystä.

Hämeenlinnan naisvankilan, Keravan avovankilan ja Jyväskylän uudisrakennuksen rakentaminen alkavat vuoden 17 aikana. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on tästä aiheesta mahdollista käydä debattia. Pyydän ilmoittautumaan siihen.

10.07 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimiva oikeuslaitos on kivijalka. Se on meidän hyvinvoinnin perusta mutta myös meidän kilpailukyvyn perusta. Ja tuossahan oikeusministeri jo hienosti luetteli näitä uudistuksia, mitä on tekeillä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Ne noudattelevat paljon oikeudenhoidon uudistamisohjelmaa, niin kuin pitääkin. Täytyy sanoa, että oikeusministeriössä on tällä hetkellä näköjään tekemisen meininki, uudistuksia tehdään. Hienoa on etenkin se, että rikosprosessia entisestään kevennetään — sitähan on jo kevennetty. Tämmöiset yksinkertaiset asiat voidaan hoitaa paljon kevyemmin, ja kun siihen liittää vielä rangaistusvaatimuksen eli sakon käyttöalan laajentamisen, niin prosessit kevenevät hyvällä tavalla.

Haluaisin kuitenkin kysyä tästä sakon muuntorangaistusasiasta, mikä täällä on mainittu. Se on lähellä sydäntäni ja lähellä rehellisten kauppiaiden sydäntä. Millä aikataululla se tulee, ja mimmoinen prosessi siitä tulee? Tuleeko siitä kevyt prosessi vai raskas prosessi, niin kuin tämä edellinen oli? Tähän haluaisin vähän lisätietoa.

10.08 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Viimeksi eilen pääministeri puhui näistä natsismin ja rasismien seurauksista ja sen laajenemisesta tai voimakkaammasta esiintulosta Suomessa ja siitä, että hallitus haluaa pyrkiä kaikin keinoin vastustamaan sitä. Oikeusministeriössä on demokratian edistämisyksikkö. Sen yhteydessä on myöskin erityisvaltuutettujen toimisto, ja myöskin ETNO toimii sen yhteydessä. Budjetista ei kuitenkaan näy, että tällä alueella olisi mitään erityispanostuksia hallituksella. Tuntuu merkittävältä, että tässä tilanteessa ei olla haluttu panostaa näihin. Samalla esimerkiksi tasa-arvo-työhön näyttää tulevan heikennyksiä, koska suunnitteilla on tasa-arvovaltuutetun lakkauttaminen tai yhdistäminen yhdenvertaisuusvaltuutettuun. Mitkä perustelut ovat tällaisten heikennysten takana, kun tällä hetkellä nimenomaan pitäisi ihmisoikeuksien seurantaan (Puhemies koputtaa) ja tukemiseen olla enemmän varoja, niin kuin pääministeri eilen vähän viitoitti?

10.10 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime kaudella panostettiin vahvasti harmaan talouden torjuntaan. Toimet purivat parhaiten rakennusalan lisäksi kuljetus- ja romualoilla, ympäristörikosten valvonnassa ja ulosoton erikoisperinnässä. Esimerkiksi rakennusalan käännetty arvonlisäverojärjestelmä ja tämä veronumero sekä työmaiden kirjalliset henkilöluettelot sekä urakoiden ja työntekijöiden ilmoittaminen verottajalle lisäsivät verotuloja ja kitkivät epätervettä kilpailua. Nämä satsatut lisäeurot maksoivat itsensä takaisin. Lisäpanostuksia tarvittaisiin myös nyt syyttäjälaitokseen, ulosottoon sekä konkurssivalvontaan. Kysyisinkin ministeriltä: eikö tämä lisärahoitus olisi järkevää, koska se vahvistaa rikosvastuun toteutumista ja toisi merkittäviä hyötyjä valtiolle?

10.11 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallintoala arvioi, että työttömien määrän arvioidaan pysyvän korkealla tasolla jatkossakin, ja tämä ei meille varmasti ole yllätys. Mutta lisäksi täällä puhutaan siitä, että kotitalouksien velkaantumistaso ja tulottomien kotitalouksien määrä ovat jatkaneet kasvuaan eikä merkittävää muutosta ole nähtävissä. Lisäksi täällä mainitaan myös se, että uusien maksuhäiriömerkintöjen ja luottorekisteriin merkittyjen henkilöiden määrä on pitkään ollut kasvussa. Tällä hetkellä meillä on noin 367 000 henkilöä, joilla on maksuhäiriömerkintä, ja tämä määrä kasvaa koko ajan. Olen saanut tietooni sen, että hyvin paljon nuoret aikuiset ja nuoret saavat maksuhäiriömerkintöjä semmoisista pikkuasioista, kuten esimerkiksi kirjaston lainakorvausten maksujen maksamattomuuksista ja sitten näistä liputta matkustamisesta olevista sakoista ja terveydenhuollon maksujen laiminlyönneistä, eliikkä tämmöistä pientä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

sälää on hyvin monella, joista tulee suoraan luottohäiriömerkintä. Voitaisiinko näitä asioita millään tavalla perata pois, ettei tule näitä turhia (Puhemies koputtaa) valtion tekemiä ulosottomerkintöjä?

10.12 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin ministeriltä kysynyt: Oletteko te huolissanne käräjäoikeusuudistuksesta, siitä, miten se vaikuttaa kansalaisten oikeusturvan toteutumiseen ja miten saamme sinänsä hyvät tavoitteet sähköisen asioinnin käyttöön ottamiseksi konkretisoitua? Olisiko mahdollista edelleen säilyttää tietyillä paikkakunnilla istuntopaikka, vaikka näitä käräjäoikeuksia vähennetään? Oletteko pohtineet vielä tätä vaihtoehtoa, ja oletteko saaneet riittävän selvityksen edellisen käräjäoikeusverkostouudistuksen vaikutuksista? Onko tämä karsiminen tuonut niitä tavoiteltuja säästöjä?

10.13 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä oikeusministeriön hallinnonalalla on monia isoja uudistuksia, ja yksi todella liittyy tähän käräjäoikeusverkostoon. Nyt näyttää siltä, että valtionhallinnon sopeutustoimissa samat seutukaupungit joutuvat useitten eri hallinnonalojen supistustoimien kohteeksi. Onko nyt arvioitu oikeusministeriön puolella, että jos kunnilla on tällaista vastaantulohalukkuutta esimerkiksi käräjäoikeuden istuntopaikkojen osalta — tässä viittaaan esimerkiksi Iisalmeen tai Raaheen — voitaisiinko jatkaa toimintaa näillä paikkakunnilla?

Ja toinen ikuisuushanke: Pelson vankilan peruskorjaus. Vanhasen hallitus 2008 päätti kehittää Pelson vankilaa ja toteuttaa investoinnit. Alkaa lähestyä kymmenvuotiskausi. Tuleeko ministeri Lindströmistä ministeri, joka saattaa tämän pitkän prosessin päätökseen? Nyt on käynyt niin, että terveysviranomaiset ovat edellyttäneet, että puretaan nämä vanhat osastot, ja Pelsoa uhkaa alasajokierre. Mutta teillä on mahdollisuus, arvoisa ministeri, nousta sankariksi tuolla pohjoisessa ja yksi investointi kohdistaa myöskin Pohjois-Suomeen Pelson vankilan osalta.

10.14 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalalla tapahtuu nyt paljon uudistuksia, ja näyttää hieman siltä, että erityisesti näillä ict-uudistuksilla pyritään korjaamaan sitä jatkuvaa henkilöstöresurssipulaa. Tällä hetkellä esimerkiksi syyttäjälaitoksessa pohditaan sitä, että resurssit ovat jo niin vaatimattomat tällä hetkellä ja vielä lisää resursseista viedään seuraavan kahden vuoden aikana 30 miljoonaa euroa, ja he aivan oikeutetusti kysyvät, ja nyt olisi poliitikkojen aika siten kertoa, mitä asioita jätämme hoitamatta. Eli tilanne on varsin huolestuttava sieltä tulneiden uutisten mukaan.

Sitten yksi keskeisiä asioita on, että perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat, että oikeusjärjestelmä vastaa tästä. Nyt jos edes ei pystytä tällä hetkellä tutkimaan poliisin tasolla riittävästi asioita, viemään syyttäjäprosesseja läpi, saatikka tuomioistuinprosesseja läpi riittävässä ajassa, niin miten kansalaisten oikeusturva (Puhemies koputtaa) voi toteutua?

10.15 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalalla on todella menossa koko joukko tärkeitä ja merkittäviä uudistuksia, ja on hyvä, että esimerkiksi tähän tietojärjestelmien uudistamiseen panostetaan nyt lisäresursseja, samoin kuin istuntosalien varusteluun ja siihen, että ne saadaan sähköisesti toimiviksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Meneillään on merkittävä prosessi turvapaikanhakijoiden osalta, ja turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa ja perheen yhdistämistä koskeviin asioihin ehdotetaan tässä budjetissa 19 miljoonaa euroa hallinto-oikeuksiin ja oikeusapuun kohdennettuna. Olisin kysynyt: miten tätä tilannetta seurataan, ja onko tarkoitus arvioida tässä matkan varrella tämän riittävyys? Tarkoitushan kuitenkin on, että turvapaikkahakemuksista tehtävät valitukset eivät hidastaisi oikeusprosesseja muutoin. Ja tärkeää olisi, että oikeusasteet toimivat jatkossa sujuvasti, vaikka tämä turvapaikanhakijatilanne varmasti kuormittaa näitä oikeusasteita.

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Skinnari ennen ministerin vastausmahdollisuutta.

10.16 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille alustuksesta. Haluaisin myös todeta huoleni tässä edelleen, että ihmettelen, miten yksi mies, yksi ministeri, voi hoitaa niin työministerin kuin oikeusministerin tehtävää. Sellaista yli-ihmistä en itsekään keksisi enkä usko, että robotisaatio tätäkään ongelmaa ratkaisee.

Mutta sitten lainsäädäntöön ja sen laatuun. Me olemme perustuslakivaliokunnassa liian useaan otteeseen huomanneet sen tosiasian, että lainsäädännön valmistelu ja sen laatu ei ole sillä tasolla kuin sen oikeusvaltiossa tulisi olla. Kyse ei siis ole yksittäistä tapauksesta, vaan siitä, että se on toistuvaa. Miten te, arvoisa ministeri, aiotte laittaa tämän asian kuntoon?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

10.17 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Aloitan edustaja Tolvasen kysymyksestä liittyen tähän sakon muuntorangaistukseen ja aikatauluun ja siihen, mitä sillä nyt sitten haetaan, kun eduskunta on aikanaan lausumassaan edellyttänyt, että hallitus selvittää viipymättä tätä mahdollisuutta yksinkertaistaa ja keventää sakon muuntorangaistusmenettelyä. Tämä on tietenkin se ohje, minkä pohjalta me toimimme, ja sitä selvitetään tämän lausuman mukaisesti, ja tavoite on antaa siitä vielä tämän vuoden aikana hallituksen esitys tänne eduskuntaan. Sitten myöhemmin selvitetään vielä erikseen se muuntorangaistuksen täytäntöönpanon aloittamistehtävien siirtäminen ulosotolta Rikosseuraamuslaitokselle. Tässä tähän vastausta.

Edustaja Biaudet puhui rasismista, ETNOSTa, valtuutetuista. Jos näistä valtuutetuista lähtisi liikkeelle, niin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaltuutetuista, kun näitä keskusteluja on käyty ja heidänkin lausuntonsa saatu, ainakin minulla on se käsitys, että heillä itsellään ei ole vastustusta näitten tehtävien yhdistämiseen. (Eva Biaudet: Kaikki järjestöt vastustavat!) — Kyllä, olen tästä tietoinen. — Kysymys kuuluu vain siis siinä, kun itse olen tutustunut sekä tasa-arvovaltuutetun että yhdenvertaisuusvaltuutetun toimenkuvaan ja tehtäviin, että siellä on minun mielestäni hyvin paljon sellaisia asioita, jotka menevät päällekkäin, joissa tehdään samoja asioita, vaikka toki siellä on erojakin. Sen takia on ihan paikallaan katsoa myös näitten tehtävien yhdistämistä. Mitään päätöstä asiassa ei ole tehty. Kun me tiedämme, että tässä tulee henkilövaihdoksia joka tapauksessa, tapahtui niin tai näin, niin kyllä tätä asiaa on syytä selvittää. Tästä nyt ei ole hallituksenkaan sisällä vielä samanmielisyyttä, miten tämän asian kanssa edetään.

Mitä nyt sitten tulee tähän keskusteluun näistä resursseista liittyen ETNOon ja niin edelleen, kyllä me oikeusministeriössä, kun demokratiapalvelut ja nämä kaikki kuuluvat sinne,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

totta kai otamme nämä asiat vakavasti ja teemme niillä resursseilla, mitä meillä on. Mielestäni on kannettu kyllä hyvin sitä vastuuta tästäkin kysymyksestä.

Edustaja Ojala-Niemelä harmaan talouden panostuksista kyseli. Koska aika juoksee, pyrin siihen vastaamaan tarkemmin seuraavassa puheenvuorossani. Vastaan siihen joka tapauksessa.

Mutta Pelson vankilaan haluaisin tässä yhteydessä ottaa kantaa, kun joku sanoi, että historiankirjoihin tästä pitäisi päästä. Me tiedämme, että siellä on jouduttu ottamaan pois käytöstä 72 vankipaikkaa näitten vakavien sisäilmaongelmien vuoksi, ja meillä on nyt Rikosseuraamuslaitoksessa ryhdytty toimenpiteisiin näitten korvaavien vankipaikkojen rakentamiseksi Pelsolle. Neuvottelut Senaatti-kiinteistöjen kanssa ovat käynnissä, ja sitä hanketta kiirehditään. Se, mitä sitten jatkossa tapahtuu, on varmaan sitten myös tulevaisuutta, mutta tässä vaiheessa nämä korvaavat tilat on tarkoitus rakentaa, eli Pelsolla on siinä mielessä tulevaisuutta.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan debattia.

10.20 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lisärahoitus harmaan talouden torjuntaan syyttäjälaitokselle, ulosottoviranomaisille, konkurssivalvontaan, Tullille sekä työsuojeluviranomaisille vahvistaisi rikosvastuun toteutumista talousrikosasioissa. Se toisi merkittäviä lisätuloja konfiskoitavan rikoshyödyn muodossa. Näin se todennäköisesti maksaisi myös itsensä sijoituksena valtiolle takaisin. Tämän vuoksi SDP esittää tällaista lisärahoitusta talousarvioon.

Harmaan talouden tehokas torjuminen on korostetun tärkeää. Näemme hallituksen esityksestä lähetettyjen työntekijöiden kohdalla, tämän vaatimattoman korvaussumman kohdalla, selkeää haluttomuutta hillitä laitonta kabotaasia ja sen myötä harmaan talouden toteutumista.

10.21 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomea pidetään luotettavana, oikeudenmukaisena ja turvallisena oikeusvaltiona. Mikäli haluamme Suomen myös tällaisena pysyvän, niin oikeusministeriön määrärahojen ja toimintaympäristön sekä resurssien on oltava riittävällä tasolla. Suomalaisten oikeusturvan on toteuduttava myös tulevaisuudessa, kuten täällä on jo todettu.

Tällä budjettiesityksellä oikeusturvaa kehitetään ja sopeutetaan kiristyvään talouteen vuosille 2013—2025 laaditun oikeudenhoidon uudistamisohjelman linjausten pohjalta. Itse olen tyytyväinen siihen, että nyt olemassa olevaa vankilaverkostoa kehitetään nimenomaan nykyisessä verkostossa ja pitäydytään pois siitä aikaisemmasta, poukkoilevasta linjasta. Toivon, että tämä linja jatkuu ja myöskin Pelson vankila saa sen pysyvän aseman myös tulevaisuudessa.

10.23 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä esittelystä. Olisin muutamia asioita kysynyt ja kommentoinut.

Meillä ovat laillisuusvalvojat myös olleet huolissaan siitä, että tuomioistuimien resurssit ovat riittävät meidän oikeusturvan ja tehokkaan oikeudenkäynnin kannalta. Täällä on esitetty näitten riidattomien velkomisasioiden ja tiettyjen siviilioikeudellisten asioiden keskittämistä, ja olisin ehkä kysynyt, mitä näillä siviilioikeudellisilla asioilla tarkoitetaan tarkemmin. Tämä on ihan hieno asia. Onko mietitty sitä, että niitä saatettaisiin siirtää jopa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

sitten muihinkin viranomaisiin, joissa voisi löytyä resursseja? Esimerkiksi maistraatteja-han on joskus mietitty näitten riidattomien avioerojen ratkaisijaksi. Olenko ymmärtänyt oikein, että vaikka oikeusaputoimistoverkostoa ollaan keskittämässä, niin toimipisteitä ei vähennetä eli avustajien saatavuus varmistetaan koko maassa?

Vielä pikaisesti: Mitä kuuluu vakuutus oikeusuudistukselle? Siitä tulee kansalaisilta tosi paljon kysymyksiä.

10.24 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nostaa saman asian esiin, jonka edustaja Ojala-Niemelä ja edustaja Kymäläinen täällä jo esittivät, eli kyse on harmaan talouden torjunnan rahoituksesta. Tämä on yksi niistä kohdista, mistä valtiolle on mahdollista myös saada näinä vaikeina aikoina lisätuloja. Sen takia sosialidemokraatit ovat kantaneet huolta harmaan talouden torjunnan määrärahoista. Olemme niitä esittäneet lisättäväksi. SDP on esittänyt yli 20 kohdan ohjelman harmaan talouden torjuntaan, ja ministeri Lindström on aikaisemmin suhtautunut esityksiimme, ainakin osaan niistä, positiivisesti. Haluaisinkin nyt tiedustella ministeriltä, millä tavoin ja missä aikataulussa viette eteenpäin näitä sosialidemokraattien esityksiä siitä, että harmaan talouden torjuntaan kunnolla panostetaan ja sitä kautta myös haetaan sitten Suomen valtiolle lisää rahoitusta.

10.24 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittäisin oikeusministeri Lindströmille kaksi kysymystä, jotka molemmat liittyvät nettimaailmaan.

Toinen on tämä hanke tietojärjestelmien kehittämiseksi, jota olette käynnistelemässä ja joka saa ensi vuonna lisärahoitusta. Kysyisin: Oletteko huomioineet tässä hankkeessa sen, että hanke todellakin toteutuu hyvin, niin että emme joudu esimerkiksi toimittajaloukuun? Toisaalta, oletteko harkinneet esimerkiksi avoimen lähdekoodin mahdollisuuksia osana tätä hanketta?

Toinen kysymys liittyy nettiäänestyksiin, joista valtioneuvoston demokratiapoliittisessa selonteossa esitetään kokeilua, ja myöskin oikeusministeriön nettiäänestystyöryhmä vuonna 2015 on päätenyt siihen, että ongelmistaan huolimatta nettiäänestystä kannattaisi kokeilla esimerkiksi kunnallisissa neuvola-antavissa äänestyksissä. Kysyisin: onko tämä asia etenemässä?

10.25 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström, tämä harmaa talous on nyt se pääkysymys tässä teidän sektorillanne. Teillä on kaikki työkalut tässä nyt käytettävissä. Yhteiskunta menettää miljardeja miljardeja verotuloja joka vuosi, ja muut joutuvat nämä menetetyt verotulot maksamaan omissa veroissaan. Ministeri Lindström, vuosi sitten täällä, kun SDP esitti omaa harmaan talouden torjuntaohjelmaa, 20 kohdan ohjelmaa, jossa on myös esityksiä, jotka eivät vaadi rahaa, jolla harmaata taloutta saataisiin kitkettyä, niin te lupasitte, että te viette niitä asioita hallituksen sisällä eteenpäin. Nyt edustajat Ojala-Niemelä, Kymäläinen ja Sanna Marin ottivat erittäin tärkeän asian esiin, nimenomaan harmaan talouden torjunnan resurssit. Mutta se, minkä te lupasitte viedä hallituksen sisälle, oli tämä alipalkan maksamisen kriminalisointi. Ministeri Lindström, miten harmaan talouden torjunta on edistynyt, milloin alipalkan maksaminen kriminalisoidaan, (Puhemies koputtaa) mitä sille hallituksessa on tapahtunut?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

10.27 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus budjettiriihessä päätti, että se tekee toimia työvoiman liikkuvuuden lisäämiseksi ja parantamiseksi. Se kuuluu teidän toiseen ministeritehtäväänne, mutta tämä asia tulee myös oikeusministerin tontille siinä kohtaa, eli tällä hetkellä maksuhäiriöiset ihmiset, joilla on perinnässä ja ulosotossa maksuja, ikään kuin loukuttuvat niille paikkakunnille, joilla he tällä hetkellä ovat, koska on hyvin vaikea lähteä muuttamaan työn perässä paikkakuntaa, kun maksuhäiriöiden takia ei voi tehdä esimerkiksi vuokrasopimusta tai saada rahoitusta lyhytaikaista lainaa, takuuvuokraa vastaan. Miten olette ajatellut lähestyä tätä kysymystä, jotta maksuhäiriöisten ihmisten uusi alku olisi mahdollinen muuttamalla paikkakunnalta työn perässä ja sitä kautta pääsemällä uuteen elämän alkuun ja myös sitten hoitamaan ne maksurästinsä aikanaan omin ansiotuloin?

10.28 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On äärettömän tärkeää, että meillä on toimiva oikeudenhoito ja että siihen panostetaan riittävästi. Ministeri sanoi, että hän on tyytyväinen tähän ensi vuoden talousarvioon. Itse olisin kyllä huolissani tulevaisuudesta, mitä tulee oikeudenhoitoon. Me tiedämme jo tänä päivänä, että meillä on sellaisia tapauksia, joissa poliisi ei ehdi tutkia ja joissa syytteet ehtivät vanhentua. Oletteko te huolissanne tästä asiasta?

Sitten toinen asia: käräjäoikeusuudistus. Hallitushan keskittää nyt valtavasti sekä terveydenhuollon puolella että myös oikeudenhoidon puolella. Millä kriteereillä ollaan nyt päädytty siihen, että käräjäoikeuksia vähennetään 27:stä 20:een, ja miksi näistä neljä on kaksikielisiä käräjäoikeuksia? Millä kriteereillä myös näitä istuntopaikkoja lakkautetaan, kun esimerkiksi Pietarsaaresta lakkautetaan istuntopaikka, joka on varta vasten otettu käyttöön, ja Kauhavalla säilyy? Mahtaako sillä olla mitään merkitystä, että toinen hallituskumppani on erittäin vahva Kauhavalla?

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi puheenvuoro ennen ministeriä.

10.29 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus aikoo tuplata ylinopeussakkojen määrän, ja keskustelussa on ollut esillä myös sakotusrajan laskeminen 5 kilometriin tunnissa. On selvää, että liikennesääntöjä pitää noudattaa eikä nopeusrajoituksia saa ylittää. Olisi kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, että liikennevalvonta ja poliisitoiminnan resurssit painottuisivat todellisiin ongelmiin. Jos sakotusrajaa alennetaan, jää huomautuksen mahdollisuus käytännössä kokonaan pois valikoimasta ja se moninkertaistaisi myös ajokieltojen määrän. Mahdollista puuttumiskynnyksen alentamista on perusteltu liikenneturvallisuudella, mutta todellisuudessa kyseessä on tavoite kerätä entistä enemmän rahaa rikesakkojen kautta. Kysyn ministeriltä: eikö sitä periaatetta ja näkökulmaa, että oikeusjärjestelmän on oltava riippumaton eivätkä rangaistukset saa perustua valtion rahantarpeeseen, ole pohdittu teillä hallituksessa tai teillä oikeusministeriössä?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

10.30 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Jos jatkan näitä vastauksia siinä järjestyksessä kuin näitä kysymyksiä on tullut.

Edustaja Outi Mäkelä kysyi näistä turvapaikkavalituksista, toisaalta siitä, etteivät ne kuormita sitten ja ole pois jostain muusta. Me parasta aikaa pohdimme sitä, että kun nämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

asiat on keskitetty tuonne Helsingin hallinto-oikeuteen, niin voitaisiinko hajottaa näitä toimenpiteitä muualle maahan. Tämä on prosessissa, ja näyttää siltä, että se voisi olla yksi toimiva ratkaisu tähän, niin että saataisiin purettua tätä jonoa. Kyllä tätä seurataan koko ajan ja sinnehän on panostettu, sinne on tullut lisää resursseja eli tekeviä käsiä. Siinä tietysti menee oma aikansa, että nämä ihmiset oppivat sitten siihen työhön. Mutta kyllä näihin on puututtu ja sitä seurataan koko ajan.

Edustaja Olli-Poika Parviainen kysyi tästä nettiäänestyksestä. Siihen vastaan seuraavaksi. Se on etenemässä, ja minulle on esitelty sitä asiaa, ja vaikka siinä on tunnistettu tiettyjä riskejä ja ongelmia, niin siitä huolimatta minulla on ainakin se ymmärrys, että hallituksen sisällä suhtaudutaan positiivisesti tähän nettiäänestykseen. Se on siis eri asia kuin se koneellinen äänestys, joka aika usein menee vähän sekaisin, eli siinähan oli huonoja kokemuksia. Mutta kyllä tätä nettiäänestystä viedään eteenpäin, ja sitä on aikomus tuoda josain vaiheessa joihinkin vaaleihin kokeiluun.

Sitten tähän harmaaseen talouteen. Hallitushan on siis hyväksynyt erillisen ohjelman ja on siis jatkanut sitä työtä, mitä edellinen hallitus on aloittanut. Nämä määrärahat harmaan talouden torjuntaan pysyvät 2017 samalla tasolla kuin tänä vuonna. Se täytyy tietysti tunnustaa, että tuomioistuimille ei tässä talousarviossa esitetä 1,5 miljoonan euron lisämäärärahaa. Kuitenkin on otettava huomioon, että tuomioistuinten määrärahatilanne on ensi vuonna kaiken kaikkiaan hyvä. Tätä harmaan talouden kehittämistä on tehty, ja hallitus ottaa myös tämän sosialidemokraattien viestin vakavasti, kuten olen itsekin luvannut.

Alipalkkauksen kriminalisointia minä olen selvittänyt, ja tämä on nyt siis virkamiesten näkemys, tämä, mitä nyt seuraavaksi sanon. Heidän näkemyksensä on se, että yleistä kriminalisointia ei voida pitää perusteltuna. Perustelu on se, että lainsäädännössä on muutenkin kiinnitetty huomiota alipalkkaukseen liittyviin ongelmatilanteisiin, kuten ulkomaalaisten työntekijöiden asemaan. Rikosoikeudella suojellaan jo nykyään heikompaa osapuolta, jos kysymys on esimerkiksi erehdyttämisestä, ymmärtämättömyydestä tai ajattelemattomuudesta. Rikosoikeutta ei sitä vastoin tule käyttää yksityisoikeudellisten sopimusriitojen ratkaisuun. — Tämä on niin kuin lyhyesti virkamiesten vastaus tähän kysymykseen, minä edustaja Lindtman esitti.

Harmaan talouden torjunta siis jatkuu, ja me suhtaudumme siihen vakavasti. Tuossa ministerikollega, valtiovarainministeri, joka on myös entinen sisäministeri, kuiskasi, että kyllä sinne poliisiinkin on resursseja määrätty nimenomaan harmaan talouden torjuntaan, eli kyllä hallitus ottaa tämän vakavasti.

Puhemies Maria Lohela: Hyvä, sitten voidaan jatkaa keskustelua.

10.34 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kysyisin näistä käräjäoikeusasioista. Kun näitten vähentämistä tässä on suunniteltu, niin siinähan on pitkälti kysymys ihmisten turvallisuudesta. Kun käräjäoikeuksien kuljetuksiin joudutaan sitomaan hirvu paljon poliiseja mukaan, niin he ovat silloin poissa siitä normaalista palveluksesta ja normaalitoiminnasta, millä rikollisuutta vähennetään ja katsotaan ihmisten perään, että niitten asiat ovat turvallisesti hoidossa. Tämä vaikuttaa myös sillä tavalla, että kun oikeuspalvelut viedään ihmisiltä etemmäs kuin ne tähän mennessä ovat olleet, niin se on keskitämisen kannalta erittäin paha asia. Kysynkin ministeriltä: Onko tehty arviota, kuinka paljon nämä keskittämiset tulevat maksamaan valtiolle, kun huomioidaan todistajien ja muiden asianomaisten liikkumiset sinne keskittämispäikalle, ja kuinka paljon se lisää turvatto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

muutta, kun poliisia sidotaan siihen kuljetusaikaan? (Puhemies koputtaa) Ja mitkä ovat olleet ne karsinnan kriteerit, millä tavalla vaihdetaan paikkoja?

10.35 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työministeri Lindström, oikeusministeri Lindström, asiahan on niin, että harmaan talouden torjunta on tärkeää reilun ja oikeudenmukaisen kilpailuympäristön luomiselle. Se myös luo lisää taloudellista tehokkuutta. Harmaasta taloudesta kärsivät julkinen talous, työntekijät ja myöskin reilut yritykset, ne, jotka toimivat pelisääntöjen mukaan. Alipalkkaus on tällä hetkellä yksi ihan keskeisiä elementtejä, jotka sitä epäileluutta tuovat. Olen parinkymmenen vuoden ajan seurannut työmarkkinoita läheltä, siellä työskennellyt, ja kyllä se on niin, että erityisesti isolla työmaalla, missä on paljon ulkomaalaisia työntekijöitä, tämä alipalkkaus syrjäyttää suomalaisia yrityksiä ja niitten työntekijöitä sitä työtä tekemästä. Tarvitaan myöskin kanneoikeus, jolla vahvistetaan se, että työsuojeluasiat, työolosuhteet ja palkkaus ovat kunnossa. Kysynkin teiltä: oletteko tuomassa ammattiliittojen kanneoikeutta tähän kokonaisuuteen?

10.36 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedän, että käräjäoikeuksien ja istuntopaikkojen lakkauttaminen koskettaa kipeästi monia paikkakuntia, ja sitä ei voi väheksyä. Mutta minusta tähän uudistukseen sisältyy myös mahdollisuus, nimittäin mahdollisuus parantaa myös asiakkaiden, voisi sanoa, palvelua siten, että me digitalisaation kautta lisäisimme etäkäsittelyjä ja etäkuulemista niin, että voitaisiin todistajia ja pienissä rikosjutuissa myös vastaajia kuulla videoyhteyden välityksellä nykyistä enemmän. Nyt haluaisin kysyä ministeriltä: miten tätä etäkuulemista aiotaan lisätä niin, että tulevaisuudessa ei tarvitsisi matkustaa hieman kauempana oleviin käräjäoikeuksiin?

Toinen kysymys koskee tätä summaaristen asioiden käsittelyä. Ruotsihan teki ratkaisun, että ne keskitettiin ulosottoon, jotta ei kahden oikeusviranomaisen, käräjäoikeuden ja ulosoton, tarvitse käsitellä vaan ulosotto käsittelee nämä riidattomat ratkaisut. Mikä on keskeinen peruste, miksi Suomessa ei lähdetty tälle tielle?

10.37 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on monessa kohtaa perustellut leikkauksia tulevaisuuden hyvinvointivaltion turvaamisella. Mutta samaan aikaan, kun me katsomme noita leikkauksia, on tärkeä miettiä, milloin niillä leikkauksilla mahdollisesti on heikentävä vaikutus tuon samaisen hyvinvointivaltion tulevaisuuteen, esimerkiksi jos me puhumme ihmisten taloudellisesta eriarvoistumisesta ja siitä, miten se vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin varmistaa oikeusturvansa ja saada apua, tai eri väestöryhmien asemasta yhteiskunnassa ja siitä, miten se potentiaalisesti vaikuttaa heidän oikeusturvaansa.

Tässä oikeusministeriön esittelyosassa todetaan: "Yhteiskunnan monimuotoistuminen ja moniarvoistuminen, syvenevä kahtiajakautuminen sekä toiminnan siirtyminen tietoverkkoihin luovat haasteita myös hyviksi ja tarkoituksenmukaisiksi koetuille lainsäädäntöratkaisuille." Olisin kysynyt ministeriltä erityisesti: mitä tämä kahtiajakautuminen tarkoittaa, mihin sillä viitataan, minkälaisia haasteita se ministerin näkökulmasta aiheuttaa, ja miten siihen on varauduttu tulevan vuoden budjetissa?

10.38 Tiina Elovaara ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelussa nostettiin esiin tuomioistuimet ja niiden ruuhkautuminen. Nostaisin esiin yhden niitä kuormit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

tavista tekijöistä, nimittäin huoltajuuskiistat. Olen pohtinut, mitä huoltajuuskiistojen vähentämiseksi voisi tehdä, ja olenkin sitten ehdottanut lastensuojeluun tukihenkilömallia eli henkilöä toimimaan omaisen ja viranomaisen välille ikään kuin tueksi ehkäisemään konflikteja, jotta meidän käräjäoikeuksia ei tarvitsisi kuormittaa huoltajuuskiistoilla niin paljon. Tällä voisi olla vaikutusta myös lastensuojelun 1 300 miljoonan euron kuluihin. Voisiko ministeri olla valmis harkitsemaan tällaista tukihenkilömallia huoltajuuskiistoihin?

10.39 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella, vuosi sitten, kun me ehdotimme tämmöistä yli 20 kohdan ohjelmaa harmaan talouden torjumiseksi, minä ymmärsin, että ministeri ainakin sydämessään ja puheissaankin myötäeli näitten meidän tavoitteidemme kanssa. Ja nyt on kysymys siitä, miten näissä päästäisiin käytännössä eteenpäin.

Konkreettisia asioita: Eikö voitaisi ajatella, että tämä veronumero laajennetaan muuallekin kuin rakennusosalalle? Sillä on erittäin suuri merkitys. Alipalkkauksen kriminalisointi on mahdollista. Kanneoikeus ajetaan sen takia, että myös nämä lähetetyt työntekijät pääsevät paremman turvan piiriin. Meillä on siihenkin malli. Tilaajavastuulakia täytyy vielä koettaa kehittää, että siinä alihankintaketjussa kaikki noudattavat verovelvoitteita, palkkavelvoitteita. Tänne eduskuntaan on tullut hankintalaki. Olin siitä vähän pettynyt siltä osin, että siellä on vain rakennusalan kohdalla, joka viime kaudella toteutettiin, se, että pitää noudattaa pelisääntöjä, jos haluaa päästä hankintoihin. Tässäkin pitäisi laajentaa tämä koskemaan muitakin aloja kuin rakennusala.

Tässä muutama esimerkki, mistä voisi ottaa tämmöisen työohjelman harmaan talouden arkiseksi torjumiseksi, ja nyt kysyisin, voisimmeko me tässä tehdä hyvää yhteistyötä.

10.40 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ja ministeri Lindström ansaitsevat kiitokset siitä, että sopivat budjettiriihen yhteydessä selvittävänsä ja purkavansa ulosottoon liittyviä työllistymisen esteitä. Syytä tähän on, sillä esimerkiksi monen pitkäaikaistyöttömyyden taustalla on myös vakava ylivelkaantumisen ongelma, ja ikävä kyllä trendi on huononeva. Viime vuonna joka kymmenes suomalainen oli ulosoton asiakas ja maksuhäiriömerkinnöissä tehtiin uusi synkkä ennätys.

Kysyisinkin nyt ministeriltä lisätietoja tämän budjettiriihessä sovitun kokonaisuuden edistymisestä ja siitä, kuinka laaja tämä paketti on. Tuleeko mukana olemaan ulosotossa olevien henkilöiden työmarkkina-aseman parantaminen tai ylivelkaantumista ennalta ehkäiseviä keinoja, kuten vaikkapa kauan odotettu positiivinen luottotiedon rekisteri tai tämän tiedon välittämismahdollisuus?

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä yksi puheenvuoro ennen ministerin vastausta jälleen.

10.41 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Wallinheimo esitti erittäin tärkeän kysymyksen. Ylivelkaantuneiden velkajärjestelyissä apua tarjoava Takuu-Säätiö on kertonut, että suurin osa pikavipeistä otetaan nykyään ihan tavallisiin arjen menoihin, kuten esimerkiksi syömiseen, lääkekuluihin ja vuokrakuluihin.

Sinänsä viime kaudella tehtiin hyvä uudistus siinä, että nämä alle 2 000 euron pikavipit laitettiin kuriin, mutta se, mitä sen jälkeen on tapahtunut, on se, että on tullut paljon tam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

möisiä yli 2 000 euron lainoja antavia firmoja, joita voi sanoa ryöstöfirmoiksi, jotka ratsastavat tällaisten köyhien, velkaantuneiden ihmisten velkakierteellä ja kiskovat hurjia korkoja, mikä johtaa sitten pahenevaan velkakierteeseen. Olisin kysynyt oikeusministeriltä sitä, oletteko oikeusministeriössä havainnut tämän kehityssuunnan ja aiotteko pistää tämän uuden pikavippi-ryöstötalouden kuriin.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

10.43 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Jos aloittaisi näistä käräjäoikeusasioista, siis uudesta kokonaisuudesta ja niistä perusteluista, millä perusteella näitä on sitten esitetty lakkautettavaksi. Nämä perustelut ovat seuraavanlaisia: on esitetty lakkautettavaksi sellaisia toimipaikkoja, jotka ovat kohtuullisen välimatkan päässä muusta käräjäoikeuspaikkakunnasta tai jotka ovat vähäisellä käytöllä tai joiden turvallisuudessa on puutteita ja joiden vaatima tekninen varustelutaso edellyttäisi käyttötarpeeseen nähden suuria investointeja. Tässä on isoja linjaperusteluja näille lakkautettavaksi esitettävälle toimipisteille.

Tähän käräjäoikeusverkoston uudistamiseen ja oikeusturvaan ja ylipäättään sitten tähän tekniikan käyttöön, josta täältä tuli kysymyksiä: Totta kai nämä ehdotetut muutokset tarkoittavat sitä, että joissain tapauksissa välimatka sinne tuomioistuimeen kasvaa. Sähköinen asiointi on lisääntynyt ja lisääntyy tämän aineistopankin eli Aipan myötä entisestään. Näitten videoneuvottelujen käyttöä lisäämällä esimerkiksi rikosasian vastaaja voi osallistua istuntoon videon välityksellä, eikä esimerkiksi vankiloiden sijainnilla olisi enää vastaavaa merkitystä. Käräjäoikeuden asiakaspalvelua ja videokuulemista voitaisiin järjestää esimerkiksi toisen viranomaisen toimipaikan yhteydessä olevassa palvelupisteessä. Näin myös säästetään sekä asianosaisille että valtiolle näistä matkakäräjäistä aiheutuvia matkakustannuksia.

Tämä valtion oikeusaputoimiston toimipaikkaverkko on maantieteellisesti kattava, ja siihen verkostoon on siis ollut tarkoitus tehdä muutoksia — se edustaja Merelle vastauksena.

Sitten nämä maksuhäiriöiset ja kannustinloukkuvaikutus. Me nimenomaan nyt selvittämme sitä mallia, millä tähän voitaisiin puuttua: onko se nyt sitten se suojaosan nostaminen — joka on tietysti haasteellinen tietystä näkökantista eli OM:n budjetin sisältä, koska siellä on sitten ulosottoon vaikutuksia — tai sitten joku muu esimerkki on ollut semmoinen, että kun nykyään tavallaan tämä ulosottovapaakuukausien määrä on ollut 4 kuukautta, niin voisiko sitä nostaa vaikka 6 kuukauteen esimerkiksi. Tämmöisiä malleja on pyöritelty, mutta hallitus päätti budjettiriihessä, että tähän tehdään se ratkaisu, tähän puututaan. Me näemme tämän yhtenä vakavana kannustinloukkuna, että ihmiset eivät uskalla ottaa töitä vastaan, ja siksi tähän ollaan etsimässä ratkaisua. Tämä ongelma on tunnistettu myös semmoiseksi, johon pitää puuttua.

Vielä tähän sosialidemokraattien tarjoukseen työohjelmaksi. Kaikki ne ideat, joita teillä on, otetaan vakavasti. Muistan vain viime vaalikaudelta, kun itsekin puhuin tosi paljon harmaan talouden torjunnan puolesta ja esitin konkreettisia vaihtoehtoja sen kehittämiseksi, niin ikävä kyllä eivät ne meidän esittämämme vaihtoehdot silloin menneet eteenpäin. Viitataan esimerkiksi ulkomaalaistarkastajan sakotusoikeuteen, joka olisi ollut hyvä. Mutta me olemme nyt hallituksessa, te olette oppositiossa. On hyvä, että me teemme yhteistyötä täs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

sä asiassa. (Puhemies koputtaa) Eli kyllä me otamme teidän esityksenne huomioon ja etsimme rakentavalla tavalla ratkaisuja.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Lindtman jatkaa debattia.

10.46 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katsotaan tuloksia. Sillä, että me teimme toimenpiteitä esimerkiksi täällä rakennusteollisuuden puolella, oli kiistatta tuloksia. Ennen kuin rakennusala lähti nousuun, verotulot kasvoivat siitä huolimatta, ja muistan kyllä nämä toimet, edustaja Ihalaisen johdolla tehdyt aivan urauurtavat toimet harmaan talouden torjunnassa — otettiin isoja loikkia eteenpäin, ne saivat kiitosta koko oppositiosta. Mutta nyt se huoli on tässä se, että me olemme tehneet esityksiä, useimmat niistä eivät tarvitse rahaa, mutta kello käy ja Hakulista ei näy. Puoliväliriihi lähestyy, ja jos me vuodesta toiseen tulemme tänne budjettikeskusteluun ja kysymme, että missä viipyvät ne esitykset, jotka te olette luvanneet viedä hallitukseen sisään, niin jos niitä ei näy, niin riski on, että aika loppuu ja miljardien veromenetykset vain jatkuvat, rehelliset yritykset kärsivät ja tavalliset veronmaksajat maksavat omista kukkaroistaan. Milloin tulee päätöksiä?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 1 minuutti.

10.47 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koetin olla rakentava, kuten edustaja Ihalainen omassa puheenvuorossaan, enkä niinkään päällekkäyvä. Minä sanoin, että teidän esityksenne otetaan vakavasti, mutta tämä ei ole mitään pikajuoksua, niin kuin hyvin tiedätte. Tässä menee oma aikansa, kun me katsomme nämä läpi: mikä on realistista, mitä voidaan viedä eteenpäin, ja mikä käy kaikille hallituspuolueille? Eli me kolmestaan sitten päätämme, mikä menee eteenpäin.

Eli vielä kerran: me otamme nämä teidän ehdotuksenne vakavasti, koska meillä on kaikilla yhteinen tavoite: saada harmaata taloutta kuriin.

10.48 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit tulevat antamaan teille täyden tuen, arvoisa ministeri, että te saatte nämä esitykset, hyvät esitykset, läpi siellä hallituksessa. Ja jos näyttää siltä, että ne meinaavat sinne jumittua, niin tervetuloa tänne, me annamme kaiken tuen. Minä uskon, että ministeri on tässä nyt hyvällä asialla, ja nyt vain tarvitaan jämäkkyyttä. Ja sopisiko nyt vaikka niin, että tehtäisiin semmoinen puolivälitarkistus myös tästä harmaasta taloudesta, koska jos nämä lipsahtavat sinne hallituskauden toiselle puolelle, niin pelkään, että veromenetyksiä ei koskaan enää saada takaisin?

Arvoisa ministeri, SDP tukee täysin teitä tässä työssä. Toivottavasti saamme vihdoin tuloksia aikaiseksi.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo, 1 minuutti.

10.49 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanotaan nyt varmuuden vuoksi, että meillä on kyllä hallituksessa ihan yhteinen tahto viedä harmaan talouden, talousrikollisuuden vastaisia toimia eteenpäin. Me päätimme talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa viime keväänä, että harmaan talouden erityisohjel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

maa, joka on viime kaudella yhdessä pistetty liikkeelle, jatketaan ja sen määrärahoista huolehditaan. Sen lisäksi näitä uusia keinoja, joita tässä on noussut esille, varmasti positiivisesti katsotaan. Tämä jo pelkästään valtiovarainministeriönkin näkökulmasta. Me olemme asettaneet korkeat tavoitteet siitä, paljonko harmaata taloutta kuriin saattamalla saadaan lisää verotuloja valtion kassaan, ja siksi tämä on myöskin hyvin järkevää toimintaa taloudellisesti.

Ja vielä totean senkin, että kun puhuttiin tästä ulosotosta ja sen vaikutuksista työn kannustavuuteen, näitten ihmisten asemaan, erityisesti köyhimpien ihmisten asemaan, niin tässä meillä oli aivan yhteinen tahto jo budjettiriihessä, että me löydämme ratkaisun. Meillä oli valmius tehdä se jo riihessä, mutta vielä oli yksityiskohtia, mitkä piti selvittää, kuten ministeri Lindström tässä hyvin vastasi, ja me haemme niihin täydentävään budjettiesitykseen mennessä ratkaisun.

10.50 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä nousivat jo esille nämä pikavipit, ja se on ihan totta, että niissä on edelleen ongelmia, ja toivon, että siihen puoleen puututaan ja kaiken kaikkiaan tähän netissä tapahtuvaan rikolliseen toimintaan. Meille tulee jopa kansanedustajille semmoisia tarjouksia, joissa ilmoitetaan, että me olemme jotain voittaneet. Sitten meidän täytyy antaa sinne tilitiedot ja yhteystiedot ja vastaavat. Jokainen tietää, mistä siinä on silloin kysymys. (Välihuutoja vasemmalta) Nostan tämän vain esille sen takia, että kuinka paljon tätä kautta sellaiset ihmiset, jotka ovat hädässä, tarttuvat tämmöiseen tilaisuuteen. Minun kysymykseni kuuluukin: onko tälle mitään tehtävissä, koska tämä on valitettavasti kasvava rikollisuuden laji ja johtaa harhaan niitä ihmisiä, jotka eivät ymmärrä olla varuillaan ja joilla on hätä? Tämä yhdistyy tähän valitettavan usein.

10.51 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tuosta harmaan talouden torjunnasta: Sehän koskee montaa ministeriötä, mutta kun olemme budjetin lähetekeskustelussa, niin oleellinen kysymys on, lisääntyvätkö vai vähentyvätkö harmaan talouden torjuntamäärärahat yhteensä laskettuna. Sisäministeriön tiedotteessa kerrottiin, että tehdään 5 miljoonan lisäpanostus, mutta kun budjettia lukee muilta osin, niin voi tulkita, että samaan aikaan leikataan 9,6 miljoonaa. Kun fakta on, että vuonna 2014 pelkästään verotuloina ja rikoshyödyn takaisinsaamisena saatiin 47,7 miljoonaa, ja sitten menetykset ovat todella valtavia harmaasta taloudesta, niin kysyn valtiovarainministeriltä, joka vastaa koko budjetista: lisääntyvätkö vai vähentyvätkö harmaan talouden torjuntaan kohdistetut määrärahat vuoden 2017 budjetissa?

10.52 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi sektori, jota tämä harmaan talouden torjunta koskee myös, on liikenne. Eilen kuultiin hienoja uutisia: liikennekaari menee eteenpäin ja menee luotettavalla tavalla, ja siihen panostetaan. Iso asiahan siinä on tämä digitalisointi. Tavaraliikennettä ja henkilöliikennettä pystytään yhdistämään, ja yksi olennainen asia tässä kokonaisuudessa on sähköinen rahtikirja. Siihen liittyy myös tämä harmaan talouden torjunta, koska siitä jää aina sormenjälki sitten rekistereihin ja pystytään seuraamaan kokonaisuutta. Mimmoisena työvälineenä ministeri näkee tämän sähköisen rahtikirjan? Ja toinen asia: miten voidaan lisätä hallinnollisia maksuja sakkojen kohdalla eli miten saadaan myös ulkomaisille rekoille ennen maasta poistumista tämä sanktio? — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

10.53 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitosta vankilaverkoston kehittämisestä, muun muassa Hämeenlinnan naisvankilan uudisrakentamisen käynnistämisestä, ja myös siitä, että vankeustuomiot ovat tiukentuneet muun muassa seksuaalirikoksissa. Myös vakavien rikosten suunnittelun kriminalisoinnissa niin sanotun Lex Hakolan toimesta on saatu hyviä tuloksia. Eilen saimme tiedon, että koulusurma on jälleen pystytty estämään, ja useita tämän lainsäädännön aikana.

Helsingin rautatieaseman tapahtumat ovat nostattaneet myös keskustelua, ja kysyisin oikeusministeriltä: Ovatko keinot tämäntyyppisten tapahtumien estämiseksi tällä hetkellä kunnossa? Eli ovatko keinot — lainsäädäntö ja toisaalta poliisin resurssit — sellaisessa kunnossa, että näihin pystytään paremmin puuttumaan?

10.54 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä vastauksesta näihin valtuutettuihin ja tasa-arvoon ja toivon, viitaten edelliseen puheenvuorooni, että pohditaan sitä, voisiko myöskin ETNO saada enemmän voimavaroja.

Haluaisin kiinnittää huomiota kuitenkin tähän tasa-arvovaltuutetun tilanteeseen. Entisenä yhdenvertaisuusvaltuutettuna voin kertoa, että mielestäni siellä ei ole päällekkäisyyksiä eikä mikään estä heitä tekemästä yhteistyötä. Nythän ei ole kysymys naisista, mutta yleensä kun puhutaan vähemmistöistä, niin ajatellaan, että vähemmistöt haluavat olla mukana päättämässä heitä koskevista asioista, ja tuntuu tosi oudolta, että jos naiset vastustavat ja kokevat, että tämä on erittäin tärkeä erityisvaltuutettu, niin sitä ei sitten oteta huomioon. Kysymyksessähän ei ole pelkästään tällainen henkilöstöasema-asia vaan hyvin poliittinen kysymys. Ja jos ajattelee, että tällä hetkellä poliittinen johto on hyvin miesvaltainen, niin tuntuu aika vaikealta tässä tilanteessa, että vähättelisimme tasa-arvovaltuutetun merkitystä, joka on kuitenkin maailmankuulu tällainen ihmisoikeusinstituutio. — Kiitoksia.

10.55 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäistä kertaa budjetissa on määräraha maakuntavaaleja varten — tai toistaiseksi nyt vielä valmistelua varten. Tämä on historiallista. Maakuntavaaleista tiedottaminen kansalaisille aikanaan on hyvin tärkeää, ja oikeusministeriön on hoidettava tämä asia huolellisesti. Uusi maakuntahallinto tarvitsee vahvan demokratian, ja jos ihmiset eivät koe tätä omaksi asiakseen, niin sen jälkeen voi käydä niin, että he eivät äänestä ja legitimitetti on heikko tässä asiassa.

Budjetissa valmisteltaviksi jo määritetyt maakuntavaalit ja presidentinvaalit käydään yhtä aikaa, joten säästöjä tulee siis huomattavasti, vaikka tiedottamiseen tultaisiin panostamaan aikanaan enemmänkin. Samoin tulisi harkita vakavasti eduskuntavaalien ja EU-vaalien käymistä yhtä aikaa, kun ne ensi kerralla sattuvat olemaan lähekkäin. Juristina tiedostan kyllä ne ongelmat, mitä oikeusvaltiossa syntyy, (Puhemies koputtaa) jos eduskunta pidentää omaa toimikauttaan, (Puhemies koputtaa) mutta kyse on kuitenkin (Puhemies: Aika!) isoista säästöistä.

10.57 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olin tuosta harmaasta taloudesta halunnut vielä sen verran sanoa, että tulokset riippuvat siitä, kuinka paljon työntekijöitä harmaan talouden kimpussa on, se on ihan suoraan verrannollinen tähän. Harmaan talouden torjuntatyö on erityisen tuloksellista ollut siellä syyttäjälaitoksessa. Kyse on verovelvollisen kirjanpitorikoksista, joissa talousrikostutkinnan tehokkuus riippuu olennaisesti siitä, miten syyttäjä voi käsitellä juttuja. Ja kuten täällä enti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

nenkin oikeusministeri sanoi, syyttäjät ovat kyllä helteessä jo nykyisen työmääränsä kanssa ja resursseja ei liialti ole. Eli näissä talousrikossyyttäjien ajamissa jutuissa valtiolle konfiskoitu hyöty on noin 100 miljoonaa euroa per vuosi, eli tuotos—panos-suhde on erittäin merkittävä. Siksi kyllä toivoisin, että tätä syyttäjien saamaa rahaosuutta voitaisiin vielä tarkastella ensi vuoden budjetissa.

Puhemies Maria Lohela: Yksi puheenvuoro ennen ministerin vastausta.

10.58 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Som en del av tingsrättsreformen ska hanteringen av så kallade summariska tvistemål centraliseras till vissa hovrättskretsar, något som ledamot Lohi också var inne på. För Ålands del innebär det att de summariska tvistemålen är viktiga för tingsrättens volym på Åland. Också för övriga svenskspråkiga i landet är det viktigt att summariska tvistemål i framtiden handläggs också på svenska, dels för rättssäkerhetens skull, dels för att inte översättningskostnader ska uppstå och skapa ett dyrare och sämre system än det nuvarande. Det är därför viktigt att handläggningen av summariska tvistemål fortsättningsvis kan garanteras också i praktiken på två språk, och att det i Ålands fall blir så att de summariska tvistemålen blir kvar i Ålands tingsrätt. Jag vill därför fråga justitieminister Lindström om han kan säga hur beredningen av detta framskrider och hur regeringen tänker trygga en rättssäker organisering av summariska tvistemål i framtiden, också på svenska.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

11.00 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström:** Puhemies! Aloitetaan tästä summaaristen asioiden kysymyksestä, eli tämä oikeusministeriön asettama työryhmä valmistelee parhaillaan ehdotusta summaaristen asioiden käsittelyn keskittämiseksi rajoitettuun määrään näitä käräjäoikeuksia, ja tällä haetaan tietysti sitten käsittelyyn tehokkuutta. Tehokkuus ei tietenkään saa johtaa siihen, etteivät nämä kielelliset oikeudet enää toteutuisi summaarisissa asioissa, eli tämä tarkoittaa sitä — edustaja Löfströmin ja monen muun huoleen tästä kielikysymyksestä — että kaikessa, mitä näissä kaikissa uudistuksissa tehdään, pitää pitää huoli siitä, että nämä kielioikeudet toteutuvat ja palvelua saa myös sillä ruotsin kielellä ja suomen kielellä, molemmilla yhtä lailla.

Työryhmän tehtävänä on myös sitten arvioida mahdollisuuksia kehittää todisteellista tiedoksiantoa. Se on keskeinen tavoite, koska haastehakemusten tiedoksianto muodostaa merkittävän osan velkomusasioiden käsittelykustannuksista. Työryhmälle asetettu määräaika päättyy 31.1.2017.

Sitten edustaja Ojala-Niemelän ja monen muun jatkama keskustelu harmaasta taloudesta liittyen syyttäjälaitokseen: Syyttäjälaitoksen määrärahatilanne tulee olemaan kehyskaudella selvästi aleneva mutta kohtuullinen. Vaikean viime vuoden jälkeen syyttäjien määrää pystytään hieman lisäämään. Meneillään olevat tietojärjestelmä uudistukset aiheuttavat tietysti kuluriskin, johon on pyritty varautumaan siirtyviä määrärahoja kerryttämällä.

Sitten edustaja Jalosen kysymykseen, voitaisiinko tämä niin sanottu hallinnollinen maksu, tieliikennevirhemaksu, ottaa käyttöön: Liikenne- ja viestintäministeriössä on käynnissä tämmöinen tieliikennelain kokonaisuudistus, josta varmaan olette tietoinen. Siinä yhteydessä tarkastellaan myös liikennelaitosten seuraamuksia, ja oikeusministeriö osallistuu tähän työhön. Eräänä vaihtoehtona nykyisin käytettävälle rikesakolle on, että siirryttäi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

siin hallinnolliseen maksuun. Näitä vaihtoehtoja arvioidaan ja valmistelutyötä tehdään yhdessä LVM:n johdolla.

Ihan tähän loppuun totean: Kiitoksia asiallisesta keskustelusta. Pahoittelen, että en toellakaan ehdi ihan joka asiaan vastaamaan, koska näihin ei ihan sekunnissa pystytäkään vastaamaan. Laittakaa sitten vaikka kirjallinen kysymys, jos eivät vastaukset tyydytä. Mutta olen pyrkinyt vastaamaan ainakin näihin isompiin juttuihin ja sellaisiin, mitkä ovat olleet selkeästi tässä nopeasti vastattavissa. Monet ovat sen verran haastavia, että niissä menee enemmän kuin 5 minuuttia aikaa. Mutta kiitoksia asiallisesta keskustelusta.

Puhemies Maria Lohela: Siirrytään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle.

11.03 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Koulutuksen, tutkimuksen ja kulttuurin toimintaympäristö on muutoksessa, mutta perusta pysyy entisellään. Laadukas ja maksuton koulutus, korkea sivistystaso sekä toimivat varhaiskasvatuspalvelut ovat suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan peruskallio. Kaikille suomalaisille on taattava yhtäläiset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen myös tilanteissa, jossa julkisen talouden velkaantuminen asettaa opetus- ja kulttuuriministeriönkin hallinnonalalle erittäin tiukat reunaehdot.

Hallitus uudistaa koulutusjärjestelmää sen kaikilla asteilla varhaiskasvatuksesta korkea-kouluihin. Läpileikkaavia teemoja koulutuksen uudistuksissa ovat pedagogiikan vahvistaminen, laadukas opettajankoulutus sekä oppimisympäristöjen kehittäminen ja digitalisointi.

Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus muodostavat merkittävimmän osuuden julkisista koulutukseen käytettävistä resursseista. Budjettiriihi toi lapsiperheille hyviä uutisia, kun varhaiskasvatustaksujen suunnitellut korotukset peruttiin ja hallituksen päätöksen mukaisesti varhaiskasvatustuksen asiakasmaksuja päinvastoin alennetaan noin 10 miljoonalla eurolla. Varhaiskasvatustuksen maksujen alentaminen ja korotusten peruminen edistää työllisyyttä ja tasa-arvoa ja helpottaa lapsiperheiden taloustilannetta. Päätös helpottaa kaikkia maksujen piirissä olevia lapsiperheitä ja aivan erityisesti pienituloisia yksinhuoltajaperheitä, joiden maksut alenevat tai jopa poistuvat kokonaan. Päätöksen myötä yhä useampi lapsi pääsee varhaiskasvatukseen. Meidän tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota siihen, miten saamme varhaiskasvatustuksen osallistumisastetta nostettua, sillä tässä eroamme muista Pohjoismaista. Lapsi hyötyy varhaiskasvatuksesta monin tavoin. Tutkimusten mukaan varhaiskasvatukseen osallistuminen ehkäisee syrjäytymistä, tasaa koti- ja taustaroja ja tukee lasten myöhempää oppimista ja opintietä. Ensi vuosi on merkittävä varhaiskasvatustuksen näkökulmasta myös siksi, että varhaiskasvatus on juuri saamassa ensimmäistä kertaa omat varhaiskasvatustuksen perusteet, jotka muistuttavat opetussuunnitelmia, jotka meillä jo on muilla koulutusasteilla.

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa perusopetuksen uudistamiseen, jotta meillä on tulevaisuudessakin maailman paras peruskoulu. Yhteensä uudistukseen ohjataan 90 miljoonaa euroa uusien opetussuunnitelmien jalkauttamiseksi ja erityisesti opettajankoulutukseen panostamiseksi. Hallituksen panostuksilla uuden pedagogiikan ja uusien oppimisympäristöjen käyttöönottoa vauhditetaan. Jokaiselle opettajalle taataan mahdollisuudet oman lähtötasonsa mukaiseen täydennyskoulutukseen. Jokaiseen Suomen 2 500 peruskouluun mahdollistetaan oma tutoropettaja tukemaan opettajia esimerkiksi uuden teknologian ja uuden pedagogiikan käyttöönotossa. Kouluissa käynnistetään huippuluokan kokeiluja, joi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

hin kytketään viimeisin tutkimustieto. Tulevaisuuden peruskoulu -visiotyö käynnistyy myös tänä syksynä, ja uusi visio esitellään Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuonna elokuussa 2017. Vuonna 2017 rahoitusta kohdennetaan digitaaliseen osaamiseen sekä kielikeiluihin ja taiteen perusopetuksen saavutettavuuden edistämiseen yhteensä 22 miljoonaa euroa.

Turvapaikanhakijatilanteesta johtuen muun muassa perusopetukseen valmistavan opetuksen ja aikuisten perusopetuksen määrärahoja lisätään vastaamaan kasvaneeseen koulutustarpeeseen. Hallitus on varautunut maahanmuuttajien määrän kasvuun ja reagoinut turvapaikanhakijatilanteeseen myös lisäämällä ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja maahanmuuttajille, uudistamalla aikuisten perusopetusta, luomalla vastuukorkeakoulumallin yhdessä korkeakoulujen kanssa sekä lukuisin muin toimenpitein.

Hallitus on varannut ensi vuodelle 15,2 miljoonaa euroa koulutuksellisen tasa-arvon vahvistamiseen ja erityisopetuksen laadun kehittämiseen. Lisäksi erillismäärärahoja on tarkoitettu suunnata perusopetuksen oppimistapoja ja -ympäristöjä kehittäviin toimenpiteisiin. Lisäksi tuetaan oppimisen ja pedagogiikan kehittämistä lähikouluperiaatetta vahvistaen tavoitteena oppimistulosten parantaminen ja koulupudokkuuden vähentäminen. Taiteen perusopetuksen saavutettavuutta parannetaan niin ikään kärkihankkeella.

Arvoisa puhemies! Hallitus on käynnistänyt yhtenä kärkihankkeenaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformin. Reformissa uudistetaan ammatillisen koulutuksen toimintalainsäädäntö, tutkintorakenne, rahoitusjärjestelmä sekä säätely- ja ohjausjärjestelmä. Tavoitteena on luoda tulevaisuuden ammatillinen koulutus, joka vastaa nopeasti työelämän muuttuviin osaamisvaatimuksiin ja palvelee eri ikäisiä ja erilaisista taustoista tulevia opiskelijoita.

Elinikäinen oppiminen vahvistuu ja muuttuu pysyväksi toimintatavaksi. Työpaikoilla oppimista lisätään merkittävästi. Käyttöön otetaan uusi koulutussopimusmalli erityisesti nuorten työpaikalla tapahtuvan oppimisen lisäämiseksi. Oppisopimuskoulutuksen vetovoimaa vahvistetaan vähentämällä siitä työnantajalle (Puhemies koputtaa) aiheutuvaa taloudellista ja hallinnollista taakkaa. Tästä ammatillisen koulutuksen reformista keskustelomme varmaan tänään myöhemminkin.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri, nyt on jo mennyt reippaasti yliajalle. 5 minuuttia on puheen pituus.

Kiitän. Meillä jäi paljon vielä asioita käsiteltäväksi, mutta onneksi tässä on keskustelun aikana mahdollista käsitellä muun muassa korkeakoulutusta ja liikuntaa ja kulttuuria. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Näin. Sitten siirrytään debattiin, ja sen aloittaa edustaja Puumala.

11.08 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vaikka tämä toimintaympäristö säilyykin haasteellisena, niin paljon oikeudenmukaisia asioita on saatu tähän budjettiin, ja siihen meidän pitää olla tyytyväisiä: pienituloisten varhaiskasvatusmaksuja kevennetään, opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin — siis tuki kohdistuisi jatkossa enemmän sitä kaikista eniten tarvitseville — työllisyyspaketin myötä nuorisotyöhön, työpajatoimintaan on varattu rahoitusta siten, että leikkaukset eivät kohdistu sinne,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

opettajien täydennyskoulutukseen ensi vuoden osalta yli 20 miljoonaa, digitaalisten oppimisympäristöjen vauhdittamiseen 18 miljoonaa, liikunnan lisäämiseen 7 miljoonaa, kielikokeiluihin 5 miljoonaa, korkeakoulujen oppimisympäristöjen ympärivuotisen opiskelun kehittämiseen 30 miljoonaa. Enkä tällä sano sitä, että vain euroja lappaamalla tulisi tuloksia, mutta näitten kaikkien panostusten takana on toimintatapojen muutos, ja niitä me pyrimme saamaan aikaiseksi oikeudenmukaisella tavalla. Eli sillä tavalla olemme vähän paremmalla tiellä, vaikka edelleen haasteita paljon riittää.

11.10 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hankalat ajat, mutta silti arvovalintoja on tehty, ja ne ovat monet sellaisia, joista voimme olla myös ylpeitä, kuten äskeisessä puheenvuorossa nostettiin monia asioita esille. Nostan muutaman ihan meidän peruskoulun näkökulmasta.

Peruskoulu on menossa kohti uutta vuosikymmentä, ja siltä osin siellä on erittäin hyviä toimenpiteitä, joista ehkä tärkein on se, mikä on meidän opettajien ammattitaito. Opettajien ammattitaitoon laitetaan, voi sanoa, selkeitä panostuksia niin sillä tavalla, miten me täydennyskoulutusta annamme, kuin siten, millä tavalla opettajakoulutusta tulee kehittää.

Peruskoulun jälkeiseltä ajalta nostan lukion ja lukiosta korkea-asteelle siirtymisen. Siellä puolella meillä on muuten paljon tehtävää. Aivan liian kauan menee aikaa ennen kuin meidän nuori pääsee korkea-asteen opintoihin. Lisäksi aivan liian moni on liian pitkään meidän korkea-asteella.

11.11 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällekin vuodelle tehdyt perusopetuksen laatuun, tasa-arvoon ja ryhmäkokoihin kohdistuneet säästöt näkyvät karulla tavalla oppilaiden ja opettajien arjessa: joka toisessa kunnassa on leikkattu perusopetuksen tuntikehystä, joka toisessa kunnassa on vähennetty jakotuntien määrää, yli puolessa kunnista ryhmäkokoja on suurennettu. Nyt aiotte jatkaa tätä linjaa tekemällä lisää leikkauksia. Niinpä opetusryhmät tulevat entisestään kasvamaan eivätkä oppilaat saa yksilöllistä tukea. Siitä huolimatta, että suomalaiset oppimistulokset ovat olleet nyt 10 vuotta laskussa ja Suomen panostukset perusopetukseen ovat alle OECD:n keskiarvon, teette silti näitä leikkauksia. Parhaiten ja heikoiten menestyvien oppilaiden ero oppimistuloksissa on kasvanut, ja yhä suurempi joukko nuoria ei saavuta perusopetuksen vähimmäistavoitteita. Arvoisa ministeri, miten koulutuslupaus toteutuu näillä reunaehdoilla? Miten pystytte parantamaan oppilaiden tilannetta entistä suuremmissa oppilasryhmissä? On aika vaikea muuttaa toimintatapoja, kun ryhmäkokoo kasvaa.

11.12 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri on itsekin useaan otteeseen todennut, että näitä kipeitä leikkauksia joudutaan tekemään sen takia, että voidaan turvata myöskin tulevaisuudessa meidän hyvinvointiyhteiskunta. Se ihan varmasti osittain pitää paikkansa, ja me kaikki realistisesti ymmärrämme, että valintoja täytyy tehdä ja turvaaminen on tärkeää. Mutta samaan aikaan on tärkeää pohtia, milloin ne leikkaukset heikentävät tuon samaisen hyvinvointiyhteiskunnan olemassaoloa tällä hetkellä ja myöskin tulevaisuudessa, ja koulutukseen kohdistetut leikkaukset ovat iso esimerkki tästä.

Valtiovarainministeri nosti erikseen esille eilisessä budjettikeskustelussa pojat ja nuoret miehet ja jaetun huolen näiden poikien ja miesten tulevaisuudesta pohjaten varmaankin tuohon OECD:n raporttiin. Kun samaan aikaan me katsomme koulutukseen kohdistuvia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

leikkauksia — pelkästään ammatilliseen koulutukseen 190 miljoonaa, nuorisotakuun vesityminen tai etsivän nuorisotyön heikentäminen — niin miten me tällaisessa asetelmassa silloin voimme ajatella, että me ihan oikeasti kaikki kannamme huolta esimerkiksi näistä nuorista pojista ja miehistä? Siinä syntyy valtava epäluottamus ja ristiriita, joka ihan varmasti (Puhemies koputtaa) syö sitä tulevaisuuden hyvinvointiyhteiskuntaa. Miten... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

11.13 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen puhui paljon niistä pienistä määrärahalisäyksistä, mitä tehdään, mutta hyvin vähän niistä isoista määräraha-leikkauksista, joita hallitus nyt tekee ensi vuonna ja joista se kaikista suurin leikkaus kohdistuu ammatilliseen koulutukseen.

Ministeri Grahn-Laasonen, rakenteellinen uudistus tarkoittaa mielestäni sitä, että tehdään asioita eri tavalla — tehdään asioita fiksummin, uudistetaan toimintatapoja ja saadaan sitä kautta toteutettuja säästöjä. Miksi tätä ammatillisen koulutuksen reformia sitten toteutetaan tässä marssijärjestyksessä, jota hallitus nyt esittää, jossa ensin viedään rahat, leikataan rahoitusta ja vasta sitten vuosi myöhemmin tulee tämä lainsäädännöllinen reformi, joka antaa koulutuksen järjestäjille mahdollisuudet uudistaa toimintatapoja? Jo nyt tulee viestejä koulutuksen järjestäjiltä siitä, että heillä ei ole mahdollisuuksia tehdä näitä säästöjä muutoin kuin leikkaamalla yksikköhintaa, mikä tarkoittaa vähemmän lähiopetusta, vähemmän henkilöstöä, ja oppilaiden mahdollisuudet esimerkiksi päästä sinne työelämään oppimaan (Puhemies koputtaa) heikentyvät, kun osaamistaso laskee.

11.14 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Leikkaukset ovat mittavia, ja silloin kun tehdään suuria leikkauksia, hallitukselta vaaditaan myös sisällöllistä ohjausta ja visioita suunnasta ja päämääristä. Hallitus on muun muassa vaatinut, että korkeakoulut ryhtyvät rakenteellisiin uudistuksiin. Kysymykseni kuuluu: mitä hallitus tekee rakenteellisten uudistusten aikaansaamiseksi, mikä koskee korkeakoululaitosta?

Ministeri mainitsi tässä varhaiskasvatussuunnitelman — se on todella hyvä ja aivan välttämätön työväline ja ohjausväline. Mutta samanaikaisesti hallitus tässä budjettikirjassa puhuu siitä, että esikoulun yhteyteen suunnitellaan kerhotoimintaa. Miten, arvoisa ministeri, tulette takaamaan sen, että tämä kerhotoiminta on myös laadukasta varhaiskasvatusta ympäri Suomenmaata? Minun mielestäni tämä on kohtalonkysymys, (Puhemies koputtaa) varsinkin nyt, kun vihdoinkin saadaan se varhaiskasvatussuunnitelma.

11.15 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kohta on siinä mielessä kaksijakoista luettavaa, että siinä lainsäädäntöuudistukset muun muassa varhaiskasvatuksessa, nuorisolaissa ja ammattikoulutuksen osalta ovat hyviä, mutta sitten kun niiltä viedään se rahoituspohja, niin joudutaan tilanteisiin, joissa muun muassa varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa ryhmäkokoja suurennetaan, ja niin kuin edustaja Andersson täällä hyvin nosti esille, ammatillisessa koulutuksessa joudutaan kummalliseen tilanteeseen eli ensin viedään rahat ja sitten vasta ollaan tätä lainsäädäntöreformia toteuttamassa. Eikö esimerkiksi tässä ammatillisen koulutuksen kohdalla olisi mahdollista miettiä uudestaan, jotta ei jouduta kahteen kertaan tekemään koulutuksessa kummallisia toimenpiteitä?

Lisäksi olisi kysynyt vielä tästä, että kun opiskelijat ollaan siirtämässä yleisen asumistuen piiriin, miten käy perheellisten opiskelijoitten. Siitä on esitetty huolta, että heidän elä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

mäntilanteensa tosiasiallisesti tulee heikentymään: jos he nostavat kuitenkin opintotukea samanaikaisesti, niin heidän taloutensa huononee.

11.16 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatukseen, oppisopimuskoulutukseen ja liikunnan edistämiseen tulee paljon parannuksia, kiitos siitä ministerille ja hallitukselle. Lainauserävaustien suhteen ollaan saavuttamassa pohjoismaista tasoa, mikä on hieno asia. Audiovisuaaliselle eli elokuva-alalle tulee kannustinraha, ja se tuo tulevaisuudessa myös rahaa.

Mutta varsinainen kysymykseni ministerille on alueellisesta kielikokeilusta, johon annetaan 5 miljoonaa: Perustuslaillisia tarkistuksia tehdään. Hallitusohjelmaan tämä on merkitty, että kielikokeilu tulee. Pysytäänkö aikataulussa?

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi puheenvuoro ennen ministerin vastausta.

11.17 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opetusministerin ja hallituspuolueitten edustajien puheet ja teot eivät vastaa todellisuutta. Täällä on tiedosamme OAJ:n tutkimus ja selvitys, joka kertoo sen, että yli puolessa kunnista perusopetuksen ryhmäkokoja on suurennettu ja lukioidenkin yli 40 prosentissa. Eli näkyy hallituksen päätös valtionosuusleikkauksista, tasa-arvorahojen ja ryhmäkokoavustusten käytännössä poistaminen. Minä sanon nyt, opetusministeri, että näillä leikkauksilla tullaan menemään alaspäin oppimistuloksissa. Tässä ei, kuulkaa, paljon digiloikka auta, jos muut oppimisedellytykset heikennetään aivan olennaisella tavalla, mitä ryhmäkokojen kasvu esimerkiksi käytännössä tarkoittaa.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Grahn-Laasonen, 3 minuuttia.

11.18 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Edustaja Gustafsson, siitä tilanteesta, missä nyt olemme, voidaan kyllä katsoa myöskin taaksepäin edellisten opetusministerien kausille, mitä silloin tehtiin tai ennen kaikkea jätettiin tekemättä.

Huolia tässä keskustelussa on noussut resursseihin liittyen. Kuntien ja valtion taloudellinen tiukka tilanne ei ole uutinen tässä salissa. Me kaikki elämme sitä todellisuutta, ja siitä syystä meidän on kyettävä muun muassa työllisyyden parantamisen kautta saamaan Suomen talous jälleen noususuhdanteeseen, jotta voidaan sitten tehdä myöskin lisäyksiä muun muassa opetukseen ja tutkimukseen.

Mutta sisällön puolella tapahtuu tällä hetkellä paljon hyvää, ja näistäkin puheenvuoroista jo kuulin niihin liittyviä kommentteja ja kehittämisajatuksia. Peruskoulu kehittyy, uudet opetussuunnitelmat ja sen tuki kärkihankkeen 90 miljoonan euron panostuksen kautta, tutor-opettajamallit, opettajankoulutuksen kehittäminen. Ammatillisessa koulutuksessa teemme isoa lainsäädäntöuudistusta, jossa uudistuu koko toiminta alkaen 2018. On totta, että on haastavaa, että säästöt kohdistuvat jo ensi vuodelle, mutta pyrimme saamaan uuden lain lausuntokierrokselle tässä jo lokakuun aikana, jotta koulutuksen järjestäjillä on aikaa varautua ja valmistautua.

Haluan korjata myös käsityksen, joka täällä nousi liittyen nuorisotakuuseen. Etsivää nuorisotyötä ei heikennetä, vaan sen resurssit on turvattu tämän vuoden tasolla myös ensi vuoden budjetissa, mistä olen hyvin iloinen. Samoin hallitus panostaa nuorten aikuisten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

osaamisohjelmaan eli siihen, että pyrimme kouluttamaan niitä nuoria aikuisia, joilta on jäänyt syystä tai toisesta toisen asteen tutkinto kesken tai ei ole aloitettukaan. Eli pyritään luomaan tukea niille nuorille aikuisille, jotka ovat syrjäytymisriskissä, ja erilaisin keinoin kehittämään sitä viime hallituskauden nuorisotakuuta siihen suuntaan, että se aidosti myöskin vähentäisi koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrää. Koulutustakuusta pidetään kiinni.

Täällä nousi esiin kulttuurin puolelta hyvinä uutisina muun muassa lainauskorvauksen nostaminen pohjoismaiselle tasolle. Kiitän tässä eduskuntaa myöskin hyvästä yhteistyöstä asiassa. Hallitus teki tärkeän sivistyspoliittisen ratkaisun nostamalla ensi vuoden budjetissa satavuotisjuhlavuonnaamme kirjailijoiden lainauskorvaukset sille tasolle, mihin ne kuuluvatkin, eli yhteispohjoismaiselle tasolle.

Samoin hallitus ottaa käyttöön av-kannustimen eli audiovisuaalisen alan tuotantokannustimen, millä pyritään kannustamaan, että meidän elokuva-alalla olisi paremmat mahdollisuudet ja myöskin Suomi voisi saada ulkomailta tuotantoja ja sitä kautta osaamista ja myöskin työllisyyttä elokuva-alalta Suomeen.

Mitä hallitus tekee rakenteellisten uudistusten aikaansaamiseksi korkea-asteella? Hallitusohjelman mukaisesti edellytämme korkeakouluilta osaamisen kokoamista ja päällekkäisten koulutusvastuiden tarkastelua, profiloitumista, tiivistyvää yhteistyötä, selkeytyvää työnjakoa. Korkeakoulujen keskinäistä yhteistyötä ja yhteistyötä tutkimuslaitosten kanssa tiivistetään ja elinkeinoelämäyhteistyötä vahvistetaan. (Puhemies koputtaa) Opiskelijajavallinnat, opintoprosessit, joustavat opiskelumahdollisuudet — kaikki nämä mainitut asiat ja moni muu ovat olleet esillä yliopistojen kanssa keväällä käydyissä neuvotteluissa (Puhemies: Nyt meni yliajalle!) ja ammattikorkeakoulujen kanssa nyt syksyllä. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan keskustelua.

11.22 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeri tekee raskasta ja arvokasta työtä, mutta yhdestä piirteestä en pidä. Te olette aloittanut uuden toimintakulttuurin: joka toinen kerta te arvostelette edeltäjiänne perustelematta ja argumentoimatta sitä juurikaan.

Minä lyhyesti totean tässä yhteydessä omalta kohdaltani muutamia tärkeitä juttuja hallitusohjelman mukaisesti. Nuorten aikuisten osaamisohjelma, suuri menestys. Juuri ne nuoret, joihin nyt on kiinnitetty huomiota, jotka eivät ole työelämässä ja joilta puuttuu tutkinto. Osana yhteiskuntatakuuta huolehdittiin siitä, että jokaiselle nuorelle on koulutuspaikka peruskoulun jälkeen. Parhaimpana vuonna olin lisäämässä koulutuksen tasa-arvoja ryhmäkororahoja 83 miljoonaa euroa. Nyt puhuitte 15 miljoonasta eurosta. (Puhemies: Aika!) Tämä kertoo tämän sivistyseron, mikä hallituksilla ja ministereillä oli.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Grahn-Laasonen, 1 minuutti.

11.23 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus ei ole leikannut perusopetuksen perusrahoituksesta. Te leikkasitte siitä. (Eduskunnasta: Oho! — Välihuutoja)

Arvoisa puhemies! Tässä salissa jokainen eduskuntapuolue on ollut päättämässä ammatillisen koulutuksen leikkauksista, ja tämä täytyy muistaa myös tässä keskustelussa, kun käydään, että edellinen hallitus siis jo rakennepoliittisessa ohjelmassa valmisti 260 mil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

joonaa toisen asteen säästöjä, jotka sitten jäivät eduskunnan viimeiseltä viikolta perinnöksi tälle hallitukselle tehtäväksi. Se, mitä me olemme tehneet, on, että olemme nyt rakentaneet rakenteellista uudistusta, jossa uudistuvat ammatillisen koulutuksen käytännössä kaikki osat. Rakenteellinen uudistus tehdään, jotta se koulutuksen laatu voidaan turvata ja ne opiskelijoiden mahdollisuudet, nuorten mahdollisuudet, siitä huolimatta, että määrärahat sitten heikkenevät jo, ja tähän heikkenemiseen ovat taustalla todella nämä edellisellä hallituskaudella tehdyt ratkaisut.

Vielä haluan muistuttaa, edustaja Rinne, (Puhemies koputtaa) joka tuossa toivoi puheenvuoroa, siitä, (Puhemies: Aika!) että te olette tämänkin hallituskauden aikana todennut, että... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

11.24 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Te, ministeri Grahn-Laasonen, aloititte sillä, että koulutusta uudistetaan ja pedagogiikkaa vahvistetaan. Kysyisin teiltä — ja toivon, että saisin suoran vastauksen: Miten pedagogiikkaa vahvistaa se, että ammatilliselta puolelta leikataan 190 miljoonaa euroa niin, että lähiopetus tulee vähenemään, niin, että etäopetus tulee lisääntymään? Miten tämä vahvistaa pedagogiikkaa? Te mainitsitte sen, että haluatte panostaa siihen, että toisen asteen kesken jääneet opinnot saadaan täydennettyä. Mikä teidän arvionne on siitä, kun nyt jo ammatillisella puolella keskeyttämisprosentit ovat korkeita, kun te leikkaatte ammatillisesta opetuksesta, lähiopetuksesta, tuleeko tämä entisestään lisäämään keskeyttämistä, tuleeko tämä entisestään lisäämään syrjäyttämistä ja mikä tämän vaikutus on ammatilliseen osaamiseen?

11.26 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, me kaikki puolueitten puheenjohtajat annoimme ennen eduskuntavaaleja koulutuslupauksen, jossa todettiin, että nyt on tehty niin paljon koulutusleikkauksia, että on menty kipurajan ylitsekin, ja todettiin, että koulutusleikkauksia ei tulla tekemään tulevaisuudessa. Nyt te teette tähän kokonaisuuteen tämän vaalikauden aikana 3 000 miljoonan euron, 3 miljardin, leikkaukset. Te vaarannatte, arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, kansakunnan tulevaisuutta ja lasten ja nuorten tulevaisuutta näillä leikkauksilla. Te olette tehneet maailmanennätyksen koulutuslupauksen pettämisessä tämän hallituksen toimesta. (Pia Viitanen: Guinnessin Ennätysten kirjaan menee kyllä!) Te olette rakentamassa lapsille, nuorille ja kansakunnalle tulevaisuutta, joka ei osaamisen kautta kykene rakentumaan hyväksi, tulevaisuutta rakentavaksi yhteiskunnaksi.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Grahn-Laasonen, 1 minuutti.

11.27 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän on pakko todeta keskiviikkona 3.6.2015 tällä hallituskaudella vaalien jälkeen edustaja Antti Rinteen vastauspuheenvuoro, jossa teiltä on juuri kysytty, mistä SDP säästäisi eli mitkä teidän säästövaihtoehdonne ovat. Täällä on lista näistä kohteista, ja yksi näistä kohteista siellä olisi ollut myöskin tämä viime vaalikaudella kaatunut toisen asteen säästöratkaisu, josta olisi huolehdittu ilman, että koulutuspaikkoja tai koulutuksen laatua olisi lähdetty heikentämään, 270 miljoonaa euroa. (Välihuutoja)

11.27 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt tärkeää muistaa se, että se viime vaalikauden rakenneuudistus tapahtui sillä tavalla, että tehdään ra-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

kenneuudistus ensin ja sen jälkeen niistä tulee säästöjä. (Eduskunnasta: Päinvastoin!) Te olette tekemässä puhtaasti 190 miljoonan säästön, joka tulee johtamaan siihen, että 17 600 opiskelupaikkaa nuorilta, jotka ovat tällä hetkellä ilman työtä ja koulutuspaikkaa, tullaan viemään pois ammatillisen koulutuksen puolelta.

11.28 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tässä tietysti on vähän kolme linjaa sosialidemokraateilla: Se linja, jonka te kirjoititte kehykseen silloin alun perin, oli tämä 270 miljoonan euron leikkaus. Se, joka oli teidän vaaliohjelmasanne, on toinen vaihe, se oli samansuuruinen vielä, ja te vielä puhuitte siitä eduskunnassa. Mutta nyt te olette sitä mieltä, että leikkauksia ei ehkä pitäisi tehdä ollenkaan. Kyllähän te sen tiedätte, kun olette hieno mies ja erittäin älykäs, että eihän sellaista leikkausta ole olemassakaan, joka olisi jotenkin tehty joistakin rakenteista ja ei vaikuttaisi henkilökuntamääriin eikä oppilasmääriin, vaan se vain hävittäisi 270 miljoonaa teidän vaaliohjelmanne mukaisesti virtuaalisesti jostakin rahaa, mutta sillä ei olisi vaikutusta mihinkään. Te olette niin fiksu mies, että te tietenkin tiedätte, että näin ei ole. Te olisitte halunneet leikata ammatillisesta koulutuksesta enemmän kuin me. (Mika Niikko: Kyllä!) Onneksi hallitus muuttui ja nyt leikataan sentään vähemmän, vaikka vieläkin todella paljon, ja se käy kipeää, se koskettaa sydämestä.

11.29 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistan vielä uudelleen sen, että viime vaalikaudella SDP:n vaihtoehto, joka rakennettiin, tuotiin tänne eduskuntaan ja kaatui keskustapuolueen erityiseen vastustukseen, oli rakenneuudistus, jossa olisi muutettu rakenteita tavalla, josta olisi tullut säästöjä. Se vaihtoehto meillä on edelleen omassa vaaliohjelmassamme ollut esillä, ja toivon, että tutustutte, edustaja Puumala, tähän.

11.29 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin nyt ollaan toteuttamassa historiallista reformia ammatilliseen koulutukseen, ja sillä on myös vahvasti koko koulutuksen kentän tuki. Nythän meillä on tähän asti ollut se ongelma, että ammatillisessa koulutuksessa oppisopimuskoulutus, aikuiskoulutus ja nuorisoasteen koulutus saavat rahoituksensa ikään kuin eri putkista ja se on sitten luonut ilmeisesti näitä rakenteita, joista edellisellä kaudellakin sosialidemokraatit olisivat näitä säästöjä tehneet. Tällaisia rakenteita pitää järkevöittää.

Tässä on kuitenkin tiettyjä haasteita ja tiettyjä kokonaisuuksia, joihinka toivoisin nyt tässä keskustelussa myös keskittyttävän. Yksi on todella vapaan sivistystyön ja nuorisoasteen koulutuksen, ammatillisen koulutuksen yhteistyö. Mitenkä se tässä reformissa tullaan huomioimaan?

Myöskin sitten nostan esille näiden kalliiden koulutusten aseman. Tämä on yhteinen haaste hoitaa tämä uusi koulutusmalli ja reformi siten, että eri koulutusaloilla on myöskin mahdollisuus jatkaa ja koulutuksen laadun kehittyä edelleenkin hyväksi. Joten kysyisinkin ministeriltä: (Puhemies: Aika!) kuinka näiden kalliiden koulutusten asema turvataan jatkossa?

11.31 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni jo silloin vuonna 2015 keskustelussa kävi selväksi, että näin suuria rahamääriä ei leikata toiselta asteelta ammatillisesta koulutuksesta ilman, että koulutuksen laatu kärsii. Tästä olen samaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

mieltä niitten kanssa, jotka ovat sitä mieltä, että rakenneuudistuksella ei edes 190:tä miljoonaa pysty tekemään järkevästi niin, etteikö se heikennä koulutuksen tasoa.

Mutta se, mitä hallitus nyt tekee, on siis se, että vaikka nämä rakenneuudistukset ovat lykkääntyneet vuoteen 2019, niin te pidätte järkevästi kiinni siitä, että rahat viedään ensin pois ja vasta sitten tehdään toiminnallista kehittämistä. Kaikki asiantuntijat alalla pitävät tätä vääränä. Se sotkee ammatillisen koulutuksen kehittämisen. Ensiksi joudutaan ajamaan alas toimintoja ja laatua, ehkä toimipisteitä, ehkä oppilasmääriä, ja näin ollen sitten se kahden vuoden päästä tehtävä uudistus, jossa ehkä voisi jonkun verran järkevöittää toisen asteen koulutusta niin, että rahaakin säästyisi ja aidosti, tulee jälkijunassa ja ei auta tässä. Tämä on selkeä virhe teiltä, (Puhemies koputtaa) ja toivonkin, ministeri, että vastaatte: miksi tätä leikkausta ei voitaisi kohtuullistaa huomattavasti pienemmäksi edes, niin kuin ala toivoo, ja lykätä vuoteen 2019?

11.32 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Toki on selvää, että nämä koulutuksen leikkaukset ovat kipeitä ja meidän oppimistulokset ovat heikentyneet viime vuosina, mutta kaiken keskellä on muistettava, että OKM:n budjetti on edelleen lähes 6,8 miljardia. Tähän liittyen ammatillisen koulutuksen reformi tosiaan on sellainen, jota koulutuksen kentällä järjestäjät toivovat. Ja katson, että ei pidä seurata samankaltaisesti ammattikorkeakoulureformia, että päädyttäisiin vain yhteen organisaatiomalliin eli osakeyhtiömalliin, vaan täytyy olla myös muunlaisia organisoitumismahdollisuuksia.

Itse toivon vielä, kun puheenvuoron lopulta sain, ministeriltä vastausta: miten tämä toisen kotimaisen kielen hallitusohjelmaan kirjattu vapaaehtoisuuden asia, (Puhemies koputtaa) sen aikataulutus, etenee?

11.33 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa käy taas ilmi tämä vastakkainasettelu, mihin me helposti tässä salissa joudumme. Itse asiassa olen ymmärtänyt, että tämä ammatillisen koulutuksen reformi on otettu varsin hyvin alalla vastaan ja sitä on valmisteltu varsin hyvässä yhteisymmärryksessä alan toimijoiden kanssa. On nähty paljon vaivaa ja tehty työtä, että nämä säästöt pyritään myöskin toteuttamaan niin, että ne olisivat järjestäjän kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaiset. Totta kai ne ovat sellaisia päätöksiä, joita ennemmin jätettäisiin tekemättä, mutta kun niitä joudutaan tekemään, niin sitten yritetään tehdä ne mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Toivoisikin, että me voisimme keskustella myöskin näistä positiivisista satsauksista, joita hallitus tekee, joita täällä hyvin aikaisemmissa puheenvuoroissa jo mainittiinkin. Ja jos puheenvuoron vielä uudelleen saan, niin mielelläni käyttäisin aikaa myöskin esimerkiksi nuorisotyötä ja kulttuuria koskeviin hyviin satsauksiin.

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi puheenvuoro ennen ministerin vastauspuheenvuoroa.

11.34 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koulutuksessa on meneillään ja suunnitteilla valtavat mullistukset, ja minä todella olen huolissani suomalaisten lasten ja nuorten tulevaisuudesta. Koulutus on hyvinvointiyhteiskunnan perusjalka, ja ajattelen, että näin suuria leikkauksia ei millään voi hyväksyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Mutta kaikki ei ole vain euroista ja rahasta kiinni. Ministeri, sanoitte puheenne alkuosassa, että kaikille on taattava yhtäläiset mahdollisuudet opiskeluun. Euroopan parlamentissa, YK:n alaisessa verkostossa ja monissa juristijärjestöissä, niin kotimaisissa kuin kansainvälisissäkin, on ihmetelty Suomen tilannetta. Suomihan on tunnettu tasa-arvon maana. Suomi on tunnettu esimerkkimaana, mitä tulee koulutukseen ja opetukseen, ja kuitenkin tähän asiaan liittyen rikotaan Suomessa monia perustuslain pykälää, ja näitä rikkomuksia on erityisesti naisvaltaisilla aloilla.

Kysyisinkin ministeriltä: aikooko ministeri jatkossa edesauttaa niin, että Suomessa yhtäläiset opiskelumahdollisuudet toteutuisivat eettisestä tai uskonnollisesta vakaumuksesta, erilaisesta taustasta (Puhemies koputtaa) huolimatta kaikille?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Grahn-Laasonen, 5 minuuttia.

11.35 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kiitos monista hyvistä puheenvuoroista.

Palaan vielä tuohon ammatillisen koulutuksen reformiin, koska se on selkeästi iso asia myös koskien ensi vuotta. Olen ihan samaa mieltä siitä, että se säästöjen aikataulutus on haaste eli että säästöt tulevat voimaan ensi vuonna mutta reformi on mahdollista suuren lainsäädäntöuudistuksen vuoksi toteuttaa vasta 2018 alusta. Tässä on kuitenkin haettu sellaista toimintamallia, missä pystytään turvaamaan koulutuksen järjestäjille mahdollisuus reagoida jo sen reformin toimintalinjausten mukaisesti muun muassa sillä tavalla, että ensi vuoden säästöjen osalta koulutuksen järjestäjillä on hyvin paljon liikkumavapautta, toimintavapautta toteuttaa niitä säästöjä jo valmistaen sitä omaa organisaatiotansa siihen uuteen aikaan, siihen reformin aikaan silloin 2018 alusta.

Reformia on myöskin valmisteltu hyvässä yhteistyössä ammatillisen koulutuksen kentän kanssa, ja uskallan sanoa, että sen sisällöllä on vahva ammatillisen koulutuksen kentän tuki. Siellä nähdään tarvetta ammatillisen koulutuksen uudistamiselle, ja nämä suuntaviivat, joita nyt viedään eteenpäin, on laajasti siellä allekirjoitettu. Tietenkään ei aina voi olla niin, että jokainen on samaa mieltä kaikista yksityiskohdista, mutta on haettu sellaista kokonaisuutta, joka vie ammatillista koulutusta eteenpäin, vaikka taloustilanne on tiukka, ja pystymme vastaamaan tulevaisuudessa niihin nopeasti muuttuviin osaamistarpeisiin entistäkin joustavammin.

Yksi hyvä esimerkki on vaikkapa se, että kun meillä vuosien varrella tutkintojärjestelmä on paisunut eli ammatillisessa koulutuksessa aina, kun on tullut uusi osaamistarve, on rakennettu sen ympärille uusi tutkinto ja tällä hetkellä niitä tutkintoja on se jotain 350, joiden väliltä opiskelijoiden pitäisi pystyä valitsemaan se oma ala ja vaihtoehto, ja niistä on tullut liian kapea-alaisia ottaen huomioon tulevaisuuden osaamistarpeet, niin tämän tutkintouudistuksen myötä, joka on osa tätä ammatillisen koulutuksen reformia, tutkintojen määrä puolittuu ja niistä tulee laaja-alaisempia ja sisälle rakentuu sitten erikoistumisväyliä. Tätä on pidetty muun muassa erittäin hyvänä osana ja uudistuksena.

Toinen iso kokonaisuus on työpaikkaoppimisen ihan merkittävä lisääminen, eli koulutussopimusmallissa pyritään siihen, että nimenomaan voidaan vaikuttaa keskeyttämisiin. Meillä on paljon sellaisia opiskelijoita, jotka peruskoulun jälkeen haluaisivat enemmän oppia tekemällä eli vähemmän istua pulpetissa ja saada enemmän käytännön kokemusta, nähdä sen työelämän, saada siitä aitoja kokemuksia, inspiroitua, innostua, motivoitua siitä oman työn jäljen näkemisestä. Siitä syystä on paljon hyviä esimerkkejä siitä, millä tavalla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

on voitu opiskelumotivaatiota lisätä työpaikoilla, kun se oppiminen siirtyy työpaikoille. Koulutussopimuksen keskeinen idea on, että se vastuu kuitenkin siitä oppimisesta ja siitä laadusta on oppilaitoksella, ja tämä haastaa tietysti myös opettajuutta mutta on iso mahdollisuus.

Täällä nousi esiin tasa-arvo koulutusjärjestelmässä. Se on ollut meidän suomalaisen koulutusjärjestelmän ihan niitä peruskallioita, että me lähdemme täällä siitä, että kaikille taustasta riippumatta turvataan yhtäläiset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen ja maksuttomaan koulutukseen, ja tästä pidetään tiukasti kiinni. Meillä on haasteita peruskoulun puolella muun muassa oppimistuloksissa ja sitten tässä koulujen eriytymisessä, joka johtuu paitsi asuinalueiden eriytymisestä myöskin siitä, että kunnilla on erilaiset taloustilanteet. Tähän me voimme vastata muun muassa näillä mahdollisuuksien tasa-arvoon kohdistettavilla erityisavustuksilla heikommilla alueilla toimiville kouluille. Se on havaittu hyväksi tavaksi, jatkamme siinä edellisen hallituksen hyvää työtä.

Samoin on sitten tämä pedagogiikan kehittäminen ja peruskoulun uudistaminen, opettajien valmiuksien vahvistaminen, erilaisten monipuolisten oppimisympäristöjen rakentaminen ja niin edelleen, ja siihen todella tämä uusi peruskouluohjelma vastaa. Tämä uusi peruskouluohjelma on taas sitten rakennettu yhdessä koulutuksen ammattilaisten kanssa. Siinä on ollut semmoinen vahva johtoryhmä, ja siinä on mukana Kuntaliitto ja kunnat sitä kautta, Opettajien Ammattijärjestö OAJ ja tutkijoita, yliopistojen opettajankouluttajia ja tällaisia koulutuksen monipuolisia tuntihoitajia, ja siitä olen hyvin innostunut ja uskon, että sillä voi olla kauaskantoisia vaikutuksia, kun se tehdään käsi kädessä kouluissa muutenkin nyt juuri tänä syksynä alkaneen opetussuunnitelmien käyttöönoton kanssa.

Tässä ehkä sellaisia peruslinjoja. Meillä tietysti tuolla kulttuurin puolella mainitsinkin av-kannustimet, lainauskorvaukset, alkavan valtionosuusuudistuksen, liikunnan puolella Liikkuvan koulun, sen valtakunnallistamisen, tuodaan liikuntaa lasten ja nuorten koulupäiviin, on tehty uudet suositukset varhaiskasvatukseen ja lasten liikkumiseen ja niin edelleen. Siellä se painopiste on ollut selkeästi lapsissa ja nuorissa.

Kielikokeilusta tuli kysymyksiä täällä. Sen lainsäädännän valmisteluaikataulu on se, että tämän syksyn aikana valmistuvat kaikki tarvittavat selvitykset ja valmistelu siitä, mitkä edellytykset tämän kokeilun edistämiseksi meillä on.

Kiitän kaikista puheenvuoroista ja toivon, että tämä hyvä vuoropuhelu eduskunnan kanssa saa jatkoa.

Puhemies Maria Lohela: Debatti jatkuu.

11.41 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää todella tästä av-tuotantotuesta opetusministeriä. Se on erinomainen asia Suomen luovalle alalle ja sitä myöten koko Suomelle, koska tämä tuki mahdollistaa parhaimmillaan suuret kansantaloudelliset ja aluetaloudelliset vaikutukset. Myös tässä välitän kiitokset ministeri Rehnille, yhteistyössä TEMin ja OKM:n kanssa tämä on hienosti sujunut.

Liikkuva koulu -hanke on erinomainen esimerkki siitä, miten pienellä rahalla tehdään paljon. Mukana on jo lähes 70 prosenttia kouluista, ja viime vuonna saatiin erinomaisia tuloksia aikaan, eli kaksinkertainen määrä kouluja on nyt mukana.

Olisin kysynyt kuitenkin tästä taiteen perusopetuksen saavutettavuusrahasta: minkälaisia konkreettisia toimenpiteitä on tulossa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Toinen kysymykseni liittyy puurakentamisen koulutukseen. Millä tavalla sitä aiotaan lisätä? Sehän on erinomainen tapa sitoa hiiltä, ja OKM:kin on tässä todella (Puhemies koputtaa) sillä tontilla, ilmastonmuutoksen torjuntatontilla, ja se on tärkeä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

11.42 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tahdon kiinnittää huomion monien hyvien täsmäkysymysten rinnalla kokonaisuuteen. (Jukka Gustafsson: Oikein hyvä!) Onko ministeri tietoinen siitä, että samaan aikaan, kun Suomen hallitus leikkaa kaikkien vaalilupausten vastaisesti opetuksesta, tieteestä ja koulutuksesta jopa 600 miljoonaa euroa, Ruotsissa tehdään päinvastoin? Ruotsi kulkee täysin eri suuntaan kuin Suomi. Ruotsi investoi koulutukseen ja tutkimukseen, ja sillä on visio: osaamisen ykkösmaa maailmassa. Mikä on Suomen visio? Miten Suomi aikoo pärjätä globaalissa kilpailussa, jos suurin voimavaramme ei pelkästään jää hyödyntämättä vaan sitä vielä tietoisesti heikennetään? Viime yönä Suomi hävisi Ruotsille 0—2, mutta koulutuksessa, tutkimuksessa ja tieteessä Suomi häviää Ruotsille 6—0.

11.43 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeriä siitä, että nyt on selvästi mennyt läpi näitten maksujen uusi nimitys. Eli kun ennen puhuttiin "päivähoitomaksuista", niin sehän antoi väärän kuvan siitä, mistä on kysymys; tämä "varhaiskasvatuserä" on se oikea sana, joka osoittaa, mistä on kysymys.

Samalla kiitän hallitusta siitä, että nämä maksujen korotukset on estetty, koska se alhainen maksutaso on hyvää perhepolitiikkaa, se on oikeata työllisyyspolitiikkaa, ja jos mietitään kaikkia esteitä, joilla saatetaan aiheuttaa loppujen lopuksi se tilanne, että töihin ei kannata hakeutua, niin vastuullinen hallitus ei voi semmoisia päätöksiä tehdä.

Mutta kysynkin ministeriltä vähän tästä tulevaisuudesta. Jos meidän työllisyysaste nousee ja työttömyys alenee, niin onko mahdollista, että me pystyisimme alentamaan näitä varhaiskasvatuseräjä? Sillä tavalla me saisimme kiinni sitä eroa, mikä meillä on muihin sivistysvaltioihin.

11.44 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy ensin aloittaa tunnustamalla, että hallitus on hyvin taitava siinä, miten asioita markkinoidaan. Se on politiikassa aivan uusi laji, ja siltä osin täytyy sanoa, että kaikki uudistaminen ja kehittäminen, joista te olette kauniisti täällä puhuneet, kätkee taustalleen sen, että vaaleissa luvattiin, että koulutuksesta ei enää leikata, luvattiin, että koulutuksesta ei enää leikata melkein 2,7 miljardin säästöjen päälle. Niitä ei peruttu, vaikka oppositio viime kaudella niitä arvosteli. Mutta sen päälle tehdään lähes 3 miljardin lisäleikkaukset. Siis mikä koulutuslupaus tällainen on? Luvattiin, mutta leikataan sittenkin. Ja minusta on aika järkyttävää, että te teitte jälleen lisää koulutusleikkauksia. OKM:n pääluokasta leikataan kiky-vaikutuksia 59 miljoonaa, ammattikorkeakouluilta ja yliopistoilta 21 miljoonaa. Miksi tätä salaillaan? Miksi, ministeri, te ette kertonut, minkälaisia uusia säästöjä tämä budjettiesitys sisältää? Sen lisäksi peruspalveluiden valtionosuuksiin (Puhemies koputtaa) tulee järkyttävät leikkaukset, (Puhemies koputtaa) ja se kohdistuu erityisesti varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Eli tämä ei pidä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo, 1 minuutti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

11.46 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uusia leikkauksia ennen päätettyjen lisäksi ei tehty. Se, mitä sanoitte tästä kiky-sopimuksesta, ei ollut leikkaus. Se hyöty, mitä yliopistoille ja ammattikorkeakouluille tuli säästöjä kiky-sopimuksen myötä, otettiin valtiolle, koska valtio tarvitsee ne rahat kiky-sopimuksen kustannusten maksamiseen. Mutta se rahoitusasema ammattikorkeakouluilla ja yliopistoilla säilyy tasan tarkkaan samanlaisena, ja tämä on fakta. Se ei ole leikkaus. Minä haluan tehdä tämän selväksi: Se ei ole leikkaus. Rahoitusasema pysyy samana.

11.46 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä on todella tärkeää, että pannaan tämä kohta nyt sitten historian arkistoihin, kun valtiovarainministerin suulla kuultiin, että tämä ei ole leikkaus. Te olette luvannut, että kuntatalous on kustannusneutraali. 168 miljoonaa säästetään kiky-vaikutusten ulosmittauksella kunnista. 28 prosenttia siitä laskennallisesti on varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen menoja. Ministeri täällä väitti, että perusopetuksesta ei leikata. Se on minusta aika uskomatonta, koska jo kehysriihessä te leikkasitte valtionosuuksia, ja surullista, todella surullista, on se, koska täällä pitäisi kuitenkin pystyä niistä tosiasioista, jotka liittyvät budjettiin, rehellisesti ja avoimesti puhumaan. 168 miljoonaa plus 59 miljoonaa OKM:n pääluokasta kiky-vaikutusten ulosmittausta on minusta aika suuri koulutusleikkaus niiden koulutusleikkausten päälle, jotka on tehty. Sen lisäksi ammatillisesta koulutuksesta 190 miljoonaa ei riitä, vaan budjettiesitys sisältää 225 miljoonaa leikkauksia ammatillisesta koulutuksesta. Minusta siinäkin suhteessa pitäisi pysyä näissä luvuissa.

Puhemies Maria Lohela: Vielä ministeri Orpo, 1 minuutti.

11.47 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntatalous pitää katsoa kokonaisuutena, ja haluan huomauttaa siitä, että muun muassa kunta-alan järjestöt hyväksyivät sen sovun, jonka me neuvottelimme heidän kanssaan ja joka liittyi kiky-sopimukseen ja kuntatalouden kokonaisuuteen. Kunta—valtio-suhde on käytännössä samalla tasolla, tai siis se on suhteellisen plus miinus nolla. Ja tilanteessa, jossa valtio velkaantuu 5,5 miljardia, tämä on kohtuullinen tulos. Ja jos miettii kiky-sopimusta ja sen vaikutusta kuntatalouteen, jolla on sitten taas suuri merkitys sille, mikä on kuntien kyky huolehtia muun muassa sivistyksen, koulutuksen ja varhaiskasvatuksen tehtävistä, niin se tukee myöskin kuntataloutta. Jos työllisyys paranee kilpailukyvyyn paranemisen myötä, se tukee kuntataloutta. Tämä pitää erottaa omakseen.

Mutta edelleen sanon, että se, että kiky-sopimuksesta tuleva hyöty otettiin valtiolle, koska valtio faktisesti maksaa ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen palkat, oli kustannusneutraali, koska se rahoitusasema siltä osin (Puhemies koputtaa) pysyi ihan samanlaisena. Minusta on turha väittää, että täällä puhuttaisiin (Puhemies: Aika!) muunneltua totuutta. Se ei ole kovin asiallista.

11.49 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todella hyvä asia koulutuksen kannalta, että kuntatalous on nyt paremmassa kunnossa kuin viime vaalikaudella. Todella me joudumme myöskin tässä toiseksi suurimmassa pääluokassa säästämään eli opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokassa, ja se on haasteellista mutta kuitenkin välttämätöntä. Sen takia on tärkeätä, että nyt myös täällä eduskunnassa meillä jaos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

tossa ja valiokunnassa katsotaan näiden päätösten vaikuttavuutta laajemmin. Erityisesti ammatillinen koulutus on tässä suhteessa haaste, ja nämä uudistukset ovat todella tärkeitä.

Tässä tullaan myöskin siihen, että tämän koulutuksen pitäisi olla hyvinkin joustavaa. Esimerkiksi meidän suunnallamme ministeri Orpon kanssa tuolla Turussa, Raumalla, Uudessakaupungissa, Vaasassa hyvin nopeasti nyt teknologiateollisuus etenee ja on vaikeuksia saada koulutettua väkeä riittävästi siellä, insinöörejä, myöskin ammatillisella puolella. Koulutuksen pitäisi pystyä tähänkin taipumaan, että se on tässä hyvässä nousussa mukana.

Mitä vaikuttavuuteen tulee, niin liikunnan, huippu-urheilun määrärahoissa, joita muuten perittiin takaisinkin puolisen miljoonaa, (Puhemies koputtaa) pitäisi katsoa (Puhemies: Aika täynnä!) sitä vaikuttavuutta... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

11.50 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä me nyt olemme kinastelleet näistä leikkauksista jo aika pitkään, mutta olisi tärkeää kyllä odottaa myös sosialidemokraateilta kunnollisia esityksiä, koska täällä on kaksi entistä opetus- ja kulttuuriministeriä paikalla. Siinä mielessä te ymmärrätte, että taloustilanne on todella vakava. Ja tämä taloustilanne on tullut vakavaksi aikaisempien hallitusten aikana. Tämä kiky-sopimus olisi pitänyt tehdä jo aikaa sitten, kaksi vaalikautta sitten. Meillä ei olisi näin vaikeata taloustilannetta. Nyttän meillä on kuitenkin jotain housussa, ja se pitäisi putsata pois sieltä.

Siinä mielessä täytyy kiittää ministeriä, että hän on onnistunut näin vaikean taloustilanteen aikana luomaan uusia toimintamalleja ja muutoksia, joilla saadaan aikaiseksi parempia tuloksia. Yksi näistä on tämä nuorten työssäoppimisen lisääminen ja esimerkiksi ammatillisen koulutuksen reformi, jossa ennen kaikkea nuorelle mahdollistetaan osatutkintoon tähtäävää koulutusta ja jossa nimenomaan näitä syrjäytyneitä nuoria yritetään ottaa kiinni ja antaa heille semmoisia polkuja, että he saavat työpaikkoja. Näitä asioita meidän tulisi täällä pohtia, mitä uusia keinoja tehtäisiin tässä taloudellisessa tilanteessa, (Puhemies koputtaa) eikä niinkään moittia tätä leikkauslistaa. (Jukka Gustafsson: Työssäoppiminen alkoi jo 15 vuotta sitten!)

11.51 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me voimme käyttää tämän päivän siihen, että keskustelemme siitä, kuinka paljon eri puolueiden mielestä pitäisi säästää. Vasemmistoliiton näkemys on, että 190 miljoonaa on selvästi ylimoitettu säästö, kun puhutaan ammatillisesta koulutuksesta.

Mutta se kaikista keskeisin ja tärkein kysymys, johon ei olla vielä saatu vastausta ministeriltä, on, että vaikka hallitus pitäisi kiinni tästä ylimitoitetusta säästötavoitteesta, niin miksi te toteutatte nämä säästöt tässä järjestyksessä ja tällä tavalla. Tällä toimintatavalla ei ole kentän tuki. Ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä tulee koko ajan viestejä siitä, että mikäli nämä säästöt tehdään ennen kuin tämä sisältöuudistus astuu voimaan, niin se ei anna koulutuksen järjestäjille mitään mahdollisuuksia tehdä järkeviä säästöjä vaan niitä haetaan henkilöstöä vähentämällä, lähiopetusta vähentämällä ja ryhmäkokoja kasvattamalla. Se ei ole koulutuksen kehittämistä, eikä se ole ammatillisen koulutuksen uudistamista, ja tähän kysymykseen ei olla vielääkään saatu vastausta.

11.52 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni, kun puhutaan ammatillisesta koulutuksesta, tämä tutkintouudistus on todellakin hyvä. Mutta minun mielestäni siihen kysymykseen, mistä ollaan puhuttu, että miten taataan, että ne opiskelijat jatkossa, jotka tarvitsevat paljon lähiopetusta, saavat sitä, ei ole tullut vas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

tausta — ei tullut kaksi viikkoa sitten eikä ole tullut nytkään. Kun on ollut erilaisia työryhmiä, jotka pohtivat tätä, niin miten voidaan taata, että saadaan lähiopetusta myös jatkossa?

Sitten tästä kerhotoiminnasta, arvoisa puhemies, haluaisin kyllä saada vastausta jossain vaiheessa, kun suunnitellaan nyt, että kerhotoiminta on mahdollista esikoulun yhteydessä. Miten taataan silloin, että on laadukasta varhaiskasvatusta myös tämän uudistuksen jälkeen? Moniammatillinen yhteistyö on ollut vahvuus. Miten tämä taataan esimerkiksi oppilashuollossa, kun maakuntauudistus ja sote-uudistus astuvat voimaan? (Puhemies koputtaa) Mitä ministeriö pystyy tässä vaiheessa tekemään?

11.53 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä resurssikeskustelussa on hyvä muistaa se, että Suomen koulutuskustannukset ovat varsin hyvällä tasolla, jos kansainvälistä vertailua katsotaan, perusopetuksessa jopa oikein hyvällä tasolla. Täytyy todeta, että tämä meidän luokanopettajajärjestelmä näyttää olevan hyvin tuottava järjestelmä. Eli kaiken kaikkiaan minusta pitäisi pohtia sitä, miten näistä käytettävistä resursseista saadaan mahdollisimman hyvä tulos sitten aikaiseksi. On tietenkin huolestuttava se viidesosa nuorista miehistä, jotka ovat koulun ja työelämän ulkopuolella, mutta on pohdittava, miten panoksia käytettäisiin paremmin.

Ihan suorana kysymyksenä ministerille: onko etenemässä Oulun yliopiston tutkinnonanto-oikeus rakennusalan diplomitutkintoon eli tämä ajatus siitä, että nykyisiä opintoja voitaisiin yhdistää niin, että saataisiin uusi erillinen tutkinto?

11.54 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rinne maalaili kyllä ihan kohtuuttoman kovia uhkakuvia aiemmassa puheenvuorossaan. Ei se maailma siellä arjessa ihan tuolta näytä. Toiminnallisia muutoksia voidaan tehdä ilman lainsäädäntöäkin, ja on kysymys siitä, millä tavalla meidän oppilaitosten johto rakentaa ja kehittää sitä oppilaitostaan. Uskon siihen, että meillä on aivan loistavia ammattilaisia, opettajia, oppilaitosten johtajia. He kykenevät kyllä ilman tätä tulevaa ammatillista reformilainsäädäntöäkin tekemään paljon. Otetaan esimerkkinä ihan tilankäyttö. Me kiersimme meidän eduskuntaryhmän sivistysvaliokuntaryhmän kanssa, ja siellä tuli esille ihan konkreettisia esimerkkejä, millä tavalla ihan tilankäyttöä voidaan tehostaa jo ilman tulevaa lainsäädäntöä. (Jukka Gustafsson: Ettekö te luota OAJ:n tutkimuksiin?)

11.55 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tänään ja myöskin eilen puhuttu nuorten aikuisten osaamisohjelmasta eli NAOsta. Minä olen itse seurannut läheltä tätä erittäin vaikuttavaa, viime kaudella käynnistynyttä ohjelmaa, ja siitähän on saatu erinomaisia tuloksia eri puolilla Suomea. Eli vailla ammatillista koulutusta olevia nuoria on koulutettu ammattiin, ja he ovat saaneet töitä tai jatko-opiskelupaikan. Syyskuussa ministeriöstä tuli tiedote, jonka mukaan NAO-ohjelmaan on tulossa 10 miljoonan euron lisäys. Minä ilahduin todella kovasti tästä tiedotteesta, mutta kun asiaa tutki tarkemmin esimerkiksi tästä budjettikirjasta, niin itse asiassa näyttääkin siltä, että NAO-ohjelmasta otetaan 12 miljoonaa pois eikä suinkaan sinne lisätä 10:tä miljoonaa. Että minun mielestäni oli hiukan ainakin harhaanjohtava se tiedote, mikä syyskuussa tuli, ja kysymyksenä nyt kuuluu: miksi tätä todella vaikuttavaa ja myöskin ammattilaisten hyvänä pitämää ohjelmaa ollaan nyt ajamassa alas?

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi puheenvuoro ennen ministeri Grahn-Laasosta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

11.57 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Savonlinnasta viedään opettajankoulutuslaitos ja sen myötä lähes 900 opiskelijapaikkaa. Tuore sote-selvitys kertoo, että uhan alla ovat nyt myöskin sairaalan päiväleikkaukset ja päivystystoiminta, jos se toteutuu sellaisenaan. Samalla se uhkaisi kaikkia niitä ammattikorkeakoulu-paikkoja, joita hoitoalalla Savonlinnassa on.

Savonlinnalle kysymys on aivan elintärkeä. Kun opettajankoulutuspaikat lähtevät, Savonlinnan kaupungin ensisijainen tavoite on saada kompensaatiota nimenomaan ammattikorkeakoulutuspaikkojen taholta, ja kun toisaalta sote-uudistus uhkaa jo nykyisiä paikkoja ja kun ammattikoulutukseen tulee lähes 200 miljoonan euron säästöt, toivoisin ministeriltä arviota siitä, millaiset mahdollisuudet on lisätä ammattikorkeakoulutuspaikkoja Savonlinnassa tai edes pelastaa ne nykyiset paikat.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Grahn-Laasonen, 3 minuuttia.

11.58 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kiitos jälleen keskustelusta.

Täällä viitattiin Ruotsiin. Ruotsissa tehtiin jo kauan sitten sellaiset toimet, jotka korjasivat julkisen talouden tilannetta Ruotsissa. Ruotsissa on korkeampi työllisyysaste ja tällä hetkellä talous kasvaa yli 3 prosenttia vuodessa. Eli selkeätä on, että tässä suhteessa Suomen pitäisi pystyä tekemään ne vaadittavat toimet, se helpottaisi kaikin tavoin myöskin koulutuksen resursseja ja tilannetta. Eli kaikki energia ja voima pitää laittaa siihen, että Suomen työllisyystilanne saadaan nousuun ja julkinen talous tasapainoon, jotta pystytään tulevaisuudessa myöskin lisäämään koulutuksen määrärahoja.

Täällä tuli vielä runsaasti puheenvuoroja ammatillisesta koulutuksesta. Siitä pääsemme pian puhumaan lisää, kun se lainsäädäntö saadaan eteenpäin. Kysyttiin muun muassa lähiopetuksen perään. Tässä ammatillisen koulutuksen reformissa keskeistä on osaamisperusteisuus eli se ajattelu siitä, että keskitetään huomiota siihen, että saavutetaan se määritelty osaaminen. Siihen tullaan sitten hyvin erilaisin keinoin eli yksilöllisiä polkuja rakennetaan. Ne, jotka tarvitsevat enemmän lähiopetusta, sitä saavat, heidän se pitää saada, ja sitten niille, jotka pystyvät itsenäisempään työskentelyyn, työskentelyyn työpaikoilla ja sitä kautta oppimiseen, sekin on mahdollista.

Samoin aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen on keskeistä, sillä saadaan lisättyä tehokkuutta. Tällä hetkellä meillä on tosielämän tilanteita, joissa aloitetaan aina alusta, vaikka puuttuisi vain tietty osaaminen, ja jatkossa pystytään joustavammin aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen kautta rakentamaan yksilöllisiä koulutuspolkuja ja sitä kautta myöskin tehostamaan ja säästämään niitä resursseja erityisesti tietysti aikuisten kohdalla, kun heillä on jo sitä aiempaa osaamista muun muassa työelämästä ja aiemmista opinnoista.

Savonlinnan osalta tarkoitus on neuvottelukierroksella ammattikorkeakoulujen kanssa keskustella tästä tilanteesta. Hallitus on siihen kiinnittänyt huomiota.

Taiteen perusopetus nousi esille, ja olen siitä hyvin iloinen. Se on yksi hallituksen kärkihankkeista, tavoitteena vahvistaa taiteen perusopetusta. Siinä on hyvin paljon innostusta ilmassa nimenomaan niissä mahdollisuuksissa, missä tuodaan taiteen perusopetusta, kulttuuria sinne koulujen iltapäiviin, mitkä ovat semmoista tyhjäkäynnin aikaa monissa perheissä, että vanhemmat ovat töissä ja harrastukset eivät ole vielä alkaneet. Ne iltapäivät kannattaisi ottaa paremmin käyttöön. Samoin sitten liikuntaseurojen kanssa tehtävä yhteis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

työ myös siellä koulujen iltapäivissä voi olla yksi keino madaltaa harrastamisen kynnystä ja myöskin perheille tulevia kustannuksia.

Tälle hallitukselle on erittäin tärkeää se, että jokaisella lapsella ja nuorella olisi mahdollisuus vähintään yhteen itselle mieluisaan harrastukseen, ja erilaisin toimin pyrimme siihen, että tämä olisi mahdollista. Pyrimme hillitsemään myöskin niitä kustannusten nousuja, mitä harrastamisessa on erityisesti isommissa kaupungeissa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Keskustelu jatkuu seuraavaksi pääministerin puheenvuorolla. Tähän osioon meillä on käytettävissä 2 tuntia. — Pääministeri aloittaa, 8 minuuttia.

12.01 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen suunnitelma velaksi elämisen lopettamiseksi julkisessa taloudessa vuonna 2021 perustuu siihen, että toisaalta menot jäädytetään noin 55 miljardiin valtion budjetissa ja tulojen ja menojen tasapaino saavutetaan suurin piirtein sillä hetkellä, kun työllisyysaste saavuttaa 72 prosentin rajan. No, mitä keinoja meillä tähän on? Ensinnäkin lyhyellä tähtäimellä me olemme tehneet tämän 4 miljardin raskaan säästöpaketin, toiseksi pidemmällä tähtäimellä menoja hillitään suurilla uudistuksilla, joista tärkein on sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, ja esimerkiksi eilen julkistettu liikennekaari on tässä tärkeässä roolissa, ja kolmanneksi työllisyysastetavoite tulee myöskin — sen saavutettuumme — pienentämään työllisyysmenoja. Nämä kolme elementtiä muodostavat pääkeinot, millä menopuoli pidetään kurissa. Tulopuoli edellyttää sitä, että pääsemme parin prosentin kasvu-uralle ja että tuo työllisyysaste saavuttaa 72 prosentin tason.

Tämä hallitus on myöskin sitoutunut siihen, että emme siirrä julkisen talouden ongelmia kunnille. Kunnat joutuisivat tinkimään silloin peruspalveluistaan. Kuntatalous laiteetaan siis kuntoon samassa aikataulussa, se on jo nyt hyvällä uralla, ja kuntatalouden tasapaino on täysin mahdollista saavuttaa vuonna 2021.

Veroasteen nostaminen, jatkuva nostaminen, on syönyt Suomen kilpailukykyä, suomalaisen työn kilpailukykyä, ja kilpailukyvyyn heikkeneminen on näkynyt työllisyydessä. Tämä puolestaan kiertyy julkiseen talouteen kasvavana menopaineena, ja tästä kierteestä meidän nyt pitää päästä eroon. Verojen korottaminen ei tästä syystä ole hallituksen keinovalikoimassa julkista taloutta tasapainotettaessa.

No, sitten siihen tärkeimpään eli työllisyyteen. Hallituksen keskeinen tavoite on siis nostaa työllisyysaste nykyisestä 68,7 prosentista 72 prosenttiin. Yleinen mielipide ja myös tämän salin henki näyttää pitävän tavoitetta epärealistisena. Kuitenkin Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa työllisyysaste on selvästi meidän tavoitteen yläpuolella. Ei ole olemassa sellaista seikkaa, joka estäisi meitä kipuamasta Pohjoismaiden kumppaneiden tasolle. Sanoetaan, että sitä saa, mitä mittaa — sitä saa, mitä mittaa. Kun kova työllisyysastetavoitteemme on jatkuvasti julkisessa keskustelussa, ajoittain myös kovan arvostelun kohteena, samanaikaisesti tavoitteeseen tarvittavien keinojen hyväksyttävyyttä hiljalleen kasvaa. Tavoitteeseen pääsemisestä toivottavasti tulee näin meidän kaikkien ja kansakunnan yhteinen tavoite. Kansantalouden vahvistuminen edellyttää yhtäältä kustannuskilpailukyvyyn parantamista ja toisaalta panostamista korkean arvonlisän tuotteisiin ja palveluihin ja digitalisaatioon.

Suomen tilanteessa, niin kuin eilen totesin, on myös myönteisiä valonpilkahduksia. On paljon myönteistä, mutta nämä signaalit ovat vielä kovin hentoisia. Pitkään jatkunut talou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

den supistuminen on kuitenkin takana. Viimeisimmän tiedon mukaan tuotanto kasvoi heinäkuussa 1,5 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Työllisyysaste nousi vuodessa prosenttiyksiköllä ja työttömyys meni prosenttiyksikön alaspäin. Samoiten suomalaisten epävarmuus työpaikan säilymisestä on vähentynyt merkittävästi, mikä on tukenut yksityisen kulutuksen kasvua. Pitkään jatkunut epätoivon ja apatian kehä on kääntynyt nyt toivoksi paremmasta, tekemisen meningiksi. Kun saamme vielä sen käännettyä Suomi 100 -hengessä yhdessä tekemiseksi, meitä ei pysäytä kukaan.

Sitten veroista muutama sana. Hallituksen veropoliittinen linja on kasvun ja työllisyyden vahvistaminen. Ansiotulojen verotusta kevennetään peräti runsaalla 500 miljoonalla eurolla, eläkeläiset saavat vastaavan kevennyksen. Tällä kaudella keskeisimmät toimet tähän mennessä ovat olleet siis tämä 515 miljoonaa tässä budjetissa, eläkeläisille 135 miljoonaa ja tälle vuodelle työtulovähennyksen korotus 450 miljoonaa. Nämä on kaikki kohdistettu pieni- ja keskituloisille. Suurituloisten verotusta hallitus on kiristänyt jatkamalla niin sanottua solidaarisuusveroa ja laskemalla sen alarajaa. (Pia Viitanen: Laskee suurituloisten veroa!) Myös pääomaveroa on korotettu.

Ensi vuoden budjetissa hallitus toteuttaa pääosan hallitusohjelmassa luvatuista yritysten ja metsätilojen sukupolvenvaihdosta ja yrittäjyyttä, työllistämistä edistävästä toimista. Näiden yhteismäärä on 170 miljoonaa. Sukupolvenvaihdokset siis helpottuvat. Tällä halutaan taata sinivalkoisen kasvullisen omistajuuden säilyminen Suomessa. Työllistäminenhan on tapahtunut viime vuosina juuri tällaisissa yrityksissä. Sukupolvenvaihdosten huojennuksiin on liittynyt myöskin alaikäisiin kohdistuva epäkohta, joka tässä yhteydessä myöskin korjataan.

No, sitten eilen täällä käytiin paljon keskustelua yrittäjävähennyksestä. Oppositioista ainoastaan KD antoi selvän tuen yrittäjävähennykselle. Edellinen hallitus alensi yhteisöverokannan 20 prosenttiin ja samaan aikaan korotti merkittävästi pääomatulojen verokantaa. Näin osakeyhtiöiden verotusasema parani verrattuna muihin yhtiömuotoihin. Lähinnä verosyistä Suomesta on tullut yksi maailman osakeyhtiöityneimmistä maista. Tälle kehitykselle ei välttämättä löydy muita järkeviä perusteita. Näissä olosuhteissa katsottiin tarpeelliseksi keventää yksityisten elinkeinonharjoittajien, henkilöyhtiöiden osakkaiden sekä maatalouden, metsätalouden ja porotalouden harjoittajien verotusta erityisellä yrittäjävähennyksellä. Uusi vähennys keventää yrittäjäasemassa olevan henkilön verotusta suhteessa palkansaajan verotukseen. Tätä voidaan pitää perusteltuna muun muassa siitä syystä, että yrittäjän työ- ja sosiaalioikeudellinen asema on heikompi kuin työsuhteessa toimivan asema. Suomessa on tätä nykyä jo noin 150 000 yksin yrittävää, ja heidän määränsä on kasvussa.

Toiveissa on, että tavoiteltavaan työllisyystavoitteeseen päästäisiin sekä työsuhteiden lisääntymisen että yrittäjien määrän kasvun kautta. Uusi yrittäjävähennys kohdistuu kaikessa olennaisessa hyvin pieniin yrityksiin. Vuoden 2014 verotustietojen perusteella 77 prosentilla verotettavaa voittoa tuottavista elinkeinonharjoittajista vuotuinen tulos oli alle 30 000 euroa. Henkilöyhtiöiden osalta vastaava luku oli 79 prosenttia. Hallitus haluaa siis korjata tämän. Fysioterapeutit, kampaajat, suutarit, maatalousyrittäjät, (Puhemies koputtaa) porotalousyrittäjät, vaikkapa kahvilayrittäjät: näiden kovaa työtä tekevien, pääasiassa yksin yrittävien aseman hallitus haluaa tällä päätöksellä korjata osakeyhtiöistä toimintaa tekevien kanssa samalle tasolle.

Arvoisa puhemies! Käyn vielä seuraavassa puheenvuorossani sitten tätä velkaantumisen problemaa läpi. — 8 minuuttia tuli täyteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää vastauspuheenvuoroja.

12.10 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ensi vuoden Suomen juhlavuoden teema on todella Yhdessä, ja tässä salissa aika moni meistä oli yhdessä vielä vähän aikaa sitten sitä mieltä, että tärkeintä on se, että menemme tästä vaikeasta talouden laaksosta yli yhdessä sillä tavalla, että kaikki pidetään kyydissä mukana, eli pidetään huoli siitä, että käytetään talouden sopeuttamiseksi oikeudenmukaisia keinoja, ja pidetään huoli, että tuloerot eivät pääse kasvamaan.

No, eilen kävi selväksi se, että tästä hallituksen verolinjasta, jonka pääministeri myönsi, hyötyvät euromääräisesti ja suhteellisesti eniten kaikkein suurituloisimmat. Näin kävi ilmi eilen illalla. Nyt sen lisäksi, sitten kun on katsottu tätä budjetin menopuolta, Kelassa on tehty arvio siitä, että nämä teidän päätöksenne lisäävät lapsiköyhyyttä, lisäävät vanhusköyhyyttä, lisäävät yleistä köyhyyttä (Puhemies koputtaa) ja lisäävät tuloeroja. Miten tämä sopii näihin puheisiin, että mennään tästä yhdessä läpi niin, että kansakunta pysyy eheänä?

12.11 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikeina aikoina juuri pitäisi tehdä toimia, joilla puolustetaan sitä, mikä on arvokasta, ja nyt näyttää siltä, että hallitus ei tee niitä uudistuksia, mistä se puhuu, mutta hallitus kyllä tekee leikkaukset, jotka heikentävät heikompiosaisten asemaa, koulutusta ja lasten tulevaisuutta. Samaan aikaan Ruotsi panostaa juuri näihin asioihin. — Toivon, että pääministeri kuuntelee eikä naureskele vieressä olevan ministerin kanssa.

Arvoisa puhemies! Te leikkaatte pääministerin oman idean nojalla nyt lisää korkeakouluilta, vaikka niille luvattiin, että lisää ei leikata. Eli te leikkaatte kiky-sopimuksen varjolla yli 20 miljoonaa euroa ensi vuonna ja yli 40 miljoonaa euroa useamman vuoden aikana korkeakouluilta — vaikka ne eivät ole osa julkista sektoria virallisesti, vaikka valtiovarainministeri niitä kohtelee muutoin erillisinä toimijoina, niin te leikkaatte heiltä nämä rahat, vaikka he olivat kiky-sopimuksessa mukana hyvällä uskolla, että he voivat nämä rahat säilyttää ja niillä kehittää toimintaansa. Miten te, pääministeri, vastaatte siihen, että yliopistot (Puhemies koputtaa) ja ammattikorkeakoulut ovat petettyjä?

12.12 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä ensi vuoden budjettia on mahdollista tarkastella kahdesta eri näkökulmasta.

Ensimmäinen on vaikutukset tasa-arvoon ja eriarvoisuuteen. Kuten tässä kuultiin, perusturvaleikkaukset johtavat siihen, että pienituloisten suomalaisten ansiot laskevat, ja myöskin näistä veronkevennyksistä hyötyvät eniten suurituloiset. Suurin vaikutus ostovoiman osalta on niiden suomalaisten osalta, jotka tienaa enemmän kuin 7 000 euroa kuussa, ja esimerkiksi eläkeläisten osalta ostovoima laskee kaikkien niiden eläkeläisten osalta, jotka saavat vähemmän kuin 2 500 euroa kuussa eläkettä.

Toinen näkökulma on työllisyys. On mahdollista edistää työllisyyttä alentamalla tuloverotusta, kyllä, mutta työllisyyden näkökulmasta keskeistä olisi silloin saada aikaiseksi mahdollisimman suuri vaikutus ostovoimaan. Ja kun nämä ostovoimavaikutukset nyt ovat kaikista suurimmat suurituloisten kohdalla, samanaikaisesti kun pienituloisten ostovoima laskee, (Puhemies koputtaa) niin miten te olette hallituksessa arvioineet näitä työllisyysnäkökulmia ja -vaikutuksia tästä budjetista? Eikö nimenomaan työllisyyden edistämisen nä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

kökulmasta olisi ollut tehokkaampaa ja (Puhemies koputtaa) järkevämpää rahankäyttöä suunnata näitä veronkevennyksiä pienituloisille?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän, että pidetään kiinni tästä minuutin ajasta, niin kaikki saavat puheenvuoron.

12.14 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin me tiedämme, työllisyyden nostaminen on se keskeisin asia, jotta me voimme tulevaisuudessakin rahoittaa hyvinvointiyhteiskuntamme. Tässä me olemme esittäneet kymmenen kohtaa, mitä toistaiseksi hallitus ei kokonaan ole ottanut ohjelmaansa. Toivoisin nyt, että hallitus ottaisi vakavasti muun muassa sen, minkä olemme RKP:n suunnalta nostaneet: panostuksen työhyvinvointiin. Professori Guy Ahonen esitti tässä muutama kuukausi sitten, että jos me panostaisimme enemmän työhyvinvointiin, me voisimme säästää jopa miljardeja, koska kyse on siitä, että tänä päivänä menee 25 miljardia siihen, että ihmiset eläköityvät ennakkoon ja voivat huonosti, sairauspoissaoloihin ja niin edelleen. Oletteko hallituksessa miettineet näitä asioita kunnolla?

Sitten pitäisi ottaa huomioon myös se, että koko maata pitää pitää tulevaisuudessa mukana niin, että (Puhemies koputtaa) alueitten kilpailukyky säilyy.

12.15 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki hallitukset aikanaan tekevät myös hyviä päätöksiä. Arvoisa pääministeri, niin teidänkin hallitus on tehnyt. Silloin kun te teette hyviä päätöksiä, me kannatamme. Mainitsitte tämän yrittäjävähennyksen. Sen lisäksi voin tässä kertoa, että kannatamme lämpimästi myöskin sitä, että alvi-verotus muutetaan maksuperusteiseksi. Eilen puheessanne puhuitte perintöveromuutoksista, joiden avulla turvataan suomalaisten perheyritysten jatkuvuutta. Sekin on erinomainen päätös.

Mutta sitten huolenaiheisiin. Hallitus esittää muutettavaksi lapsilisälain lapsilisän suuruutta koskevaa pykälää. Tällä muutoksella on tarkoitus toteuttaa hallituksen julkisen talouden suunnitelmaa. Tämä päätös lapsilisäleikkauksista ihmetyttää, kun ottaa huomioon, miten erityisesti te keskustalaiset lupasitte olla leikkaamatta lapsilisä. Nyt te leikkaatte niitä kolmella tavalla: poistamalla indeksikorotukset pysyvästi ja poistamalla lapsivähennyksen verotuksesta (Puhemies koputtaa) ja 0,85 prosentin indeksileikkauksella. Tämä ihmettyttää.

12.16 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee lisää vientiä, lisää työpaikkoja, lisää verotuloja. Siinä mielessä on aivan ihmeellistä, että vihreät ja vasemmistoliitto vastustavat niitä toimia, joilla Suomen perusteellisuuden kilpailukykyä parannetaan ja koko sen ketjun, mikä liittyy tähän perusteellisuuden ympärillä olevaan toimintaan, samoin yrittäjyyteen tehtyjen toimenpiteiden osalta. Vasemmistoliitto, vihreät ja demarit vastustavat yrittäjävähennystä. Kyse on oikeudenmukaisuudesta: henkilöyhtiöitten asemaa saatetaan samalle tasolle kuin osakeyhtiöissä. Me tarvitsemme lisää pienyrittäjiä, pk-yrittäjiä, ja tässä mielessä tämä toimi, jota hallitus tekee, on oikeudenmukaisuuskysymys.

Ostovoiman osalta on aivan käsittämätöntä, että täällä ammutaan alas tähän kilpailukykykysymykseen liittyvä veropoliittinen ratkaisu. Nyt te olette vastustamassa sitä ratkaisua, jolla saatiin aikaan Suomessa historiallinen kilpailukykykysymys keskustalaisen hallituk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

sen ja koko hallituksen aikaansaannoksena. Totta kai se, demarit, teitä harmittaa, (Puhemies koputtaa) kun teitä ei enää tarvita tässä kiky-sopimuksessa.

12.17 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä totesin eilen jo, että tämä on minun poliittisen historiani aikana tehdyistä budjeteista paras budjetti. Tässä hallitus on ollut tienhaarassa: joko jatketaan edellisten hallituksien leikkauslinjalla tai panostetaan nyt kasvuun. Tämä hallitus panostaa kasvuun, ja tämä on minun mielestäni erityisen tärkeä linjanveto.

Hallitus on tehnyt tässä budjetissa monta erityistä hyvää asiaa: nimenomaan just luonut niitä kasvun edellytyksiä ja luonut niitä työpaikkoja, niin että saavutetaan se kunnianhimoinen työllisyysasteen tavoite, mikä hallituksella on, 72 prosenttia, toimia viennin edistämiseksi, pienyrityäjyyteen, ja sitten minun mielestäni tämä veronalennus on oikein hyvä juttu, kuitenkin noin miljardin verran. Tämä työtulovähennys, 240 miljoonaa euroa, kohdistetaan pieni- ja keskituloihin. (Vasemmalta: Suuritulokset saavat eniten!) Samoitte hallitus kompensoi tämän kiky mukana tulevan veronalennuksen myös pieni- ja keskituloksille, (Puhemies koputtaa) ihan pienimmille tuloille 30 miljoonaa. Kysynkin pääministeriltä: eikö tämä teistäkin vaikuta hyvältä? (Naurua)

12.18 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Parlamentaarisisessa demokratiassa opposition kuuluu luonnollisesti arvostella hallituksen toimia ja tuoda esille vaihtoehtoja, joita ei tietysti ole juurikaan nähty. Mutta kyllä minä sitä ihmettelen, että täällä Suomessa nyt oppositio moittii aivan kaikkea eikä näe mitään hyvää, kun kuitenkin Suomen taloudessa on näköpiirissä positiivisia merkkejä.

Edustaja Ville Niinistö täällä sanoi, että tämä hallitus ei tee uudistuksia. No, tämä hallitushan tekee enemmän uudistuksia kuin yksikään sellainen hallitus, missä vihreät ovat olleet mukana: Eläkeuudistus — valtava uudistus. Sote etenee. Liikennekaari — iso uudistus. Normien purku. Koulupuolellakin tehdään merkittäviä uudistuksia, vaikka on jouduttu tekemään myös säästöjä. (Välihuutoja vasemmalta) Taloudessa ja työllisyydessä nähdään myönteisiä merkkejä, joskaan, niin kuin hallitus on itse todennut, tehdyt ratkaisut eivät vielä riitä.

12.19 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman kuvasi näitä köyhyysasteen muutoksia eri väestöryhmissä. Niitten takana on ihmisiä. Minä olen paljon kulkenut tuolla ihmisten keskuudessa kentällä ja törmännyt eläkeläisiin, jotka miettivät, ostavatko ruokaa vai lääkkeitä. Hallituksen toimenpiteet ovat vaikuttaneet tähän. Olen törmännyt lasten vanhempiin, jotka miettivät sitä, miksi heidän lapsellaan on vain puolikas opettaja, kun hallitus leikkaa koulutuksen puolelta. Olen törmännyt opiskelijoihin, jotka miettivät ensi vuoden alusta toimeentuloaan, kun hallitus leikkaa 28 prosenttia toimeentulosta pois. Minä olen tavannut työttömiä, jotka miettivät, että kun tulee 300 tai 400 päivää täyteen, niin lähtee 1 500 euron tuloilla 1 500 koko tuesta tai 3 000 euron työttömyyttä edeltäviltä tuloilta 4 500 rahoista.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus eriarvoistaa ja jakaa suomalaista yhteiskuntaa todella rajulla tavalla. Pääministeri Sipilä, onko Alkion asia unohtunut? Hän toteaa, että köyhän asiaa ei saa koskaan unohtaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

12.20 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! "Jos tästä 72 prosentin työllisyystavoitteesta jäädään, hallituksen talousohjelman perustalta lähtee pohja pois." Näin totesi valtiovarainministeri Petteri Orpo Ylen Ykkösaamussa viime lauantaina. Valtiovarainministeri Orpo on myös todennut, että vaalikauden puoliväliriihessä otetaan uudet leikkaukset käyttöön, jos työllisyystavoitteesta jäädään. Joka ikinen ekonomistiarvio ja myös ihan tilastokatsaus antaa ymmärtää, että tästä tavoitteesta jäädään. Puoliväliriihessä on siis uusi leikkauslista tulossa käyttöön. Jos hallituksen talouspolitiikalta lähtee pohja pois, onko hallitus, pääministeri Juha Sipilä, valmis ottamaan uusia keinoja käyttöön, uusia rakenteellisia uudistuksia tai vaikka hyödyntämään sitä talouspolitiikan arviointineuvoston ja Roope Uusitalon suositusta veropalikan paremmasta hyödyntämisestä tässä tilanteessa?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä edustaja Arhinmäki ja edustaja Niinistö ja sen jälkeen valtiovarainministeri Orpo.

12.21 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, kun julkistitte hallitusohjelman, te sanoitte: "Vahvojen ja hyväosaisten on kannettava muita suurempi vastuu." Olen tästä samaa mieltä.

Kun katsoo tätä teidän budjettiesitystänne ja eduskunnan tietopalvelun tekemiä laskelmia, niin tämän te olette unohtaneet. Ensi vuoden budjetissa leikataan, käteenjäävät tulot vähenevät köyhimmältä 20 prosentilta. Samaan aikaan te annatte kaikkein eniten rikkaimmalle 10 prosentille, niille, jotka tienaaavat 7 000 euroa kuukaudessa tai enemmän.

Minua mietityttää se, miten tämä teidän sanomanne on unohtunut vuodessa. Pohdin sitä, pyöriikö Alkio haudassaan, kun keskustan puheenjohtajasta, pääministeri Sipilästä on tullut päällään seisova Robin Hood, joka ottaa (Puhemies koputtaa) köyhiltä ja jakaa rikkaille.

12.23 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreät kyllä sanoo sen ääneen, jos hallitus tekee jotain hyvää, ja haluan sanoa, että liikennekaari, joka eilen tuli julki, on hyvä uudistus, jota me kannatamme. Se lisää kilpailua, lisää työpaikkoja, ja ennen kaikkea digitalisaatiossa on isoja mahdollisuuksia. Eli kyllä me toivomme hallitukselta juuri tämänkaltaisia uudistuksia, joissa saadaan työpaikkoja ja edistetään markkinataloutta mutta ei heikennetä heikompiosaisten asemaa tai leikata koulutuksesta.

Meidän pääviesti on se, että hallitus on katsonut päälinjassaan lyhytnäköisesti seuraavan vuoden budjettia, niin että tavoittelee tietyn määrän leikkauksia ja ne toteutetaan, olivat ne järkeviä tai eivät. Tämä on se meidän kritiikkimme, kun pitäisi enemmän uudistaa, ja kannustan siihen suuntaan. Siksi haluan korostaa, että on todella nurinkurista, että samaan aikaan kun Ruotsi panostaa koulutukseen ja tutkimukseen ja tuotekehitykseen, täällä laitetaan lisää rahaa sellaisiin tehostomina pidettyihin yritystukiin, joita asiantuntijat kritisoivat. Kaikki meidän asiantuntijat sanovat, että tehostomia yritystukia pitäisi vähentää ja reilua markkinataloutta ja kilpailua edistää. Valtiontukien pitäisi olla kannustimia talouden uudistamiseen, ei pysyviä vanhan säilyttämisen tukia, ja tässä haluan haastaa hallitusta.

12.24 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyys on avainkysymys. Hallituksen asettama tavoite 72 prosentin työllisyysasteesta tarkoittaa sitä, että yhä useampi ihminen, joka on työikäinen ja työkykyinen, pääsee osal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

listumaan työelämään, hänen tilanteensa paranee. Sillä vaikutetaan laajasti yhteiskunnan hyvinvointiin. On ihan selvää, että jos tuohon ei päästä ja jos ei olla sillä polulla, pitää tehdä lisää toimia. Siksi hallitus on nostanut työllisyyden kärkeen. Me haluamme tehdä kaiken mahdollisen, jotta mahdollisimman moni ihminen pääsee töihin. Ei ole mitään muuta keinoa. Ja jos talous ei kasva, jos työllisyys ei parane, niin se tarkoittaa koko Suomen kansantaloudelle erittäin ikäviä aikoja. En ole sanonut, että me olisimme tässä tilanteessa ensi keväänä. Me teemme kaikkemme nyt tällä valitulla linjalla, että työllisyys paranee, kasvu lähtee liikkeelle. Avainasemassa ovat ne lukuisat toimet, joita on budjetissa, ja myöskin ne uudistukset, jotka ovat valmisteilla — ja nimenomaan uudistukset.

Edustaja Niinistö on siinä aivan oikeassa, että vain ja ainoastaan uudistamalla meidän yhteiskuntaa dynamisemmaksi ja sellaiseksi yhteiskunnaksi, joka hyväksikäyttää digitalisaatiota, robotisaatiota ja uutta teknologiaa, ja sillä, että me nostamme aina sen työn tekemisen kannattavaksi kannustinloukkuja purkamalla, me saavutamme sen kestäväen kasvun, jolla me voimme meidän hyvinvointiyhteiskunnan pelastaa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pääministeri Sipilä, 3 minuuttia.

12.25 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Jatkan muutaman sanan tästä velkaantumisesta. Eilisessä keskustelussa nousi esille, että tänä tai ensi vuonna velkaannuttaisiin enemmän kuin Rinteen tekemässä budjetissa vuodelle 2015. Jos te otatte tästä budjetitikirjasta, sen lopussa olevasta liitteestä, esille sivun 69, niin siinä tarkastellaan julkisen talouden velkaantumista, ja meidän täytyy katsoa aina, kun velkaantumisesta puhutaan, nettoluotonantolukuja. Näistä nettoluvuista on putsattu pois kertaluonteiset tuloerät, kuten rahastojen, liikelaitosten tuloutukset ja valtion myyntitulot. — Nyt edustaja Niinistöä näyttää naurattavan tällä kertaa. — Tämä taulukko osoittaa, että Rinteen budjetissa 2015 otettiin velkaa enemmän kuin nyt. Meidän tavoitteemme siis on, että tämän taulukon viimeinen rivi vuonna 2021 on nolla. Tämä tarkoittaa siis, että julkisessa taloudessa velaksi eläminen on silloin loppunut. Ja tässä tarkastelussa on otettava huomioon myöskin se, että valtiontaloutta rasittaa kertaluonteisina erinä kärkihankkeiden rahoitus, joka on 1,6 miljardia kaiken kaikkiaan, ja ne ajoittuvat vuosille 2016, 2017 ja 2018, ja näitä ei ole enää vuonna 2019. (Pia Viitanen: Kuulostaa vähän nyt selittelyltä!)

Mutta tämä taulukko, jos te siihen tutustutte, tuo esiin myöskin yhden huolenaiheen: työeläkerahastojen ylijäämä pienenee koko ajan. Se johtuu osittain siitä, että rahastojen tuotot pienenevät, mutta meidän pitää muistaa, että eläkejärjestelmän kestävyys on rakennettu myös 72 prosentin työllisyysasteen varaan, ja siitäkin näkökulmasta tämä hallituksen ydintavoite on aivan välttämätöntä saavuttaa.

Muutamaan kysymykseen ehdin myöskin vastata.

Kiky-sopimus lähtee siitä, että julkisesti rahoitetuilta instansseilta otetaan kiky-hyöty kilpailukyyn parantamisesta. Kilpailukyky sopimuksesta on kysymys. Tämä koskee kaikkia julkisesti rahoitettuja toimintoja: valtiota, kuntia, yliopistoja ja niin edespäin. Se on ollut koko ajan se lähtökohta, tästä ei varmasti kellään pitäisi olla mitään epäselvää. (Välihuuto) — On tietenkin niillä, jotka eivät neuvotteluissa ole olleet mukana.

Sitten näihin kiky-sopimukseen liittyviin veronkevennyksiin. Muistan keskustelun kyselytunnilla tässäkin salissa: silloin Metalliliitto vaati miljardin kevennyksiä ehtona sille, että he lähtevät mukaan tähän sopimukseen, (Puhemies koputtaa) ja tähän tuli kovaa kannustusta tästä salista. Nyt näitä samoja päätöksiä arvostellaan tässä samassa paikassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Jatkan sitten seuraavassa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Näyttää olevan vastauspuheenvuorotarvetta.

12.29 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä minä nyt toivoisin, että pääministeri ymmärtää, että tämä hallitus ottaa lisää velkaa siksi, että se saa antaa veronkevennyksiä omalle etupiirilleen. Suomalaiset ovat tänä päivänä olleet kovin huolissaan ja aivan ymmärrettävästi: eriarvoistuminen kasvaa, ja moni suomalainen, toden totta, on toivonut, että se Robin Hood ilmestyisi sieltä Sherwoodin metsästä. Ja tietenkin aika iso pettymys oli, että sieltä ei tullut Robin Hoodia vaan tuli se Nottinghamin seriffi, (Välihuutoja oikealta) joka nyt kuitenkin sitten leikkaa köyhiltä ja antaa rikkaille. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Veronkevennykset suuntautuvat suurituloisille, ja kaikkein pienituloisimmalta leikataan. Muun muassa kun Eläkeliiton puheenjohtaja Eeva Kuuskoski käytti puheenvuoronsa, hän sanoi, että eläkeläisiin kohdistuu julmia leikkauksia, lapsiperheiltä leikataan, työttömiltä.

Puhemies! Minä nyt toistan tämän alkiolaisuuden hengen. Eikö, pääministeri, nyt olisi aika ottaa pari piirua alkiolaiseen suuntaan, pari piirua alkiolaiseen suuntaan siten, että köyhää ei unohdeta ja ihan tosissaan (Puhemies koputtaa) mietitään sitä, että köyhille annetaan ja mieluumminkin rikkailta otettaisiin?

12.30 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä, että edustaja Viitanen siteeraa Alkiota. Alkiot sanoi myöskin, että on vahvistettava ihmisen itsensä selviytymisen mahdollisuuksia, siis hän puhui omasta vastuusta (Pia Viitanen välihuuto) samalla kuin vahvasta yhteisvastuusta, mistä tämäkin budjetti kertoo.

On todella hyvä, herra puhemies, että nyt Suomen itsenäisyyspäivän lähestyessä me pääsemme tästä viime vaalikauden tekemättömyydestä, verojen korotusten linjasta eroon uudistusten tielle, niin kuin edustaja Zyskiewicz täällä hyvin kuvasi. Ei Suomi voi nousta itseään hiuksista vetämällä, niin kuin täällä oppositio kuvittelee. Ei tällä Donald Trump -retoriikalla tätä Suomea nosteta, hyvät ystävät, vaan meidän täytyy todella pureutua todellisiin uudistuksiin, nostaa Suomi yhdessä, kun täytämme sata vuotta, laittaa Suomi kuntoon, niin kuin pääministeri Sipilän johdolla me teemme. Tulkaa mukaan!

12.31 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän kauniisti kuvitetun satavuotiaan Suomen budjetin iso kuva valitettavasti on tuloerojen ja eriarvoisuuden kasvu. Kyllä minua suututtaa se, että hallitus yrittää puheilla luoda kuvaa siitä, että nyt ollaan antamassa kädenojennus pienituloisille, vaikka tosiasia on se, että kaikki laskelmat osoittavat hallituksen politiikan heikentävän pienituloisimpien toimeentuloa ensi vuonna: työttömät köyhtyvät, pienituloiset eläkeläiset köyhtyvät, opiskelijat köyhtyvät. Lisäksi näiden samojen ihmisten toimeentuloa ja elämää hankaloittavat esimerkiksi asiakasmaksukorotukset ja lääkekorvausleikkaukset. Samaan aikaan hyvätuloisille annetaan satoja euroja enemmän. Onko tämä oikein, ja kohdentuuko tämä linja edes talouden kannalta järkevällä tavalla, sillä tiedetään, että pienituloiset käyttävät tulonsa suoraan kulutukseen ja sitä kautta se hyödyttää koko kansantaloutta?

12.32 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä nyt näyttää, arvoisa oppositio, siltä, että kaikki ne, joita oppositio on tavannut, ovat nuoria, vanho-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

ja, eläkeläisiä, opiskelijoita, lapsiperheitä, (Välihuutoja vasemmalta) mutta te olette unohtaneet tavata yrittäjät, ilmeisesti. Toivoisin, että keskustelisitte myöskin niitten yrittäjien kanssa, että me olemme vaatineet sitä 110 000:ta työpaikkaa, jolloin voisitte ehkä kuulla sen, miksi tulee yrittäjävähennys — se antaa vähän mahdollisuuksia lisää.

Mutta kysynkin arvoisalta valtiovarainministeriltä ja pääministeriltä: pitäisikö vielä tehdä lisää? Nyt on kysymys esimerkiksi yrittäjän sosiaaliturvapuolesta, että innostettaisiin sitä yrittäjyyden puolelle. Yksihän on esimerkiksi yrittäjien vakuutuspuoli: alle 10 000 euron vuosittaisella vakuutusmaksulla ei saa minkäänlaista ansioturvaa, jos menettää tietyllä tavalla yrittämisen edellytykset. Yrittäjillä tilanne on se, että neljä päivää on niin sanottu omavastuu-aika siinä, ettei saa yhtään sairauskorvauksia, taikka se, että myöskin yrittäjän perheenjäsenet tulkitaan yrittäjiksi. Nyt voitaisiin tehdä lisää — voisiko (Puhemies koputtaa) oppositio olla samaa mieltä tästä asiasta? Aloitetaanko näistä?

12.33 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Jaskarille ensiksi haasteesta. Viimeksi eilen SDP oli paikalla keskustelemassa Suomen Yrittäjien kanssa heidän haasteistaan ja mahdollisuuksistaan.

Arvoisa pääministeri, yrittäjät odottavat uusia avauksia. He odottavat avauksia myös kansainvälistymiseen. Ja tähän toki tarvitsemme niitä vetureita, niitä suuria yrityksiä, joista edustaja Niinistökin oli huolissaan — lähinnä heidän tuistaan. Kysymys on siis Suomen verotuloista, tuottavuudesta ja jalostusarvosta.

Mutta miksi sitten Ruotsi menestyy? Miksi heillä talouskasvu kantaa? Miksi he pystyvät ylläpitämään hyvinvointivaltiota? Olemmeko me todella sitä mieltä tässä salissa, että me emme pysty haastamaan Ruotsia tässä asiassa — eli puhun nyt viennistä ja vientiin liittyvästä osaamisesta? Mitä mieltä olette, pääministeri, pystymmekö me voittamaan Ruotsin tässä ottelussa?

12.34 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusta on toistuvasti kritisoitu siitä, että te ette tee minkäänlaisia vaikutusarviointoja. Ette arvioi päätöstenne vaikutuksia tuloeroihin, ette arvioi sukupuolivaikutuksia, ette arvioi lapsivaikutuksia. Jos katsoo tätä budjettia tarkkaan, niin havaitsee, että se on jälleen kerran tasa-arvovihamielinen budjetti. Perustelen tätä muun muassa sillä, että kun te vaikeutatte naisten työssäkäynnin edellytyksiä heikentämällä päivähoitoa, naisten työllisyysaste laskee. Jos verrataan Ruotsiin, Ruotsissa on perhepolitiikalla tuettu naisten työssäkäynnin edellytyksiä. Te ette tee mitään sen eteen, että perhepolitiikka olisi Suomessa tasa-arvoisempaa. Ette tasaa vanhemmuuden kustannuksia, (Välihuutoja oikealta — Ben Zyskowicz: Ensimmäistä kertaa historiassa tasataan!) ette tarkastele kriittisesti kotihoidon tukea ja kaiken lisäksi teette senttyypistä vanhuspolitiikkaa, että te vähennätte vanhusten laitoshoidon (Puhemies koputtaa) ja palveluasumista ja suuntaatte vanhustenhoitoa enemmän kotiin, jolloin kasvaa naisten hoivataakka, (Puhemies koputtaa) mikä vaikeuttaa puolestaan taas naisten työssäkäynnin edellytyksiä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän, että pidetään kiinni tästä sovitusta ajasta. — Nyt otamme vielä edustaja Strandin, edustaja Kaikkosen ja edustaja Lindtmanin, ja sen jälkeen pääministeri.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

12.36 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Arvoisa pääministeri, tässä kirjassa kuvataan hyvin, kuinka valtioneuvoston työssä ja johtamisessanne korostuu yhteensovittaminen, keskeisten ongelmien laaja-alaisuus sekä kokonaiskuvan ja -näkemysten muodostaminen. Suomen kaltaiselle pienelle maalle on tietenkin erityisen tärkeää pitää huolta niiden alojen ja vientiklustereiden toimintaedellytyksistä, joita meillä onneksi vielä on. Missään nimessä ei saisi sortua vanhanaikaiseen sektoribyrokratiaan ilman syvällistä taloudellisten dynaamisten vaikutusten arviointia. Kysyisinkin pääministeriltä: onko esimerkiksi valtavan sote-uudistuksen kokonaisvaikutuksia analysoitu suhteessa siihen kaikista tärkeimpään, mistä Skinnarikin puhui, eli kasvaville markkinoille suuntautuvan korkean jalostusasteen vientiteollisuuden toimintaedellytyksiin?

12.36 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt vähän on kohtuutonta sanoa, että hallitus ei tee mitään vaikkapa naisten työmarkkina-aseman parantamiseksi. (Outi Alanko-Kahiluoto: Siellä on heikennyksiä!) Nyt suosittelen, että edustaja Alanko-Kahiluoto avaa sen kirjan ja katsoo, että sieltä löytyy ihan konkretiaa kyllä tämän asian suhteen. (Sirkka-Liisa Anttila: Onko se väärin tehty?) 2 500 euroa kertakorvauksena naisten työmarkkina-aseman parantamiseksi — se on paras teko pitkään aikaan tällä sektorilla. Ja todetaan myös, että vaikkapa päivähoitomaksujen alentaminen yksinhuoltajilla kyllä sekin parantaa tilannetta monessa perheessä.

Mutta, arvoisa puhemies, jos edustaja Viitanen sanoo, että me jaamme veronalennuksia omille eturyhmillemme: no, jos kaikki palkansaajat, yrittäjät ja kaikki eläkeläiset ovat meidän eturyhmiämme, niin kai sitten niin on. Mutta eivätkö ne teitä kiinnostaa? Ja kyllä meitä kiinnostavat myös heikommissa asemassa olevat, ja sen takia, että pystytään turvaamaan hyvinvointiyhteiskunnan palvelut, terveys, koulutus, päivähoito, vanhustenhoito, meidän pitää saada työllisyys ylös. Ja siinä suhteessa kysyn pääministeriltä: Onko mitään terveisiä, kuulumisia tuolta työmarkkinajärjestöjen neuvottelupöydästä? Etenevätkö neuvottelut siellä toivotulla tavalla?

12.38 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos pääministeri kesken kaiken haluaa vaihtaa niitä lukuja, joita tarkastellaan, niin sekin on mahdollista, mutta jos niin tehdään, niin silloin se, mitä te sanoitte budjetti-infossa ja myös valtiovarainministeri sanoi, on puppupuhetta. Koska jos tuon saman taulukon mukaan mennään, niin ensi vuodelle velkaantuminen kasvaa eikä vähene, toisin kuin te vielä budjetti-infossa väititte. Vaihdetaan vain pelisääntöjä kesken, mutta kannattaa olla sitten tarkkana, ettei itse tule puhuneeksi itseään pussiin. No joo, tämä huomiona. Me käytämme niitä lukuja, joilla hallitus on aikaisemmin puhunut velkaantumisesta, ja kiistatta on niin, että velkaantuminen on tänä vuonna korkeampaa kuin Rinteen aikana.

Arvoisa puhemies! Nyt pääministeri kuitenkin kiertää tätä keskeistä kysymystä. Mitkä ovat kokonaisuudessaan hallituksen päätösten vaikutukset suomalaisten eriarvoisuuteen (Puhemies koputtaa) ja eheyteen itsenäisyyden juhluvuotena? Voitteko vähän avata sitä?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pääministeri, 2 minuuttia.

12.39 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin näihin veronkevennyksiin omille etupiireille: näitä etupiirejä ovat siis eläkeläiset, pieni- ja keskituloiset, pienyrittäjät ja yritysten sukupolvenvaihdoksia tekevät.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

No, sitten täällä on viitattu tähän taulukkoon, mikä tuli kiky-sopimuksen perusteella. Kiky-sopimuksessa työmarkkinaosapuolet sopivat muun muassa siitä, että sairausvakuutusmaksun päivärahamaksua siirtyy työnantajilta työntekijöille, ja tämä on verovähennyskelpoinen erä. Se on selvää, että se vaikuttaa siellä taulukkojen yläpäässä enemmän, ja hallitus korjasi tämän omilla toimillaan sillä tavalla, että veronkevennykset taulukkoihin tehdään pieni- ja keskituloisille. Sillä tavalla tästä saadaan niin tarkalleen suora käyrä kuin pystytään vain saamaan. Hallitus siis korjasi tämän. (Välihuutoja)

Sitten Alkioni kyllä tunnen. Alkio toteaa muun muassa, että jos jonkun kansan tuotanto on pienempi kuin kulutus, sen talous menee rappiotilaa kohden. (Eduskunnasta: Tästä on kysymys!) — Tästä tässä on kysymys. — Tällä menolla me emme pysty pitämään huolta vähempiosaisista, niistä, jotka eivät itsestään pysty huolehtimaan. Vahva talous on kaikkein tärkein köyhän ystävä, koska se takaa pitkässä juoksussa sen, että pystymme hyvinvointiyhteiskunnan säilyttämään.

Sitten Ruotsin voittamisesta: Se henki kun tarttuisi tähänkin saliin, että se työllisyysasteen tavoite on täysin tehtävissä ja täysin mahdollinen. Haetaan niitä keinoja, joilla työllisyysaste saadaan nousemaan.

No, sitten tähän Alanko-Kahiluodon esitykseen. Naisten asema (Puhemies koputtaa) työmarkkinoilla — historiallinen uudistus, 2 500 euroa tulee työnantajalle, josta äiti jää äitiyslomalle. Historiallinen uudistus, pitkään puhuttu, viimeinkin se saadaan nyt aikaan, ja se piti kieltämättä hallituksen runtata läpi, että se saatiin aikaiseksi. (Välihuutoja)

12.41 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tästä yrittäjävähennyksestä: Siinä on sama ongelma kuin hallituksen verolinjassa muutenkin. Eli miksi silloin, kun resurssit ovat vähissä, annetaan eniten rahaa niille, jotka tarvitsevat sitä vähiten? (Välihuutoja oikealta) Hallituksen oman esityksenkin mukaan ylivoimaisesti suurin euromääräinen hyöty tästä yrittäjävähennyksestä tulee harvalukuisille suurituloisille yrityksille ja ammatinharjoittajille tässä maassa, minkä vuoksi ehdotetulla vähennyksellä ei arvioida olevan merkittäviä yritystoimintaa kasvattavia vaikutuksia — hallituksen omasta esitysluonnoksesta.

Meillä on Suomessa valtavasti itsensä työllistäjiä, pienyrittäjiä, jotka elävät erittäin pienillä tuloilla ja jotka eivät hyödy tästä yrittäjävähennyksestä. (Juha Sipilä: Miksi eivät?) Sitä ryhmää hyödyttäisi enemmän esimerkiksi se, että lähdetään nostamaan alvin alarajaa, että huolehditaan yrittäjien sosiaaliturvasta ja että kohdennetaan veronkevennykset niille pienituloisille, joiden kohdalla myöskin nämä lisäeurot, mitkä saadaan, ja se lisäraha, mikä saadaan, kaikista varmimmin (Puhemies koputtaa) menevät kulutukseen.

12.42 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että pääministeri tuntee Alkionsa, mutta totesin tämän Alkion keskeisen lauseen: köyhän asiaa ei saa koskaan unohtaa.

Minusta olisi hyvä saada vastaus tuohon edustaja Lindtmanin kysymykseen siitä, miten te itse arvioitte tämän hallituksen politiikkaa eriarvoisuuden, yhteiskunnan jakamisen näkökulmasta. Kun Kansaneläkelaitoksen tutkimus osoittaa selkeästi, että Suomessa on Gini-kerroin nousemassa, se osoittaa selkeästi, että suomalaisten eri väestöryhmien osalta köyhyys on lisääntymässä, niin miten te itse arvioitte, onko hallituksen politiikka oikeudenmukaista ja reilua tavallista kansaa kohtaan?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

12.43 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä siitä, että talous on väline sille, että me saamme ihmisten hyvinvoinnin kuntoon, mutta jos talouspolitiikassa tehdään ratkaisuja, joissa leikataan juuri heikompiosaisilta, niin sitten se on vastoin sitä tavoitetta, mikä meillä pitäisi olla, että tässä juuri vahvistetaan suomalaisten yhtenäisyyttä ja kaikkien mahdollisuuksia tavoitella unelmiaan.

Ensi vuoden budjetti lisää lapsiköyhyyttä, lasten luokkayhteiskunnan vaaraa, leikataan myös toiselta asteelta niin, että nuorten koulupudokkuus, erityisesti poikien syrjäseuduilla, uhkaa lisääntyä. Tämä ei voi olla se suunta, millä Suomen talous ja hyvinvointi nousevat, että koulutuksen saaminen on yhä vaikeampaa.

Olen pääministerin kanssa myös arvopohjasta eri mieltä. Te myönnätte avoimesti, että teille kikyn tavoite oli leikata julkiselta sektorilta, niin työnantajilta kuin työntekijöiltä, ja siirtää se hyöty yksityisten yritysten saamaan hyötyyn heidän työntekijöidensä palkkaleikkurista. Eli hoitajat, opettajat ja poliisit maksavat tämän, ja heillä lomarahasta leikattiin niin, että moni heistä jää miinukselle, vaikka veronalennuksia tulee, ja se on teidän politiikkanne seurausta.

12.44 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun sairaus on pitkäaikainen ja vakava, edessä on yleensä leikkaus, ja se on välttämätön. Suomi on pitkäaikaisesti, seitsemän kahdeksan vuotta, ollut vakavasti sairas taloudeltaan. Sitä hoidettiin tässä menneinä vuosina, ehkä seitsemän vuotta, verolaastarilla ja velkapillerillä, ja ne eivät muuta kuin pahensivat tilannetta. Nyt on tunnustettu tässä hallitusohjelmassa ja hallituksessa, että leikkaukset ovat välttämättömiä, jotta potilas paranee. Vähän aikaa leikkaus tietysti tekee äärettömän kipeää, mutta harva siitä kieltäytyy, kun tietää, että onnistuneen leikkauksen jälkeen on hyviä vuosia edessä. Ja meillä on nyt nähtävissä, että leikkaukset ovat jo alkaneet vaikuttaa: työllisyys paranee, velkaantuminen vähenee, bruttokansantuote nousee — päinvastoin kuin viime kaudella, jolloin kaikki nämä menivät punaiselle, väärään suuntaan, noilla väärillä lääkkeillä. Siksi meillä on nyt tulevaisuus (Puhemies koputtaa) ja paremmat näkymät, ja tästä kiitän kyllä hallitusta.

12.45 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jokinen viittasi täällä eilen ryhmäpuheessaan Kalevi Sorsan sanontaan, että syyllisiä ei tarvitse etsiä, me olemme kaikki täällä.

Tässä suuressa talouskuvassa, jos sitä tarkastelee hieman pitemmältä aikajänteeltä, Suomen vaihtotase on käytännössä mennyt 15 vuotta alamäkeä. Nyt siellä onneksi alkaa näkyä pientä ylöspäin menemistä, mikä on kaikkein oleellisin asia, jos me meinaamme tätä tulonjakokeskustelua jatkaa. Te olette, arvoisa oppositio, kaikella kunnioituksella aivan erinomaisesti tuoneet esille nämä tulonjakokysymykset, mutta tulonhankkimisasioista minä en ole teidän suusta paljon kuullut. Te kaikki olette olleet hallituksessa sinä aikana, kun Suomen työttömyyden kustannukset ovat tuplaantuneet ja työllisyysaste ei ole noussut. Tämä ei ole moite, mutta tämä on fakta. Ja silloin minä olettaisin, että teidänkin pitäisi tuoda jonkinmoista positiivista sävyä keskusteluun ja kertoa niistä työmarkkinakysymyksistä, millä me saamme työllisyysasteen nostettua (Puhemies koputtaa) sinne 72:een ja työttömyyden kustannukset vähennettyä.

12.46 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä oppositio kertoo, että hallitus tosiaan jakaa omille kannattajilleen rahaa, ja niinhän se tekee. Meidän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

kannattajamme ovat kirvesmiehiä, parturi-kampaajia, luovien alojen pienyrittäjiä, myös maanviljelijöitä, jopa poromiehiä. Heitä helpottaa tämä yrittäjävähennys, heitä helpottaa maksuperusteinen alv. Tämä hallitus, joka nyt on vuoden toiminut, on tarttunut sellaisiin asioihin, joihin lukuisat hallitukset eivät ole tarttuneet. Meillä uudistetaan liikennepuolta liikennekaareissa, ensimmäisen kerran kokeillaan vihreitten hellimää perustuloa, maakunta- ja sote-uudistus toteutetaan.

On hienoa, että Santeri Alkio on nykyään ilmeisesti kaikkien eduskuntapuolueitten oppi-isä. (Välihuutoja) Alkiohan puhui aina köyhän asiasta, ja kyllä tässä ajassa, arvoisa puhemies, työttömän ihmisen asia on parasta köyhän asiaa. Työttömyydeltä meidän pitää katkaista niskat, ja se onnistuu vain sillä, että me uudistamme Suomea, me muutamme Suomea, mutta se pitää tehdä niin, että kaikki pidetään kerkassa, kaikki ihmiset ja alueet, ja tähän toivotaan kyllä punavihreää oppositiotakin (Puhemies koputtaa) mukaan.

12.48 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan päivänselvä asia, että työllisyysastetta ei nosteta veroja korottamalla. Mielestäni se on sanottava ääneen. Mutta sen sijaan pitää katsoa sitä kokonaispakettia. Siinä olen samaa mieltä siitä, että pitäisi tehdä kunnon vaikutusten arviointia siitä, mitä ne uudistukset, jotka nyt halutaan viedä läpi, käytännössä tulevat merkitsemään niille kaikista heikoimmassa asemassa oleville, koska korotetaan omavastuuta koskien lääkkeitä, hoitokustannuksia, matkakustannuksia ja niin edelleen ja halutaan tehdä sote-uudistus, joka myös pahimmassa tapauksessa eriarvoistaa kansalaisia siitä, mikä tilanne on tänä päivänä. Toivon edelleen, pääministeri, että vastaisitte siihen kysymykseen, miksi ollaan jakamassa maata A- ja B-maakuntiin, joista A-maakunnissa on täyden päivystyksen palvelut ja kuudessa B-maakunnassa ei ole. Tämä on iso asia, (Puhemies koputtaa) ja se koskettaa montaa.

12.49 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetti on edelleen 5,5 miljardia alijäämäinen, ja jos me olemme rehellisiä täällä salissa, niin julkisen sektorin velanottoa ei saada kuriin vain verotusta kiristämällä tai tekemällä leikkauksia sieltä täältä. Tarvitsemme talouskasvun emmekä saa sitä kasvua ilman uusia vientimarkkinoita.

Kyllä me olemme KD:ssä huolissamme vanhustenhoidon tilasta yhtä lailla kuin lapsiperheiden jaksamisesta. Mutta se, mikä huolestuttaa myös eilisen keskustelun jälkeen, on se, että vuonna 2020 on edelleen 3,3 miljardia alijäämää mutta se katoaa taianomaisesti seuraavana vuonna eli vuonna 21. Kysyin eilen, millä konstilla te saatte tämän katoamaan, ja pääministerin vastaus oli, että velkaantuminen loppuu suunnilleen sinä päivänä, kun työllisyysaste on 72 prosenttia. Kysyn pääministeriltä: (Puhemies koputtaa) eikö se ollut tavoite jo tälle kaudelle, että työllisyysaste olisi 72 prosenttia?

12.50 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus siirtää häikäilemättä veronmaksajien rahaa omistajille. (Antti Kurvinen: Pienomistajille!) Niin sanottu yrittäjävähennyksen saajien listasta pääministeriltä ja muilta puuttui jotakin: lääkärit, apteekkarit, juristit. Eduskunnan tietopalvelun mukaan yli puolet rahoista, 70 miljoonaa euroa, menee ylimpiin tuloluokkiin. Suomen rikkain apteekkari saa 25 000 euroa puhtaana käteen joka vuosi — sellaista köyhän asiaa. Se ei lisää yrittäjyyttä, se ei lisää työllisyyttä, vaan velkaantumista jälleen yli 100 miljoonaa euroa. Jos haluatte aidosti auttaa pieniä yri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

tyksiä, niin apteekkarivähennyksen sijaan nostakaa alvivelvollisuuden alarajaa, kuten SDP esittää.

Ennen vaaleja 20 johtavaa taloustieteilijää vetosi, ettei yritysten perintöveroa lasketa, mutta hallitus laskee. Huojennusten jälkeen yrityksen perijän efektiivinen veroprosentti on 2,8 — siis 2,8 — ja sekin on liikaa. Vakavinta on, että samalla vaarannatte aidon yrittäjyyden. Miksi ette auta heitä ostamaan yritystä, jotka eivät ole syntyneet kultalusikka suussa? (Puhemies koputtaa) Miksi ette auta fiksua köyhää yrittäjäksi? Hatunnosto Sastamalan Ville Laineelle ja muille rohkeille uusille sinivalkoisille omistajille.

12.51 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä jatkuvasti oikein toistetaan, kyse on siitä, että ihmiset pitää saada töihin. Jotta ihmiset työllistyisivät, me tarvitsemme aidosti joustavat työmarkkinat, työllistämisen pitää olla nykyistä kannattavampaa ja työn tekemisen täytyy olla nykyistä kannattavampaa. Tarvitaan siis paikallista sopimista. Täytyy kiinnittää huomiota siihen, että yrityksille työn hinnalla ja työehdoilla on merkitystä siinä, työllistetäänkö. Mutta sitten se kolmas asia, että työn tekeminen olisi nykyistä kannattavampaa — yksi esimerkki: Jos yksinhuoltajaäiti Helsingissä, kahden tarhaikäisen lapsen äiti, saa palkankorotuksen 1 500 eurosta 2 000 euroon, käteen jäi aiemmin 35 euroa enemmän, nyt 70 euroa enemmän, sen takia, että päivähoitomaksuja laskettiin. Mutta nämä ovat myös ne kiilat, joihin kannattaa kiinnittää huomiota, koska jos niitä kiiloja saadaan pois päivähoitomaksun osalta, matala- tai pienipalkkaisten ihmisten tuloverotuksen osalta, (Puhemies koputtaa) niin on aivan toisella tavalla liikkumatilaa myös palkkojen osalta ja joustavuutta työmarkkinoilla.

12.52 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Köyhän asiaa ei saa koskaan unohtaa, mutta valitettavasti te, pääministeri Sipilä, näytätte sen unohtaneen. Kun katsoo eduskunnan tietopalvelun laskelmia, niin 20 prosenttia suomen köyhimmistä ovat ne, jotka tässä teidän budjetissanne jäävät miinuspuolelle. Suurimman plussan saavat ne, jotka tienaa yli 7 000 euroa kuukaudessa. Kysymys on oikeudenmukaisuudesta, yhteiskunnan jakautumisesta, mutta kysymys on myös työllisyyspolitiikasta, jossa me kaikki jaamme yhteisen tavoitteen siitä, että työllisyysastetta pitää saada nostettua. Sitä pitää saada nostettua sillä, että vienti vetää, mutta tällä hetkellä työllisyyttä ylläpitävät kotimarkkinat, kotimainen kysyntä.

Arvoisa pääministeri, kun te annatte kaikkein eniten niille, jotka tienaa yli 7 000 euroa kuukaudessa, kuvitteletteko, että he käyttävät jokaisen lisäeuron ja -sentin (Puhemies koputtaa) kotimaiseen kysyntään, vai käyttäisivätkö pikemminkin ne, jotka tienaa alle 1 500 euroa kuukaudessa?

12.54 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministerit täällä ovat aivan aiheellisesti korostaneet korkean työllisyysasteen merkitystä maamme tulevaisuudelle. Meillä on onneksi jo ilonaiheita joillakin alueilla ja aloilla, ja esimerkiksi meriteollisuuden lupaava kasvu on myös sellaista, että se heijastelee koko Suomeen, varsinkin kun alihankintaverkko kattaa koko Suomen, ja siellä on nähtävissä jopa vahvaakin kasvua, ei pelkästään orastavaa kasvua.

Mutta tällä kasvulla on kuitenkin haasteensa, nimittäin koulutetun työvoiman saanti, on sitten kysymys toisen asteen ammattilaisista, amk-insinööreistä, diplomi-insinööreistä tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista. Tämä näkyy Turun kaupungissa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

joka on korkeakoulukaupunki: selvää osaamisvajetta on teknisillä aloilla. Toivonkin hallitukselta siinä vaiheessa, kun mietitään ratkaisuja, ymmärtäväisyyttä, jolla taataan osaavan työvoiman saatavuus (Puhemies koputtaa) niin Varsinais-Suomeen kuin koko Suomeenkin.

12.55 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kritisoitiin sitä perhevapaakustannusten 2 500 euron määrärahaa ja tapaa, jolla se tehdään. Tämä on historiallinen saavutus. Näin mittavaa loikkaa tässä asiassa ei ole tehty aikaisemmin. Tiedän, että niitä uudistuksia ja korjauksia on tehty vähitellen, mutta tämä on erittäin merkittävä, ja nyt ollaan jo pitkälti yli puolet niistä kustannuksista tasattu tämän päätöksen jälkeen.

Sitten, hyvä vasemmisto, heitän teille takaisin tämän kritiikin tästä verotuksen oikeudenmukaisuudesta. Minun käsittääkseni työmarkkinapöydästä on lähtenyt se ajatus, että nämä kevennykset annetaan prosentteina, ja silloin kun ne annetaan prosentteina, vaikutus on juuri se, että isommat saavat niistä enemmän. Miksi te ette muuta sitä käytäntöä siellä työmarkkinapöydässä niin, että se on tietty tasasumma kaikille? Sitten puhutaan oikeudenmukaisuudesta, ei ennen. Tietty tasasumma kaikille, silloin voidaan puhua oikeudenmukaisuudesta. Se järjestelmä on luotu työmarkkinapöydässä, katsokaa peiliin!

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Ojala-Niemelä, ja sen jälkeen valtiovarainministeri ja pääministeri.

12.56 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on tyystin sivuuttanut julkisen talouden menoleikkausten vaikutukset myös perus- ja ihmisoikeuksiin. Menoleikkaukset huonontavat entisestään heikoimmassa asemassa olevien asemaa, ja Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on jo pitänyt toimeentulotuen vähimmäistasoa Suomessa liian heikkona, ja voi sanoa, että näitten leikkausten seurauksena meillä on kyllä kohtalaisen varmasti vaikeuksia Euroopan sosiaalisen peruskirjan noudattamisessa. Nyt olisi tarvittu nimenomaan linjakysymyksiä siitä, miten tehokkaimmin käydään hyvinvointiyhteiskunnan varjoissa vaanivaa köyhyyttä vastaan. Tulo- ja veropolitiikkaan tarvittaisiin täsmätoimia heikoimmassa asemassa olevien arkielämän toimeentulon helpottamiseksi. Listalla ovat niin vähävaraiset lapsiperheet, koulupudokkaat, pitkäaikaistyöttömät, vajaakuntoiset, ylivelkaantuneet kuin köyhimmät eläkeläiset. Eikö, Sipilä, nyt ole aika kääntää kampea ja heittää hyväosaisten hyysääminen ja parantaa heikko-osaisten asemaa?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten valtiovarainministeri, 1 minuutti.

12.57 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tähän työllisyyskysymykseen, jossa oikeastaan on muutamia eri elementtejä:

Ensimmäinen on kilpailukyky. Sen puolesta on tehty kilpailukykysojmus, joka kiistatta parantaa erityisesti suomalaisen viennin kilpailukykyä. Ensimmäinen miinusmerkkinen tuloratkaisu vuosikymmeniin, ja sille pitää antaa arvoa, että sellaiseen myöskin työntekijäjärjestöt ovat halunneet lähteä. Se on kiistaton apu tämän kilpailukyvyn kannalta, ja sitä kautta se tulee tukemaan työllisyyskehitystä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Toinen elementti on kotimainen kysyntä, jonka varassa tällä hetkellä olemme. Sitä tukee tämä veroratkaisu, kiistatta, varmasti tukee. Sitä tukevat myöskin lukuisat investoinnit, joita ollaan tällä hetkellä tekemässä perusväylänpitoon, infrahankkeisiin, korjausvelan purkamiseen. Kärkihankkeissa on paljon asioita, joilla kotimaista kysyntää ja kotimaisia investointeja tuetaan.

Kolmas on tärkeä kysymys: kohtaanto. Meillä on tällä hetkellä avoimia työpaikkoja yhtä paljon kuin vuonna 2008, ennen tämän korpivaelluksen alkua. Siksi me olemme perustaneet nyt puoliväliriiheen määrätietoisen työn, jossa käydään tuloloukkujen kimppuun, jotta työn vastaanottaminen olisi aina kannattavaa. Maksut, verot ja etuudet käydään kaikki läpi ja puretaan. Toivottavasti saadaan konkreettisia tuloksia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pääministeri, 2 minuuttia.

12.58 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän yrittäjävähennykseen. Sillä tavoitellaan toki sitä, että se yksin yrittävä palkkaa kaverin, tekee enemmän tulosta ja näkee siellä mahdollisuuden. Veromuutoksillahan haetaan aina myöskin dynaamisia vaikutuksia. No, miksei sitä tehdä alvin alarajan nostolla? Sitä selvitetään myöskin tässä valtiovarainministerin esittämässä selvityksessä, mutta ei sekään ole aivan ongelmaton. Esimerkiksi parturi-kampaamossa, jos mennään alvirajan yli, helposti tulee niin, että sitten tulee se pakkoyrittäjyys siihen seuraavaan tuoliin. Me haluamme myöskin työnantajayrityksiä enemmän, ja uskoisin, että sen pitäisi olla myöskin SDP:n tavoitteena, että kaikista ei tehdä väkisellä yrittäjiä.

Sitten tästä jakautumisen näkökulmasta, edustaja Rinne: Kaikkein tärkeintä on työllisyysasteen nostaminen. Tämän hallituskauden aikana nyt 25 000—30 000 ihmistä enemmän on töissä. Me olemme ihan hyvällä uralla, tavoiteuralla tässä, ja se on se kaikkein tärkein toimi kahdella tavalla. Ensinnäkin työ on parasta lääkettä moniin ongelmiin, se, että koemme tarpeelliseksi itsemme ja niin edespäin, ja sitten toinen puoli asiaa on se, että me saamme sillä tavalla julkista taloutta kuntoon.

No, sitten kikyyn. Kiky ei leikkaa keneltäkään työnantajalta. Rahoitusasema pysyy samana. Tästä jatkuvasti liikkuu väärää tietoa. Rahoitusasema pysyy samana, se on sen koko homman idea. Kilpailukykysovimuksen mukaisesti tällä korjataan lähinnä vientiteollisuuden yritystoiminnan kilpailukykyä, kustannuskilpailukykyä. Tämä on vain osa koko ratkaisua. Jos tämän salin opeilla nyt menisi eteenpäin, niin minä olen kyllä hyvin hämmentynyt tästä kiky-osuudesta. (Puhemies koputtaa) Täällä on todettu toisaalta, että kiky ei riitä, ja toisaalta sitten sanotaan, että kiky ei ole oikea toimenpide. Emmekö me voisi nyt sopia, että se kiky on oikea toimenpide? (Vasemmalta: Ei voida!) Työmarkkinajärjestöt ovat itse arvioineet sen tuovan 45 000 uutta työpaikkaa. Me arvioimme varovaisemmin 35 000 uutta työpaikkaa. (Puhemies koputtaa) Se on merkittävin toimi ensi vuonna. Jos se toteutuu, niin me olemme taas 1 prosenttiyksikön lähempänä 72 prosentin tavoitetta.

13.01 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan selvää, että talouden kasvu ja työllisyysasteen nostaminen, työttömyyden vähentäminen ovat niitä keskeisiä asioita, kun pitkällä aikavälillä ja lyhyemmälläkin aikavälillä suomalaista yhteiskuntaa viedään eteenpäin. Mutta se, mitä me olemme kritisoineet hallituksen osalta, on erityisesti tämä menopolitiikan eriarvoistava linja. Niin kuin totesin, Kansaneläkelaitoksen laskelmissa selkeästi köyhyys lisääntyy Suomessa, ja köyhyyden takana on ihmiset. Te ette

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

ole vastannut tähän kysymykseen, kun olen monta kertaa kysynyt sitä, miten te näette tämän menopuolen eriarvoistavan, yhteiskuntaa jakavan kehityksen vaikuttavan suomalaisen yhteiskunnan ilmapiiriin. SDP on esittänyt konkreettisia toimenpiteitä, aktiivista työllistämispolitiikkaa. Me olemme esittäneet konkreettisia toimenpiteitä työllistämiseen liittyen. Me olemme esittäneet konkreettisia toimenpiteitä viennin vahvistamiseen, kotimarkkinoitten vahvistamiseen. Ottakaa, arvoisa pääministeri, sieltä itsellenne eväitä hallituksen toimintaan.

13.02 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen vaaleja käyty kilpailu siitä, kuka leikkaa eniten, on yhtä paljon pöyhöpopulismia kuin jatkuva pelko- ja kauhukeskustelu tässä salissa. Suosittelen sen takia kansantaloustiedettä, yritystaloustieteen tai kotitaloustieteen soveltamista valtiontalouteen. Danske Bank arvioi muun muassa, että massatyöttömyyden ja miinuskorkojen aikana olisi järkevää lainarahan kautta kasvat-
taa valtion tuloja, vähentää työttömyyttä, tukea rakenteiden uudistamista ja näin vähentää sitä alijäämää, vähentää sitä velkaa. Kun hallituksen talouspolitiikalta on ilmeisesti nyt häviämässä peruspohjavire pois työttömyystavoitteen karkaamisen vuoksi, niin olisiko hallitus kenties valmis miettimään sitä, että reippaammin rakenneuudistukset putkeen ja sen kautta vaikka sitä velkakaasuakin voisi pikkusen aikaa painaa enemmän? Ja jos ette minua usko, niin kuunnelkaa vaikka kokoomuksen kansanedustaja Juhana Vartiaista tässä.

13.03 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On oleellista myös se, mitä tässä budjetissa ei ole: tässä ei ole arvonlisäveron korotusta. (Vasemmalta: Se siitä puuttuisi!) Kun täällä vihreät ja vasemmistoliitto yrittävät profiloitua pienituloisten ja köyhän kansan ystävinä, niin he olivat itse viime vaalikaudella nostamassa arvonlisäveroa, mikä on tehokkain tapa nimenomaan kurittaa pienituloisia. Sitä ei ole tässä budjetissa. (Paavo Arhinmäki: Kyllä tehokkain tapa on leikata suoraan!) Ja tässä on ollut monta kertaa jo äänessä edustaja Touko Aalto. Aalto omassa blogissaan on itse esittänyt yhtenäistä arvonlisäverokantaa Suomeen, ja tähän tarkoittaa käytännössä sitä, että nimenomaan ruuan ja lääkkeitten arvonlisävero nousisi merkittävästi. Tämä olisi todellinen kämmenenlyönti köyhän kansan poskelle.

Arvoisa pääministeri, kun puhuin tästä arvonlisäverosta ja sen merkityksestä pienituloisille paljon suurempana kuin suurituloisille, haluaisin varmistaa sen — tässä budjetissa sitä ei ole, mutta onko siitä ollut puhetta — (Puhemies koputtaa) että se ei myöskään olisi koko vaalikaudella keinovalikoimassa mukana.

13.04 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohdin blogissani, joka on syytä myös muidenkin kenties lukea, verotuksen kokonaisjärjestelmää ja sitä, miten sitä voisi fiksusti kehittää tulevaisuudessa. Yksi taloustieteilijöiden esittämä ajatus on se, että arvonlisäverokannat yhtenäistetään. Jos menet tekemään laskuharjoituksen, että jos vaikkapa arvonlisäverokannat yhtenäistetään 24 prosenttiin, valtion kassaan kilahtaa 2,4 miljardia euroa lisää varoja ja siitä voidaan vaikka 0,8 miljardia euroa laittaa suoraan kunnallisveron perusvähennykseen ja tukea suoraan ihmisiä tällä tapaa. Se olisi semmoinen taloustieteellinen lähtökohta tässä. Se aina kompensoidaan suoran tuen kautta mieluiten.

13.05 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme tässä salissa monista asioista samaa mieltä. Ainoastaan paremmalla työllisyydellä ja paremmalla ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

loudella voidaan tämä hyvinvointiyhteiskunta säilyttää ja ylläpitää. Ja siitä ovat kaikki samaa mieltä, että tarvitaan uusia yrittäjiä, tarvitaan uusia vientimarkkinoita ja tarvitaan tuontia korvaavia uusia yrityksiä. No, mitenkä sitten meidän mielipiteemme jakautuvat? Mitenkä saadaan näitä uusia yrityksiä? Sen tähden hallitus panostaa esimerkiksi yrittäjävähennykseen, että saadaan uusia yrityksiä. Siinä on aina riski, kun lähtee yrittäjäksi, ja siihen, että se riski himmenee ja pienenee, tarvitaan kiihokkeita. Sen tähden sekä olemassa olevien että mahdollisesti uusien yrittäjien kannalta tarvitaan kiihoke. Yrittäjävähennys on selkeästi yksi sellainen, jota yrittäjät ovat toivoneet ja nyt ovat saaneet. Uskon, että tällä tavalla tässä asiassa päästään eteenpäin ja se meidän kaikkien yhteinen toive tulee toteutumaan.

13.06 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleen vielä hämmästelän tuota edustajakaima Alanko-Kahiluodon puhetta ja sen tarkoitusta. (Ben Zyskowitz: Hän meni hakemaan sitä uutta puhetta, vanha oli mukana äsken!) — Niin, ja haluan nyt sen sanoa, että hallitus nimenomaan tässä budjetissa tasaa vanhemmuuden kustannuksia. Ehkä hän tosiaan meni lukemaan tätä budjettia, mitä siellä todellisuudessa sanotaan.

Työn linja on hallitukselta ollut oikea linja, niin kuin tässä salikeskustelussa on kuultu, ja kun vaihtoehto olisi se, että tehdään uusia säästöjä tai lisäleikkauksia, niin tämä työn linja on se, mihin on kannattanut panostaa. Kuten, pääministeri, totesitte, tähän tavoitteeseen tarvittavien keinojen hyväksyttävyysskin pikkuhiljaa kasvaa, vaikka se ei kyllä tästä salikeskustelusta täysin ole käynytäkään ilmi, paitsi edustaja Vartia kyllä ansaitsee erityismaininnan. 72 prosenttia on silti kova tavoite. Rohkeuden pitää riittää loppuun asti, ja pitää tehdä myös mahdollisia lisätoimia. Odotukset ovat korkealla, että kannustinloukkujen purkamista pohtiva työryhmä pääsee esityksiin. (Puhemies koputtaa) Toivon todella, että hallituksella riittää jatkossakin rohkeutta tarvittaviin toimiin.

13.08 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tunnistanut itseäni äsken työmarkkinajärjestöksi, niin kuin edustaja Anttila täällä totesi, vaan kyllä hallitus on se, joka tekee verotuspäätökset, ja edellisellä kaudella ne verotuspäätökset tehtiin niin, että tuloerot kapenivat. Nyt tätä ei olla tehty tällä samalla mallilla ja samalla logiikalla, vaan nyt tuloerot kasvavat. Ja se on hallituksen päätös, se ei ole työmarkkinajärjestöjen päätös. Työmarkkinajärjestöt ovat sopineet muista asioista kikyssä, mutta verotus kuuluu hallitukselle.

Sitten tähän kasvuun. Ilahduttavaa, että se on lähtenyt käyntiin, mutta kun kaikki nämä toimet kerran toteutuvat, niin miten se hiipuu ensi vuonna? Mikä logiikka on tässä, kun kerran kaikki nämä hyvät hallituksen tehtävät tulee toteutettua?

13.08 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Eilisessä keskustelussa useampi edustaja täällä luonnehti niitä keskusteluja, joita kansalaisten kanssa on tässä kesän aikana käynyt. Omasta mielestäni yksi tärkein viesti kansalaisilta meille on se, että nyt tehkää ne tarvittavat uudistukset — tehkää ne tarvittavat uudistukset.

Tällä linjalla hallitus, pääministeri ja valtiovarainministeri tällä hetkellä ovat, ja kyllä ihmettelen sitä, miksi täällä halutaan jatkuvasti kyseenalaistaa niiden uudistusten vaikutukset ja merkitykset, tavan takaa, jopa ne merkitykset ja vaikutukset, jotka tulevat suoraan yrittämisen edellytysten kohentamiseen: väistämättä työpaikkoja luovia, yritysten kehittämistä edistäviä toimenpiteitä ja sitä kautta meidän hyvinvointimme kohentamista ja niin edelleen. On selvä, että kohtalonyhteys on työllisyysasteen nostotavoitteen, 72 prosentin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

kanssa, velkaantumisen taittamisen ja hyvinvoinnin turvaamisen kanssa. Se on ihan selvä kohtalonyhteys, ja sitä työtä nyt hallitus tekee.

Mutta siihen kritiikkiin yhdyn, mitä täällä on, että meillä vientiponnistelut ja uusien tuotteiden saaminen (Puhemies koputtaa) markkinoille on oleellisen tärkeää. Siihen täytyy löytyä myöskin lisää paukkuja, niin kuin hallitus on myöskin itse todennut.

13.10 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tästä kilpailukyky sopimuksesta. Se ei ollut oikeudenmukainen ratkaisu, eikä vasemmistoliitto ole pitänyt sitä myöskään oikeana lääkkeenä niihin ongelmiin, joista Suomi tällä hetkellä talouden osalta kärsii. Julkisen sektorin työntekijät maksavat kilpailukyky sopimuksesta kaikista kovimman hinnan, ja heidän palkanleikkauksiaan ei myöskään kompensoida näillä veronkevennyksillä, vaan julkisen sektorin työntekijöiden ansiotaso laskee.

Mielestäni se edustaa myöskin menneen ajan työmarkkina-ajattelua. Ajatellaan, että Suomen kilpailukyky paranee sillä, että pidennetään työaikaa ja alennetaan palkkoja. Olen aika monta yritystä kiertänyt kesän aikana enkä ole vielä tavannut sellaista yritysjohtajaa, joka olisi minulle sanonut, että "kyllä, työajan pidennys on minun yritykseni kilpailukyvyn kannalta keskeinen". Luin talousjohtajabarometria tältä keväältä: kukaan siihen vastanneista yritysjohtajista (Puhemies koputtaa) ei allekirjoita väitettä siitä, että sillä olisi merkittävää vaikutusta oman firmansa kilpailukykyyn.

13.11 Tiina Elovaara ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä pääministeriltä, kuinka talouden tasapainottaminen ja uudistaminen olisi helpompaa. Näyttää siltä, että valta on hajautuneena kovin moneen suuntaan: se on yhtä lailla työmarkkinajärjestöillä kuin valtiovarainministeriön virkamiehillä. Tämä voi olla toki myös hyvä asia. Hallituksella on myös valtaa, mutta pääministeri, koetteko, että teillä on riittävät työkalut saada aikaan muutoksia? Hallituksen ja opposition välinen keskustelu voisi olla enemmän eteenpäinvievää. Toimiiko poliittinen järjestelmämme? Mitä voimme tehdä paremmin uudistaaksemme Suomea?

13.12 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On keskusteltu myös siitä, miksi Ruotsissa työllisyystilanne on paljon parempi. Siellähän työllisyysaste on tänä päivänä 75 prosenttia, ja me olemme 67:ssä. No, Ruotsissa muun muassa on kokonaan erilainen perhevapaa järjestelmä kuin meillä Suomessa. Jos kävelette Tukholmassa ja katsotte ympärillenne, niin näette paljon nuoria miehiä pienten lasten kanssa. Kyllä Suomessakin näitä miehiä näkee päiväsaikaan lasten kanssa, mutta ei yhtä paljon kuin Ruotsissa. Sen takia, herra pääministeri, me olemme peräänkuuluttaneet kunnollista perhepoliittista uudistusta, jotta me saisimme enemmän naisia töihin. Meillä pitää olla rohkeus nähdä ne mahdollisuudet, ja tässä olisi nyt syytä riisua ne ideologiset pakkopaidat ja nähdä, että tässä on mahdollisuus.

Värderade talman! Svenska riksdagsgruppen har efterlyst en reform av familjeledigheten, vi anser att det skulle förbättra sysselsättningen. Vi borde titta på Sverige, vi behöver fler kvinnor i arbete. Nu borde man titta på alla möjligheter att höja sysselsättningsgraden, här skulle vara en. Försök tänka i nya banor.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

13.13 **Eero Lehti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vuonna 73, jolloin Martti Miettunen pantiin hätätilahallituksen johtoon (Ben Zyskowicz: Se oli kyllä seityktyviis!) — sanos uudestaan (Ben Zyskowicz: Pari vuotta myöhemmin!) — okei — oli 63 450 työtöntä Suomessa. Sitä ennen työttömyys oli siinä 20 000—50 000 haarukassa pitkän aikaa. Neuvostoliiton kanssa käytävä kauppa piti työllisyyttä pitkään hyvänä. Sen jälkeen sitten tuli ongelmia ja Nokia piti pitkään Suomea pinnalla. Tällä hetkellä meillä on samoin laskuperustein noin 650 000 työtöntä.

OECD:n tutkimuksissa Suomi sijoittuu kaikista heikoimmin, jopa aivan peränpitäjäksi, työmarkkinoiden jäykkyydessä. (Vasemmalta: Ei pidä paikkaansa!) — Pitää paikkansa. — Epäilen, että kaikki nämä perusongelmat johtuvat siitä, että työllistyminen on liian monimutkaista, liian riskipitoista ja näihin asioihin ei ole haluttu tai pystytty puuttumaan riittävän kovalla otteella. Jos halutaan parannusta, (Puhemies koputtaa) niin pakko on saada ihmisiä töihin enemmän.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten vielä edustaja Lindtman ja sen jälkeen pääministeri.

13.14 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt me olemme saaneet uutta tietoa tähän yrittäjävähennykseen, tähän apteekkarivähennykseen. Pääministeri on tänään todennut, että yrittäjävähennys kohdistuu kaikessa olennaisessa hyvin pieniin yrityksiin. Sekä Veropäivässä aikaisemmin että nyt täällä perustelite nämä luvut. Juuri hetki sitten tulleen tiedon mukaan Suomen Tietotoimisto kertoo, että hallituksen kaavailema yrittäjävähennys suosii eniten ylimpien tuloluokkien ihmisiä. Tämä selviää eduskunnan tietopalvelussa tehdystä muistiosta.

Arvoisa puhemies! Tässä nyt joutuu, pääministeri, tämä teidän arvionne hieman outoon valoon. Onko todella näin? Jos on näin, oletteko valmis korjaamaan? Ja syy siihen, miksi me tätä kysymme, on, arvoisa pääministeri, se, että te itse nimesitte eriarvoisuuden yhdeksi Suomen isoimmista ongelmista vain hetki sitten. Nyt kaikissa päätöksissä tämä eriarvoisuus kasvaa. Tälle on olemassa myös nimi: kylmää politiikkaa. (Puhemies koputtaa) Sitä ei ole sanonut kukaan oppositiosta, sen on sanonut keskustan entinen erittäin arvostettu sosi-aali- ja terveysalojen osaaaja Eeva Kuuskoski, Eläkeliiton puheenjohtaja. (Puhemies koputtaa) Miten kommentoitte tätä politiikkaanne esimerkiksi hänelle, jos ette meille suostu kommentoimaan?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pääministeri, 2 minuuttia.

13.16 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totesin sekä Veropäivillä että täällä täsmälleen ottaen näin: "Uusi yrittäjävähennys kohdistuu kaikessa olennaisessa hyvin pieniin yrityksiin." Kuunnelkaa jatko: "Vuoden 2014 verotusaineiston tietojen perusteella 77 prosentilla verotettavaa voittoa tuottavista elinkeinonharjoittajista vuotuinen tulos oli alle 30 000 euroa. Henkilöyhtiöiden osalta vastaava luku oli 79 prosenttia." Tämä oli se viestini.

Sitten muihin kysymyksiin. Niistä toimista, mitä tulee eteen ensi vuonna: Palkkatuki. Haetaan uusia muotoja työttömyysrahojen käyttöön aktiivisemmassa muodossa, ja tämä on siellä työmarkkinajärjestöjen pöydässä, mihin edustaja Kaikkonen viittasi. Sieltä kuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

luu ihan positiivista, olen hyvin optimistinen, että se 10 000 työllisen lopputulos sieltä tulee.

Sitten edustaja Östman kysyi täällä, mikä osuus vielä puuttuu siitä, että päästään velaksi eläminen lopettamaan vuonna 21. Puuttuva osuus on se työllisyysaste, eli me myönnämme sen, että tässä eivät vielä toimet siihen riitä.

Edustaja Andersson, ehkä tuossa kiky-sopimuksessa olisi voinut paikallinen sopiminen edistyä enemmän — nyökkäilette, ilmeisesti olette samaa mieltä. Jos se olisi se keino, niin siitä olemme ehdottomasti samaa mieltä.

Sitten tästä tietopalvelun aineistosta: ilmeisesti tässä ei ole otettu huomioon sitä varattua noin 30:tä miljoonaa sinne kaikkein pienituloisimmille, koska sitä ei ole vielä kohdistettu.

Sitten veronkevennyksistä: (Puhemies koputtaa) Ne suuntautuvat hallituksen toimin kaikki pieni- ja keskituloisille. Työmarkkinajärjestöjen sopimus koski maksujen siirtymistä työnantajilta työntekijöille, ja yksi näistä maksuista on verovähennyskelpoinen, ja se tietenkin vaikuttaa siellä suurituloisten päässä eniten.

Edustaja Turunen, alvin nosto ei ole ollut edes keskusteluissa.

13.18 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, te sanoitte tuossa joitakin tunteja sitten, että nyt tulee 500 miljoonaa verohelpotuksiin ja sama myös eläkeläisille. Nyt minä kysyisin, kun tuolla valtiovarainvaliokunnassa, joka muuten on juuri tämä budjettivaliokunta, kävi ministeri kertomassa, että tästä 500 miljoonasta kyllä ensin menee 100 miljoonaa sellaisille ihmisille, jotka ovat ahkeria ja tienaaavat enemmän, ja sen jälkeen sitten annetaan 400 miljoonaa toisille, ahkerille ihmisille, jotka tienaaavat enemmän, ja annetaan myös muille ihmisille, jotka tienaaavat enemmän. Ja sanotaan vielä, että sama annetaan eläkeläisille. No, mistä syystä nyt, kun sitten lasketaan näitä asioita yhteen, käy siten, että eläkeläisten ostovoima laskee, pienituloisten takuueläkkeellä ja kansaneläkkeellä olevien ostovoima laskee 2 prosenttia, ja ne, jotka tienaaavat 7 000 euroa, saavat seitsemänkymppiä kuukaudessa ja ne, jotka tienaaavat 2 000 euroa, saavat kaksikymppiä kuukaudessa? Olkaa hyvä ja selittäkää: kumpi puhuu muunneltua totuutta?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Valtiovarainministeri, 2 minuuttia.

13.19 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä oikein, mitä selittäisin, kun en tunnista tuosta sitä, mitä valtiovarainvaliokunnassa eilen kerroin. Mutta otetaan tämä vielä kerran: Eli ne kiky-sopimuksen maksujen ja muutosten vaikutukset johtivat siihen, että suurituloisten verotus ja veroluontoiset maksut aleniivat noin 125 miljoonaa, jos muistan luvun oikein, ja kun hallitus oli luvannut 115 miljoonaa euroa kiky-sopimukseen veronalennuksia, se summa kokonaisuudessaan kohdistettiin sinne pieni- ja keskituloisille. Sen lisäksi eläkeläisten verotusta kevennetään vastaavasti ja siihen käytetään 137 miljoonaa euroa. Eli tämä on tämä kokonaisuus, ei niin kuin te sanoitte, tunnuitte ymmärtäneen väärin. Olen ehkä ilmaissut itseäni epäselvästi. Tämä on hyvin oikeudenmukainen ratkaisu. Sen lisäksi vielä 30 miljoonaa euroa suunnataan kaikkein pienituloisimmille, jotka maksavat vähän tai eivät ollenkaan veroa, ja me haemme sinne sen parhaan mallin, jolla me voimme kohdentaa.

Kun puheenvuoron sain, niin haluan vielä todeta sen, että noteerasin tämän Danske Bankin ekonomistin esityksen siitä, että kun rahaa halvalla saa, niin sitä kannattaa ottaa. Mutta kuitenkin kyse on kokonaisuudesta ja siitä, että meillä velka kasvaa, niin kuin täällä on to-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

dettu. Tekin olette, edustaja Aalto, ollut siitä huolissanne. Se velka otettaisiin taas sen velan päälle, ja kun kaikki velka pitää maksaa takaisin ja kun kokonaisuus vaikuttaa siihen, miten meidän luottoluokitustamme arvioidaan, mikä taas vaikuttaa siihen, mikä on se korko, mitä maksamme veloistamme, niin en nyt kyllä heti lämpene. Mielestäni näitä keskusteluja ja varsinkin ekonomistien ajatuksia kannattaa kaikkia harkita ja punnita, mutta mielestäni nyt tämä velkaantumisen määrä on kova, ja tätä velkaa, mitä nyt otetaan, käytetään jo investointeihin ja työpaikkoihin, joten kyllä periaatteessa samaa logiikkaa käytetään nytkin jo.

13.21 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä perhepolitiikkaan. Hallitusta on kyllä ihan oikeasti syytä kiittää siitä 2 500 euron kertakorvauksesta äitien työnantajille. Vihdoin tuohon ikuisuuskysymykseen saatiin edistystä. Hämmästyttävää, hämmästyttävää minusta on se, että vihreät yrittää koko ajan vetää lokaan tämän hyvän saavutuksen.

Ihan parasta tasa-arvotyötä olisi kyllä se, että miesten ja naisten välinen palkkaero saataisiin kurottua umpeen — siinä toinen ikuisuuskysymys — ja on pakko katsoa sitten tietysti työmarkkinajärjestöjen puoleen ja siihen ryhmään, jotka ovat lähimpänä sitä.

Tuosta työllisyysasiasta vielä: Meillä on edelleen noin 70 000 työpaikkaa vailla tekijää, tämä kohtaanto-ongelma on olemassa. Jos nuo työpaikat saataisiin nyt täytettyä, niin jo se olisi pieni askel kohti 72 prosentin työllisyysastetta. Arvoisa pääministeri, mitä tehdä tuolle kolmannelle ikisuusongelmalle?

13.22 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin kaikki tiedämme, vaikeat ajat ja vaikeat päätökset edellyttävät luottamusta. Mutta valitettavasti on niin, pääministeri Sipilä, että te olette omalla toiminnallanne horjuttanut tätä luottamusta. Vuosi sitten te piditte tv:ssä aika koskettavankin puheen kansakunnalle, jossa pyysitte eläkeläisiltä, lapsiperheiltä, opiskelijoilta ja palkansaajilta uhrauksia. Monet ymmärsivätkin tämän vetoomuksenne ja olivat valmiita tinkimään vähästään.

Nyt vuotta myöhemmin olette tuoneet tänne eduskuntaan talousarvion, jossa hyvää on eläkeläisille, palkansaajille ja tavallisille yrittäjille kohdennetut veronalennukset. Mutta sitä te ette pääse karkuun, että tämä budjettiesityksenne pitää myös sisällään ihan uusia veronalennuksia, eräänlaisia kaverivähennyksiä, joita myönnetään hyväosaisille. Ja niin kuin edustaja Lindtman tuossa juuri sanoi, STT:kin kertoi tekstiviestillään meille, että hallituksen kaavailema yrittäjävähennys suosii eniten ylimpien tuloluokkien ihmisiä, (Puhemies koputtaa) mikä selviää eduskunnan tietopalvelun muistiosta. Miten te ajattelette, että tämä on oikeudenmukaista, ja miten te ajattelette, että se on taloudellisesti järkevää (Puhemies koputtaa) tässä tilanteessa?

13.24 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorten syrjäytymisestä on puhuttu ja kannettu huolta jo vuosia. Tuntuu kuitenkin, että tämä kyseinen aihe ei tällä hetkellä kuulu mediaseksikkäimpien joukkoon, sen verran vähän sitä on laajasti pidetty esillä. Syytä kuitenkin asiasta olisi puhua, nimittäin nuorten tilanne ei viime vuosien aikana ole kohentunut, päinvastoin. OECD:n viime viikolla julkaiseman tutkimuksen mukaan suomalaisten nuorten miesten osuus, sellaisten nuorten miesten osuus, jotka eivät ole työelämässä ja ovat koulutuksen ulkopuolella, on kasvanut viime vuosina huimaa vauhtia ja oli viime vuonna jopa 21,5 prosenttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Jotain on tehty pahasti väärin tässä maassa jo pitkään viime vuosien aikana. Syrjäytymisen kokonaiskustannukset ovat miljardiluokkaa inhimillisistä menetyksistä puhumattaan, ja pahimmillaanhan syrjäytyminen johtaa radikalisoitumiseen. Meillä on Suomessa paljon erilaisia sirpaleisia toimia syrjäytymisen ehkäisemiseksi, mutta se sirpaleisuus on ehkä juuri se ongelma. Kysyisin pääministeriltä: miten pääministeri näkee tämän tilanteen vakavuuden, ja millaisia ratkaisuja siihen (Puhemies koputtaa) voisi olla?

13.25 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä paljon siteerattu viisas Alkio on myös sanonut jotenkin niin, että vahva julkinen talous on köyhän paras ystävä. Totta kai tähän liittyy myös sitten se, että velkaantumisesta on päästävä eroon, ja minä ymmärrän sillä tavalla, että tämä hallituksen linjaus vie tätä maata siihen suuntaan, että päästään velasta eroon.

Tähän kokonaisuuteen liittyy totta kai myös sitten sanonta siitä, että tämä maa elää vain koko voimallaan eli sillä, että tämä yhteiskunta pystyy hyödyntämään maan kaikkien alueitten niin henkiset kuin fyysisetkin voimavarat tehokkaasti hyväkseen, ja minä ymmärrän sillä tavalla, että kaikki nämä toimenpidelinjaukset, mitä tässä nyt hallitus on tehnyt koko maan kehittämiseksi, ovat monella tavalla myönteisiä.

Mutta jotta jonkun kysymyksen tähän loppuun saa, niin kysyn, miten pääministeri nyt kaiken kaikkiaan arvioi tätä budjettilinjaa koko maan kehittämisen osalta.

13.26 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri, olette varmasti tutustunut näihin kansainvälisiin selvityksiin, OECD:n ja IMF:n raportteihin, jotka kertovat siitä, että tuloerojen kasvu hidastaa talouskasvua, ja tässähän hyvinvointiyhteiskunta on ihan keskeisessä asemassa.

Olin juuri vastaanottamassa kaikkien ryhmien kansanedustajien kanssa eläkkeensääjien, Eetun, valtuuskunnan. He luovuttivat meille paperin, jossa he nostavat esiin juuri niitä asioita, joita me sosialidemokraatit nostamme esiin tämän budjetin puutteina. Emme kiistä sitä, että työllisyyttä pitää vahvistaa, se on ihan ykkösasia. Mutta kyllä he listaavat täällä kaikki nämä asiat: lääkekustannusten nousun, eläkeindeksien leikkaamisen, joka heijastuu kaikkiin etuuksiin, asumistuen leikkaukset. Kaikki nämä yhdessä nirhaavat eri puolilta sitä tuloa, joka kaikkein pienintä eläkettä saavien kohdalla on äärimmäisen tärkeä. Eli kysynkin, pääministeri: oletteko nyt sanojenne takana, kun julkisesti olette nostanut jo keväällä esiin tämän eriarvoistumisen kehityksen, jota halutaan (Puhemies koputtaa) taittaa? Mitä budjetissa voitaisiin muuttaa mielestänne, jotta tämä kehitys voitaisiin (Puhemies koputtaa) kääntää toiseksi?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän, että huomioidaan edelleen tämä minuutin vastausaika. — Nyt annan vielä seuraavat puheenvuorot: edustajille Häkkänen, Sarkkinen ja Rinne. Sen jälkeen pääministerin vastaus.

13.27 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on kiinnitetty ehkä vähän liikaakin huomioita pieniin yksityiskohtiin, joita budjetista löytyy. Niitä on tärkeää analysoida, mutta tosiasia on se, että talouspolitiikan iso kuva, sopeutuksen määrä ja samaan aikaan siihen yhdistetyt rakenneuudistukset, on juuri se oikea linja, jota OECD, Suomen Pankki, monet muut taloustutkimuslaitokset ovat Suomelle pitkään suosittaneet. Eli pidetään tämmöistä maltillista, lievästi kiristävää finanssipolitiikkaa ja sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

maan aikaan tehdään kilpailua avaavia toimenpiteitä hyödykemarkkinoilla, palvelumarkkinoilla, lisätään kannusteita yritystoimintaan ja pikkuhiljaa vähennetään velkaantumista. Tämä on asiantuntijoiden suosittama linja.

Täällä vihreät olivat huolissaan siitä, otetaanko velkaa riittävästi — demarit haluavat, että otetaan velkaa vähemmän. Kyllä me otamme velkaa ihan tarpeeksi, ja infrahankkeita tehdään velkarahalla tälläkin hetkellä. Meillä on toistakymmentä, pari—kolmekymmentä itse asiassa, työllisyystoimenpidettä, kunhan ei välttämättä oppositiosta (Puhemies koputtaa) aina vastustettaisi niitä niin paljon. Ja SDP:kin voisi kehua yhteisöveron kevennystä, joka nyt tuo työpaikkoja lisää. Se oli hieno toimenpide, yritysveron alennus, viime vaalikaudella. Kehukaa sitä.

13.29 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tutkimusten ja asiantuntijoiden mukaan kaikista tehokkaimpia yritystukia kasvun, kansainvälistymisen ja työllisyyden kannalta ovat innovaatio-, tutkimus- ja kehitystuet. Kuitenkin näistä kaikista tehokkaimmista yritystuista nyt leikataan kovalla kädellä ja sen sijaan lisätään yritystukia, joita tutkijat eivät pidä kovin tehokkaina tai tarpeellisina tässä tilanteessa. Suomen tutkimus- ja kehitystoiminnan bruttokansantuoteosuus on painumassa huolestuttavan alas, ja se on todella huolestuttavaa yritysten toimintaedellytysten ja työllisyyden näkymien kannalta. Haluankin kysyä hallitukselta: onko teillä valmiutta tarkastella yritystukien kokonaisuutta vaikuttavuusnäkökulmasta?

Ja sitten haluaisin sanoa hallituspuolueiden edustajille, että kannatamme lämpimästi yrittäjien sosiaaliturvan parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä ja odotamme ja toivomme hallituksen tuovan niitä esityksiä tänne saliin.

13.30 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hieman hämmentynyt pääministerin vastauksesta liittyen tähän yhteisöveron kokonaisuuteen, kun (Juha Sipilän välihuuto) — yrittäjävähennykseen, anteeksi, yrittäjäverotukseen — te olette nyt todennut sen, että kaikista olennaisimmin se koskettaa näitä pieniä yrityksiä, ja nyt STT:n tiedon mukaan, jota on sanomalehti Kalevassa aukaistu enemmän, todetaan, että ylimpiin tuloluokkiin tämä vähennys, yrittäjävähennys, kohdistuu 70 000 ihmiselle ja alimpiin 20 000 ihmiselle. Mikä tässä asiassa nyt käytännössä on totuus? Onko tämä nyt sitten pienituloisten yrittäjien yrittäjävähennys, vai onko tämä isotuloisten, niin kuin tämä Kalevan uutinen antaa ymmärtää? (Ben Zyskowitz: Se on sekä että!) Kysyn: onko tässä tapahtumassa sillä tavalla, että yrittäjävähennys kohdentuu erityisesti ylimpiin tuloluokkiin?

Lainsäädännön arvointineuvosto on pitänyt tätä tehottomana. Me olemme kritisoineet, arvoisa pääministeri, koko tätä eriarvoistavaa politiikkaa sen takia, että te myös itse nostitte sen esille. (Puhemies koputtaa) Haluaisin nyt tietää, vastatkaa nyt siihen kysymykseen, miten te arvioitte hallituksen politiikkaa eriarvoistumisen näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pääministeri, 3 minuuttia.

13.31 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Monta kysymystä on vastaamatta. Vastaan ensin edustaja Henrikssonin kysymykseen tästä kielellisten oikeuksien toteutumisesta. Tämän sote-uudistuksen yhteydessä totta kai pyritään turvaamaan mahdollisimman hyvin kielellisten oikeuksien toteutuminen. Tätä arviointia on nyt tarkennettu tämän lausuntokierroksen jälkeen, ja esimerkiksi Vaasan sairaalan status ei muutu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Sitten edustaja Elovaara kysyi, onko pääministerillä tarpeeksi työkaluja. Tähän täytyy vastata, että teemme kaiken sen, mitä näillä käytettävissä olevilla työkaluilla on tehtävissä.

Täällä on arvosteltu sitä, että hallitus ei tekisi tarpeeksi uudistuksia. Joku taas on väittänyt ja moittinut, että tämä hallitus tekee uudistuksia kahden kolmen hallituksen edestä. Ainakaan siitä meitä ei voi moittia, etteikö uudistuksia viimeinkin pantaisi toimeen.

Edustaja Leppä, edustaja Kalli, muutamit muut ottivat esiin tämän vientiteollisuuden probleeman, edustaja Korhonen otti alueellisen tasa-arvoisuuden. Ehkä nämä biotuotetehdashankkeet ovat nyt konkreettisin esimerkki siitä, mitä on liikkeellä — noin 30 hakemusta on TEMillä uusista hankkeista, ja näihin suhtaudutaan kyllä positiivisesti. Ne jakaantuvat tasaisesti koko maahan, sinne, missä luonnonvarat ovat, ja täällä näyttävät investoinnit lisääntyvän.

Sitten on uskomatonta, että annetaan mielikuva siitä, että en olisi pitänyt niitä lupauksiani, mihin vetosin tv-puheessani. (Paavo Arhinmäki: Et ole kyllä!) Vetosin siinä ihmisiin, että tämä kiky-sopimus on nyt tarpeellinen tässä tilanteessa. Kiky-sopimukseen liittyivät veronkevennykset. Se toteutettiin. Ne lupaukset pidettiin. Se lukee hallitusohjelmassa, miten nämä kulkevat rinta rinnan. Uusia verovähennyksiä, mitä hallitusohjelmassa ei olisi sovittu, ei ole. Ei siellä mitään yllätystä ole. Esimerkiksi yrittäjävähennys lukee hallitusohjelmassa. Mitään yllätyksiä tässä suhteessa ei todellakaan ole syntynyt.

No, sitten tästä isosta kuvasta. Täällä viitattiin parissakin puheenvuorossa OECD:n raporttiin. Nämä keskeiset arvioitsijat pitävät suurta linjaa oikeana — sitä tasapainoa, mikä on leikkauksien, uudistusten ja työllistävien toimien välillä, sitä suurta linjaa, pidetään oikeana.

No, mitä on tehty sitten eriarvoisuuden pienentämiseksi? Täällä on huonosta taloudellisesta tilanteesta huolimatta veteraaneille, omaishoitoon lisää, ja toisin kuin on väitetty, pienituloisten päivähoitomaksut pienenevät, ja sitten... (Puhemies koputtaa) — Jaha, se lopui siihen sitten. (Naurua)

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Annan tässä vaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Rinne, Andersson ja Aalto, ja sen jälkeen lähdetään painottamaan niitä edustajia, jotka eivät ole vielä päässeet ääneen.

13.35 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En saanut vastausta tuohon yrittäjävähennykseen liittyen, että onko se nyt vahvistamassa eriarvoisuutta yrittäjien keskuudessa vai ei. Mutta tämä iso kuvahan näyttäytyy nyt todella pahana: jos katsoo näitä Kansaneläkelaitoksen arvioita köyhyydestä, niin tämän kansakunnan kaikista heikoimmassa asemassa olevat ihmiset köyhtyvät, lapsiköyhyys lisääntyy, vanhuusköyhyys lisääntyy, köyhyysaste ylipäättään nousee, Gini-kerroin heikkenee.

Arvoisa pääministeri, kysyn nyt teidän arviotanne tästä hallituksen politiikasta, siitä, onko teidän arvionne mukaan hallituksen politiikka eriarvoistamassa suomalaista yhteiskuntaa ja jakamassa suomalaista yhteiskuntaa entistä köyhempiin ja entistä rikkaampiin ihmisiin. (Eduskunnasta: Kiistättekö nämä asiat?) — Kiistättekö nämä asiat?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otetaan Andersson ja Aalto ja Henriksson myös, ja sen jälkeen pääministerille minuutin vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen sitten vaihdetaan niihin edustajiin, jotka eivät ole vielä päässeet ääneen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

13.36 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu siitä, tarttuuko oppositio pieniin yksityiskohtiin vai tähän kokonaiskuvaan. Vaikka mielestäni on hienoa, että pienituloisten varhaiskasvatusmaksut nyt pienenevät, niin se on pieni yksityiskohta liittyen tähän kokonaiskuvaan, ja tämä kokonaiskuva, jota oppositio täällä on nostanut esille, on se, että tämä budjettiesitys ensi vuoden osalta on tuloeroja kasvattava. Eli tässä ollaan leikkaamassa kautta linjan suomalaisten pienituloisten perusturvaa. Nämä leikkaukset kohdistuvat kaikkiin suomalaisiin pienituloisiin eläkeläisiin, työttömiin, paljon sairastaviin ja aika pitkälti myöskin lapsiperheisiin. Ja samanaikaisesti, kun tarkastellaan näitä hallituksen veroratkaisuja, niistä hyötyvät kaikista eniten yli 7 000 euroa kuussa tienaat. Heidän ostovoimaansa tässä kokonaisuudessa nyt ollaan kaikista eniten kasvattamassa.

13.37 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus korostaa talouskasvun ja työllisyyden merkitystä Suomen hyvinvoinnille. Varmaan kaikki tässä salissa voimme yhtyä tähän tavoitteeseen. Keinoista olemme hieman eri mieltä. Esimerkiksi talouden arviointineuvoston raportin mukaan verotuksen korottaminen olisi vähemmän haitallista talouskasvulle ja sen kautta työllisyydelle kuin esitetyt menoleikkaukset. Kun nyt näyttää, että hallituksen työllisyystavoite karkaa ja sen kautta hallituksen talouspolitiikan peruspohja on katoamassa, olisiko hallitus tässä uudessa tilanteessa valmis harkitsemaan sitä, että se arvioi uudestaan tavoitteet kokonaisveroasteesta ja toteuttaa osan menosopeutuksesta menoleikkausten sijaan verotukien karsimisen ja harkittujen veronkorotusten kautta?

13.38 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme menestyviä yrityksiä tähän maahan. Ne luovat meille ne työpaikat, joista saadaan sitten verotuloja, joilla rahoitetaan koko yhteiskuntaamme, ja tulevaisuudessa on entistäkin tärkeämpää, että meillä on ideoita. Nyt hallitus kuitenkin jatkaa koulutuksesta ja tutkimuksesta leikkaamista, vaikka kaikki asiantuntijat, ekonomistit ovat myös painottaneet sitä, että tämä on tavallaan väärä tie, ja me tiedämme, että se on vahingollista meidän tulevaisuuttamme ajatellen. Toivoisin, että hallitus vielä tässä asiassa voisi ajatella toisin ja perua näitä leikkauksia.

Mutta sitten, arvoisa pääministeri, haluan kiittää tästä teidän viestistänne, että Vaasan sairaalan statusta ei tulla muuttamaan. Se on tärkeä viesti, ja todellinen suuri kiitos siitä.

Jag vill tacka så mycket, för det här är ett besked som jag tror att kommer att tas emot med stor glädje, och jag hoppas att det också ska hålla i beredningen framöver.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten pääministeri, 2 minuuttia.

13.39 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä yrittäjävähennyksestä: siis tämän uudistuksen tarkoituksenaan on pienentää, sehän ei poista kokonaan sitä osakeyhtiöiden ja henkilöyhtiöiden välistä veroeroa. Silloin kun yhteisövero pudotettiin 26 prosentista kahdella portaalla 20 prosenttiin, niin totta kai siitäkin hyötyvät ne, jotka tekevät kaikkein eniten tulosta. Totta kai, sehän on selvä asia, kun prosenttilaskua tehdään. Ja kuten olen tänä päivänä sanonut, vuoden 2014 verotusaineiston perusteella 77 prosentilla verotettavaa voittoa tuottavista elinkeinonharjoittajista vuotuinen tulos oli alle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

30 000 euroa, eli alle keskituloisten luokassa oltiin, ja henkilöyhtiöiden osalta tämä oli 79 prosenttia. Tämä käsittelee siis lukumäärää. (Eduskunnasta: Se on selvä!) — No niin, hyvä kun tämä on selvä.

Sitten jos mennään sinne eurojen jakaantumiseen, niin VM:ltä saamani arvion mukaan jos pannaan 50 000:een se raja suurituloisilla, niin silloin tälle ryhmälle kohdistuu nyt näillä verotiedoilla, mitä meillä on tällä hetkellä, 54 prosenttia yrittäjävähennyksestä. Ja jos totaaliaineistoa, yrittäjätuloja saavien joukkoa, tarkastellaan, niin suurituloisille — siis yli 50 000 euroa — kohdistuu 44 prosenttia yrittäjävähennyksestä. Eli nämä ovat luultavasti oikeita faktoja. Mutta tärkeintä tässä on se, että me nyt yhdessä myönnämme ja hyväksymme sen, että Suomessa voi yrittää myöskin henkilöyrityksessä, koska se on usein se yksinyrittävän (Puhemies koputtaa) järkevin tapa, eikä tapeta tätä yritysmuotoa tällä veroerolla. Siitä tässä on kaiken kaikkiaan kysymys. (Touko Aalto: Miten se kohdentuu? — Välihuutoja)

13.41 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vähintä, mitä hallitus voisi nyt tehdä, olisi, että se myöntäisi, että tällä talousarviolla on eriarvoisuutta ja tuloeroja kasvattava vaikutus. Erityisesti huolestuttavaa on lapsiperheköyhyyden lisääntyminen ja lasten eriarvoisuuden kasvu, sillä tällä asialla on kielteisiä vaikutuksia pitkälle tulevaisuuteen. Vaikka talousarviossa on toki parannuksia hallituksen aikaisempiin esityksiin, kuten esimerkiksi tämä varhaiskasvatusmaksujen korotusten peruminen, niin kyllä tosiasia on se, että kokonaisuus on lasten köyhyyttä lisäävä. Me olemme tekemässä nyt samoja virheitä kuin 1990-luvun lamassa, jolloin joitain niistä kustannuksista, joita silloin syntyi esimerkiksi lasten palveluista, lasten perusturvasta vähentämisestä, maksetaan osittain edelleen tänä päivänäkin. Ja siksi minä kysynkin, missä ihmeessä viipyvät ne lapsivaikutusten kokonaisarvioinnit, joita hallitus on luvannut tehdä.

13.42 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Johtajuus on ennen kaikkea vastuunkantoa, se ei ole tekosyiden keksimistä, ja nyt, arvoisa punavihreä oppositio, kun teidän puheistanne ottaa ne tekosyyt pois, niin oikeastaan jäljelle jää ainoastaan saliiin syöksyvää kuumaa ilmaa. Te olette täällä tekemässä vaalityötä vailla vastuuta. Te vastustatte lähestulkoon kaikkea. Te hajotatte ettekä ole valmiina rakentamaan yhdessä, ja tämän taisi myös vihreiden Antero Vartia tässä taannoin todeta, kiitos siitä. (Eduskunnasta: Hyvin totesi!) Se osoittaa, että olette totuuden puolella.

Minä kiitän hallitusta siitä, että teillä on ollut rohkeutta, johtajuutta ja vastuunkantokykyä siinä, että näitä isoja, tärkeitä uudistuksia on nyt saatu vietyä eteenpäin ja on tehty oikea tilannearvio ja nostettu tämä työllisyysasteen nostaminen tärkeimmäksi tavoitteeksi. Kiitos.

13.43 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyisin pääministeriltä valtion omistajaohjauksesta ja sijoitusyhtiö Solidiumista. Te olette julkisuudessa todennut, että Solidiumin pitää aktivoitua. Kysymys kuuluu: Mitä aktivoituminen käytännössä tulee tarkoittamaan? Tarkoittaako se sitä, että Solidium vaikuttaa aktiivisemmin pörssiyhtiöidensä hallitukseen ja välillisesti arkijohtamiseen tai että Solidium alkaa myydä aktiivisemmin, lyhyen aikavälin osakkeiden osto- ja myyntitoimintaa, vai tarkoittaako tämä uusi aktivoituminen sitä, että Solidium tekee entistä aktiivisemmin rajauksia osakeostoissaan esimerkiksi toimialojen suhteen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

13.44 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelun aikana on kovasti kannettu huolta yhteiskunnan eheydestä ja kuilusta. Minusta tuntuu, että suurin eriarvoisuutta aiheuttava tekijä tällä hetkellä on kyllä se, että edellisen vaalikauden aikana meille syntyi tähän maahan 100 000 uutta työtöntä, tai tämän verran menetimme työpaikkoja. Nimenomaan sitä nyt koetetaan sitten tavoitella ja siihen ollaan saatu kilpailukyky sopimus, joka on erittäin raskas monille aloille — kyllä se on tunnustettu täällä, mutta me olemme erittäin kiitollisia työmarkkinaosapuolille, että he ovat tämän sopimuksen tehneet.

Mutta minulle on jäänyt hieman epäselväksi, kannattaako vai vastustaako oppositio nyt tätä kilpailukyky sopimusta, koska siihen sisältyvä ongelma oli se, että hallitus joutui sitten omilla päätöksillään tasapainottamaan verotusta siten, että ne veronkevennykset kohdennettiin pieni- ja keskituloisille. Miljardien eurojen edestä meillä on työtä tekemättä tässä maassa, ja siihen hallitus pureutuu perustulokeleilulla. Olisinkin kysynyt pääministeriltä: missä vaiheessa tästä on odotettavissa tuloksia?

13.45 **Antero Vartia vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kärnä viittasi hieman vääryllä tavalla. Haluaisin vain tuoda esille sen, että tässä salissa käydään hämmäntävää keskustelua jatkuvasti siitä, mitä kukin teki milloin aikaisemmin, sen sijaan, että keskityttäisiin siihen asiaan. Toisin sanoen, edustaja Kärnä, tämäkin teidän puheenvuoronne siitä, kuinka punavihreä oppositio ei tee muuta kuin haastaa ja syyllistää, sekään ei ole totta. Puhutaan budjetista, puhutaan tämän yhteiskunnan rakenteista, tunnustetaan ongelmat ja mietitään, miten ne tulisi ratkaista.

13.46 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hienoa, että kilpailukyky sopimus syntyi. On hienoa, että saavutettiin sovinto. Sopu saatiin aikaiseksi työntekijöiden ja työnantajien välillä pääministeri Sipilän ja hallituksen kätilöimänä. Olenkin hämmästynyt, kuten edustaja Kulmuni äsken, täällä käydystä keskustelusta, koska nyt vaikuttaa siltä, että kaikissa muissa eduskuntaryhmissä tätä yhteiskuntasovun saavuttamista ei enää nähdä hyvänä. Siksi ja tähän liittyen kysynkin pääministeriltä: olisiko tätä etenkin teollisuudelle ja varsinkin vientiteollisuudelle tärkeätä sopimusta syntynyt ilman näitä täällä pitkin päivää nyt kerta toisensa jälkeen opposition toimesta parjattuja veronkevennyksiä? Olisiko syntynyt tätä sopimusta, josta työnantaja- ja työntekijäpuoli pääsivät yhteisymmärrykseen ja jonka molemmat hyväksyivät, ilman näitä täällä opposition parhaamia veronkevennyksiä?

13.47 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron jo aikaisemmin, siinä vaiheessa, kun pääministeri kuvaili, ketkä kaikki hyötyvät teidän päätöksistänne, ja se hämmensi minua kovasti siksin, että ettekö te lainkaan ole tutustunut näihin tietopalvelun synkkiin lukuihin siitä, että kaiken kaikkiaan esimerkiksi suurimmalla osalla eläkkeensaajista ostovoima tippuu. Ostovoima tippuu. Samaan aikaan selvitykset kertovat täälläkin monesti mainitun tosiasian, että näistä teidän veronkevennyksistänne lopputuloksena kuitenkin hyötyvät kaikkein eniten yli 7 000 euroa ansaitsevat. Ja siihen samaan aikaan, ihan oikeasti, te leikkaatte eläkkeitä, te leikkaatte lapsiperheiltä, työttömien toimeentuloa, kaikkea tätä. Siksi tämä huoli, minkä olemme esittäneet, on ollut iso.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Puhemies! Eilen esimerkiksi ministeri Orpo vieläpä väläytteli tämän kaiken päälle mahdollisuutta, (Puhemies koputtaa) että ensi keväänä tehdään lisäleikkauksia. Pääministeri, olisiko teillä nyt sydäntä kuunnella sitä köyhää alkiolaiseen tapaan ja torjua joitakin näistä pahimmista leikkauksista ja sanoa, että ainakaan lisäleikkauksiin te ette (Puhemies koputtaa) myöskään suostu?

13.48 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olin myös osaltani vastaanottamassa kaikkien eläkeläisliittojen etujärjestö Eetun viestiä tähän tulevaan budjettiin, ja täytyy sanoa, viitaten tähän edelliseen puheenvuoroon, että kyllä siellä myös kiitosta tuli siitä, että myös eläkkeensaajat ovat saamassa kevennyksen verotukseen ensi vuonna.

Mutta haluaisin avata: He antoivat meille tällaisen Huomisen kynnyksellä -tutkimuksen, jossa tutkitaan esimerkiksi eläkeläisten pelkoja ja huolia, ja tällä hetkellä kolmen kärki eläkeläisillä on eläkkeiden pienuus — no, siihen emme voi suoraan tällä hetkellä vaikuttaa, se on vuosikymmenten kehitys — toisena yksinäisyys — no, hallitus on siihen jo vastannut, meillä on kärkihanke siihen, että yritetään vastata siihen ja vähentää yksinäisyyttä — ja kolmantena sosiaali- ja terveyspalvelujen heikko saatavuus, ja niin kuin tiedämme, sote-uudistuksella pyrimme tähän vastaamaan.

Mutta, arvoisa puhemies, varsinainen kysymykseni (Puhemies koputtaa) on se, että kun itsenäisyyden satavuotisjuhlapäätöksen myötä annamme veteraaneille 20 miljoonaa euroa, miten takaamme sen, että kunnissa tiedetään ja tunnustetaan ne veteraanit ja nämä rahat oikeasti menevät näiden avopalvelujen kehittämiseen.

13.49 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiky-sopimuksen syntyminen oli arvokas asia. Se vakauttaa tilannetta ja luo pohjaa sille vientivetoiselle kasvulle, jota me nyt kipeästi tarvitsemme. Siksi kovasti ihmetyttää, että oppositiossa on tähän kiky-sopimukseen suhtautuminen näin hämärää, tai oikeastaan sosialidemokratian kanta on hämärä. Mitä te haluatte? Olisitteko te halunneet vasemmistoliiton tapaan, että nyt olisi työmarkkinoilla täysi kaaos vuodenvaihteessa ja lakkoaallot ja muut? Se olisi ollut todennäköinen vaihtoehto tälle, ettei olisi syntynyt tätä sopimusta.

Vihreät ovat sanoneet, erityisesti edustaja Aalto, että kiky-sopimus betonoi kaikki uudistukset työelämässä nyt tämän sopimuksen säädösten tai kohtien perusteella. Kysynkin pääministeriltä: minkä ajan kilpailukyksopimus (Puhemies koputtaa) sitoo niin, ettei voitaisi tehdä työelämän uudistuksia?

13.51 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Etenkin eilistä keskustelua kuunnellessa tuli sellainen kuva, että hallituksen energia- ja ilmastopolitiikka olisi opposition mielestä jotenkin kunnianhimotonta. Minulla on hieman toinen käsitys. Ministeri Tiilikaisen johdolla Suomi oli neuvottelemassa erittäin odotettua ja kovatavoitteista Pariisin ilmastopopimusta. Millä tavalla te, pääministeri, näette hallituksen energia- ja ilmastopolitiikan ja miten näette sen, voitaisiinko näitä kovia tavoitteita ehkä asettaa vielä entistäkin korkeammalle?

13.51 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä äsken vihreistä peräänkuulutettiin analyysiä tästä kokonaisveroastetavoitteen muuttamisesta. Sehän perustuu tutkimustietoon eikä mihinkään mielipidekysymykseen. OECD, EKP, monet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

muut asiantuntijaorganisaatiot ovat nimenomaan suosittaneet sellaisille maille, joilla on jo korkea veroaste, sitä, että sopeutukset tehdään menosopeutuksena eikä verojen kiristykseenä. Ja nyt nämä SDP:nkin vaatimukset verojen lisäkiristämisestä tällaisessa vaiheessa, kun on hauras kasvu alkamassa, olisivat pahinta myrkkyä myös taloustutkimusten puolesta.

Täytyy vähän ihmetellä tätä SDP:n intohimoa siinä, kun sanotte, että mitään ei saisi tapahtua esimerkiksi suuryritysten suuntaan. Juuri tehtiin viime vaalikaudella hyvä yhteisöveron alennus, joka nyt osoittaa positiivisia merkkejä siitä, että investoinnit ovat lähdessä kasvuun ja työllisyys lisääntyy. Samoin tähän kannatatte päästökauppakompensaatioita. Sehän on tuki suuryrityksille.

13.52 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen itsekin toisen keskisuomalaisen edustajan, edustaja Kankaanniemen, kanssa hieman hämmennyt tästä sosialidemokraattien talouspolitiikan linjasta. Sellainen yksimielisyys täällä salissa kuitenkin tuntuu olevan, että työllisyysastetta tulisi nostaa nykyisestä. Yksi keskeinen keino työllisyysasteen nostoon on sosiaaliturvajärjestelmän yksinkertaistaminen. No, nyt hallitus toteuttaa kauan odotetun ja kauan itsekin odottamani perustulokokeilun. On selvää, että työn tarjonta lisää myös työn kysyntää ja sosiaaliturvajärjestelmän yksinkertaistamisella voidaan tietyllä tavalla purkaa kannustinloukkuja ja lisätä työn tarjontaa.

Itse näen, että perustulo on aivan keskeinen toimenpide, jotta voidaan lisätä erilaisia pienyrittäjyyden mahdollisuuksia, osa-aikayrittäjyyden mahdollisuuksia, myöskin osa-aikatyön mahdollisuuksia ja tällä tavoin myös nostaa työllisyysastetta tulevaisuudessa. Kysyisinkin pääministeriltä: kuinka te näette perustulokokeilun tulevaisuudessa yrittäjyyden näkökulmasta?

13.54 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan ensin pitää kysyä, kun täällä äsken sain kuulla uutisen, että Vaasan keskussairaala on saamassa statuksen pidettyä samanlaisena kuin tällä hetkellä: miten käy näiden muitten keskussairaaloitten, jotka ovat siirtymässä tähän mainittuun B-kategoriaan? Näitä on kuitenkin aika monta. Minua kiinnostaa tietysti henkilökohtaisesti vaikka Kymenlaakson keskussairaalan tilanne. Jos kerran yksi, niin miksi eivät sitten nämä muutkin?

Sitten näihin työllisyysvaikutuksiin. Kun täällä on perintö- ja lahjavero, josta on ajateltu, että se on noin 40 miljoonan hyvä kaikille niille, jotka perivät jotakin, elikkä niille, joilla on sitä jotakin, ja kun peruste on ollut tässä työllistyminen, niin kuinka monta työpaikkaa on ajateltu, kun annetaan perintö- ja lahjaverohelpotuksia, siitä tulevan?

13.55 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän keskustelun aikana olen todella ihmetellyt sitä, kun oppositio hyökkää siinä, että eriarvoisuus kasvaa, tuloerot kasvavat. Hallitus on lähtenyt aivan oikealle tielle. Ainoa tapa, jolla näitä tuloeroja ja eriarvoisuutta voidaan torjua, on se, että saadaan ihmiset töihin. Ihmettelenpä suuresti sitä, että teille ei tunnu mikään kelpaavan. Meillä on työllisyystilanne pikkuhiljaa parantunut, eri toimialoilla on kasvua merkittävästi, uusia investointeja suunnitellaan, kuten pääministeri sanoi, noin 30 biotalouden alan investointia odottaa siellä ratkaisuaan.

Kaikkea on olemassa positiivista edessämme, mutta valitus on mahdoton, tuntuu, että te pelkääte jo uusia työpaikkojakin. Pitäisikö tehdä tempputyöllistämistä, vai mitä teille pitäisi olla, että se välttäisi? Ihmettelen suuresti, että teille eivät työpaikat välttä. Kyllä meillä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Suomessa on valtava määrä mahdollisuuksia, meidän pitää vain tarttua niihin ja hyväksyä se, että uusia työpaikkoja syntyy niin Ilomantsiin, Rovaniemelle kuin Utsjoellekin, ei kaikki voi olla Helsingissä. Sitä paitsi, jos haluamme tänne lisää ruuhkaa, sehän tarkoittaa sitä, että meillä menee jo melkein 2 miljardia asumistukeen. Kuinka paljon lisää vielä halutaan maksaa?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Keskustelu alkaa kääntyä loppuilleen, mutta myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: Yanar, Zyskowicz, Andersson ja Rinne. Ja sen jälkeen pääministeri vastaa.

13.56 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaisin edustaja Häkkäselle, joka käytti puheenvuoron, jossa hän sanoi, että on paljon tutkimustietoa siitä, että pitäisi ennemmin leikata kuin nostaa veroja. Tämä ei perustu tietääkseni tutkittuun tietoon. Jos me mietimme vaikka talouden arviointineuvoston paperia, joka valvoo meidän talouspoliittista linjaa, niin hehän sanovat, että tämä politiikka, mitä hallitus tekee, tältä osin ei ole muuta kuin poliittinen linjaus, se ei perustu mihinkään tutkittuun tietoon. Siellä jopa nostetaan esille, että veronkorotukset voisivat olla osin parempia kuin menoleikkaukset. Tämä on sitä tutkittua tietoa. Jos me mietimme, jos minulta kysytään, niin mieluummin nostaisin hieman veroa enkä esimerkiksi leikkaisi koulutuksesta ja innovaatioista, jotka tulevat vaikuttamaan meidän tulevaisuuteemme. — Kiitos.

13.57 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Opposition kritiikki kautta koko keskustelun on keskittynyt eniten tulonjakokysymyksiin. Ne ovat tärkeitä, mutta pitää olla myös tuloja, joita jakaa. Kaiken taloudellisen hyvinvoinnin perusta on työnteke ja yrittäjäyys — siis kaiken taloudellisen hyvinvoinnin perusta on työnteke ja yrittäjäyys. Sen vuoksi hallituksen politiikka tähtää siihen, että työnteon ja yrittäjäyden edellytyksiä voidaan kohentaa, että työntekeä ja yrittäjäyttä syntyy enemmän. Silloin syntyy myös enemmän tuloja, joita voidaan jakaa. (Pia Viitasen välihuuto) — Edustaja Viitanen, ei taloudellisen hyvinvoinnin perusta ole verotus. Verotus on vain keino, jolla työnteon ja yrittäjäyden hedelmiä voidaan ja tuleekin käyttää osin myös yhteiseksi hyväksi. Mutta kuvitelma siitä, että jatkuvasti verotusta kiristämällä — siis jatkuvasti verotusta kiristämällä — saadaan yhä parempi hyvinvointi tähän maahan, on virheellinen.

13.58 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyyden parantaminen on tietenkin äärimmäisen tärkeää, ja siksi oppositio on myöskin kritisoinut tätä hallituksen verolinjaa siitä, että työllisyysvaikutuksen näkökulmasta kaikista parasta olisi ollut keskittyä nimenomaan pienituloisten ostovoiman kasvattamiseen.

Mutta edustaja Hoskonen on täysin väärässä siinä, etteikö ole muita keinoja torjua eriarvoisuutta. Perusturvaan tehtävät päätökset vaikuttavat suoraan eriarvoisuuden kehitykseen, ja sitä te olette nyt leikkaamassa, ja myöskin veroratkaisut hyvätuloisten osalta vaikuttavat eriarvoisuuden kehitykseen.

Tässä on nyt myöskin kyse siitä, miten hallitus jakaa sitä rahaa, mikä tässä budjetissa on. Te otatte rahaa pienituloisilta, te leikkaatte perusturvasta, työmarkkinatuesta, kansaneläkkeistä, lapsilisistä, kotihoidon tuesta, ja te annatte rahaa veronkevennysten muodossa hyvätuloisille yrittäjille, paljon energiaa käyttävälle teollisuudelle ja niille ihmisille, jotka saavat isoja perintöjä ja lahjoja. Siitä tässä on perimmiltään kyse.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

13.59 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tähän keskusteluun liittyen nyt todeta selkeästi sen, että SDP:n vaihtoehdossa talousarvioksi tälle vuodelle oli veroasteen korotus nolla, ja tämä on yksiselitteisesti selvä asia, että sitä keskustelua ei kannata jatkaa. Sitten haluan todeta myöskin sen, että SDP on tehnyt enemmän kuin yksikään puolue täällä hallituksen puolelta tai mistään muualtakaan aloitteita viennin vahvistamiseen, aloitteita kotimarkkinoitten vahvistamiseen ja yritysten tukemiseen.

Arvoisa puhemies! Minä en halua sotkea tätä keskustelua enää yhtään enempää. Minä olen nyt useamman kerran kysynyt pääministerin arviota siitä, (Hälinää — Puhemies koputtaa) lisääntykö suomalaisessa yhteiskunnassa köyhyys, kasvavatko tuloerot tämän hallituksen esityksen mukaan. Pyydän teidän arviotanne, arvoisa pääministeri, tästä asiasta selkokielellä. Tai jos te ette halua vastata, niin kertokaa, miksi ette halua vastata kysymykseen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pääministeri, 3 minuuttia.

14.00 **Pääministeri Juha Sipilä:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Rinne, te ette siis pitäisi sopimusta työmarkkinajärjestöjen kanssa, jos veronkevennyksiä ei anneta, jos teidän vaihtoehtobudjetissanne se on nolla. (Antti Rinne: Tälle vuodelle!) — Siis tälle vuodelle, ensi vuonna kyllä. Selvä. Hyvä. Hyvä, kun käsitin väärin.

Verotuksesta: Verotuksen lähtökohtana hallituksella on siis se, että työn määrä kasvaa ja sitä kautta verotulot kasvavat, niin kuin edustaja Zyskiewicz hyvin kuvasi. Tämä on hallituksen lähtökohta eikä se, että veroastetta nostamalla me jatkamme sitä syöksykierrettä, missä olemme, menetämme jatkuvasti suomalaisen työn kilpailukykyä.

Edustaja Henriksson, minä toivon, että te ette käsittänyt väärin, mitä sanoin. Siis tämän Vaasan sairaalan status ei muutu siitä esityksestä. Nyt siellä on päivystys plus 11 erikoisalaa. Jatkossa siellä on yhteispäivystys perusterveydenhuollon kanssa ja 10 erikoisalaa. Eli haluan korjata, jos sanoin jotenkin huolimattomasti tämän asian. Kielelliset erityiskysymykset pyritään turvaamaan mahdollisimman hyvin.

Perustulokeikeilusta edustajat Kulmuni ja Honkonen kysyivät. Ministeri Vehviläinen tulee tästä antamaan kohta katsauksen. Siihen voidaan palata siinä yhteydessä.

Edustaja Kankaanniemi kysyi, ovatko meidän kätemme sidotut. Kyllä uudistuksia tehdään koko ajan. Niitä tehdään yhdessä neuvotellen. Ne eivät ole sidottuja. Kiky-sopimus tulee voimaan ensi vuoden alusta, ja sitten taas ensi syksynä on uudet työehtosopimusneuvottelut.

Edustaja Heikkinen, veteraanien kotipalvelut, 40 miljoonaa euroa. Tämä on yhteinen hanke kuntien kanssa, ja pidetään tietysti huoli, että se menee perille.

Sitten edustaja Viljanen kysyy kikystä ja siitä, olisiko sitä syntynyt, jos ei veronkevennyksiä olisi annettu. Kyllä se on kokonaisuus, jossa kaikkien palojen täytyy olla mukana.

Edustaja Wallinheimo, kysyitte Solidiumin tehtävästä. Sen tehtävänä ei ole suinkaan mennä pörssiin tämmöiseksi lyhytaikaiseksi spekulantiksi, vaan tehtävänä on pitkäaikaisesti suojata sinivalkoista omistusta ja totta kai sitten finanssitulojen tuominen valtion tuloihin.

Sitten tähän eriarvoistumiskysymykseen ja siihen, miten hyvinvointiyhteiskunta pelastetaan. Me olemme joutuneet tekemään todella raskaita päätöksiä, ja etuuksia on jouduttu leikkaamaan. Varmasti se lyhyellä tähtäimellä näkyy epäsuotuisana kehityksenä, mutta pitkässä juoksussa hyvinvointiyhteiskunta pelastetaan vain, jos tämä kohta kymmenen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

vuotta jatkunut velaksi eläminen saadaan pysäytettyä, tulot ja menot tasapainoon. Siihen tarvitaan menokuria, uudistuksia ja siihen tarvitaan työllisyyttä edistäviä toimia, ja tämä nyt käsiteltävänä oleva valtion budjetti on looginen osa tässä kokonaisuudessa, mitä hallitus nyt tekee.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelu pääministerin pääluokasta päättyy tässä yhteydessä. Siirrytään valtiovarainministeriön pääluokkaan.

14.04 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Tässä siis asiaa kuntataloudesta valtionhallinnon osalta ja sitten myös kokeilu- ja digitalisaatioasioista.

Ensinnäkin kuntataloudesta. Kuntatalous vahvistuu ensi vuonna 39 miljoonalla eurolla, kun otetaan huomioon valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus. Ensi vuodesta on tulossa siis toinen peräkkäinen vuosi, kun kuntataloutta kyetään valtion toimesta vahvistamaan. Kikyn osalta totean lyhyesti sen, että totta kai kikyn keskeisenä tavoitteena, kuten täällä kahdena päivänä jo moneen kertaan on tuotu esille, on lisätä talouskasvua ja parantaa työllisyyttä ja sitä kautta pystyä hyödyttämään myös kuntataloutta lisääntyvien verotulojen muodossa. Ja edelleen totean tuohon budjettiriihen yhteyteen liittyneeseen keskusteluun, että jos meille tulisi hallituksen piirissä näköala kehysmenettelyn yhteydessä, kehysriihen yhteydessä, että kuntatalous ei kestä sillä uralla, millä se nytten on, niin me olemme valmiita tarkastelemaan sitä erityisesti tämän kikyn ja sitten ensi vuoden budjetin osalta. Näin aiomme toimia.

Arvoisa puhemies! Ensinnäkin näistä valtionosuuksista kunnille. Peruspalvelujen järjestämiseen ensi vuonna valtionosuudet ovat noin 8,5 miljardia euroa, joka on itse asiassa yli puolet valtionvarainministeriön koko määrärahoista, ja ensi vuonna valtionosuusprosentti on 25,23. Esitykseen sisältyy kuntien ja valtion välillä useita kustannusneutraaleja eriä, kuten esimerkiksi perustoimeentulon Kela-siirron 330 miljoonaa euroa vähentävä vaikutus valtionosuuksiin. Valtionosuutta vähentävät myös muun muassa viime hallituskaudella päätetty 50 miljoonan euron leikkaus sekä indeksisidonnaisiin menoihin kohdistettu säästö. Toisaalta määrärahan tasoa nostaa puolestaan esimerkiksi omais- ja perhehoidon kehittäminen — sitä kautta voidaan turvata omaishoitajille oikeus kolmeen vapaapäivään kuukaudessa — sekä vanhusten ja veteraanien kotipalvelujen kehittäminen.

Valtionosuusjärjestelmän sisällä kohdennetaan 10 miljoonan euron osuus osasaaristokunnille saaristoisuudesta aiheutuvien kustannusten kompensoimiseen, ja korotusta saavia kuntia taitaa olla tasan 40. Tämähän poistettiin viime vaalikaudella.

Talousarvioesityksessä on useammilla sekä valtiovarainministeriön että sosiaali- ja terveysministeriön erillisillä momenteilla määrärahoja sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun. Meillä on tarkoitus toimia siten, että täydentävässä budjettiesityksessä nämä määrärahat koottaisiin yhdelle momentille siten, että turvataan rahoitus uudistuksen häiriöttömään ja tehokkaaseen toteuttamiseen.

Valtionhallinnon osalta totean sen, että hallitusohjelmaan kirjattuja yleisiä toimintamenoja koskevia säästöpäätöksiä viedään myös ensi vuonna eteenpäin ja se tarkoittaa ensi vuonna 30 miljoonan euron määrärahaleikkausta. Mukana myös ensi vuonna on 0,5 prosentin tuottavuusleikkaus, 20 miljoonaa euroa, ja myös kiky vaikuttaa vähentävästi toimintamäärärahoihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Arvoisa puhemies! Digitalisaation osalta totean lyhyesti, että kansallinen palveluarkkitehtuuri, joka on laitettu jo viime vaalikaudella liikkeelle ja jota on nyt viety rivakasti täällä eduskunnassakin eteenpäin, etenee ensi vuonna niin sanotusti loppuunsa, koska ohjelma oli ensi vuodelle saakka. Meillä on rahoitusta sen loppuun saattamiseen ja käyttöönottovaiheeseen liittyviin liittymistukiin 27,5 miljoonaa euroa. Sen lisäksi ensi vuonna toteutamme näitä digikärkihankkeita. Meillä oli 100 miljoonaa kaiken kaikkiaan niihin varattuna, ja siitä on kolme neljäsosaa tällä hetkellä sidottuna. Kansallinen tulorekisteri, sähköinen osakerekisteri ja omaishoidon digitaaliset palvelut käykööt näistä esimerkkeinä.

Sitten, arvoisa puhemies, ihan lyhyesti tästä kokeilutoiminnasta ja tästä perustulokokeilusta, joka on ehkä hallitusohjelman keskeisin, iso lainsäädäntötyötä vaativa kokeilu ja haastava sellainen, kuten tiedetään. Haluan tässä todeta sen, että perustulokokeilu lähtee ensi vuoden alusta liikkeelle tällä 2 000 henkilön satunnaisotannalla Kelan työttömien osalta, mutta hallitus aikoo laajentaa tätä kokeilua vielä lisää 2018, ja tulemme tekemään siitä päätöksiä nyt marraskuussa, kun tämä työryhmä on jättänyt oman raporttinsa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää tässä yhteydessä debattipuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

14.10 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustulokokeilu on erittäin hyvä asia, sillä sirpaleinen sosiaaliturvamme kaipaa uudistamista, ja perustulon suuntaan eteneminen on se oikea tie, ja on hyvä, että historiallisen suurta uudistusideaa kokeillaan. Valitettavasti kokeilu näyttää jäävän hieman vajavaiseksi, kun sen piiriin ei tule esimerkiksi opiskelijoita tai yksinyrittäjiä ja kun mukana ei ole alueellista kokeilua, joka paljastaisi perustulon dynaamiset ja aluetalousvaikutukset. Nyt ministeri sanoi, että kokeilua ollaan myöhemmin valmiita laajentamaan, ja tämä on erittäin hyvä uutinen. Kysyisinkin nyt ministeriltä: ollaanko kokeilua myöhemmin laajentamassa enemmän muihin ihmisryhmiin, kuten opiskelijoihin tai yksinyrittäjiin, vai ollaanko tekemässä alueellinen kokeilu?

14.11 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministerille pääluokan esittelystä. Nyt kuntatalous on toisena vuotena peräkkäin positiivisesti kehittymässä, kun 39 miljoonaa euroa lisätään valtionosuuksia. Pitää muistaa, että edellisellä hallituskaudella leikkaukset olivat yhteensä 1 500 miljoonaa euroa. Kuntien työt ovat muuttumassa maakunta- ja sote-uudistuksen myötä. Maakunnan tehtäviin tulevat kuulumaan aluekehittäminen ja myöskin kaavoitukseen liittyvät asiat, ja kunnan tehtävissä tulee olemaan paikallinen elinkeinopolitiikka. Näettekö te, miten maakunnat ja kunnat voivat nyt sitten sopia rajanvedosta näiden välillä, ettei käy niin, että kunnat olisivat alisteisessa asemassa maakuntiin nähden elinkeinopolitiikan harjoittamisessa?

14.12 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus päätti, että varhaiskasvatuksen subjektiivinen oikeus rajataan pois muun muassa työttömien lapsilta, ja samalla myös päätettiin päivähoidon ryhmäkokojen kasvattamisesta. Hallitus on myös puhunut siitä, että paikallistason päätöksentekoon pitää jättää varaa, ja nyt on epä-tietoisuutta siitä, miten tullaan menettelemään: onko hallitus nyt aikeissa sitten rangaista niitä kuntia ja kaupunkeja, jotka eivät aio rajata päivähoitoa muun muassa työttömiltä tai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

eivät suostu heikentämään päivähoiton laatua? Rangaistaanko niitä nyt ottamalla sitten valtionosuudet näiltä kunnilta pois? Tämä tieto olisi tärkeä saada. Nythän paikallisesti tiedetään aina ne olosuhteet ja tiedetään myös se, miten esimerkiksi Helsingin kaupungissa on paljon maahanmuuttajataustaisia perheitä, työttömiä perheitä ja täällä tehdään pätkä- ja silpputöitä ja on pidetty myös tärkeänä sitä, että varhaiskasvatusmahdollisuus on subjektiivisena oikeutena (Puhemies koputtaa) näille perheille. Mutta tullaanko tämä leikkaamaan pois näiltä kunnilta?

14.13 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille aktiivisesta työstä digihankkeiden puolesta. Yksi tärkeä asia todellakin on tämä tulorekisteri ja sen saaminen sellaiseen kuntoon, että silloin voitaisiin yhdistää sosiaaliturva ja työtulot ja aidosti tehdä todella merkittävä toivottavasti perustili- eikä perustuloratkaisu siellä puolella. Kuitenkin tuntuu, että sitä ennen me joudumme vähän vellomaan tällaisissa vanhoissa rakenteissa, ja tuntuu, että jos tekee vähän töitä, niin sitten menettää kaikki sosiaali- ja työttömyysturvansa. Yksi ehdotus, joka on tullut esille, olisi tietyllä tavalla jonkinlainen työttömän verokortti, josta tietää, että ainakin 50 prosenttia aina tulosta saataisiin joka päivä itse asiassa nettona itselle. Pitäisikö meidän löytää joku malli, joka palvelisi vähän samalla tavalla kuin tämä tulorekisterimalli jo etukäteen, eikä odotettaisi vuoteen 2019?

14.14 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuntatalous on vahva, ja sen näkee, kun katsoo valtiontaloutta ja kuntataloutta. Kunnissa kuitenkin pystytään toiminnat ihan tekemään plussapuolella, ja kunnalliset päättäjät ovat siitä kyllä minun mielestäni vastuunsa kantaneet ja onnittelunsa ansainneet.

Tähän kilpailukyky sopimukseen liittyi niin kummallinen episodi, että haluan nyt vielä varmistaa ministereiltä, että tullaanhan tämä arvioimaan kunnolla, koska oli niitä miljoonia, oli se 189 miljoonaa ja sitten miinus 90 miljoonaa, jotka ovat jäämässä kunnille rasitteeksi tämän kilpailukyky sopimuksen plus- ja miinusharjoituksen jälkeen. Nyt kun tässä on ongelma myöskin se, että ne ovat kohdistumassa kuntiin hyvin erilaisesti, niin mitenkä voidaan turvata, että kilpailukyky sopimukseen tulevan miinusmerkkisen miljoonamäärän pohjalta eivät minkään kunnan työntekijöitten työpaikat ole vaarassa? Tästä kuuluu nyt jo viestejä.

Toinen kysymys sitten: miten ajattelette, nostavatko kunnat seuraavan kahden vuoden aikana huimasti veroja, koska sen jälkeen tulevat rajoitukset?

14.15 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maakuntauudistusta ja uutta kuntaa kohti mennessä on hienoa, että hallitus on kyennyt vahvistamaan kuntataloutta tässä kireässä taloudessa. Jatkuvasti muuttuva toimintaympäristö kyllä tuo ihan tarpeeksi haasteita muutoin.

Nyt vastikään uudistuneen kuntalain myötä kunten ja kuntakonsernien alijäämien kattamisvelvollisuuden pitää olla todellista, pelkkä suunnitelma ei enää riitä. Kuinka on sitten kuntayhtymien, nyt purkuun menevien kuntayhtymien, sairaanhoitopiirien ja maakuntahallitusten alijäämien suhteen? Ovatko ne samassa tilanteessa kuin kuntakonsernit alijäämien kattamisvelvollisuuden suhteen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

14.16 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Muutama kysymys kunnista.

Monet kasvavat kaupunkiseudut käytännössä pyörittävät Suomen taloutta ja ovat huolissaan siitä, miten kasvavat kaupunkiseudut varmistavat asemansa tulevassa kunta- ja aluehallintouudistuksessa. Kysyisin ministeriltä, milloin meillä on tarjota kaupunkiseuduille uutisia tässä asiassa.

Toinen kysymys liittyy digitalisaatiohankkeisiin, joita olette vieneet aktiivisesti eteenpäin. Valtionhallinnon näkökulmasta uudistukset ovat lupaavia, mutta olen hieman huolissani siitä, miten me saamme kunnat mukaan sellaisiin uudistushankkeisiin, jotka niitä myös koskevat. Viittaan tällä siihen, että monessa kunnassa talousvaikeuksien kanssa painiessa usein tällaiset digitalisaatioon liittyvät hankkeet koetaan ylimääräisiksi tai ikään kuin lisävaivaa tai lisämenoja tuoviksi. Olen kokemuksesta oppinut sen, että kun kunnat budjetistaan päättävät, digitaalisatioon ja myöskin esimerkiksi tietohallintoon liittyvät kysymykset jäävät usein sinne kakkoskoriin. Miten me muutamme tämän suunnan?

14.17 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun tähän maahan tulee sitten maakuntaitsehallinto ja me siirrymme sellaiseen järjestelmään, mikä on aika yleinen käsittääkseni Euroopassa, niin miten, arvoisa ministeri, te näette, riittääkö pelkkä suositus siihen, kuinka paljon kuntaan jää sitten näitä niin sanottuja peruskunnanvaltuutettuja, vai pitäisikö tästä säätää laki, koska kunnalta nyt yksiselitteisesti lähtee aikamoinen määrä tehtäviä pois, 50 prosenttia, 60 prosenttia, kunnasta riippuen?

14.18 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudella näitten budjettikeskustelujen yhteydessä meillä oli aina jatkuva huoli siitä, millä tavalla kunnat kaiken kaikkiaan tulevat pärjäämään, siitä syystä, että valtionosuusleikkaukset olivat aika rajuja. Kun nyt katsoo taaksepäin, niin täytyy kyllä yhtyä tuohon edustaja Paateron kommenttiin siitä, että kuntia pitää onnitella mutta ennen kaikkea kiittää siitä, että vaikeasta tilanteesta huolimatta ne ovat onnistuneet hoitamaan kuntiaan ja kuntatalouttaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen. Siitä kunnille on kaiken kaikkiaan annettava kiitosta.

Se on nyt myönteistä, että tällä vaalikaudella kuntien rahoitusasemaa parannetaan, mennään parempaan suuntaan. Budjettiesitys vahvistaa kaiken kaikkiaan hieman kuntataloutta. Mutta tietysti tähän kilpailukykysovimukseen liittyy pieniä kysymysmerkkejä. Ensi vuonna se ehkä heikentää jonkin verran kuntataloutta, mutta jaksan ainakin itse uskoa siihen, että pitkässä juoksussa se tulee talouden kasvun myötä vahvistamaan (Puhemies koputtaa) merkittävästi kuntataloutta.

14.19 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ottaisin myös tämän kikyn vaikutukset, nyt vähän nurkkakuntaisesti omasta kotikunnasta Rovaniemeltä. Maanantaina kokoontui valtuusto, ja selvisi, että meillä on 5,6 miljoonaa euroa pakkasella talousarvio, ja tässä on huomioitu jo nämä kompensaatiot. Eli voi sanoa, että menoleikkauksia on tulossa joka puolelle, ja kuitenkin luvattiin, että se olisi ollut kustannusneutraali. Kuten tässä edustaja Paatero edellä sanoi, tässä on valtavia eroja kuntakohteisesti, ja penään nyt vähän tämän kustannusneutraaliuden perään tässä.

Sitten toinen asia: Kun meille tulee tämä maakuntaitsehallinto, niin minulla on pieni huoli siitä, miten varmistetaan se, että näillä itsehallintovaltuutetuilla on aitoa päätöksen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

tekovaltaa eikä vain näennäistä. Kun raha tulee alkuvaiheessa kuitenkin valtiolta ja menee pääasiassa lakisääteisiin tehtäviin, niin miten varmistetaan se, ettei synny demokratiavajetta?

14.20 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin mennyt pelastustoimen sektorille. Tällä hetkellä maakuntauudistuksen yhteydessä pelastustoimi tulee kuulumaan maakunnille. Tällä hetkellä maassa on kuitenkin sosiaali- ja terveystoimen järjestämiseksi yhteistoiminta-alueet, joiden osalta katsotaan, että samantyyppisesti viidellä alueella pelastustoimikin tulisi järjestää. Maakunnilla on hyviä kokemuksia kuitenkin itsenäisestä pelastustoimen järjestämisestä, ja heillä on selkeä oma rahoitusvastuu. Mikä nähdäksenne tulisi olla viiden yhteistoiminta-alueen ja sitten maakunnan välinen tehtävänjako tässä? Eikö 18 maakunnalla tulisi olla se järjestämisvastuu tässä?

14.21 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntien osalta edetään tosiaan muutoksen aikaa ja muutoksen vuosia. Monet kunnat nyt jo valmistautuvat tulevaan ja uudistavat organisaatioitaan, hallintoaan, ja toisaalta sitten kevään vaalit varmasti ovat yksi sellainen kynnyks. Ehkä nyt ei vielä tälle syksylle tule kuntaveron korotuksia, mutta tulevaisuuteen kuitenkin pitää varautua, ja todellakin sitten jossain kohtaa mahdollisesti tulevat nämä jäädytykset. Kysyisin ministeriltä: Onko tämä kuntien varautuminen nyt ennenaikaista? Pitäisikö vielä pitää jäitä hatussa vai jo ajatella sitä tulevaa?

Toisaalta sitten tästä kokeilukulttuurista haluaisin ehkä kuulla vähän enemmän. Olemme kuulleet nyt tästä perustulokokeilusta, mutta mitä muuta on meneillään, se on jotenkin jäänyt vähän pimentoon.

14.22 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen julkisten palveluiden digitalisoinnin kärkihankkeeseen on todella varattu 2016—2018 yhteensä 100 miljoonaa euroa, ja tällä hetkellä on tärkeitä hankkeita jo käynnissä. Kiitos kansallisen tulorekisterin muodostamisesta, sähköisestä asunto-osakerekisteristä ja omahoidon digitaalista palvelua kehittävästä työstä.

Yksi keskeinen tekijä, jolla pystymme lisäämään tehokkuutta, lisäämään potilasturvallisuutta ja saamaan aikaan säästöjä, jotka eivät ole hoidosta pois, on sote-uudistuksen yhteydessä aiottu sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien yhdenmukaistaminen. Arvoisa ministeri, onko teillä jotakin kerrottavaa, miten tämä tietojärjestelmän uudistustyö on lähtenyt käyntiin?

14.23 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on luvannut, että kuntatalous laitetaan kuntoon. Valitettavasti kuitenkin ikäviä leikkauksia siirretään kuntien toteutettaviksi. Kunnat ohjataan palveluiden heikentämiseen valtionosuuksien leikkauksilla. Näin tehdään ainakin varhaiskasvatuksen ja vanhustenhoidon saralla, kun vähennetään valtionosuuksia esimerkiksi hoitajamitoituksen alentamisen nojalla. On ollut esityksiä siitä, että kunnat pakotettaisiin esimerkiksi asiakasmaksujen nostamiseen eli vietäisiin kunnilta pois mahdollisuus olla panematta heikennyksiä. Mitä mieltä ministeri on tästä?

Lisäksi haluaisin kysyä siitä, miten tulee käymään kuntatalouden, jos tyhjiilleen jäävät sote-kiinteistöt jäävät rasittamaan kuntien taloutta. Onko tähän jo mietitty lääkkeitä ja malleja, miten kuntatalouden ahdinkoa voidaan helpottaa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Lisäksi haluaisin kuulla vastauksia siihen, miten terveyden edistämisen tehtävään jatkossa kuntia aiotaan kannustaa.

14.24 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitää kyllä kiittää hallitusta tästä historiallisesta sote-maakuntauudistuksesta. Sehän on todella historiallinen. Maakunnille tullaan antamaan oma päätösvalta oman alueensa kehityksestä, palveluitten järjestämisestä. Se vastaa eurooppalaista käytäntöä hyvin laajasti. Kysyn ministeriltä: millä tavalla tämä uudistus etenee nyt eri maakunnissa, kun jonkin verran on viestejä siitä, että eräät keskuskaupungit ainakin ovat aika nihkeitä olleet tämän uudistuksen eteenpäinviemiseen? Tällä en tarkoita omaa maakuntaani, jossa Oulu on ollut erittäin aktiivinen ja myönteinen kehityksen eteenpäinviejä.

Pitää kiittää hallitusta myös siitä, että viime hallituskauden erittäin voimakkaaseen kuntatalouden kurjistamiseen on tullut nyt suunnanmuutos. Kiitos siitä. Enää ei siirretä tätä velkaongelmaa kunnille, mikä on ollut takavuosien linja. Tässä mielessä kuntien tilanne on helpompi. Totta kai meillä on haasteita kunnissa: elinvoiman vahvistaminen ja uusien työpaikkojen saaminen ja sillä tavalla toimeentulon vahvistaminen myös siellä kuntataloudessa.

14.25 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lausun minäkin kiitokset hallitukselle, ettei kuntataloutta olennaisesti varsinkaan aikaisempaan verrattuna kurjisteta. Nyt kun tehdään tätä merkittävää maakuntauudistusta, aluehallinnon ja soten uudistusta, kunnat ovat todella isojen muutosten edessä ja monenlaisten muutosten pyönteisiin todella nyt joudutaan. Kuntalakia tullaan tässä paketissa varmasti muuttamaan ja kunnissa joudutaan tekemään myös monenlaisia hallinnollisia uudistuksia. Uskoisin, että hallintosääntöjä joudutaan rukkaamaan kunnissa ja monenlaisia muita vastaavia uudistuksia joudutaan tekemään.

Kunnat näistä varmasti selviävät, mutta monenlaista tukea tarvitaan. Kysyisinkin ministeriltä, mitenkä kuntia tässä muutosprosessissa tuetaan ja tarjotaan kunnille heidän tarvitsemaansa juridistakin tukea.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä ennen ministerin puheenvuoroa puheenvuorot edustajille Paatero, Kankaanniemi, Laukkanen, Mäkelä, Haatainen.

14.26 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On totta, että tässä kuntatalouteen liittyen on niin monta kohtaa, ja yksi näistä, mistä koko hallintovaliokunta, ja sosialidemokraatit siinä mukana, on ollut huolissaan, on oleskeluluvan saaneiden kuntakorvaukset.

Meillä on kaksi kysymystä. Toinen on se, että 90-luvun tasosta on tehty vain pieniä korotuksia, se pohja on liian matala, ja sitten toinen on se, että meillä on yhä edelleen järjestelmä, jossa — riippuen siitä, millä syyllä on tullut, onko tullut kiintiöpakolaisena vai turvapaikanhakijana — vuosimäärä on eri. Onko tähän suunniteltu sekä tasoon korotusta että sitten tätä vuosimäärän samanlaistamista? Tämä on siitä syystä erityisen tärkeätä, koska tällä hetkellä niitä on yhä edelleen tuhansia ja tuhansia vajaalla. Nyt monet kunnat joutuvat tilanteeseen, että ne kirjataan oikeusministeriön suosituksella siihen kuntaan, missä se vastaanottokeskus saattaa sijaita. Siinä kohtaa kunnat joutuvat aika ikäviinkin tilanteisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

14.27 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntaliiton puolueettomien laskelmien mukaan tämä talousarvio kokonaisuudessaan vahvistaa kuntataloutta noin 40 miljoonaa euroa. Se on aivan historiallista, kun ajatellaan viime vaalikautta, jolloin kolmena vuonna leikattiin kuntien valtionosuuksia todella voimakkaasti. Viime vaalikaudellahan kunnat velkaantuivat noin 7 miljardia euroa eli siirrettiin valtiolta velka-
taakkaa kunnille, joissa tasaverolla sitten niitä hoidetaan. Samalla se johti siihen, että kuntien henkilöstö oli kovilla, yt-neuvotteluja käytiin, veroprosentit nousivat ja palvelut heikkenivät. Nyt ei valtion toimenpiteitten takia näin enää tapahdu, ja siitä suuri kiitos hallitukselle.

Mitä sitten kuntatalouteen muuten tulee, niin esimerkiksi eläkeratkaisu merkitsee sitä, että eläkemaksut alenevat ensi vuonna ja helpottavat kuntien taloutta. Tältä osinkin tilanne menee parempaan suuntaan. (Puhemies koputtaa) Ongelma on kuntien välisten erojen kasvu, ja siitä ministeriltä haluaisin kuulla ajatuksia, onko toimenpiteitä sen suhteen.

14.28 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On arvioitu, että tämä sote-hallintouudistus maksaisi Uudenmaan alueella noin 150 miljoonaa euroa kunnille valtionosuuksien ja erilaisten muiden osuuksien menetyksinä, ja tästä tietysti iso osuus tulisi Espoolle. Pohdin nyt sitä, että kun suurille kaupungeille on tämä maksutaakka tulossa tässä ja siellä on nyt alkanut syntyä erittäin paljon nihkeyttä koko uudistusta kohtaan, niin olisiko tässä sellainen neuvottelun paikka, kun nyt pääkaupunkiseudun kaupungitkin tätä omaa erityislainsäädäntöä valmistelevat, että syntyisi semmoinen yhdessä teke-
misen meininki.

Sitten toisena: kun tämä kuntien harkinnanvaraisuus nyt lisääntyy, niin se tulee vääjäämättä johtamaan siihen, että varsinkin pienemmissä ja vähävaraisemmissa kunnissa tullaan palveluista leikkaamaan huomattavasti ja tämä edustaja Kankaanniemen mainitsema eriarvoisuus lisääntyy.

14.29 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset tosiaan hallitukselle siitä, että tässä sote- ja maakuntauudistuksessa on lähdetty ravakasti ja rapsakasti eteenpäin, ja toisaalta siitä, että tämä 1,6 miljoonan asukkaan Uusimaa on saanut tässä oman huomionsa, koska Suomi tietysti on vähän erilainen eri puolilta. Hallitushan on pyytänyt pääkaupunkiseudulta omaa erillISRatkaisua, ja tätä pohditaan nyt parhailaan.

Olen kuitenkin hieman huolissani, kun tästä lausuntoajasta, joka on 10 viikkoa, alkaa olla kohta kolme viikkoa kulunut. Kuinka pitkään vielä tätä pääkaupunkiseutuasiaa joudumme odottamaan? Onko siitä jo jotain tietoa olemassa?

14.30 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääkaupunkiseudulla on yli miljoona asukasta, ja täällä on hyvin tiheä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkko ja palveluita on kehitetty kaupunkien toimesta hyvin vahvasti. Osana tätä sote-uudistusta hallitus antoi pääkaupunkiseudun kunnille tehtäväksi, että jos he löytävät yhteisen ratkaisun, niin sitä voitaisiin sitten harkita, ja nyt pääkaupunkiseudun kunnat ovat tehneet tämän esityksen omasta erillisestä ratkaisusta ja odottavat kovasti nyt sitten vastausta.

Kysyisin nyt — samoin kuin täällä jo muutamissa puheenvuoroissakin sitä esitettiin — milloin tämä tullaan ratkaisemaan ja mikä tulee olemaan nyt sitten lopputulos vai aiotaan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

ko pyyhkiä nyt sitten vain pöytää tällä esityksellä. Tästä olisi syytä pian saada vastaus, koska tämä järjestämislakihan on jo lausuntokierroksella ja kunnissa. Näissä kaupungeissa erityisesti nyt mietitään, mitä tähän vastataan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Ja nyt ministeri, 5 minuuttia. Tässä tuli niin monta käytettyä puheenvuoroa.

14.31 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä maakunta- ja sote-uudistuksesta. Kuten täällä tuli esille, se on nyt todellakin jo kohta ollut kolme viikkoa lausuntokierroksella ja lausuntokierros on sinne marraskuun 9. päivään eli 10 viikkoa. Minä itse pidättäydyn kyllä tässä tilanteessa, kun lausuntokierros on menossa, että ottaisin uusia linjauksia siihen, mitä hallitus on esityksessään nyt esittänyt.

Tämän pääkaupunkiseutuasian osalta totean lyhyesti, että me teemme parhaillaan sitä arviointityötä sekä virkamiestasolla että myös poliittisesti ja siinä tarvitaan ratkaisu erittäin pian.

Sitten näihin muihin kysymyksiin.

Vielä edustaja Sarkkiselle perustulon osalta: Siinä on tarkoitus katsoa sitä, miten sitä laajennetaan marraskuussa, kun tämä tutkijatyöryhmä jättää sen oman loppuraporttinsa, eli että laajennetaanko, millä tavalla, tuleeko alueellista kokeilua ja näin. Mutta ensi vuoden alusta lähdetään liikkeelle tällä 2 000 työttömän henkilön otoksella.

Sitten muutama muu kysymys.

Edustaja Hautala kysyi näistä maakunta—kunta-asioista, että mitä siinä tapahtuu, mikä se työnjako on. Totean sen, että maakunnilla olevasta e-tehtävästä, mikä on nykyään ely-keskuksilla, puhutaan maakuntien osalta, mutta sitten kuntien osalta on selvät kolme — ainakin kolme — kovaa K:ta, on tämä kehittäminen, koulutus ja sitten kaavoitus, ja elinkeinopolitiikka ja ylipäänsä se, että kunnilla tulee olemaan tämä yleinen toimiala, mitä pidän hyvänä. Sieltä ne erot löytyvät. Mutta on ihan selvä asia, että maakuntien ja kuntien pitää tehdä keskenään hyvää yhteistyötä. Että on sitten näistä molemmista organisaatioista kysymys.

Edustaja Haataiselle tästä, aikooko hallitus rangaista kohdentamalla jotenkin erillisrangaistuksia: Tämä on minulle ihan uusi ajatus. En ainakaan itse ole kuullut, että näin tässä toimittaisiin.

Sitten edustaja Jaskarille tämän kansallisen tulorekisterin osalta: kyllä se on ihan valtavan mittava harjoitus, siinä on niin monia tahoja mukana, on Verohallinto, on Kela ja monia muita, ja tämä tarkoittaa silloin sitä, että meidän pitää tehdä sitä kunnolla ja huolella, että se 2019 on meillä käytettävissä.

Sitten täällä tuli kysymyksiä siitä, miten käy kuntien työpaikkojen nyt jatkossa. Minä sanon, että kuntatalous on kokonaisuus, ja niin kuin te tiedätte, kun tehdään kuntatalousohjelmaa, niin se on KUTHANEKissa eli kuntien edustajien, Kuntaliiton ja eri ministeriöitten yhteinen näkemys. Että se on se kokonaisuus. Mutta siinä arvioidaan valtion toimenpiteitä, ei kuntien omia toimenpiteitä. Kyllähän se, mitä kunnat itse myös arvioivat, jos on tarvetta sopeuttaa — kunnat ovat itsemääräämisoikeuden piirissä, itsehallinnon piirissä, ja käyttävät niitä keinoja, mitä heillä kaiken kaikkiaan on.

Nostavatko kunnat veroja kahden vuoden aikana? Minä en usko, että yksikään kunta nostaa turhaan veroja. Jos katsotaan meidän kuntaveroprosentteja, niin jokaisessa ne ovat niin korkeat, että semmoista varmuuden vuoksi nostamista en usko olevan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Sitten alijäämät kuntayhtymillä. No, kuntalaki edellyttää sen, että kuntayhtymät myös kattavat omat alijäämänsä. Ja ei voi ajatella niin, että kuntayhtymät tulisivat 2019 sitten alijäämäisinä mukaan näihin maakuntiin, vaan se on toteutettava.

No, sitten täällä tuli esille, kun kyseltiin näistä muista kokeiluista, että mitä muuta on kuin tämä perustulo. Niitä on itse asiassa erittäin paljon: Opetus- ja kulttuuriministeriön puolella on paljon kokeilutoimintaa. Sitten on esimerkiksi yksi semmoinen moniakin kärkihankkeita yhdistävä kokeilu kuin digikuntakokeilu, jossa on ei pelkästään oppijoita vaan myös levittäjiä, ja siitä on juuri nyt tällä viikolla alkamassa sitten tämmöinen oma starttitilaisuus. Kokeiluissa on myös palvelusetelikokeilu ja valtavan paljon monilla eri alueilla olevia kokeiluja kaiken kaikkiaan.

Sitten kysyttiin sitä, miten on kuntien valtuustojen koko. Tämähän on ihan tietysti kunnan itsensä päätettävissä. Meillä kuntalaki ja myös se luonnos maakuntalaiksi esittävät tietyn vähimmäismäärän asukaslukuun perustuen. Mutta kunta itse päättää siitä oman valtuustonsa koosta kaiken kaikkiaan.

Sitten Paateron kysymys vielä kuntakorvauksesta ja näistä tasoista. Totta kai näistä asioista on keskusteltu hallituksen piirissä, se on ihan selvä asia. Mutta me emme ole tässä vaiheessa lähteneet nostamaan niitä. Tämä oli ehkä jonkun verran enemmän esillä alkuvuodesta kuin ihan nytten. Tämä on minun tuntumani tuolta kuntakentältä.

Sitten oikeastaan vielä tähän lopuksi, kun Taljakin kysyi tästä pelastuksesta, minä totean sen, millä aloitin, eli kun tämä uudistus on nyt lausuntokierroksella, niin meidän pitää huolehtia siitä, että me saamme paljon aitoja lausuntoja, ja lausuntokierroksen jälkeen on hallituksen paikka uudelleen linjata, jos niin katsoo.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, jospa vielä on aihetta tai haluja muutamaan puheenvuoroon, otetaan ne.

14.37 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä: Kun tämä sote-uudistus etenee hyvin ja maakuntauudistus siinä, niin mitä tulevaisuudessa tapahtuu niille kiinteistöille, mitkä jäävät tässä sote-uudistuksessa käyttämättä? Jäävätkö ne kuntien vastuulle? Siirtyvätkö ne maakunnan vastuulle? Kuka niiden veloista vastaa? Onko tällaisista asioista jo selvää suunnitelmaa, mitä voisi tuolla kunnissa kertoa sitten ajatuksena?

14.37 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli tosi hyvä kuulla, että tämä kansallinen sähköinen tulorekisteri etenee. Me olemme siinä antaneet valitettavasti kilpailijamaille paljon etumatkaa. Olisin kysynyt siihen liittyen tästä yritysten tietojen sähköisestä raportoinnista viranomaisille. Siinä ei tarvitsisi tehdä niin paljon töitä, koska kaikki tämä määrittelytyö on tehty. Tarvitaan vain päätös siitä, että nämä tehdyt määrittelyt otetaan käyttöön, ja tehdään siitä sitovaa lainsäädäntöä. Nykyisellä käsipelillä ollaan siinä tilanteessa, että meillä on vuoden 2013 kansantalouden kirjanpito tuorein, mikä on valmis. Vuoden 2014 bruttokansantuotekin on vielä ennakkotieto. Eli onko tähän yritysten tietojen sähköiseen raportointiin tulossa ripeämpää otetta?

14.38 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä, mitä kuuluu kaksoiskuntalaisuudelle. Tuo aika pitkään varsinkin mökkipaikkakunnilla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

kaivattu ratkaisu olisi tietysti helpottamassa ja kasvattamassa verotuloja, kun kuormitus julkisiin palveluihin kasvaa. Miksi tuo hanke ei ole edennyt?

14.39 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Koska en saanut äskettäin vastausta, toistan vielä kysymyksen. Näitten maksualennusten, lomarahaleikkausten sekä työajan pidentämisen ja niistä syntyvien säästöjen vaikutus verotuloihin eri kunnissa on huomattava. Maan hallitus kuitenkin lupasi, että kiky on kustannusneutraali kunnille eli valtio kompensoi kunnille sopimuksen vaikutukset. Kannatan vahvasti sopimussyhteiskuntaa, mutta sopimisen ehdoton edellytys on luottamus. Tässä yhteydessä kyllä kysyisin sitä, voiko hallituksen sanaan tässä yhteydessä luottaa.

Sitten paljon kysytään sitä, mitä tuonne itsehallintoalueille jää nyt sitten päätettäväksi, vai syntyykö meillä sinne demokratiavaje?

14.39 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunta selvitti 2012 mittavasti ja laajasti rakennusten kosteus- ja homeongelmia. Minä uskon, että monet meistä, jotka toimivat myös kuntapäätäjinä, kamppailevat siellä kuntataloudessa myös näitten ongelmakiinteistöjen parissa. Elikkä meillähän ei ole varaa sairastuttaa ketään, ei lapsia eikä henkilökuntaa, sisäilmaongelmista kärsivissä kouluissa tai päiväkodeissa. Kysyisinkin teiltä, ministeri, oletteko te ja onko hallitus aikonut tehdä tälle asialle jotain. Elikkä onko näitä avustuksia kunnille, niin että ne voisivat paremmin peruskorjata tai uudisrakentaa näitä home- ja kosteusvaurioisia kiinteistöjä? Onko tähän tilanteeseen tulossa parannusta?

14.40 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä nousi jossakin kysymyksessä esille tämä valtuustojen koko. Jäin sitä miettimään. Sehän on aika moniulotteinen kysymys, siinä on ainakin kaksi näkökulmaa: ensinnäkin meidän demokrationäkökulmahan puoltaa ehdottomasti isompaa valtuustoa, mutta taas tämmöisen strategisen johtamisen näkökulma pienempää valtuustoa. Joka tapauksessa siihen vaikuttavat hyvin monet näkökulmat: kunnan rooli ja tehtävien muutos, ehdokkaitten saatavuus, valtuustotyön kuormittavuus, eri väestöryhmien äänen kuuluvuus tässä valtuustotyössä. Mutta se, mitä minä ainakin toivoisin: kun kunnissa nyt sitten päätetään ja kunnat itse päättävät, kuten ministeri sanoi, tämän valtuuston koon, niin ei keskusteltaisi pelkästään numeroina tästä valtuuston koosta vaan mietittäisiin samalla koko valtuuston roolia, toimintaympäristön muutosta ja niitten vaikutusta tähän valtuustotyöhön. (Puhemies koputtaa) Olisi tietysti hyvä, jos vähän laajempi kansalaiskeskustelukin asiasta kunnissa käytäisiin.

14.41 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä demokratiakysymys on tietysti mielenkiintoinen ja tärkeä, ja toivoisin, että maakuntahallinnossa voisi päästä siihen suuntaan, että se demokratia siellä todella toteutuisi eli vaaleilla valittavalla valtuustolla olisi ihan realistista, todellista päätösvaltaa. Sitä nyt ei riittävästi tule. Eli olisi verotusoikeus ja itsenäisempi päättämisvalta tehtävistä, ja valtion ohjausmahdollisuus olisi pienempi. Mutta se on nyt tulevaa, ja nähdään, mitä tapahtuu.

Tuossa aikaisemmin totesin, että kuntatalous kaiken kaikkiaan budjetin myötä vahvistuu 40 miljoonaa euroa. Kiky vaikuttaa kuitenkin heikentävästi 90 miljoonaa euroa ensi vuonna, ja sen piti olla kustannusneutraali. Miten tämä nyt sitten huomioidaan, vai voidaanko uskoa siihen, että kun työaika pitenee, palkkauskustannukset alenevat, (Puhemies

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

koputtaa) niin kuntatalous hyötyy kikystä niin merkittävästi, että tämä on kunnille myös positiivinen asia?

14.43 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuosta pääkaupunki-seuturatkaisusta vielä kysyisin, että kun kello käy, niin onko tarkoitus nyt neuvotella edelleen näistä yksityiskohdista sen suhteen ja onko sitten pohdittu, että annettaisiin jatkoaikaa, lausuntoaikaa tämän alueen kunnille. Kantojahan on hyvin vaikea vielä jättää ennen kuin tämä kokonaisuus on selvillä.

Sitten vielä kysyisin toisesta asiasta, kuntien tehtävien ja velvoitteitten vähentämisestä. Mitä sille asialle kuuluu?

14.43 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, arvostan sitä, että jätitte tulevan sote-paketin ja maakuntauudistuksen nyt tämän arviointinne ulkopuolelle, mutta siitä huolimatta kysyn teiltä: Mikä on oma arvionne nyt sitten jäävien kuntien ja tulevien maakuntien talouden mahdollisuuksista? Tällä hetkellä me olemme voineet lukea maakuntauudistus—sote-paketista erilaisia laskelmia siitä, miten kuntien tulisi käymään, kuinka paljon jää sille peruskunnalle ja paljonko maakunnalle siitä sitten lohkeaa verotusta. Mikä on oma arvionne siitä, kuinka oikeaan osuneita ovat nämä arviot, laskelmat, koska kunnat käyttävät hyvin erilaisen osuuden sitten omista tuloistaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin? Ja miten sitä pitäisi sitten mahdollisesti myöhemmässä vaiheessa lähteä arvioimaan uudelleen?

14.44 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan ensin tähän kuntayhtymien alijäämään: Eikö niin, että ne siirtyvät alijäämiseen sille tulevalle maakunnalle? Nimittäin tuskin tässä vajaassa kahdessa vuodessa on mitään mahdollisuutta kattaa kaikkia niitä alijäämiä, jollei sitten myydä kaikkia keskussairaaloita pois jollekin ulkopuoliselle. Tai sitten minä ymmärsin tämän jotenkin väärin.

Tämän logiikan takia, jos minä olisin kunnanjohtaja, nostaisin nopeasti verotusta, koska on se elinvoimaisuus, mikä niihin verotuloihin tulevaisuudessa sitten jää, kun kunta ei saa enää korottaa. Kun kaikilta se 12,3 nyt joka tapauksessa vedetään samalla tavalla pois riippumatta siitä, mikä on kunnan lähtötilanne, niin sen takia varaudutaan. Eli minä ymmärrän hyvin, jos kunnanjohtajat tekevät tällaisia esityksiä, vielä kun yhteisöveroista lähtee.

Ja tähän kuntalakiin, mihin nämä muutokset valtuuston koosta, lautakuntien määrästä ynnä muista liittyvät, on todella vaikea ottaa kunnissa kantaa tällä hetkellä, kun ei tiedetä, mitä sotessa tapahtuu ja kuinka monta lautakuntaa kannattaa olla, jos sote tulee. Sen takia minä ainakin joudun vastaamaan tähän toistuvasti.

14.45 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulimme valtiovarainvaliokunnan verojaostossa, että kun ottaa huomioon kaikki hallituksen toimet kiky-sopimus mukaan lukien, niin käsitykseni mukaan vatupassi pysyy kutakuinkin suorana ja jopa pientä vihreätä valoa jää, että se vaikutus pysyy kohtalaisen neutraalina. Mutta onko hallitus ottanut huomioon ne tulevat verotulomenetykset, että mitä jatkossa tapahtuu kuntataloudelle?

Toinen asia: Miten hallitus on huomionnut kuntakohtaiset erot? Joissain kunnissa tämä tarkoittaa miinusmerkkistä tilannetta, joissain kunnissa vatupassi pysyy suorana, ja jois-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

sain kunnissa jotain pientä vihreätä valoakin näkyy siinä. Miten olette arvioineet tämän kokonaisuuden ottaen huomioon eri kuntien erilaisen tilanteen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä puheenvuorot edustajille Honkonen, Laukkanen ja Eestilä, ja sitten ministerille puheenvuoro.

14.46 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hautala tuossa aikaisemmin nosti esille kuntien ja tulevien maakuntien välisen elinkeinopoliittisen työnjaon, ja on todella hienoa, kun ministeri tässä totesi, että se asia on niiltä osin selkeärajainen. Nythän kuntien tehtäviin jatkossa tulevat entistä enemmän kuulumaan nämä elinvoima-asiat, on jopa sanottu, että kunnat tulevat olemaan elinvoimakuntia. Eli kuntien vastuulle todella jäävät edelleenkin nämä niin sanotut "kädet savessa" -tehtävät, pk-yrityskentässä tehtävät elinkeinojen edistämispalvelut, missä se paras osaaminen kunnissa mielestäni asuukin — ja hyvä näin.

On kuitenkin tärkeää jatkossakin näiden uusien maakuntien osalta, kun niillä ovat nämä nykyiset ely-keskusten kehittämis- ja aluekehityspalvelut, pitää tiukka kumppanuus maakuntien ja kuntien välillä. Kysyisinkin ministeriltä: kuinka huolehditaan jatkossa siitä, että tämä kumppanuus maakuntien ja kuntien välille syntyy ja sen avulla tuotetaan entistä parempaa hyvinvointia tuonne alueille?

14.48 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vielä noitaisin tähän keskusteluun mukaan sen, että kun tämä uudistus Uudenmaan alueella tarkoittaa sitä, että tähän uuteen yhtiöön siirtyisi 67 000 työntekijää, ja sitten on tämä usean miljardin omaisuusmassa, niin onko olemassa jo jonkinlainen karttajarjoitus siitä, miten tämä asia oikeasti käytännössä hoidetaan, koska tällä alueella on kieltämättä semmoinen pieni epäuskon henki, miten mahtaa tällainen näin mittava uudistus onnistua vain sillä, että tulee joitain ohjeita, että pitää tehdä tällaisia leikkauksia ja tällaisia toimenpiteitä. Kysymys on kuitenkin aikamoisesta yhtiöstä: 67 000 ihmistä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä edustaja Eestilä, sitten ministeri.

14.48 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun me teemme näitä hallinnon uudistuksia ja organisaatiouudistuksia, niin ainakin oma käsitykseni on se, että loppujen lopuksi niiden onnistuminen on aika vahvasti kiinni ihmisistä, ja varsinkin niistä ihmisistä, jotka johtavat tätä muutosta. Me tiedämme, että yritysmaailmassa johtajat ovat kohtalaisen helposti vaihdettavissa, jos näyttää siltä, että tulostavoitteisiin ei päästä tai tulosta ei tule tai joku muu syy on aiheuttanut sen, että henkilöitä pitää vaihtaa. Oletteko te, arvoisa ministeri, keskustelleet hallituksessa siitä, miten sitten julkisella puolella jatkossa voidaan tällä tavalla kasvoja menettämättä vaihtaa ihmisiä, jotta saadaan oikeat ihmiset oikeille paikoille viemään aina muutoksia ja myös vakiintuneita toimintoja eteenpäin? Itse olen kokenut, että tämä on ikään kuin tällainen pysyvä ongelma, joka saattaa johtaa siihen, että henkilökunta kärsii ja vähän kaikki kärsivät, kun hommat eivät suju.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, 3 minuuttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

14.49 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Valitettavasti en kyllä kaikkiin ehdi taaskaan vastata mutta yritän parhaani.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pannaan 4 minuuttia sitten. (Naurua)

Nämä kiinteistöt tulivat monessa kohtaa nyt esille, ja te tiedätte sen, että tässä on tämä perusjako eli suppea jakaantumismalli eli nämä kuntayhtymien kiinteistöt menevät sinne maakunnille, ja jos muistan oikein, niin niiden arvo on yhteensä 2,4 miljardia ja velkoja siellä on 1,3 miljardia, eli ne menevät sinne maakunnille. Mutta sitten tästä kysymyksestä peruskuntien omistamista kiinteistöistä, jotka ovat erityisesti terveyskeskuksia, vanhainkoteja, palvelutaloja ja niinpäin pois, on juuri itse asiassa nyt tällä viikolla maanantaina tämä sote- ja maakuntauudistuksen projektiryhmä alustavasti linjannut. Siihen keinoja löytyy alueuudistus.fi-sivustolla eli muutama keino siihen, miten pystyttäisiin yksittäistä kuntaa auttamaan siinä tilanteessa, jos kiinteistö on jäämässä käyttämättä sen kolmen vuoden jälkeen — siis kaikki kiinteistöthän vuokrataan vähintään kolmeksi vuodeksi kunnista maakunnan toimesta. Toivon, että siihen voitte tutustua sieltä.

Sitten, edustaja Kasvi, tästä tulorekisteri- ja yritysasiasta. Tässä on käyty paljon kyllä keskustelua nyt aivan viime viikkoinakin ja on ollut duubioita, kannattaako yritysten lähteä tähän mukaan, ja se tehdään kyllä sellaiseksi, että yritysten kannattaa lähteä tähän mukaan ja että ne sitten kerralla ilmoitetaan ja niitä tietoja ei tarvitse ilmoittaa moneen paikkaan. Tästä on rakennettava heti kunnolla sellainen. Minä jaan tämän ajatuksen, että meillä liian monessa kohtaa niin sanotut vahvistetut tiedot laahaavat perässä. Sama koskee meidän kuntienkin tilinpäätöstietoja. Jos minä muistan oikein, niin taitaa olla, että Tilastokeskus ei ole viime vuoden tietojakaan vielä pystynyt antamaan vaan ne tulevat vahvistettuina vasta lokakuussa.

Sitten tuli kysymys myös tästä kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisestä, että mitä sille asialle kuuluu. Minä toistan sen, että kun siinä oli se miljardin euron kustannussäästötavoite, niin siitä se vähän yli 400 miljoonaa on työn alla. Näitä uudistuksia, mitä siihen liittyy, tehdään ja ne pitää tehdä tänä vuonna ja ensi vuonna. Osa tuli muun muassa sitä kautta, että eilen liikennekaari lähti eteenpäin. Sieltä tulee myös kustannussäästöjä, kun pystytään näitä kyytejä laittamaan yhteen, saamaan parempaa aikaan. Mutta sitten helmikuussa talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa me laajensimme sitä hanketta koskemaan koko julkisen sektorin toimintaa, ja tätä laajennustyötä ollaan juuri nyt konkretisoimassa.

Minä otan teille esimerkin, kun tämä liittyy myös tähän digitalisaatioon erittäin paljon. Kela ja Vero lähettävät vuositasolla 23 miljoonan euron edestä kirjepostia kansalaisille. Ne molemmat ovat isoja taloja, niin että sieltä kyllä varmaan sitä postia lähtee, mutta kai me ajattelempa niin, että muutaman vuoden päästä ei tarvitse lähteä sillä tavalla, ja minä olen laittanut selvityksen liikkeelle siitä, minkä verran me itse asiassa valtion puolelta pystyisimme myös saamaan kustannussäästöjä, jos tehtäisiin niin, että meillä olisi jokaisella tällainen sähköposti, jossa asiointi hoidetaan. Se varmasti tuottaa hyvää tulosta.

Sitten kaksoiskuntalaisuusasia ja vapaa-ajan asunnon muuttaminen helpommin vakituiseksi on monimutkainen kysymys. Se liittyy tietysti maankäyttö- ja rakennuslakiin mutta sitten myös kotipaikkalakiin. Kotipaikkalaissahan meillä on hyvin selvästi, että meillä jokaisella on yksi kotipaikka, vaikka olisikin sitten paljon muualla tilapäisesti. Minun oma ajatukseni kulkee niin, että meidän pitää jatkossa pystyä kehittämään tätä, että kun verojär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

jestelmät kehittyvät, niin pystyisi olemaan myös usea, ettei olisi näin jyrkkä, että on vakituinen ja sitten tilapäinen tämä asia.

Sitten edustaja Hänniselle vielä ehdin sanoa sen, että tässä yhteydessä, kun tämän hallinnonalan osaa katsotaan, ei täällä ole erillisiä näihin kosteus- ja homeongelma-asioihin, mutta nämä liittyvät tietysti rakentamiseen ja myös sinne ympäristöministeriön puolelle.

Taas tuli käytettyä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelu VM:n pääluokasta tässä yhteydessä päättyy, ja siirrytään puhujalistaan. Kello 15 alkaa liikenne- ja viestintäministeriön pääluokka. Sitä ennen ennätetään mennä puhujalista eteenpäin. Täällä on ensimmäinen puheenvuoro edustaja Vehkaperälle.

14.54 **Mirja Vehkaperä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Alkuviikko on käyty jo talousarviokeskustelua, ja on todettava se, että Suomen tilanne ei ole ehkä niin synkkä kuin mitä tämä eduskunta antaa siitä todistaa. On siis merkkejä paremmasta ja tunnelin päässä on valoa, mutta yksi asia, joka tämän asian edessä on tärkeä, on se, että talouskasvua syntyy Suomeen ainoastaan sillä, että me saamme lisää ja pystymme synnyttämään lisää työpaikkoja. Työpaikkoja ei synny niinkään julkiselle puolelle, vaan yksityiselle ja lisää yritysmaailmaan.

On tärkeää, että me edelleen pystymme sopimaan työelämän ja työllisyyden pelisäännöistä. Sitä kilpailukyky sopimus parhaimmillaan on, että kolmikantaisesti me pystymme miettimään, miten työelämää kehitetään tämän päivän työtä vastaavaksi ja niin, että hallitus on myöskin mukana tässä muun muassa veronkevennyksillä, jotka koskettavat työssä käyviä, mutta niin, että myöskin eläkeläisten verotus on otettu huomioon. Tällä yhteistyöllä on tästä jatkettava myös eteenpäin.

Aikaisemmin tänään eduskunnassa on puitu jo useamman hallinnonalan budjetteja. Otan niistä muutaman.

Oikeusministeriön budjettialalla on tärkeästi mietitty sitä, että meidän on Suomessakin varauduttava maahanmuuton kustannusten lisääntymiseen. Varautuminen on ensi vuonna 19 miljoonaa euroa, ja ne rahat täytyy ehdottomasti suunnata turvapaikkahakemusten käsittelyaikojen nopeuttamiseen. Se on inhimillistä niin tänne tulevien kuin sitten myöskin perheen yhdistämisen kohdalla, ja onhan se myöskin taloudellisesti tärkeää, että nämä turvapaikkahakemusten käsittelyt ovat inhimillisessä ajassa.

Oikeusministeri Lindström puhui tänään myös Rikosseuraamuslaitoksen toimintamäärärahojen lisäämisestä — se on ensi vuodelle 3,7 miljoonaa euroa — ja nykyinen vankilaverkosto tulee jatkumaan. Mutta olen äärimmäisen huolissani, niin kuin debattikeskustelussa tuli ilmi, että Pelson vankila Vaalassa on ollut jo kymmenkunta vuotta odottamassa peruskorjausta. Jos ja kun ministerin sanaan on nyt luottaminen, niin kuin itse uskon, että hankkeella, Pelson vankilalla, on kiire ja sitä hanketta kiirehditään, niin haluan siihen myöskin uskoa. Alueella toivotaan, että Pelson vankila edelleenkin pysyy alueellisena niin, että vankeinhoito on edelleenkin myöskin koko Suomen mittakaavassa hoidettu hyvin. Se turvaa myöskin tärkeitä työpaikkoja tuonne alueelle.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla keskusteltiin kiivaasti tässä salissa joku-nen tunti sitten toisen asteen koulutuksen säästöistä ja uudistuksesta. Tilannekuva on kuitenkin se, että edellinen hallitus ei kyennyt eikä pystynyt uudistamaan eikä päättämään toisen asteen koulutuksen säästöistä. Tahti on nyt toinen. Olemme joutuneet leikkaamaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

myös ammatillisen koulutuksen puolelta. Tämä tekee kipeää. Minä olen itsekin ammatillisen koulutuksen päätöksenteossa mukana omalla alueellani. Se on tarkoittanut ja tarkoittaa ensi vuodelle yt-neuvotteluja, tilojen ja laitteiden tehokkaampaa käyttöä, joka on tietysti ihan järkeväkin ratkaisu, lisäksi myöskin nuorisoasteen ja aikuisopintojen yhdistymistä ja yhteistyötä, joka on sekin hyvä asia. Säästöt tuovat tuskaa koulutuksen järjestäjille, mutta päämäärä on tärkeä: se, että ammatillista koulutusta uudistetaan kertakaikkisesti tässä ja nyt. Siksi tämä reformi tehdään erittäin tiiviissä yhteistyössä nyt sitten ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa, jotka ovat mukana tiiviisti tässä rakentamassa uutta tutkinto-rakennetta, uusia tutkinnon sisältöjä, ja myöskin tiivistämässä sitä opetuksen järjestämistä. (Puhemies koputtaa) Työssäkäyntiä lisätään, oppisopimusta lisätään, ja rahoitus- ja ohjaus-järjestelmä on yksi niistä keinoista, joilla kannustetaan oppilaitoksia nyt uudistumaan. Tämä on tärkeä asia, että hyvin vetovoimainen ammatillinen koulutus myöskin tulevaisuu-
dessa pysyy (Puhemies koputtaa) hyvin vetovoimaisena.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Yleiskeskustelu talousarviosta keskeytetään ja siirrytään pääluokkakohtaisessa keskustelussa liikenne- ja viestintäministeriön pääluokkaan.

15.00 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle yhteensä noin 3,2 miljardia euroa. Perusväylänpitoon esitetään ensi vuodelle noin 1,3 miljardia euroa ja investointeihin 434 miljoonaa euroa, joista 300 miljoonaa euroa aiemmin käynnistettyihin hankkeisiin, 107 miljoonaa euroa jo valmistuneiden elinkaarirahoitushankkeisiin ja palvelumaksuihin ja 27 miljoonaa euroa neljän uuden investoinnin aloittamiseksi.

Kaiken kaikkiaan hallitusohjelmassa on linjattu, että korjausvelan kasvun pysäyttämiseen ja sen vähentämiseen osoitetaan hallituskaudella yhteensä 600 miljoonaa euroa. Vuonna 2016 tähän tarkoitukseen on osoitettu 100 miljoonaa euroa, vuonna 2017 osoitetaan 200 miljoonaa euroa ja vielä 300 miljoonaa euroa vuonna 2018. Kun lisäksi vuonna 2017—2019 siirretään nimeämättömiin hankkeisiin varatusta rahoituksesta perusväylänpitoon yhteensä 364 miljoonaa, saadaan mittava summa, jolla korjausvelkaa laitetaan kuntoon. Vuoden 2017 osuus on 104 miljoonaa euroa.

Lisäksi ehdotetaan aloitettavaksi uusia investointeja, jotka ovat valtatie 4, Oulu—Kemi, valtuus 125 miljoonaa; vt 5, Mikkeli—Juva, valtuus 121 miljoonaa; vt 12, Lahden eteläinen kehätie, 198 miljoonaa; Luumäki—Imatra—Venäjän raja -ratayhteyden parantaminen, valtuus 165 miljoonaa euroa. Lisäksi käynnistetään Helsinki—Turku-välisen nopean ratayhteyden jatkosuunnittelu.

Ajoneuvoveroa laajennetaan veneisiin ja moottoriajoneuvoihin. Tästä Liikenteen turvallisuusvirastolle aiheutuviin menoihin osoitetaan 1 miljoonaa euroa lisämäärärahaa. Tie-liikenteen turvallisuustoiminnan edistämiseen osoitetaan yhteensä 9,1 miljoonaa euroa.

Liikenteen tukirahat pysyvät kuluvan vuoden tasolla, mikä turvaa palveluiden säilymisen nykytasolla. Joukkoliikenteen palveluiden ostoihin ja kehittämiseen kohdennetaan 84 miljoonaa euroa. Junaliikenteen ostoihin on varattu hieman yli 30 miljoonaa euroa. Määräraha on tarkoitettu valtion ja VR-Yhtymä Oy:n välille solmitun junan kaukoliikenteen sekä Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alueen ulkopuolisen lähiliikenteen nelivuotisen sopimuksen vuoden 2017 menojen maksamiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamiseen osoitetaan yhteensä 101,4 miljoonaa euroa. Tuki laajenee koskemaan myös merenmittausaluksia. Tuen laajentamiseen osoitetaan 1 miljoonan euron määräraha.

Viestinnän määrärahoja sisältyy vuoden 2017 talousarvioesitykseen 519 miljoonaa euroa. Lisäksi on huomattava, että tulopuolelle hallinnonala kerryttää tuloja 40,7 miljoonaa euroa, joista lähes 34 miljoonaa euroa on taajuuksien huutokauppatuloja. Viestinnän määrärahoista suurin osa, 507,9 miljoonaa euroa, on siirtoa talousarviosta Valtion televisio- ja radiorahastolle Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseen. Yleinen taloudellinen tilanne huomioon ottaen määrärahaan ei tehdä indeksikorotusta ensi vuodelle. Tätä koskeva hallituksen esitys valtion televisio- ja radiorahastolain väliaikaisesta muuttamisesta on annettu samassa yhteydessä budjettiesityksen kanssa.

Vakavien tietoturvaloukkauksien havainnointi- ja varoituspalvelujen resurssien varmistamiseen, niin sanottuun Havaro-toimintaan, osoitetaan Viestintäviraston toimintamenoihin 140 000 euroa. Lisämäärärahaa toimintaan on yhteensä käytettävissä 240 000 euroa vuonna 2017.

Lisäksi Ilmatieteen laitokselle osoitetaan lisäystä 1 miljoona säätutkaverkoston korvausinvestointeihin. Yhden säätutkan korvausinvestointi maksaa noin miljoonan euron verran. Suurteholaskimen uusiminen käynnistyy myöskin. Laskimen uusintaan on varattu 2 miljoonaa euroa vuodelle 2017 ja loppuosa, 2 miljoonaa euroa, vuodelle 2018.

Tässä, arvoisa puhemies, yhteenvedo siitä, mitä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle on esitetty ensi vuoden budjettiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat tähän pääluokkaan liittyen käyttää puheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

15.06 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministerille perusteellisesta esittelystä. Aivan ensiksi haluan lausua parhaat kiitokset myös siitä 3 miljardin euron investointiohjelmasta, joka on lähtenyt toteutukseen. Se on jo näkynyt eri puolilla maata, se tuo työtä ja elinvoimaa moniin maakuntiin.

Myöskin kiinteät ja langattomat tietoliikenneyhteydet tulevat kehittymään, ja haluaisinkin kysyä teiltä: miten nyt nämä operaattorit ovat lähteneet mukaan tähän yhteistyöhön, koska yksinomaan valtionhan ei kannata olla siinä se toteuttaja, vaan siinä tarvitaan näitä operaattoreita mukaan?

Myöskin raideliikenteessä tulee tapahtumaan varmaan paljon tällä hallituskaudella, ja meillä on niin sanottuja hiljaisia ratayhteyksiä. Vaasan vaalipiirissä muun muassa Suupohjan rata on yksi niistä, joka kaipaisi peruskorjausta. Onko mahdollista, että kilpailun avaamisella tällaiset niin sanotut hiljaiset ratayhteydet saataisiin tulevaisuudessa parempaan hyötykäyttöön ja (Puhemies koputtaa) myöskin sitten Kaskisten satama ja muut toimijat saataisiin pidettyä elinvoimaisina?

15.07 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän kauden ehdoton ykköslinjaus on se, että perusväylänpitoon kiinnitetään huomiota, ja tästä on kiittäminen tässäkin kohtaa. Kuitenkin on huomioitava se, että nyt kun hankkeista, kehittämisestä, siirretään perusväylänpitoon, niin maailman pitää kehittyä ja maailma kehittyy. Tähän viitaten tahtoisin nostaa esille tämän tunnin radan suunnittelun Turku—Helsinki-välille. Mi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

nun mielestäni, vaikka tunnin rata on hyvä asia, se on tässä kohtaa hieman, sanotaanko, taantumuksellinen. Ei katsota niitä vaihtoehtoja, mitä on näitä nopeampia, uudempia tekniikoita, eli edetään vanhassa ajassa, vanhalla tekniikalla. Voidaanko suunnitella Hyperloop-tyhjiösukkulatekniikalla kunnon yhteyttä, mikä sitten voi viedä maailmalle (Puhemies koputtaa) hyviä asioita muutenkin?

15.08 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy ensin antaa kiitos hallitukselle siitä, että tämä korjausvelkaraha, 600 miljoonaa euroa, on tullut ja se näkyy tuolla maakunnissa ja kantateillä ympäri Suomea. Tietenkin huonoa on se, että nyt tämä 100 miljoonaa euroa siirretään vuodelle 2018 ja se tietenkin haittaa tulevia investointeja ja biotalouden nousua.

Olisin kysynyt, kun minulle soitti tänään entinen keskustan pitkäaikainen kansanedustaja Lauri Oinonen ja hän oli huolissaan jälleen Seinäjoki—Haapamäki—Jyväskylä-radan tulevaisuudesta. (Naurua) — Hän on ollut myöskin moneen muuhun yhteydessä selvästi. — Nyt osto- ja velvoiteliikennesopimus on auki. Tämä velvoiteliikennehän päättyy 10.12. VR meinasi pitää tiedotustilaisuuden, jossa se olisi saadun tiedon mukaan mahdollisesti kertonut uusista vuoroista näille rataosuuksille, miltä viime vuonna vuoroja leikattiin. Voitteko te kertoa, mikä tilanne nyt on näiden osto- ja velvoiteliikennesopimusten osalta, (Puhemies koputtaa) koska maakunnat ja Lauri Oinonen odottavat vastausta? (Naurua)

15.09 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn näihin kiitoksiin, joita täällä esitetään ministerin laatimaa budjettiesitystä kohtaan. Omasta puolestanikin pidän kokonaisuutta hyvänä, ja erityisen iloista on se, että tällaisena taloudellisen tiukuuden aikana ollaan saatu uusiakin hankkeita mukaan, isoja hankkeita, vt 4, 5 ja 12 ja tietysti tämä Luumäki—Lappeenranta—Imatra—Venäjän raja -kaksoisraidehanke. Sen osalta tiedustelisinkin: kun nyt vedetään uusi, leveä junarata sinne rajalle asti, niin olisiko aika myös sitten keskustella naapurimaan kanssa siitä, että tämä rautatieliikenteen rajanylityspaikka virallisesti avattaisiin, jotta siellä säännöllinen liikenne voisi toimia ilman erityisjärjestelyitä?

Jos jotain kehitettävää tästä budjettikirjan ulkoasusta sanoisin, niin sen, että hallinnon ja toimialan yleiset menot näyttävät satunnaisen tarkkailijan silmään varsin suurilta, 485 miljoonaa, mutta sehän on suurimmaksi osaksi alvia. Ehkä tämä kannattaisi ilmaista toisella tavalla, niin että ei synny väärää (Puhemies koputtaa) mielikuvaa siitä, että hallinnon kulut olisivat erityisen suuret.

15.11 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on hyvä muistaa, että nyt puhutaan myös viestinnästä, vaikka liikenne vie toki suuremman huomion ja suurimmat rahat.

Digitalisoituvassa maailmassa kriittisen kyberturvallisuuden taso on osoittautunut Suomessa heikoksi. Valitettavasti talousarvioesityksen perusteella on mahdotonta arvioida Viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskuksen resurssien riittävyyttä. On kuvaavaa, että keskus on niin pieni, etteivät sen määrärahat ole mahtuneet tämän ohuen kirjasen sivuille. Hyvinvointi- ja varoituspalveluun on sentään budjetoitu kokonaiset 140 000 euroa. Kysynkin: pidätkö Viestintäviraston liki puolella miljoonalla supistuvia määrärahoja riittävinä muun muassa Suomen tietoverkkojen turvaamiseen maailmassa, jossa erilaiset kyberiskut ovat jo arkipäivää?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

15.11 **Mirja Vehkaperä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime vaalikaudella parlamentaarinen korjausvelkayöryhmä linjasi, että nyt saa riittää meidän korjausvelka maanteillä, satamissa ja radoilla. Siellä pötköttää 2,5 miljardilla eurolla korjattavaa. Tällä vaalikaudella on vastattu huutoon, eli nyt lähes miljardin euron potti lähtee tulevana vuosina liikenteeseen, ja niin kuin kuultiin, niitä teitä on jo päällystetty ja nämä hankkeet ovat työllistäneet. Tämä on hyvä asia, mutta korjattavaa on koko ajan, ja siksi meidän pitää pystyä seuraavillakin vaalikausilla satsaamaan siihen infraan, mitä meillä täällä on. Se tarkoittaa sitä, että ehkä niitä aloittavia, uusia hankkeita joudutaan vähän jarruttamaan, mutta tämä korjausvelka on pakko saada lähestulkoon kokonaan hoidettua. Se on meidän biotalouden, työllisyyden, toimintaympäristöjen ja (Puhemies koputtaa) liiketurvallisuudenkin kannalta tärkeää.

15.13 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Luin taannoin Kauppakamarin tekemän tutkimuksen, jossa kysyttiin elinkeinoelämästä erilaisia kriteerejä, jotka ovat tärkeitä erityisesti silloin, jos yritykset haluavat hakea kasvua. Ja yksi painopistealue oli nimenomaan se, että meillä on toimivat lentoliikenneyhteydet eri alueille Suomessa ja myöskin toimivat junayhteydet. Erityisesti huolissani olen oman kotiseutuni lentoliikenteen puolesta. Arvoisa ministeri, te olette vieraillut paikkakunnallamme ja tiedätte, että meillä on siellä hyvin vientivetoinen teollisuus, joka on täysin riippuvainen toimivista lentoliikenneyhteyksistä. Haluaisin kysyä: miten te näette, mikä on tämän Kokkola-Pietarsaaren lentokentän tulevaisuus teidän näkökulmastanne?

15.14 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosien, melkein päte vuosikymmenten korjausvelan kasvun jälkeen on erittäin positiivista, että nyt hallituksessa ministeri Berner on tarttunut tämän ongelman korjaamiseen ja siihen nyt saadaan sitten rahoitusta. On tietysti tärkeää, että se jatkuisi myös tulevana vuosina eikä olisi vain yksi lyhytaikainen, koska tämä velka on iso ja siellä tapahtuu osin peruuttamatonta vahinkoa tai sellaista kehitystä ainakin, joka korjattaessa myöhemmin maksaa yhä enemmän.

Arvoisa puhemies! Kysyn vielä näiden isojen hankkeitten osalta, mikä on mahdollisuus saada Jyväskylän pohjoispuolella Kirri—Tikkakoski-välin tien perusparannus. Se on Eurooppa-tie ja Äänekosken uuden hankkeen osalta äärettömän tärkeä. Liikenne on valtavan suurta ja raskasta, turvallisuusongelmat ovat suuria. Se jäi nyt tässä valitettavasti pois, mutta se pitäisi kyllä saada mahdollisimman pian työn alle.

15.15 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy heti aluksi todeta, että olen erittäin iloinen siitä, että valtatie 8 elikkä Oulu—Kemi-väli saa rahoitusta elikkä tämä maakunnan kärkihanke on nyt myös yksi hallituksen kärkihankkeista. Se on hienoa. Ja myös siitä kiitosta, että meillä on sama tavoite, että me haluamme varmasti kaikki kehittää liikennettä palveluna sujuvammaksi ja hyödyntää digitalisaation mahdollisuuksia.

Mutta on pakko palata eiliseen elikkä tähän liikennekaareen ja siihen, että nyt ollaan taksilupien hinta- ja määrä sääntelystä luopumassa. Olisin kysynyt arvoisalta ministeriltä: onko näitä alueellisia vaikutuksia miten arvioitu, elikkä jääkö kallistuvien taksimatkojen hintalappu kuntien ja asiakkaiden maksettavaksi harvaan asutulla alueella, missä tämä markkinaehtoinen kilpailu ei varmaankaan toteudu ihan niin kuin täällä pääkaupunkiseudulla? Toisaalta olisin kysynyt myös ministeriltä, kun palautetta tulee VR:n juna-aikatau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

luista: miten niitä saataisiin järkevämmiksi, jotta se (Puhemies koputtaa) saavutettavuus ja asiointi olisi kansalaisille parempaa?

15.16 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kiittää viime vaalikaudella toiminutta liikenne- ja viestintävaliokuntaa, joka silloin aloitti tämän korjausvelkayöryhmän. Sitten se on realisoitunut silleen, että nyt pantiin sitten rahaa tähän perustiestöön. Itse haluan kiittää hallitusta erityisesti siitä tasapuolisesta kohdentamisesta, mikä koskee valtatie 45:tä, valtatie 12:tä ja sitten Luumäki—Imatra—Venäjän raja -yhteyttä, että joka puolelle Suomeen tuli isoja hankkeita, joiden yhteispakettihinta on yli 600 miljoonaa.

Mutta jonkin verran ehkä on syytä esittää kritiikkiä sille veropolitiikalle, mitä Suomessa harjoitetaan. Se koskee autoilun verotuksen jatkuvaa nostamista, ja tämä ei ole nyt ensimmäinen kerta, kun valtio tulee autoilijan kukkarolle. Kun erityisesti Itä-Suomessa ja Pohjois-Suomessa oma auto on julkisen liikenteen korvike, niin ei ole minun mielestäni ihan tasapuolista eikä oikeudenmukaista, että sitä koko ajan nostetaan. Tämä ministerille tiedoksi.

15.17 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kohtuullista myös minun aloittaa kiitoksilla koskettaen erityisesti tätä meidänkin maakunnan kärkihaanetta, Luumäki—Imatra-kaksoisraidetta.

Kuitenkin totean, että tämä liikenteen 100 miljoonan euron leikkaus vuodelta 2017 vuodelle 2018 on outo. Te hallituksena ikään kuin leikkaatte itseltänne, ja te ikään kuin toimitte kehyspäätöksen vastaisesti eli perutte jo kertaalleen tehtyjä päätöksiä, ja tämä ei mielestäni ole suunnitelmallista taloudenpitoa.

Liikennekaari julkaistiin eilen, ja tätä edelsi pitkä, keväästä jatkunut neuvottelu hallituksen osalta, ja sitä olemme toki ihmetelleet, miksi ette neuvotelleet ennen kuin tämän jätitte. Nyt huolena on, että taksien saatavuus voi muuttua varsinkin hiljaisina vuorokaudenaikoina ja kaupunkien kehyskunnissa. Siksi kysynkin: voidaanko laki kirjoittaa muotoon, joka mahdollistaa perusteettomaan hinnoitteluun ja epäedulliseen markkinatilanteeseen puuttumisen viranomaisille?

15.18 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on tällä hallituskaudella tehty erittäin suuri linjanmuutos liikenneväylien, siis teiden ja ratojen, kuntoon laittamiseksi täällä Suomessa. Perusväyliemme kunnan heikkenemisen ehkäisemiseksi ja parantamiseksi on jo aiemmin päätetty kaikkiaan noin 3 miljardin euron investointiohjelmasta. Se tuo työtä ja parempikuntoisia teitä koko Suomeen.

Ensi vuonnakin perusväylänpitoon on merkittävä summa. Se on tosiasia. Ja merkittävää on myös, että yksityisteiden kunnossapitoon ja parantamiseen tehdään vuosittainen 10 miljoonan euron tasokorotus vuosille 2017—2019. Kiitos liikenneministerille, että kehysriihessä päätetyt neljä uutta investointihanketta käynnistyvät.

Tosiasia kuitenkin on, että normaalin budjettirahoituksen kautta ei suuria investointihankkeita tulevaisuudessa saada liikkeelle, ja siksi on tärkeää, että myöskin selvitetään pikaisesti, miten Liikenneverkko Oy:n perustaminen voidaan toteuttaa.

15.20 Anne Louhelainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimivat liikenneyhteydet ovat kestävä kasvun perusedellytys, kuten tiedämme. Hallitus on nostanut yh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

deksi kärkihankkeeksi maamme teiden korjausvelan pysäyttämisen, mikä on äärimmäisen hyvä asia.

Päijäthämäläisenä kansanedustajana iloitsen erityisesti valtatie 12:n Lahden eteläisen ohikulkutien saamasta rahoituksesta. Sen eteen on tehty vuosikautia töitä. Viime eduskuntakaudella se hieman nytkähti eteenpäin, ja nyt sille saatiin rahoitusratkaisu. Kysyin teiltä, arvoisa ministeri Berner, edellisissä budjettikeskusteluissa, haluatteko päästä historiankirjoihin ministerinä, joka tämän 70-luvulta olleen hankkeen vie maaliin. Onneksi olkoon, te olette tehnyt sen. Ja, arvoisa ministeri, olisinkin kysynyt: näettekö te, että tämän tiehankkeen projektin rahoitusmalli olisi sellainen, jota myös muut alueet voisivat käyttää? Eli tässä tapauksessa Lahti ja Hollola osallistuivat tähän rahoitukseen.

15.21 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusta pitää minunkin kiittää siitä, että tähän liikenneväylien korjausvelkaan ollaan ihan aidosti panostamassa. Mutta ihmettelen myös itse valtavasti sitä, että nyt tämä 100 miljoonaa ollaan siirtämässä vuodesta 2017 vuoteen 2018. Eikö juuri tässä työttömyystilanteessa pitäisi paitsi satsata infraan myös antaa mahdollisuuksia tehdä työtä eri seuduilla mahdollisimman paljon?

Sitten mitä tulee VR:ään, niin VR on todellakin esittänyt 3 vuoden sopimusta osto- ja velvoiteliikenteeseen monilla seuduilla ja reiteillä tämän nykyisen sopimuksen päätyttyä. Ihmettelen tässä kohtaa ministerille: Miksi tätä sopimusta edelleen ihmetellään? Miksi on niin vaikeaa tehdä osto- ja velvoiteliikenteestä sopimusta VR:n kanssa? Tätä tietoa jatkosta odottavat paitsi seudut myös palvelun käyttäjät ja tietysti myös veturinkuljettajat ja henkilökunta laajasti.

15.22 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikuttaa siltä, että investointipäätökset ovat olleet todella hyviä, kun kehuja tulee Suomen laidasta laitaan. Tämä tarkoittaa tietysti sitä, että pidetään Suomi liikkeellä ja pyörät pyörimässä, mikä on erittäin hyvä kaiken kannalta.

Itse kehun myös tätä perusväylänpidon määrärahojen nostamista, joka on selvästi ollut tosi tärkeä asia. Haluan myös tuosta eilisestä uutisesta, liikennekaaresta, todeta sen ja kiittää ministeriä siitä, että rohkeutta hallitukselta nyt löytyi ottaa askel tulevaisuuteen. Kuljetusalalle tulee nyt joustavuutta, jota ala on tarvinnut ja pieni maa tarvitsee. Suomi pysyy nyt tämän uudistuksen myötä mukana palveluiden ja teknologian kehityksessä. Tärkeää oli, että kaikille tulee nyt jatkossa samat pelisäännöt ja toisaalta että ala ei houkuttele jatkossa harmaaseen talouteen.

Itse olisin vielä kiinnittänyt huomiota tähän romutuspalkkioon, joka valitettavasti jäi tästä pois. Olisiko sitä mahdollista vielä tarkastella (Puhemies koputtaa) tulevissa budje-teissa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä yhden kierroksen eri ryhmille puheenvuoroja ja sen jälkeen ministerille sitten vastauspuheenvuoron.

15.23 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin myös kiinnittänyt tähän korjausvelkaan huomiota ja kysynyt ministeriltä, mitä on tapahtunut tälle hankkeelle, josta käytettiin työnimeä Infra Oy, jonka tarkoitus oli nimenomaan tuon korjausvelan nopeampi kattaminen. Mikä tällaisen erillisen taseyksikön, joka saisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

velkaa halvalla ja pystyisi tuottamaan työtä juuri tähän hetkeen ja parantamaan näitä, tilanne tällä hetkellä on? Onko se haudattu kokonaan, vai onko se vielä työlistalla?

15.24 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perusväylänpidon ja korjausvelan nostaminen keskiöön on tärkeä asia, ja siitä ministerille suuret kiitokset, että nämä hankkeet ja investoinnit lähtevät ympäri Suomea vahvasti nyt liikkeelle. Suomi kaipaa väylien kunnossapitoa niin rautateillä kuin maanteilläkin.

Itse kiinnittäisin huomiota myös tuon laajakaista-asian etenemiseen. Onko se varmistettu, että ympäri Suomea tämä laajakaistahanke menee?

Eilinen uutinen liikennekaarihankkeen eteenpäinmenosta oli myönteinen asia, ja mielestäni liikennekaaren tärkein asia on tämä Liikenneverkko Oy:n — tai Infra Oy:n, millä nimellä nyt sitä kutsutaankin — aikaansaaminen Suomeen. Toivonkin kuulevani, millä aikataululla ministeri arvioi, että tämä Infra Oy -hanke lähtee liikkeelle tai ainakin saadaan valmisteluun.

15.25 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan esille tämän viestinnän puolen ja kansalaisille tärkeän peruspalvelun eli postin. Kysyisin ministeriltä, mitä aiotte tehdä kansalaisten riittävien ja kohtuuhintaisten postipalveluiden varmistamiseksi.

Omasta mielestäni kirjeposti pitää jatkossakin jakaa viitenä päivänä viikossa ja sanomalehtien jakelu turvata esimerkiksi niin, että sanomalehti määriteltäisiin yleispalvelutuotteeksi ja jakelun rahoittaminen hoidettaisiin yhdessä jakeluyhtiöiden kesken ilman veronmaksajien tukea. Onko ministeri tästä samaa mieltä? Nämä jo pari vuotta jatkuneet jakeluhäiriöt ympäri maata johtuvat keskeisesti siitä, että Postin työntekijöitä on liian vähän työmäärään nähden. Asian kuntoon saattaminen olisi aika yksinkertaista, mutta Posti ei ole sitä halunnut tehdä, eikä ole vielä ilmestynyt sellaista viranomaista, joka tämän asian paitaisi kuntoon. Toivon, että ministeri tiukasti puuttuisi tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä ennen ministeriä edustajat Elomaa, Karimäki ja Wallinheimo.

15.26 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerille kiitos: Varsinais-Suomi saa rahoituksen, johon voi olla tyytyväinen. Tiestö saa hyvän rahoituksen.

Taksiliikenne säilyy luvanvaraisena, mitä myös edustaja Jalonen on vahvasti tuonut esille, ja se on hieno asia. Elikkä, arvoisa ministeri, voidaanko nyt luottaa sitten siihen, että myös maaseudulla taksi kulkee, luotettavat taksit kulkevat jatkossakin, ja homma hoituu?

15.27 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun viime maaliskuussa itäisellä Uudellamaalla lähijunaliikenne lakkasi, siitä koitui valtavasti harmia monen perheen arkeen, työmatkaliikenteeseen, koululiikenteeseen, arjen matkoihin. Nythän osa noista matkoista on saatu palautettua muun muassa kuntien ja HSL:n tuella, mutta pullonkaulana on se, että kun on vain yksi melko huonokuntoinen raide Rantaradalla, niin junat eivät tunnu mahtuvan raiteelle, ja näin ollen sellaisiin työpäiviin kuin kahdeksasta neljään sopivia junavuoroja muun muassa siuntiolaisille ei ole tarjolla, ja olisi tosi tärkeää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

keätä saada lisäkapasiteettia Rantaradalle. Kysyisin: onko suunnitelmissa kaksoisraidetta Rantaradalle tai edes ohitusraiteita, jotta saataisiin lisäjunia mahtumaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä edustaja Wallinheimo.

15.28 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinäkin yhdyin niihin kiitoksiin siitä, että liikennekaari viimein on saatu maaliin, ja siitä tietysti suuri kiitos ministerille. Se luo työtä ja toimeliaisuutta Suomeen varmasti jatkossa, ja turhaa sääntelyä on jatkossakin tarve purkaa.

Toisekseen ottaisin esille saman, minkä edustaja Kankaanniemi aikaisemmin, tämän Kirri—Tikkakoski-välin, ja siitä ministeri onkin maakuntalehtemme antanut haastattelun, jossa todetaan, että päätös tästä tehdään vuoden 2018 aikana. Pitääkö tämä tieto vielä kutinsa?

Oikeastaan kolmantena olisi kysymys siitä, kun täällä budjettikirjan sivulla 555 sanotaan, että edellytykset media-alan uudistumiselle on jo luotu. Hieman opponoisin tätä, koska esimerkiksi digialvi on vielä 24, ja toivoisin ehkä tästä tietoa: ollaanko tätä veroa (Puhemies koputtaa) mahdollisesti laskemassa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt tässä oli aika monta puheenvuoroa. Myönnän 5 minuuttia ministerille. — Olkaa hyvä.

15.29 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Pyrin nopeasti vastaamaan näihin kysymyksiin.

Operaattorit ovat sitoutuneet 1 miljardin euron edestä investoimaan kiinteään laajakaisiaan seuraavan kahdeksan vuoden aikana, ja pitää paikkansa, että pyrimme nimenomaan katsomaan, että operaattoreille on hyvät mahdollisuudet olla mukana investoimassa.

Turun tunnin radan rinnalla katsotaan, mitä Hyperloop oikeasti tarkoittaa ja miten uutta teknologiaa voidaan soveltaa. Olemme tässä lähtökohtaisesti uudelle teknologialle avoimia.

Osto- ja velvoiteliikenteen osalta tässä on sellainen tilanne, että me teimme laajan kuulemiskierroksen, johon saivat osallistua maakunnat, kunnat mutta myöskin linja-autoliikenne, taksiliikenne ja muut toimijat. Tavoitteenamme oli nimenomaan saada kaikki osapuolet mukaan keskusteluun, jotta syöttöliikenne ja aikataulutukset saataisiin kohdennettua mahdollisimman hyvin. Tämä paketti on nyt koottu yhteen. Tämän lisäksi olemme tehneet laskelmat, joilla olemme katsoneet, paljonko on työhön ja opiskeluun liittyvää matkustamista, paljonko on vapaa-aikaan ja kulttuuriin ja turismiin liittyvää matkustamista. Sitten ollaan katsottu, paljonko ovat kustannukset per yhteys, ja sitten, paljonko on rahaa. Tästä on syntynyt itse asiassa näinä päivinä iso esitys, jota käydään VR:n kanssa läpi vielä tällä viikolla, ja olemme sitoutuneet siihen, että VR saa meiltä nämä päätökset ja päätösesitykset syyskuun aikana, jotta ne ehtivät aikatauluihin.

Minä aidosti toivon, että nyt löydetään harkittu, laskettu, läpikäyty ja selvitetty ratkaisu, joka palvelisi toisaalta kaikkia osapuolia mahdollisimman hyvin, parantaisi yhteysvälejä mutta myöskin huolehtisi siitä, että veronmaksajan eurolle saadaan mahdollisimman hyvää vastinetta. Tätä ratkaisua toivottavasti pääsemme esittelemään siis ihan näinä päivinä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Tämän lisäksi oli kysymys sitten rautatieliikenteen rajanylityspaikan avaamisesta. Tätä keskustelua käymme, edustaja Kopra, nyt sitten myöskin naapurimaan kanssa, mutta se ei ole aina ihan niin nopeata kuin itse toivoisi.

Havaron osalta olen kiitollinen, että kyberturvallisuuden tukemiseksi Viestintävirasto on saanut edes hyvin pienen määrärahan, josta olemme käyneet keskustelua nyt toista vuotta sen edistämiseksi, pitäisikö sitä olla enemmän — varmasti — ja pitäisikö meidän myöskin harkita, minkälaisen aseman me haluaisimme meidän kyberturvallisuuteen kehittää — ilman muuta — ja tämä on varmasti asia, joka tulee jatkossakin olemaan meillä esillä.

Kokkola-Pietarsaaren lentokentän osalta tällä hetkellä meillä ei ole lentokenttäverkoston osalta minkäänlaista keskustelua, jossa pohdittaisiin lentokenttäverkoston osalta yksittäisten kenttien tilannetta. Me teemme tällä hetkellä Esko Ahon, Lauri Lylyn ja Inka Meron toimesta laajaa visiota siitä, minkälainen infra meillä tulee olemaan vuosien 2030—2050 osalta, ja yksi osa sitä kokonaisuutta on varmasti myöskin se lupaus, miten Suomi on saavutettavissa niin maan sisältä kuin maan ulkopuoleltakin. Toivon todella paljon tältä selvitykseltä.

Jyväskylä—Tikkakoski-tieyhteyden ajatus pitää, elikkä päätös vuonna 2018 tehdään yhdessä siinä vaiheessa, kun myöskin Infra Oy:n selvitys etenee. Liikenneverkko Oy- tai Infra Oy -ajatusta koskevan selvityksen pitäisi olla valmiina meidän toimestamme tämän vuoden loppuun mennessä, ja ajatus on, että katsotaan, voidaanko Liikenneverkkoa osana taserakennetta kehittää eteenpäin ensi vuoden 2017 kehykseen mennessä. (Eduskunnasta: Hienoa!)

Liikennekaaren osalta kyllä meillä ajatus on hinnan ja määrän sääntelyn lähtökohta, että jos kilpailua saadaan aukeamaan, jos siinä tulee haasteita hinnoittelun osalta, niin lainsäädännön sisällä on pykälä, joka mahdollistaa Trafille puuttumisen hinnoitteluun, mutta ei kuitenkaan niin, että valtioneuvosto tekisi päätöksen hinnasta, vaan Trafille annetaan oikeus sitten osallistua tähän kokonaisuuteen.

Rahoitusmalli, jossa kunnat osallistuvat mukaan siihen, miten Infraa tulevaisuudessa kehitetään, on osa tätä Liikenneverkko-selvitystä, ja pohditaan myöskin, miten tulevaisuudessa maakuntien kanssa yhteistyössä mietitään toisaalta meidän infrasuunnittelua ja -tarpeita ja sitten myöskin sitä mallia, millä tavalla tulevaisuudessa rahoitetaan.

Postin osalta meillä on nytten lausuntokierros päättynyt ja seuraavien viikkojen aikana meillä on tehtävänä pohtia, minkälaista esitystä voimme tehdä, jolla turvataan nimenomaan palvelut. Toivottavasti voidaan tehdä sellainen lakiesitys, joka nimenomaan lähtee siitä, miten palveluista lähdetään, ja sitten mietitään erikseen se, miten Posti Oy toimii tulevaisuudessa. Tämä on vielä auki mutta tulee eduskunnalle toivottavasti tämän vuoden loppuun mennessä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jatketaan tätä debattia.

15.34 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen, että niin sanottu tunnin juna -hanke saa nyt budjetissa suunnittelurahaa. Haluan kiittää ministeriä ja hallitusta siitä, että nyt tämä Länsi-Uudellemaalle, Länsi-Suomelle ja koko Suomelle tärkeä ja hyödyllinen, jo vuosikymmeniä veteessä ollut hanke vihdoinkin etenee. Kiitokset siitä. Toiseksi minun on todettava, että Sipilän hallituksen ja etenkin kuluneen vuoden aikana olen tavoitani poiketen myöhästynyt useammastakin tilaisuudesta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Uudellamaalla. Nämä sinänsä valitettavat myöhästelyt johtuvat kuitenkin hyvin usein positiivisesta asiasta, eli jo tänä vuonna katuja, teitä ja siltoja on myös Uudellamaalla korjattu kiivaalla tahdilla. Väylien korjausvelkaa on paikattu niin useilla Uudenmaan kulmilla, että melkein jokaisen puhureissun matkalle osuu (Puhemies koputtaa) tällainen viivästys. Olen erittäin tyytyväinen, että näitä viivästyksiä on tiedossa myös tulevana vuonna...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt, arvoisa edustaja, seuraava puhuja myöhästyy omasta puheenvuorostaan.

...ja lupaan henkilökohtaisesti parantaa tapani.

15.36 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Liikenteeltä kerätään noin 7 miljardia vuosittain, ja on hyvä, että nyt liikenneministeri Bernerin johdolla tästä potista löytyy tähän korjausvelkaan ensimmäisen kerran merkittävästi rahaa, että saamme kirittyä tieverkkoamme kuntoon. Haluan kiittää tuosta Lahden eteläisestä kehätiestä ja myös nopeista raideyhteyksistä, mutta toivon, että ne eivät tarkoita aina sitä, että junat eivät maltaisi pysähtyä vaikkapa Hämeenlinnassa ja Riihimäellä. Sieltäkin matkustajia mukaan tulisi.

Miten, arvoisa ministeri, liikennekaareissa, mikä sinänsä on hyvä, tämä päivystysvelvoite tullaan hoitamaan, että maaseudulla myös hiljaisina öinä takseja saisi?

Ja viimeisenä moottoripyörävero: Siinä ongelmaksi on tulossa se, että meillä on harrastajia, jotka ovat myös moottoripyöräkeräilijöitä, ja tähän veroon ei näytä olevan tulossa sellaista mekanismia, että se voisi pysäyttää sen veronmaksun. Toivoisin, että tätä vielä (Puhemies koputtaa) liikenne- ja viestintäministeriössä pohtisitte.

15.37 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan kahteen asiaan.

Ensimmäinen oli tämä VR. Tässä on puhuttu tästä osto- ja velvoiteliikennesopimuksesta, ja se tapahtui aika yllättäen, että VR sitten yhtäkkiä tämän infon peruikin, ja ymmärsinkö nyt oikein, että se nimenomaan peruttiin sen takia, että haluttiin katsoa nämä muut liikennemuodot yhteen? Jos näin oli, niin jään kysymään, miksei sitä missään vaiheessa julkisuudessa kerrottu, miksi tämä peruttiin. Tähän olisi hyvä saada selkeys, koska on tärkeää, että nämä komentoketjut ovat eduskunnan näkyvissä: milloin mitäkin tapahtuu esimerkiksi täällä omistajaohjauksen puolella, ja kuka tässä käytti omistajaohjausta.

Toinen asia, tämä korjausvelan ikään kuin nyt ensi vuoden leikkaus, joka on siis tämä siirto: tässähän tietysti tulee sitten kysymys, että jos se nyt kasaantuu sinne loppupäähän, niin ala sanoo, että silloin kun kasaantuu paljon keikkoja samoille vuosille, niin hinta on korkeampi ja on riski, että tämä ei ole ainoastaan siirto vaan tästä tulee aito leikkaus.

Ja vielä viimeiseksi: kun valtiovarainministeri väläytti eilen lisäleikkauksia, niin voitteko te tässä nyt todeta, että vaikka mitä kävisi, (Puhemies koputtaa) lisäleikkauksia tälle puolelle ei tule, ettei tule lopullisia... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylitystä.]

15.38 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin haluan onnitella liikenneministeriä liikennekaaren maaliin saattamisesta. Se on ollut pitkä prosessi, ja sille on laskettu iso painoarvo hallituksen työllisyystavoitteiden toteuttamis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

sa muun muassa. Se varmasti tulee mullistamaan suomalaisen liikennekentän aika lailla ja luomaan uusia palveluita myös sinne, mistä niitä nyt on koko ajan kitketty valitettavasti pois. Iso kysymys on kuitenkin se, miten saavutetaan laajassa maassa monipuolisesti eri alueita. Jos ajatellaan vaikkapa Pohjois-Suomen kasvulukemia matkailun osalta, ne ovat olleet erittäin hurjia, jopa 20:tä prosenttia ja ylikin, mutta kuitenkin lentoliikenteen saavutettavuus ei ole ollenkaan sillä tasolla, millä sen pitäisi olla. Yhtä kallis on lippu New Yorkiin kuin on se lipun hinta Ivaloon, ja tämä ei voi tietenkään olla järkevää.

Lisäksi haluaisin kysyä, mitä tälle lentoliikenteen lippujen hinnalle meinataan tehdä, mutta myös Jäämeren ratayhteydelle. Minkälaista keskustelua naapurivaltioiden kanssa siitä käydään?

15.39 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todella hienoa työtä arvoisalta liikenneministeriltä tämän ja ensi vuoden osalta. Olisin kuitenkin kysynyt myöskin tällaisia pidemmän aikavälin suunnitelmia. Nyt me puhumme paljon puhtaan liikenteen vyöhykkeistä, puhutaan paljon liikenteen ja palvelujen yhdistämisestä, sähköautoista, vastaavista. Varmasti kuitenkin liikenne- ja viestintäministerillä on myöskin suunnitelmia näitten lohkojen osalta, koska me pystyisimme kenties muuttamaan koko liikenteen kulttuuri- ja toimintatapoja, olemaan kenties pilottimaa maailmassa ja Euroopassa, koska meillä on hyvät älyverkot ja tällaiset mallit, rakenne, alustat ovat kunnossa. Nyt me tarvitsemme erilaisia palvelukonsepteja, joita varmasti liikenne- ja viestintäministeriö haluaa edistää.

15.40 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi elää viennistä, ja toisaalta Suomi on saareissa. Vientiteollisuutemme joutuu maksamaan erilaisia sata- ja väylämaksuja merkittävästi, ja tämä haittaa vientiämme. Käsittääkseni muissa Pohjoismaissa vastaavien maksujen määrät ovat hyvin erilaisia. Onko mahdollisuuksia tarkastella uudelleen pidemmällä aikavälillä, miten näiden vientiä haittaavien maksujen osalta voisimme menetellä ja edistää sillä tavalla myös kotimaisten tuotteiden vientiä ulos?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, täällä on vielä muutama edustaja, joka ei ole käyttänyt ensimmäistäkään puheenvuoroa tässä keskustelussa. Myönnän nämä puheenvuorot, sen jälkeen puheenvuoron ministerille, ja sen jälkeen lähdetään niitä useampia kierroksia käymään läpi.

15.41 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Junaliikenteen kannalta kulunut vuosi on kyllä ollut monella tavalla hämmentävä ja monen kansalaisen kannalta todella arkea ja työmatkaliikennettä, opiskeluliikennettä haittaava. Taustallahan on se tilanne, kun hallitus viime vuoden syksyllä esitteli budjettinsa ja kertoi leikkaavansa 12,8 miljoonaa euroa ostoliikenteestä. No, mitä sen jälkeen tapahtui? Valtavan paineen, kuntien, kansanedustajien, kuntalaisten paineen, jälkeen osittain nämä lakkautukset peruttiin — huom., vain 10.12. asti. Nyt ministeri tänään kertoi, että ihan lähipäivinä on tulossa ratkaisu siitä, mitä tapahtuu 10.12. jälkeen. Odotukset kyllä, ministeri, nousivat erittäin korkealle. VR:hän kertoi tässä jokin aika sitten, että se ilman valtion tukilisäystä, siis ilman valtion tukilisäystä, (Eduskunnasta: Ilman senttiäkään!) — ilman senttiäkään — oli valmis kolme vuotta liikennöimään suurimman osan näistä lakkautettavista linjoista. No, nyt ministeri kertoo, että hän muutaman ajan kuluttua tuo jonkun toisentyypisen ratkai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

sun, ja meidän tehtävänämme on totta kai katsoa, onko se yhtä edullinen veronmaksajien kannalta kuin tämä VR:n tarjous, josta mielestäni ei olisi voinut kieltäytyä. Itselläni ei ole suuria luuloja, että markkinat hoitavat asiat: ei tapahtunut (Puhemies koputtaa) myöskään Y-junan kohdalla, kuten aikaisemmin lupasitte.

15.42 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Danske Bankin ekonomisti Pasi Kuoppamäki otti tällä viikolla esille sen, että nyt kannattaisi rohkeammin panostaa infraan ja lyhentää tätä syntynyttä korjausvelkaa ja laittaa teitä ja väyliä kuntoon, koska lainaa saa 50 vuodeksi jopa reilun prosentin korolla ja aikajänne on näissä esityksissä aika pitkä, jopa 35—50 vuotta. Mitä mieltä olette tästä? Eikö tähän nyt kannattaisi tarttua?

Sitten otan myös tuon lentoliikenteen esille, koska pohjoisessa se on todellinen pullonkaula. Meillä ovat matkailuyritykset tehneet paljon investointeja ja tulijoita olisi, mutta ei ole riittävästi lentoja. Eli tämä haittaa jo aluetaloutta, elinkeinoelämää, teollisuutta ja matkailua, ja 10 prosentin lisäys lentoliikenteessä kasvattaa bruttokansantuotetta 0,5 prosenttia. Finnair on myös ulkoistanut näitä lentoja Norra Oy:lle, ja ei voi olla niin, että flunssa-aalto peruuttaa näitä lentoja. Eli siellä ovat ihmiset tosi käärmeissään olleet (Puhemies koputtaa) kuluneena talvena. Eikö tähän saada... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustajat Filatov ja Heikkinen, sen jälkeen ministerille puheenvuoro, ja sen jälkeen vielä jatketaan hetki.

15.43 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakko sanoa ministerille, että Hämeessä ei yleensä hermostuta mutta nyt on kyllä hermostuttu, ja se liittyy näihin VR:n ratkaisuihin. Me olemme käyneet paikallisesti neuvotteluja siitä, että saisimme palautettua osan noista VR:n vuoroista. Kyse on lähinnä Riihimäen ja Lahden välillä vuoroista, jotka palvelevat nimenomaan opiskelijoita ja työssä käyviä henkilöitä, ja Helsinki—Hämeenlinna—Tampere-yhteyksissä kyse on työssäkäynnistä ja esimerkiksi siitä, ehtiikö Tampereelle aamuksi töihin vai ei. Ja kun hallitus tavoittelee sitä, että ihmiset liikkuisivat työn perässä enemmän, niin todellakin toivon, että tätä arvostettaisiin eikä katsottaisi vain sitä kahdeksasta neljään -työrupeamaa. Nykyään ihmisten työajat vaihtelevat, ja esimerkiksi osa-aikatoissa käydään Hämeenlinnasta paljon ympäryskunnissa, samoin kuin Riihimäeltä ja Lahdesta. Ja jotta tämä olisi mahdollista, niin ei voi ajatella niin, että otetaan välillä bussi ja välillä juna, koska se ei toimi (Puhemies koputtaa) työmatkaliikenteessä.

15.45 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin maanteillä tapahtuu paljon parannusta, sitä osoittavat jo tämän salin tämänhetkiset puheenvuorot: riippumatta siitä, onko hallituksessa vai oppositiossa, on havaintoja siitä, että jotakin nyt tosiaan meidän tieverkolle tapahtuu.

Mutta kysymykseni oikeastaan koskee näitä uusia hankkeita, ja äskeisessä puheenvuorossa ministeri kertoikin, että on tarkoitus tiivistää ja kehittää valtionhallinnon ja maakuntahallinnon koordinoitua uusien tiehankkeitten eteenpäinviemisessä. Mielestäni meillä Pohjois-Savossa on onnistuttu erinomaisesti siinä ajatuksessa, että katsotaan tätä niin raskaan liikenteen, perustuotannon kuin ihmisten kannalta, koko tämä heidän kulkuväylänsä niiltä pieniltä teiltä isoille teille otetaan huomioon, kun tarkastellaan uusia tiehankkeita ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

parannushankkeita. Säilyyhän tämä ajatus, että alueilla tiedetään eniten, mitä parannuksia tarvitaan, niin että tuetaan jatkossakin sitä, (Puhemies koputtaa) että maakunta päättää?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministerille puheenvuoro, puhujapöytästä 4 minuuttia. Sen jälkeen vielä jatketaan jonkun aikaa, ja siellä ensimmäisten joukossa puheenvuoroa jo odottavat edustajat Paatero ja Tolppanen.

15.46 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! On todella niin, että 100 miljoonaa euroa on siirretty vuodelta 17 vuoteen 18, mutta varsinaista vahinkoa tästä siirrosta ei tapahdu: työt saadaan hyvin käyntiin sekä vuonna 17 että 18, ja uskon, että me pystymme myöskin pitämään tämän työn koko ajan tasaisena. Meillä on valtavasti hankkeita tällä hetkellä jo käynnistynyt ja liikkeellä, ja se näkyy myöskin tällä hetkellä infra- ja rakennusalan näkökulmasta.

Jäämeren rata on asia, jota ollaan käyty läpi myöskin tässä liikenneverkkoselvityksen yhteydessä, ja haluan myöskin muistuttaa siitä, että entinen pääministeri Paavo Lipponen tekee tällä hetkellä selvitystä koilliskaapelin näkökulmasta ja tässä yhdessä käydään keskusteluita myöskin naapurimaiden kanssa siitä, mitä yhteisiä intressejä meillä on infra- ja arktisella alueella.

Tähän junaliikenteeseen liittyen tavoitteenamme on oikeasti nyt löytää kestävä ratkaisu, jolla pystytään yhteensovittamaan työssäkäyntiä, opiskelua, syöttöliikennettä, osto- ja velvoiteliikenteen käytettävissä olevat rahat ja jolla saadaan myöskin aidosti junaliikenteen matkustajamääriä kasvatettua. Tämä on vaatinut hyvin paljon läpikäyntejä ja selvityksiä, joita ollaan tehty sekä alueiden ja VR:n kanssa että sitten myöskin ministeriön sisäpuolella. Tavoitteenamme on löytää sellainen yhtälö, joka nyt mahdollisimman hyvin tukisi palveluiden kehittymistä. Haluaisin myöskin kiinnittää huomiota siihen, että tässä yhteydessä nyt emme puhu markkinaehtoisesta liikenteestä vaan ainoastaan osto- ja velvoiteliikenteestä ja siihen liittyvästä päätöksestä, joka nyt tehdään seuraavien päivien aikana, koska päätöksen on sovittu tulevan syyskuun aikana.

Älykästä liikennettä kehitämme jatkuvasti. Meillä on yhteisiä kokeiluja menossa sekä Norjan että sitten alueiden kanssa pohjoisessa. Me haluamme myöskin olla aidosti älykkään liikenteen edelläkävijä, luoda sinne mahdollisuuksia uusille palveluille. Mutta haluan myöskin kiinnittää huomiota siihen, että Suomi sitoutunee erittäin merkittäviin päästövähennyksiin, joista suurin osa kohdistuu päästökaupan ulkopuolella liikenteeseen, ja tämä vaatii meiltä liikennejärjestelmään liittyviä uudistuksia. Tämä vaatii meiltä myöskin vaihtoehtoiseen käyttövoimaan liittyviä uudistuksia, joihin liittyvät myöskin verotuskysymykset, ja sitten tämä vaatii meiltä myöskin panostuksia vaihtoehtoihin biopolttoaineisiin. Tästä tulee esitys eduskunnalle kansallisen energia- ja ilmastostrategian yhteydessä tämän vuoden aikana.

Lentoliikenteestä mielelläni välitän eteenpäin Finnairille tämän palautteen näistä flunssa-aalloista ja muusta. Tämä on asia, joka kuuluu omistajaohjaukselle, ja siellä sitten toivottavasti asiaa ja viestinne kuljetetaan myöskin eteenpäin.

Edellisessä kohdassa jäi vastaamatta siihen, miten taksit ovat saatavissa jatkossa maaseudulla. Uskon siihen, että kun me mahdollistamme digitalisaatiolla alustojen syntymistä, joilla palvelu ja tarjonta voivat kohdata, mutta myöskin kun voidaan liikennemuoto- neutraalimmin yhdistää tavara-, henkilö- ja postipalveluita, niin se mahdollistaa myöskin sen, että voimme aidosti huolehtia siitä, että maaseudulla palvelut paranevat, ja saamme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

myöskin yrittäjille aitoja mahdollisuuksia luoda palveluita, jotka heidän kannattaa maaseudulla ja haja-asutusalueilla tuottaa.

Tässä, arvoisa puhemies, vastaukseni.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: On vielä 10 minuuttia aikaa keskustella.

15.50 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä 100 miljoonaa kuulostaa vähän samalle kuin muutamat muutkin hallituksen päätökset, jotka on päätetty ja sen jälkeen peruutettu. Elikkä ei mitenkään poikkeuksellisen tuntuista, mutta ikävää niitten hankkeitten osalta tietenkin.

Kysymys, mikä tuli sähköpostiini, oli se, että kun venevero tulee, niin koskettaako se myöskin meripelastusyhdistysten aluksia, koska siinä tulee tietysti lisää kustannuksia sille puolelle.

Toinen kysymys on se, että kun meillä on näitä viennille erittäin tärkeitä satamia, pystytäänkö jossain kohtaa ajattelemaan näiden satamien infran priorisointia verrattuna kaikkiin 60 satamaan.

Maakunnan alueelta tietenkin vt 15 on listalla ollut, ja toivottavasti etenee Kotka—Kouvola-väli.

Ja viimeisenä kysymyksenä tämä yhteinen ajattelu, lentoliikenne, maantie- ja rautatieliikenne, ehkä vielä laivatkin: viime kaudella aloitettiin tekemään isoa selvitystä siitä, (Puhemies koputtaa) mitenkä, millä tuntimäärillä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.51 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi kannan suunnattomasti huolta objektiivisen tiedon saattamisesta myöskin haja-asutusalueille. Mikäli nyt ei taata sitä, että Posti jakaa sanomalehtiä myöskin viitenä päivänä viikossa, tarkoittaa se sitä, että haja-asutusalueilla ei myöskään sanomalehtiä viitenä päivänä viikossa saada, ja tänä päivänä se on kuitenkin vielä se laajin tapa saada tietoa. Maaseudulla nettiyhteydet ovat edelleenkin valitettavasti välillä huonoja, ja sen lisäksi kaikilla ei sitä nettiä vielääkään ole eikä nettilehtiä osata käyttää. Olisi erittäin tärkeä asia, että taataisiin tämä tiedon saaminen.

Toinen asia on sitten tämä junajuttu. Juna porhaltaa tällä hetkellä Vaasan ja Seinäjoen välillä Laihian, Isokyrön ja Ylistaron läpi pysähtymättä. Se tarkoittaa tuommoista noin 10 minuutin säästöä siinä ajassa. Nämä kaikki paikkakunnat kuitenkin ovat kahden kaupungin, (Puhemies koputtaa) sekä Vaasan että Seinäjoen, välillä työssäkäyntialueena... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ollaan kyllä aika tarkkana tässä ajassa.

15.52 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ojala-Niemelä nosti esille Finnairin, ja siinä lienee takana lentäjäpula. Tässä suhteessa tahdon nostaa esille Ilmailuopiston merkityksen. Pidetäänhän silmällä, että toimintaedellytykset jatkuvat?

Toinen valtionyhtiö, mikä tuli esille, on tietenkin VR. Kun me katsomme liikennekaarta, niin sen syvin olemus on MaaS, ja siinä kohtaa on sitten tämä rajapintojen aukaisu, mikä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

on olennainen tekijä siinä. Kannustetaanhan nyt jo etukäteen ainakin valtionyhtiötä aukaisemaan nämä rajapinnat, että tämä MaaS etenee todella ja ollaan maailman kärjessä?

Pakko todeta, että myös minä olen saanut palautetta moottoripyörä- ja veneverosta. Se on tehtävä huolellisesti, että se tulee oikeudenmukaisesti.

Ja pakko mainita vielä tämä vt 8 (Puhemies koputtaa) varsinkin erikoiskuljetusten vuoksi.

15.53 Mirja Vehkaperä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenneinfran rakentaminen on investointi ja sijoitus tulevaisuuteen, ja nyt kun näitä suuria perusparannushankkeita tehdään, niin myöskin aluerahoitushan näissä on osin mukana. Me olemme iloisia vt 4:n Oulu—Kemi-välin perusparannusrahoituksen tulosta, jossa 125 miljoonaa euroa tulee siis valtiolta, mutta alueen kunnat laittavat 30 miljoonaa euroa tähän myöskin rahoitusta. Ilmeisesti näitä hankkeita tehdään tulevaisuudessa myös näin, että kunnat ja alueet ovat osin mukana ja valtio tulee sitten tietysti isommalla potilla siihen mukaan. Onko näin, että aiotaan jatkaa näitä MAL- tai MALPE-sopimuksia, maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimuksia, joilla juuri näiden isojen kaupunkiseutujen infrarahoituksia voidaan katsoa asumisen, liikenteen ja palveluiden osalta, joilla kokonaisuuksia (Puhemies koputtaa) ajetaan yhteen?

15.54 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paljon puhutun liikennekaaren keskeisenä tavoitteena on uusien, älykkäiden palveluiden mahdollistaminen sekä sääntelyä keventämällä että liikennemarkkinoita koskevien tietojen avaamisella. Nämä tavoitteet ovat usein kuitenkin ristiriitaisia. Henkilö- ja tavaraliikenteen yritykset eivät välttämättä vapaaehtoisesti suostu avaamaan tietojaan, liikesalaisuuksiaan kilpailijoidensa käyttöön. Kysynkin: onko hallitus tarvittaessa valmis myös lisäämään tältä osin liikennepalveluiden sääntelyä, määräämään avaamaan tietovarantoja, jos se on tarpeen? Niin, ja miten liikennekaari ottaa huomioon rahti- ja henkilöliikenteen nopeasti etenevän automaation, ettei koko liikennekaarta tarvitse heti ensi kaudella kirjoittaa kokonaan uudestaan?

15.55 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyn ensinnäkin: mahtaako tuleva vero koskea museomoottoripyöriä, museomopoja ja kenties museo-moottorikelkkoja? Tällainen kysymys minulta kysyttiin. Vastasin kyllä itse siihen, että ei tule koskemaan, mutta parempi, että ministeri vastaa.

Toinen kysymys kuuluu tästä meidän lentolippujen hinnoittelusta. Kaikkihan me tiedämme, että on helpompi ja halvempi lentää ulkomaille kuin matkustaa kotimaassa, ja nyt EU vaatii Finaviaa yhdenmukaistamaan kotimaan lentoasemilta perittävät lentoliikennemaksut, eli jälleen lentolippujen hinnat nousevat. Onko tämä vaatimus kohtuullinen? Jos meillä on tietty kulutaso jollakin lentokentällä, niin miten EU voi vaatia laskuttamaan enemmän kuin mitä oikea kulutaso on?

15.56 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ajoneuvojen romutuspalkkio oli ihan hyvä ajatus, ja sillä oli hyvä tarkoitus, ja sitä käytettiin paljon. Mutta nyt olen kyllä mielissäni, että sitä ei jatkettu. Kyllä minun mielestäni autoja ostetaan ilman romutuspalkkioitakin — ne ostavat, joilla on varaa uuteen autoon. Nythän tässä romutuspalkkiojärjestelmässä kävi siten, että ostettiin halpa auto, että saatiin 1 500 euron lisälennus siitä uudesta autosta, ja ne halvat autot vietiin pois niiltä, jotka oikeasti niitä tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

vitsivat. Siellä on paljon kesätyöntekijöitä, vähävaraisia, jotka tarvitsevat työssäkäyntiin kumminkin autoa, mutta romutuspalkkion kautta sitten romutettiin ne autot, mitä nämä vähävaraiset olisivat tarvinneet. Siinä meni se ajatus pois. En tykännyt. On hyvä, että tänä vuonna tätä ei ole tänne otettu.

Haluan lahtelaisena kansanedustajana ministeriä myös kiittää tästä vt 12:n Lahden eteläisen kehätien etenemisestä. Tätä pitkään on odotettu, ja olen iloinen, että tällä hallituskaudella se on nyt mennyt läpi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt viimeinen puheenvuoro ministerille, 2 minuuttia hänen itsensä valitsemalta paikalta.

15.57 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Nopeasti avoimeksi jääneisiin kysymyksiin:

Romutuspalkkion osalta: liikenne- ja viestintäministeriö on sinänsä ollut valmis sitä edistämään, mutta asia on ollut myöskin valtiovarainministeriön valmistelussa.

Digialviin minulta taisi jäädä vastaamatta: sen osalta odotamme komissiolta vastausta ja toivottavasti saamme sitä myöskin jo tämän vuoden puolella.

Haluaisin vielä korostaa, että korjausvelan osalta samat hankkeet tullaan toteuttamaan, vaikka 100 miljoonaa siitä ollaan siirretty seuraavan vuoden puolelle.

Edustaja Kasvi, liikennekaareissa on itse asiassa pykälät, jotka velvoittavat kaikkia liikennekaaren piirissä toimivia avaamaan rajapintansa reittien, pysähtymispaikkojen ja hintojen osalta, toki ei asiakastietojen osalta. Tämä on se, joka mahdollistaa yhtenäisten matkalippujen ja matkaketjujen synnyttämisen ja myöskin sen, että aidosti saamme palveluita, jotka ovat ovelta ovelle ja mahdollistavat täysin digitaalisten ratkaisujen synnyttämistä. Samalla liikennekaari myöskin huomioi automatisaation ja robotisaation tulevat mahdollisuudet siten, että siellä ei ole esteitä — tietäksemme — jotka estäisivät uuden teknologian käyttöön ottamisen. Tästä näkökulmasta liikennekaari on ollut hyvin poikkeuksellista edelläkävijälainsäädäntöä. Toivottavasti olemme osanneet myöskin kaiken tästä näkökulmasta huomioida.

Tämän lisäksi Finavian osalta laskeutumiseen liittyvät maksukäytännöt on asia, jota yritys tällä hetkellä selvittää EU:n kanssa, ja katsotaan, millä tavalla se tulee sitten vielä lopputulemana olemaan. Mutta on selvää, että haluamme katsoa, että säilyy kansallista liikku- matilaa tässä kysymyksessä. — Kiitoksia näistä palautteista ja evästyksistä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kiitoksia. — Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokasta on nyt keskustelut käyty. Nyt siirrymme maatalousministeriön pääluokkaan, ja siinä ministeri Tiilikainen, olkaa hyvä.

15.59 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 2,5 miljardia euroa. Siinä on vähennystä 14 miljoonaa kuluva vuoden budjettiin verrattuna. Tulokertymäärä hallinnonalalla vuonna 2017 on 886 miljoonaa, missä on vähennystä 84 miljoonaa kuluva vuoden arvioon verrattuna johtuen EU:lta saatavien tukien pienentymisestä. Valtaosahan näistä hallinnonalan määrärahoista kohdentuu maa- ja elintarviketalouteen, 72 prosenttia, ja 13 prosenttia maaseudun kehittämiseen eli kaiken kaikkiaan tänne maatalouspolitiikan toimialalle yhteensä 85 prosenttia, ja se on hyvin luonnollista, koska nuo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

kaikki maatalouden tuet kuuluvat tähän lohkoon. Luonnonvaratalouden osuus pääluokan menoista on vajaat 8 prosenttia, maanmittauksen ja tietovarantojen osuus 2 prosenttia, Metsähallituksen vajaan prosentin ja hallinnon ja tutkimuksen osuus vajaat 5 prosenttia. Tässä karkea jako.

Maaseudun kehittämisessä tietysti ensisijainen tavoite on maaseutualueiden potentiaalin hyödyntäminen sekä elinvoimaisuuden lisääminen. Kun Suomea laitetaan kuntoon ja halutaan lisää työpaikkoja, lisää yritystoimintaa ja lisää kasvua, niin tietenkin tuo biotalouden pohja lepää oikeastaan kaikkialla siellä, missä uusiutuvat luonnonvarat kasvavat. Ja näitten voimavarojen käyttöönotto kestäväällä tavalla tietysti on tätä maaseudun kehittämistä.

Maa- ja elintarviketaloudessa määrärahat vähenevät nettomääräisesti vajaalla 25 miljoonalla eurolla. Se johtuu siitä, että nyt tätä tukimaksatuksen aikataulua pystytään normalisoimaan. Eli kun hallitus budjettiriihessään päätti maatalouden kriisipaketista, yksi osa sitä oli tukimaksujen aikaistaminen, jossa ensi vuodelle alun perin maksuun kaavailtuja tukia pystytään tilittämään jo kuluvan vuoden puolella. Siitä johtuu tämä muutos. Kaiken kaikkiaan kehysriihessä päätettiin noin 50 miljoonan suuruudesta maatalouden kriisipaketista. Ensi vuoden budjetissa siitä näkyy 10 miljoonan euron lisäys kansalliseen tukeen, erityisesti investointeja tehneille tiloille kohdennettuna, maatalousyrittäjien jaksamiseen miljoona, lomitustoimintaan 10 miljoonaa euroa, joka käytetään muun muassa viljelijöiden maksujen alentamiseen. Jo aiemmin keväällä edellisen kehyspäätöksen yhteydessä tehtiin päätökset maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen vajaan 7 miljoonan euron ja luonnonhaittakorvauksien noin 20 miljoonan euron lisäyksistä kehystasoon nähden eli aiempien säästötoimien perumisesta. Ne näkyvät nyt siis ensi vuoden budjetissa lisäyksinä.

"Biotalous ja puhtaat ratkaisut" -strategisen painopisteen toimeenpano näkyy myös: eli tuo Maatilatalouden kehittämisrahaston pääomitus, 38 miljoonaa ensi vuonna, kuluvana vuonna 11 miljoonaa — siinä siis hyvin tuntuva lisäys. Samaten kauppataseen nousuun tähdätään sillä, että vientiä ja kotimaisten elintarvikkeiden käyttöä edistäviin toimiin on erikseen korvamerkittyjä määrärahoja.

Luonnonvaratalous — siis kala-, riista-, metsä- ja vesitalous, yleiset luonnonvara-asiat. Siellä on paljon luonnonvarojen kestäväan käyttöön liittyviä asioita, jotka eivät ole suuren suurien budjettikysymyksiä, mutta myös tällä puolella määrärahat hieman lisääntyvät johonkin Biotalous ja puhtaat ratkaisut -kärkihankerahoituksen kasvusta.

Maanmittauksessa ja tietovarannoissa määrärahat puolestaan vähenevät vajaalla 3 miljoonalla. Se johtuu säästöjen lisäyksestä sekä tilusjärjestelyistä käytännössä. Kiinteistö- ja maastotietojärjestelmä turvaa osaltaan yksityisen maanomistuksen ja kansallisen vakuusjärjestelmän perustan, joten on kuitenkin hyvin tärkeätä, että tämä puoli pysyy toimivana ja kunnossa.

Kilpailukyky sopimus, jonka myötä palkkamenot yhteiskunnassa pienenevät, näkyy noin 5 miljoonan euron säästöinä täällä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla. — Tässä, arvoisa puhemies.

Puhemies Maria Lohela: Näin. Sitten siirrytään debattiin. Pyydän edustajia ilmoittautumaan siihen.

16.05 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministerille pääluokan esittelystä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Maatalouden vaikea taloustilanne on meidän kaikkien tiedossa, ja kiitokset hallitukselle siitä kriisipaketista, jonka olette aikaansaaneet. Se tulee jakautumaan sekä tälle vuodelle lisätalousarvion kautta että ensi vuodelle. Se on tarpeellinen, ja 50 miljoonan suuruusluokka oikeastaan hivenen yllättikin meidät. Ja kun siihen vielä lisätään se 20 miljoonan euron osuus, joka tulee yrittäjävähennyksen mahdollistamisen kautta, niin voidaan pitää tätä kohtuullisena. Totuus on kuitenkin se, että tämä on väliaikainen toimenpide — meidän on haettava myös muunlaisia ratkaisuja. EU:sta on haettava ratkaisuja nimenomaan tuotannon rajoittamiseen, ja kotimaisia toimia ovat sitten kuluttajien tekemät ratkaisut kaupoissa, kotimaisten elintarvikkeiden laadun ylläpito, alkuperämerkintöjen laajennus jalosteisiin, markkinoiden toiminta ja byrokratian purku.

16.06 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todella voi yhtyä näihin kiitoksiin tämän kriisipaketin osalta, se tulee tarpeeseen, ja se auttaa runsaasti velallisia tiloja.

Mutta haluaisin tässä yhteydessä nostaa esille tämän Mavin, Maaseutuviraston, 1,4 miljoonan euron lisärahan, kun meidän vaalipiirissä julkisesti hallituspuolue kokoomuksen taholta on esitetty sellainen käsitys, että tämä on täysin tarpeeton raha, sitä ei pitäisi olla budjetissa ollenkaan. Se on ensinnäkin pöyristyttävää, että tällaista kerrotaan. Voisiko ministeri sieltä aitiosta nyt sitten kertoa meille kansanedustajille ja sinne pöytäkirjoihin, mihin tämä 1,4 miljoonaa euroa tarvitaan? Me valiokunnan jäsenet kyllä tiedämme, että se menee tietojärjestelmien uudistamiseen, koska nämä tukimaksatukset ovat myöhästyneet nimenomaan sen takia, että nämä tietojärjestelmät eivät ole olleet kunnossa.

16.07 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun jokainen jäsenmaa voi itse päättää elintarvikepakkausten alkuperämaan ilmoittamisesta, niin kysynkin ministeriltä: Aiommeko me mennä tässä maksimaalisesti eteenpäin, ja asettaako EU jonkunlaisia rajoitteita sille, voidaanko tämä alkuperämaa sitten ilmoittaa elintarvikepakkausissa? Meillähän eläinten hyvinvointivaatimukset ovat korkealla tasolla: meillä käytetään vähän antibiootteja, meillä sika saa pitää saparonsa ja kana nokkansa, niin kuin me kaikki tiedämme. Voidaanko näitä ikään kuin käyttää mainostarkoituksissa ilman, että me syyllistymme kohtuuttomaan protektionismiin?

Toinen kysymys, arvoisa ministeri, liittyy näihin eläinten kuljetuksiin, jotka jälleen ovat nousseet tapetille. Miksi Suomessa tämä paikallinen teurastus ilman kuljetuksia ei ole sallittu, kun se toisessa jäsenmaassa, esimerkiksi Saksassa, on sallittu ja sitä käytetään jopa esimerkkinä?

16.08 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan siitä, mihin edustaja Eestilä jäi. Maaseutujaosto vieraili kesän aikana Kuopiossa ja Iisalmessa, ja keskeinen viesti meille päättäjille oli se, että vaikka me olemme kaikki samassa EU:ssa, minkä takia samoja sääntöjä tulkitaan niin eri tavoin: minkä takia Saksassa muun muassa laidunteurastaminen on mahdollista, Suomessa se ei ole. Elikkä puhtaasti sama kysymys, minkä edustaja Eestilä toi esiin: onko tälle tehtävissä jotain, että suomalaista maaseutua, maaseutuyrittämistä ei turhaan säännellä hengiltä? Annetaan se mahdollisuus elinvoimaiseen yrittämiseen ja tulkitaan niitä samoja sääntöjä samalla tapaa kuin muun muassa vaikka Saksassa tulkitaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

16.09 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän kuluneen kesän aikana on paljon keskusteltu eläinten hyvinvoinnista, ja se on myös aihealue, joka kuuluu maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle. Hallituksen ansiolista tässä teemassa ei ole kovin imarteleva: eläinsuojeluasiamiehen virka on lakkautettu, turkisasetus on hyllytetty, ja eduskunta yhä odottelee eläinsuojelulain kokonaisuudistusta saatavaksi tämän salin käsittelyyn. Miten te, ministeri Tiilikainen, kuvailisitte hallituksen tahtotilaa eläinsuojelun eteenpäinviemisessä ja eläinsuojelun parantamisessa? Aiotteko te tuoda eläinsuojelulain uudistuksen eduskuntaan, mikä on sen aikataulu? Aiotteko te viedä eteenpäin — ilmeisesti ohjausryhmässä esillä olevia asioita — muun muassa parsinavettojen kieltämistä siirtymäajan myötä ja investointitukien lakkauttamista niitten uusien parsinavettojen osalta? Aiotteko te viedä eteenpäin emakkojen tiineyttyshäkkien kieltämistä? Vai millaisen eläinsuojelulain te aiotte eduskuntaan tuoda?

16.10 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitosten paikka on siinä, että rahaa on annettu sinne ahdinkoon, missä sitä tarvitaan. Toki joku voisi ilkeämielisesti sanoa, että kun on valtimossa haava, niin laastarilla sitä ei paikata. Eli muitakin keinoja tarvitaan kuin tämä nyt budjetissa oleva raha.

Olisin kysynyt ministeriltä, kuinka te olette omassa ministeriössänne pohtineet sitä, että hallitusohjelmassa ollaan keskitytty siihen, että biotalous on kärkihanke. Silti tässäkin budjetissa leikataan nyt Luken juuri siltä sektorilta, missä tutkimusta ja kehitystä kaivataan, eli niitä uusia innovaatioita. Varmasti vastauksessanne tulette tuomaan sen, että Akatemiaan on siirretty. Mutta kuinka te pystytte ohjeistamaan niin, että Akatemiassa sitten todellakin keskitytään tähän perustutkimukseen, kun nyt vireillä olevat hankkeet eivät tue ollenkaan sitä hallituksen ohjelmaa biotalouden kärkihankkeisiin keskittymisestä?

16.11 Anne Louhelainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maaseutuohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että ohjelmakauden 14—20 aikana luodaan 5 000 uutta työpaikkaa ja tuetaan 6 000 yrityksen aloittamista, kehittämistä ja investointeja ja koulutetaan vähintään 20 000 henkilöä. Rakennetuen tavoitteena on myös 9 000 investointia ja lähes 3 000 tuettua sukupolvenvaihdosta.

Arvoisa ministeri, maatalouden tukijärjestelmä on monimutkainen ja tekee monen maaseutuyrittäjän elämästä todella hankalaa. Moni alalla oleva yrittäjä tai alalle aikova miettii nykyisin, uskaltaako tai kannattaako hommaan ryhtyä. Täytyy tässä vaiheessa myöskin antaa kiitosta, että tässä maaseudulle maatalouden budjettiriihessä annettu kriisipaketti sisältää maatalousyrittäjien jaksamiseen kohdennetun 1 miljoona euroa ja lomitustoimintaan 10 miljoonaa euroa, jolla tavoitellaan viljelijöiden maksujen alentamista. Mutta kysyisin kuitenkin, mikä täällä on tullut hyvin usein esille: onko näkyvissä helpotusta tukiviidakkoon ja raportointiin?

16.12 Mats Nylund r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan ensin kiittää hallitusta ja ministeriä kriisipaketista, se tulee todella tarpeeseen, ja se on vastaus niille, jotka ovat kaikkein vaikeimmassa tilanteessa nyt. Myös satsaukset jaksamiseen tulevat todella tarpeeseen, ja siitäkin kiitos ministerille ja hallitukselle.

Mutta tietenkin kriisipaketti ratkaisee vain lyhyen ajan ongelmat. Pitkällä aikavälillä pitäisi löytää toiset toimenpiteet, ja sielläkin hallitus yrittää ainakin tehdä jotain, esimerkiksi hankintamenetelmien parantaminen on erittäin hyvä askel, Ruoka 2030 -ohjelmakin. Mut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

ta se, mikä huolestuttaa, on määrärahan vähentäminen neuvontajärjestöiltä. Sieltä otetaan pois yli 40 prosenttia samaan aikaan, kun kirjoitetaan esimerkiksi, että pitäisi turvata yrityksille ja maatalouden harjoittajille kohtuuhintainen, ammattitaitoinen ja (Puhemies ko-
puttaa) kattava neuvonta. Miten tämä on ajateltu? Millä tavalla se hoidetaan ilman rahaa?

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi puheenvuoro ennen ministerin vastausta.

16.13 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomella ei ole varaa maatalouden alasajoon eikä maaseudun elinvoimaisuuden yhä nopeampaan hiipumiseen, ruoka kun ei kasva kaupan hyllyillä. Näistä syistä KD teki kesäkuussa aloitteen välikysymyksen jättämisestä. MTK oli vaatinut hallitukselta kriisitoimia, ja heidän arvionsa mukaan rahoitustarve oli luokkaa 100 miljoonaa euroa. No, hallitus on budjettiriihessään sopinut kriisipaketista, jonka suuruus on yhteensä 50 miljoonaa euroa — kiitos siitä. Mutta olisin kysynyt, kuinka suuri osa tästä tuesta maksetaan tänä vuonna ja kuinka suuri on se osuus, joka siirretään ensi vuodelle. Kiinnitän myös huomiota siihen samaan kuin edustaja Nylund, että näistä neuvontapalveluista leikataan 2,4 miljoonaa euroa eli 40 prosenttia kuluvan vuoden tasosta.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikainen, 3 minuuttia puhujakorokkeelta, olkaa hyvä.

16.14 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Kiitos kiitoksista. Tuo kriisipaketti tuli enemmän kuin tarpeeseen, ja olen tietysti iloinen, että hallitus yhteisesti ymmärsi viljelijöitten hätää. Tuo suuruus on 50 miljoonaa uutta rahaa. Itse asiassa kehyspäätösten yhteydessä, jotka nyt näkyvät ensi vuoden budjetissa, tehtiin jo 34 miljoonan euron rahapäätös lisäyksestä aiempiin kehyksiin, ja kun nämä kaikki, esimerkiksi edustaja Hautalan mainitsema yrittäjävähennyksen tuoma hyöty, parikymmentä miljoonaa, lasketaan yhteen, niin itse asiassa noin 100 miljoonan tai hieman yli edestä päätöksiä on tehty.

Mutta aivan kuten monet teistä totesivat, tämä on ensiapua, ja näinhän se on, että se lopullinen helpotus maatalouden kannattavuusongelmaan voi tulla ainoastaan sieltä, että tuottajahinnat nousevat sen kaltaiselle tasolle, että se perustoiminta on kannattavaa. Se on se kaiken a ja o, joka sitten ongelmat poistaa. Tässä tietysti koko ruokaketju tuottajasta kuluttajaan saakka voi oman osansa tehdä, ja sen haasteen myös ruokaketjun toimivuudelle heitän.

Nylund ja Östman kysyivät näistä maatalouden neuvontarahoista. Se on totta, että ne ovat niukkoja. Toisaalta meillä onneksi on maaseutuohjelmassa tämä Neuvo 2020 -järjestelmä, joka tarjoaa viljelijöille tietyn pumpsin neuvontaa vuosittain, eli se on erittäin tervetullut lisä näihin niukkeneviin neuvontajärjestön määrärahoihin.

Joitain poimintoja tein, hyvät edustajat, kysymyksistä.

Alkuperämerkinnöistä oli muutamalla edustajalla, Eestilä ja Hautala, mainintoja. Nyt ollaan tuomassa asetuksella alkuperämerkintöjä liha- ja maitojalosteisiin. Kyllähän meillä aika useasti tiedetään sen valmistajan perusteella, missä se kyseinen tuote on valmistettu, mutta entäpä se raaka-aineen alkuperämaa? Sitä tietoa kuluttajalla ei ole, ja se nyt näitten uusien jalosteitten alkuperämerkintöjen kautta halutaan kuluttajalle tarjota. Ranska on no-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

tifoinut pariksi vuodeksi tämän kaltaisen järjestelmän komission kanssa, ja hyvin samankaltaista nyt Suomi tekee, ja tuo asetuksen muokkailu on pitkällä. (Eduskunnasta: Hyvä!)

Muuten täällä nousi kysymys tästä tukijärjestelmien monimutkaisuudesta ja byrokratiasta. Asioita on tehty, mutta erittäin paljon on tehtävänä. Esimerkiksi nämä teurastukseen liitetyt kysymykset ovat varmasti siellä selvitettävien asioiden listalla.

Mitä tulee sitten tuohon eläinsuojelulakiin, niin aikataulu on sen kaltainen, että sitä valmisteleva työryhmä tämän vuoden loppuun mennessä saa työnsä päätökseen, minkä jälkeen lakiesitys laitetaan lausunnoille, ja sieltä se on sitten eduskuntaan etenemässä. Tuppurainen kysyi, että millainen esitys — tasapainoinen esitys, joka vie eläinsuojelua eteenpäin.

Edustaja Myllykoski kysyi Luken leikkauksista. No, historiaan sen pitemmältä menemättä ne ovat aika kauan sitten tehtyjä leikkauksia, joita ei ole valitettavasti pystytty perumaan.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan keskustelua.

16.18 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt tässä haluaisin kyllä kysyä ministeriltä, millä tavalla aiotte ottaa tulevana vuonna huomioon sen, mitä harmaahylkeet aiheuttavat vahinkoa ennen muuta Merenkurkussa ja kalastajille. Kalastajat kärsivät siellä tällä hetkellä niin paljon, että se elinkeino kuolee, mikäli valtiovalta ja ministeriöltä ei sinne apuja tule. Minun tietääkseni ministeri kyllä tietää tämän ongelman varsin hyvin, mutta ainakaan minä en löytänyt nyt budjettikirjasta, että siihen olisi erikseen määriteltä minkäänlaista rahaa, jotta saataisiin tämä asia kuntoon. Sehän ei edes kovin paljoa tarvitsisi, mutta se takaisi Pohjanmaan ja Merenkurkun kalastajille elinkeinon ja leivän myös tulevana vuonna. Se on äärimmäisen tärkeä asia siellä. Siellä tilanne on se, että hylkeet vain syövät saaliit, jos ei siihen tule apuja, että hyljekantaa voidaan pienentää.

16.19 Susanna Koski kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myöskin osaltani ministerille ja ministeriölle kiitokset kriisipaketista. Se on äärimmäisen tärkeä signaali näinä ankarina aikoina kaikille maatalouden tuottajille. Kuitenkin perään muutosta siihen, että kun näitä kriisituen myöntämiseen liittyviä laskentaperusteita tarkastellaan, niin tarkasteltaisiin sen verran kriittisesti, että otettaisiin huomioon koko tilan tase nykyisen liikevaihdon sijaan.

Lisäksi peräisin toimia myöskin kestävinä ratkaisuinä kotimaisen ruuantuotannon kannattavuuden parantamiseksi. Haluaisin kuulla, mikä ministerin ja ministeriön tilanne tällä hetkellä on niiden toimenpiteiden osalta, jotka ovat ennen kaikkea kestäviä ja edesauttavat sitä, että tuottajat voivat käyttää omaa rahaa oman talousahdinkonsa kohentamiseksi.

16.20 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maatalous on historiallisen syvässä kriisissä, joten tukipaketti on kannatettava. Se kohdistuu aika isolta osin kotieläintiloihin, mutta itse asiassa maatalouteenkin kaivataan sellaista rakenne muutosta, että olisi enempi kasvisvalkuaista, härkäpapua, myös ihmisravinnoksi. Kysyisin ministerin toimenpiteitä tähän.

Minä yhdyin niihin näkemyksiin, että on tosi valitettavaa, että on leikattu neuvonnasta ja tutkimuksesta, koska se on juuri sitä, mitä tarvitaan maatalouden rakenteelliselle, innovatiiviselle muutokselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Ja kiirehdin myös eläinsuojelulakia. Olemme eläinsuojelukysymyksissä muita Pohjoismaita jäljessä. Tarvitaan sellainen laki, joka takaa paremmin eläinten hyvinvoinnin, mahdollisuuden liikkua, käyttäytyä lajityypillisesti.

16.21 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, suomalainen maatalous kamppailee tällä hetkellä erittäin suurien kannattavuusongelmien kanssa, talousahdingon kanssa. Haluan myös omalta osaltani kiittää ministeri Tiilikaista ja koko hallitusta maatalouden ahdingkoa lievittämään kootusta kriisipaketista. Se tulee todella tarpeeseen, ja toivon, että se kohdennetaan eniten ahdingossa olevien tilojen tilanteen helpottamiseen.

Mutta maatalouden kriisi ei helpota ennen kuin tuottajahinnat saadaan oikealle tasolle, niin kuin ministeri täällä totesi, ja on erittäin hienoa, että alkuperämerkintävaatimus laajenee nyt liha- ja maitotuotteissa. Siinä kuluttajan ja tuottajan etu on yhteneväinen. Kuluttajat haluavat ostaa kotimaisia, laadukkaita tuotteita, ja meidän pitää saada entistä paremmin näkyviin hyllyssä se, mitkä elintarvikkeet ovat kotimaisia, laadukkaita tuotteita, jotta kuluttaja voi niitä sitten valita. Kysynkin ministeriltä: onko nyt mahdollisuutta, että saisimme EU-tasolla etenemään alkuperämerkintöjen laajentamisen myös viljatuotteiden osalta?

16.22 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä me yksi toisemme jälkeen todistelemme, miten hienoa tämä 50 miljoonan euron kriisipaketin saaminen oli, mutta tosiasiasa, kun katsomme totuutta silmiin, kyllähän kysymyksessä on vain laastari. Tarvitaan paljon pitkäjänteisempiä toimia kotimaisen ruoantuotannon ja alkutuotannon kannattavuuden turvaamiseksi.

Ja todellakin: ei tukipolitiikka ole ratkaisu, vaan ainoa kestävä ratkaisu on se, että maatalouden kannattavuutta voidaan parantaa markkinoilla. Alkutuottajalle on saatava nykyistä suurempi osuus markkinoilta. Se on se ainoa vastaus, kun me tosiasiallisesti totuutta silmiin katsomme. Edellisellä kaudella ministeri Ihalaisen johdolla tehtiin reilun kaupan edistämishjelma, joka antoi eväät siihen, että voidaan puuttua Suomessa poikkeuksellisen keskittyneen kaupan määräävään asemaan. Minä kysyn nyt teiltä, ministeri Tiilikainen: Mitä te olette nyt tekemässä, jotta alkutuottajan asemaa tässä elintarvikeketjussa voidaan parantaa? Te puhuitte ruokaketjun toimivuudesta. Mitkä ovat toimet? Mitä te teette?

16.23 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen täällä salissa SDP:n johdolla lueteltiin niitä ammattiryhmiä, joittenka tulot eivät kasva tulevina vuosina kovinkaan paljon. Edustaja Tuppurainen, taisi unohtua maanviljelijät. Moni maanviljelijä on sanonut, että heille olisi nollasopimus käynyt elikkä pari vuotta nollaratkaisu, mutta kun siellä tulot ovat alentuneet 20—25 prosenttia, niin sehän on aivan järkyttävä tilanne. Elikkä nyt toivon kyllä, että tulevina vuosina nämä puheet, mitä täällä käytetään, myöskin realisoituvat siihen, että me kaikki kannamme huolta suomalaisen elintarviketalouden tulevaisuudesta. Kiitos hallitukselle, että te olette antaneet ministerin johdolla tärkeän signaalin siitä, että hallitus pitää tärkeänä kotimaista ruoantuotantoa ja sitä ketjua.

Sitten ministerille kysymys näistä petovahingoista ja kannanhoidollisesta metsästyksestä. Se on ollut erittäin tärkeää, ja on toivottavaa, että se jatkuisi, koska sillä tavalla on pystytty pitämään tietyllä tavalla hallinnassa tätä suurpetokantaa ja sen vahinkoja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

16.25 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että maatalouden puolustajia löytyy nyt myös salin vasemmalta reunalta. Se on jo huoltovarmuuskysymyksen, ja kiitos siitä ministeri Tiilikaiselle, että sinne saadaan nyt kriisipakettia. Ja nämä alkuperämerkinnät ovat omalta osaltaan kyllä auttamassa myös suomalais-ruuantuotantoa.

Kiitan myös siitä, että koskiensuojelulakia ei avata ja myös kalakantojen elinvoimaisuutta vahvistetaan. Olitte hetki sitten avaamassa Kotkan Korkeakosken kalatien, joka on hieno uusi kalatie. Millä tavalla ensi vuonna näiden kalateiden rakentamisessa edetään?

Haluun myös kiittää siitä, että Suomi 100 -juhlakansallispuisto ensi vuonna, kun Suomi täyttää 100 vuotta, voidaan avata Hossaan, Moilasenvaaraan ja Julmaan-Ölkkyy. Se on hieno teko ja sellainen teko, josta nauttivat myös tulevat sukupolvet.

16.26 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän ruokaketjun alkuvaiheeseen kuuluvat mitä suurimmassa määrin myöskin ammattikalastus ja ammattikalastajat. Me kaikki haluamme lautaselle puhdasta kotimaista kalaa, mutta jotta se onnistuisi, niin tarvitaan jatkossakin ammattikalastusta tässä maassa. Tiedossa on se, että ammattikalastus on jo entuudestaan hyvinkin vaikeassa tilanteessa, ja nyt kalastuselinkeinolle tarkoitettu kriisipaketti tulee sitten tällaisen kalastusvakuutukseen tarkoitetun leikkauksen muodossa. Kysyisin ministeriltä, onko tämä suunnitelma edelleenkin pöydällä ja mikä on ministerin visio suomalaisen ammattikalastuksen tulevaisuudesta myöskin tämän esitetyn leikkauksen valossa.

16.26 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kalastajat ovat tosiaankin huolissaan elinkeinonsa puolesta. Kalastusvakuutus on kalatalouden ihan viimeinen kansallinen tukimuoto, ja sen kulut valtiolle ovat olleet viime vuosina noin miljoona euroa, mutta tätä ollaan nyt ilmeisesti puolittamassa. Näin ollen hylkeiden rikkomista pyydyksistä kalastajat saavat korvauksia tämän kalastusvakuutuksen kautta, kun maksaa ensin itse vakuutusmaksut ja omavastuut. Valtion korvausosuus on 40 prosenttia. Pienituloiset, alle 10 000 euroa vuodessa ansaitsevat kalastajat jäävät kokonaan ilman korvauksia. Olette ilmeisesti poistamassa nyt troolikalastuksen vakuutustuen ja vähentämässä valtion osuutta rysä- ja venevahinkojen korvauksista. Nämä leikkaukset ovat niin rajuja, että ne uhkaavat kaataa korvausasioita hoitavat kalastusvakuutusyhtiöt ja -yhdistykset. Tällöin kalastajat eivät saisi lainkaan korvausta myrskyvahingoista eivätkä hylkeiden rikkomista pyydyksistä.

Teillä on hallituksen kärkihankkeena "sininen biotalous nousuun", jolla tavoitellaan myöskin kotimaisten kala- ja vesivarojen käyttöä ja viennin edistämistä. Miten tämä kalastajien vakuutusturvan romuttaminen on sitten linjassa tämän tavoitteen kanssa?

16.27 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme vuosia kuulleet sellaista mantraa, että puuta pitää saada liikkeelle. Nyt on syytä kiittää ministeri Tiilikaista, että olette muun muassa metsälahjavähennyksellä osallistumassa tähän. Me tiedämme, että metsätilat ovat pirstoutuneet vuosien aikana perinnönjatkajien yhteydessä ja kaupunkilaisomistajilla ei ole ollut sitä kiinnostusta tilojensa hoitoon. Nyt kuitenkin tämä metsälahjavähennys mahdollistaa sen, että tilojen omistajarakenne nuorentuu, tilakoko kasvaa ja mahdollistetaan yrittäjämäinen toiminta aivan aidosti, puhumattakaan siitä, että silloin kun toimitaan yrittäjämäisesti, myös pystytään hoitamaan met-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

sää huomattavasti kestävämmiin. Ainakin tällaisessa illuusiassa olen elänyt. Näin me saamme puuta liikkeelle. Erittäin paljon kiitoksia.

16.28 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri tähän haluaisin ministeriltä näkemystä, onko arvioitu, toimiiko tämä niin kuin ollaan ajateltu: edistää sitä, että puuta saadaan liikkeelle. On aivan selvää — oman näkemykseni mukaan — että tässä nyt metsänomistajat laitetaan eriarvoiseen asemaan. On niitä, jotka saavat tämän lahjaveron kautta tällaisen etuuden, jolloin heille on mahdollista myydä metsäänsä jopa vähän halvemmalla kuin on markkinahinnat, koska he saavat sen veroetuuden kautta sen saman tuoton kuin ne, jotka jo omistavat metsää. Hallitus asettaa metsän- ja maanomistajat nyt eriarvoiseen asemaan myyntitilanteessa, ja kuka korjaa sen hyödyn? Varmasti se, joka ostaa, koska on aivan selvää, että missä tukia on, silloin tukien osalta joku imee sen tuen etuuden itselleen. Tämä tulee vääristämään markkinoita. Oletettavaa on, että on mahdollista, että puustoa, metsälöitä myydään jo varhaisemmassa vaiheessa eikä niin, että ne on kasvatettu arvokkaaksi tukkipuiksi, koska markkinoilta on saatavissa tällainen etuus.

16.30 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan oikein: kun teemme uudistuksia, niin niissä tulee joskus jonkun edustajan tai jonkun kansalaisen mielestä myös niin sanottuja haittatekijöitä. Mutta tässä tapauksessa uskallan sanoa metsäammattilaisen kokemuksella, että kun pyrimme siihen, että sukupolvenvaihdoksia syntyy myös metsätalouden puolella, niin se edistää aivan vääjäämättä metsien käyttöä, tuo puuta markkinoille. Meillä on tällä hetkellä Suomessa tilanne, että noin 1,5 miljoonaa hehtaaria ensiharvennuksia odottaa ostajansa ja hakkaajaa ja hoitajaa. Sieltä tulee noin 50 miljoonaa mottia kuitupuuta ja vastaava määrä, toinen 50 miljoonaa mottia, energiapuuta. Jos me emme tätä mahdollisuutta itse käytä, ota niitä työpaikkoja sieltä metsästä, sehän johtaa sitten siihen, että tässä samassa salissa me taas vuoden kuluttua mietimme, kuinka paljon me laitamme rahaa esimerkiksi työttömyyden hoitoon.

On parempi, että käytämme omia mahdollisuuksiamme kuin puhumme täällä tuulia ja taivaita. En tarkoita edustaja Myllykosken puheenvuoroa, joka oli hyvin perusteltu puheenvuoro, mutta muilta osin. Sitten itkemme niitä seurauksia. Parempi on tehdä ne mahdollisuudet, mitä on, ja jättää se pohdinta toisille.

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi puheenvuoro ennen ministeriä.

16.31 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä kuulla, että lihan ja maidon alkuperämaamerkinnoissa mennään eteenpäin. Itse ajoin tätä asiaa aikoinaan meppinä, ja olisi ollut kiva saada silloisen keskustalaisen ministerin johtamasta maatalousministeriöstä Suomesta sille tukea.

Mutta varsinaisesti pyysin puheenvuoron puhuakseni vähän biotaloudesta. Suomalainen biotaloushan voi menestyä, jos se on kestävää ja hyvämaineista. Tänään on tullut tietoja siitä, että Metsähallitus hakkaa liito-oravametsää Suomussalmella. Te, ministeri Tiilikainen, ohjaatte sekä ympäristö- että maatalous- ja metsäpuolelta Metsähallitusta. Mitä mieltä olette siitä, että valtion laitos rikkoo lakia? Mitä mieltä olette nyt tämän kokemuksen pohjalta sen tuoreen lakimuutoksen toimivuudesta, jossa poistettiin ely-keskuksilta velvollisuus kertoa metsänomistajille, missä liito-oravia on, jos ei edes Metsähallitus lainmukaisista velvoitteista tältä osin pysty selviämään?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikaisen vuoro, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

16.32 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana tuosta maatalouden kriisipaketista. Paitsi tämä raha, mikä siihen käyte-
tään, siellä merkittäviä toimia ovat nuo maksuvalmiuslainat, joita valtio takaa, ja lainojen maksuaikataulun helpotukset. Tukien aikaistaminen on maksuvalmiuden kannalta erittäin tärkeä juttu. Itse asiassa budjettiriihen aikana uskalsimme luvata, että 70 miljoonaa maa-
seututukia ja sitten suoria tulotukia 90 miljoonaa, yhteensä 160 miljoonaa, aikaistuu. Eilen pystyimme kertomaan myös sen, että eläinten hyvinvointikorvauksista puolet pystytään ti-
littämään tämän vuoden puolella sen sijaan, että ne olisivat venyneet ensi kevääseen. Kaik-
ki nämä muutokset kuitenkin edellyttävät sitä, että niitten eteen on tehtävä ankarasti työtä ja että todellakin nuo rahat liikkuvat ajoissa. Siitä, edustaja Wallin, johtuu tämä, että myös Mavi tarvitsee tuon lisämäärärahan, jotta pystytään nämä aiennukset varmasti toteutta-
maan. Se jäi äsken vastaamatta.

Kalastuksesta muutama sana. Hyljevahinkoja korvataan. Siitä, miten hyljevahinkoja voidaan estää: itse asiassa harmaahylkeen kaatolupia on enemmän kuin niitä on pystytty käyttämään, eli siellä täytyy nyt miettiä lähinnä, ovatko nuo metsästysajat kohdallaan, jotta pystytään harventamaan sitä kantaa, mikä vahinkoja aiheuttaa. Muuten näistä huolista kalastusvakuutuksesta ja siitä, miten sininen biotalous etenee, nyt täytyy huomata, että samaan aikaan meillä on tulossa yritysکوhtaisiin kiintiöihin siirtyminen ensi vuonna. Esimerkiksi avomerellä troolikalastajilla on jatkossa tieto siitä, kuinka paljon he saavat kalastaa, jolloin ei tarvitse käydä kilpaa jonkun toisen kalastajan kanssa ja lähteä huonossa kelissä niitä vehkeitä rikkomaan avomerelle. Eli tästä puolesta tulee säästöjä, ja todennäköisesti kalastus voidaan myös kohdentaa sillä tavalla, että saaliin arvo on korkeampi ja kustannukset pienemmät. Todellakin valtaosa tästä kalastusvakuutuksen säästöistä kohdentuu juuri tuonne troolipuolelle. Rannikkokalastuksen korvauksistakin jonkun verran leikataan — katsotaan nuo lopulliset prosentit kohdalleen.

Aika juoksee, ja kysymyksiä oli paljon. Suden kannanhoidollista metsästystä on tarkoi-
tus jatkaa. Se vaatii varmasti vähän vielä keskustelua komission suuntaan, ja se täytyy teh-
dä.

Tästä metsätilojen sukupolvenvaihdoksesta useampi edustaja puhui. Oikeastaan edusta-
ja Hoskonen perusteli sen hyvin salille, että se, että metsänomistajakunta nuorenee, tuo puuta lisää markkinoille, ja sitä kysyntää meillä on. Metsäteollisuuden tuoreimpien tietojen mukaan päätetyt investoinnit tarkoittavat 11 miljoonan kuutiometrin lisähakkuita. Ja jotta tuo puu saadaan varmasti markkinoille, on hyvä, että metsänomistajakunta voi nuorentua. En usko tämänkaltaisiin mahdollisiin markkinahäiriöihin, mitä Myllykoski piti mahdollisina, juuri tässä tilanteessa, kun joka tapauksessa puun kysyntä kasvaa. (Puhemies koputtaa)

Puhemies Maria Lohela: Jatketaanko toisella kertaa?

16.36 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän liito-oravaan liittyen. Suojelutoiminnassa pitäisi myös pystyä joustamaan, eli jos ajatellaan vaikkapa nyt liito-oravan todellisia määriä, niin minä ainakin olen ymmärtänyt sillä tavalla, että se käytännössä edellyttäisi liito-oravan poistamista tiukasti suojelluista lajeis-
ta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Toiseksi sitten tästä metsälahjavähennyksestä, mihin edustaja Myllykoski kiinnitti huomiota. Kyllä minä itsekkin uskon siihen, että se tulee käytännössä lisäämään yrittäjämäistä metsätaloutta ja sitä kautta edesauttaa metsätaloutta.

Mutta sitten tämä maatalouden kannattavuus. Aivan totta, pitkässä juoksussa kannattavuus edellyttää sitä, että markkinoilta saadaan parempaa hintaa. Viime kaudella hyväksyty kilpailulain muutos oli siinä hyvä askel, mutta se ei ollut riittävä. Eli on todennäköistä, että on syytä harkita vielä kilpailulain muuttamista. (Puhemies koputtaa) Mutta, ministeri, mikä tässä tilanteessa on teidän viestinne sukupolvenvaihdesta mieltäville nuorille viljelijöille?

16.37 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Jatkan siitä, mihin Korhonen päätti. Tosiasiahan on se, että kuluttajien ostokäyttäytyminen ratkaisee, kuinka kotimaiset elintarvikkeet pärjäävät markkinoilla. Mutta jotta kuluttajat voisivat ostopäätöksillään vaikuttaa kotimaisen ruuan tuotantoon, on heidän saatava nykyistä paremmin tietoa siitä, mistä elintarvikkeiden hinta koostuu. Kaupan omien tuotemerkkien eli niin sanottujen private label -tuotteiden yleistymisen on myös johtanut hankintahintojen laskemiseen, ja koska Suomen päivittäistavarakauppaa dominoi kaksi suurta toimijaa, kehitys johtaa epäterveeseen kilpailutilanteeseen. Suuret toimijat pystyvät polkemaan tuottajahintoja alas isojen tuotantomäärien avulla. Se ei voi olla oikein, että kauppaketjut halpuuttavat elintarviketuotteita suomalaisten alkutuottajien kustannuksella. Mitä te vastaatte ministerinä tähän haasteeseen?

16.38 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Östman on aivan oikeilla jäljillä, kyllähän keskusliikkeet päättävät, mitä Suomi syö. Mutta samalla on todettava se, että Suomi on täynnä superfoodia, Suomi on täynnä alkutuotannon mahdollisuuksia. Ongelmana on edelleen se, että emme ole osanneet kaupallistaa, kansainvälistää ja brändätä hyviä tuotteitamme. Mistä tämä johtuu? Miksi muut sen osaavat? Emme osaa luoda sitä jalostusarvoa, mistä me juuri nyt keskustelemme. Myös tutkimustoiminta, kehitystoiminta, se, mistä nyt leikataan, on tässä avainasemassa. Suomi tarvitsee brändi-Suomea, vähemmän bulkki-Suomea. Näin ollen kysynkin teiltä, ministeri: miten aiotte yhdessä TEMin, UM:n ja Team Finlandin kanssa mahdollistaa sen, että Suomesta tulee laadukkaita brändituotteita, joista tuottajat saavat vihdoin ansaitsemansa hinnan?

16.39 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin parit kiitokset. Suurkiitos siitä, että Euroopan metsäinstituutti EFIN perusrahoitusta lisättiin miljoonalla. Tällä on valtava merkitys sille, että myös Euroopassa ymmärretään suomalaista metsätaloutta ja metsäteollisuutta paremmin. Kiitos kriisipaketista. Nyt me huolehdimme sitten siitä, että se kohdennetaan mahdollisimman hyvin.

Mutta kiitos myös edustaja Skinnarille loistavasta puheenvuorosta. Oma kysymyksenikin liittyy tähän samaan aiheeseen. Pari viikkoa sitten TEM uutisoi siitä, että tulevaisuuden maakunnissa halutaan entistä paremmin tukea viennin edistämistä eli tavallaan hajautetaan sitä viennin edistämisen osaamista maakuntiin. Miten me huolehdimme siitä, että myös maatalous, meidän puhdas ruoka, meidän upeat tuotteet ja niitten tuottajat saavat nämä palvelut ja että tosiaankin tämä tässä puheena oleva sektori on tässä touhussa mukana, että se viennin osaaminen ja meidän maailman puhtaimmat ruuat kohtaavat ja viennin edistäminen (Puhemies koputtaa) siltä osin varmistuu?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

16.40 **Harry Wallin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri totesi, että päätetyt investoinnit tarvitsevat puuta 10 miljoonaa mottia. Suunnitellut investoinnit ja ne toteutumassa olevat investoinnit tarvitsevat yhteensä 21 miljoonaa mottia. Meillä on yli 600 000 metsänomistajaa, ja osa on sellaisia, jotka eivät huolehdi metsistään — helsinkiläiselle professorille se on vain luontoarvo eikä mikään taloudellinen lähde. Voisivatko ministeri ja hallitus harkita sellaista vaihtoehtoa, että pitkällä tähtäimellä metsäpolitiikkaa johdettaisiin sillä lailla, että muodostettaisiin parlamentaarinen työryhmä, joka katsoisi vähän pitemmällä aikavälillä, ja sillä lailla voitaisiin sitouttaa koko Suomi ja eduskunta tähän työhön mukaan? Vaihtoehtonahan on vain tuonnin lisääminen, jos ei kotimainen puu liiku.

16.41 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on kahden päivän aikana puhuttu viennin edistämisestä ja viennin lisäämisestä. Ministeri Tiilikainen, te keväällä teitte vienninedistämismatkan Kiinaan, ja valtiovarainvaliokunnan delegaatiolla oli viikko sitten mahdollista tehdä samanlainen matka. Tapasimme paljon kiinalaisia viranomaisia ja myös poliitikkoja, ja niissä keskusteluissa käytiin läpi sitä teidän avaamaanne reittiä sianlihan viennistä Kiinaan. Niissä keskusteluissa nousi esiin, että suomalaisten teurastamojen laatukriteerit ja sertifikaatit eivät välttämättä vielä vastaa sitä. Kysynkin nyt, ministeri Tiilikainen: mitä esteitä teidän mielestänne tällä hetkellä on sille, että suomalaisia sianlihaa ei voida viedä, tai että mitä me voisimme tehdä, että jatkossa kiinalaiset voisivat ostaa Suomessa tuotettua sianlihaa?

16.42 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä on vielä syytä palata tähän maataloustuottajien ongelmalliseen tilanteeseen ja vähän peilata historiaa, kun ainakin oma käsitykseni on, että entisessä Suomessa monet toimialat muodostivat ikään kuin kumppanuuden, jossa pidettiin toisista huolta. Ainakin voisi kuvitella, että tuottajat, teollisuus ja kauppa muodostavat eräänäköisen kumppanuuden, ja minun mielestäni olisi suotavaa, että siellä pidetään sitten kaverista huolta eikä anneta näivettyä pois, koska jos kotimainen elintarviketuotanto supistuu liikaa, niin on aika sinisilmäistä kaupankin ajatella, että jotenkin elintarvikkeet sitten olisivat jatkossa halpoja. Ulkoa ne eivät todennäköisesti tule sen halvemmalla, päinvastoin.

Onko meillä, arvoisa ministeri, mitään muuta tietä kuin lakitie viedä eteenpäin semmoista ajattelumallia, että tämä ruuan halpuuttaminen nyt loppuisi? Sitä on pari vuotta kestänyt, ja kuitenkin maataloustuottajat pelastuvat, jos joka elintarvikepaketti maksaisi 20 senttiä enemmän ja jauhelihasta saataisiin 50 senttiä enemmän. (Puhemies koputtaa) Onko tällainen ajattelumalli vietävissä eteenpäin?

16.44 **Mats Nylund r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kompata edustaja Wallinia tässä ajatuksessa parlamentaarisesta työryhmästä. Minä kuulin juuri, että Luonnonvarakeskus, Luke, on aloittamassa tutkimuksen, jonka työnimi on Metsä 150, ja se viittaa siihen, että pitäisi nostaa kasvua vielä. Kun se sata vuotta sitten oli kolmasosa nykyisestä ja 50 vuotta sitten puolet, nyt se kasvaa Luken mukaan 140 miljoonaa kuutiota vuodessa. Uusi päämäärä on 150 miljoonaa kuutiota vuodessa, ja siihen tarvitaan — se on nimittäin kestävä kehitys, jos mikä — koko yhteiskunta ja kaikki ryhmät mukaan.

16.44 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pakko Nylundin ja Wallinin puheenvuoroihin on yhtyä: me tarvitsemme jotain kansallista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Mutta, ministeri Tiilikainen, minä toivon kovasti, tai uskon niin, että tästä metsälahjaverosta meistä jompikumpi joutuu toteamaan, että "Luja oli, veljeni, uskosi, vaan et tuntenut rantakivien paikkoja". Minä vähän poraan kaatuneen maidon perään. Olisin toivonut, ja annankin semmoisen vieron toiveen seuraavia budjetteja tehtäessä, että hallitus esittäisi, että perikunnille luotaisiin mahdollisuus siihen — ja ehkä pieni pakotekin — että pitää olla aktiivinen, mutta jos perikunta päättää laittaa metsälön yhteismetsään, heille annettaisiin se veroherkku, joka nyt tässä annetaan ja joka voi olla se markkinahäiriötä tekevä taho, mutta meillä on Suomessa tälläkin hetkellä 60 000 metsänomistajaa, jotka eivät tiedä omistavansa metsää. Eli tämä on se (Puhemies koputtaa) — yhteismetsät — johon pitää keskittyä.

16.46 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin olin Kiinassa. Todella Suomen ruokatasetta hallitusohjelman mukaan meidän pitäisi tasapainottaa 500 miljoonalla. Se on erittäin tärkeä tavoite tässä, kun me tuomme niin paljon erilaisia elintarvikkeita. Silloin kolme asiaa on tärkeitä: vienti, vienti, vienti. Ja tämä sianliha on ilman muuta yksi, ja yhdyn tuohon edustaja Kallin kysymykseen, onko se sitten suurvaltapolitiikkaa vai miksi me emme saa erinomaista tuotetta liikkeelle.

Myöskin arktinen brändi kokonaisuudessaan — tässä viitataan myöskin rukiiseen ja kauraan, jotka ovat tulevaisuuden vientituotteita: miten näette arktisen brändin mahdollisuudet osana Team Finlandin työtä saada tätä vientiä todella liikkeelle?

16.47 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvin laajasti biotalouteen, uusiutuvaan energiaan, suomalaiseen ruokaan tämäkin hallitus aika pitkälti laittaa toivonsa, kun mietitään, mistä saisimme koko maahan uusia työpaikkoja, miten saisimme entistä toimeentuloa yhä ylläpidettyä. Tämä on hyvä tavoite ja täysin perusteltavissa, mutta ilman koulutusta sekään ei onnistu. Kysynkin ministeriltä: minkälaiset mahdollisuudet teillä on vaikuttaa siihen, että esimerkiksi luonnonvara-alan koulutusta, maaseutualan koulutusta, näitä kalliita aloja, ei nykyisessä ammatillisen toisen asteen koulutuksen leikkausvimmassa hävitetä maakunnista? Tämä on paitsi alueellisen tasa-arvon kysymys myöskin maaseudulle jäävien nuorten ihmisten tulevaisuuden kysymys.

16.47 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä vasemmistoliittoa kiinnostaa suomalainen maatalous. Suomalaisen elintarvikeketjun työllistävä vaikutus on nimittäin 300 000 työpaikkaa. Se ei ole ihan vähän. Elikkä joka viides aikuinen saa palkkansa ketjusta, jonka alkupäässä on suomalainen maanviljelijä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kriisipaketti maataloustuottajien ahdinkoon on hyvä asia, mutta lähinnä kosmeettinen ja enemmän symbolinen ele kuin todellinen tai riittävä apu maataloustuottajille. Huoltovarmuuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää huolehtia kotimaisesta maataloudesta ja elintarvikeomavaraisuudesta. Miten te ministerinä konkreettisesti aiotte edistää suomalaisen puhtaan ruuan kilpailukykyä ja erityisesti pienten maatalousyrittäjien jaksamista?

Koska keskustan johdolla hallitus on esittänyt byrokratianpurkutalkoita, mitkä ovat ne konkreettiset keinot, joilla esimerkiksi helpotetaan tukihakemusviidakkoa maataloustuottajien osalta?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

16.49 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viljelijöiden ahdinkoon on onneksi hallitus reagoinut, mutta itse kiinnittäisin huomiota erityisesti siihen viljelijöiden jaksamiseen. Itselleni on tullut näitä valitettavia murheutisia jo ainakin parikin kappaletta tietoon. Miten hallitus aikoo tällaisiin asioihin reagoida, ja onko siihen varauduttu?

Kaiken kaikkiaan kun täällä on puhuttu tuottajahinnoista ja niiden korjauttamisesta, onko hallituksella myös tähän halpuuttamiseen jotakin uutta kerrottavaa tässä syksyn aikana vielä, koska totuushan on, että sinne tuottajahintoihinhan se korotus pitää saada, jotta viljelijän toimeentuloa pystytään parantamaan?

Mutta on myönteisiäkin uutisia. Kymenlaaksossa Kaslink-meijeri on sellainen, joka laajentaa kaiken aikaa ja käyttää kotimaista maitoa ja jalostaa sitä hyvin pitkälle keskusliikkeiden merkkituotteiksi. Tämän tyyppisiä myönteisiäkin uutisia olisi syytä nostaa, ja toivon, että tällaiset asiat saavat ansaitsemansa huomion.

16.50 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon aiheellisestikin kiiteltyn maatalouden 50 miljoonan euron kriisipakettiin sisältyy hiukan salakielinen ilmaisu 10 miljoonan euron erityistuesta investoineille tiloille. Sisäpiiriläisethän tietävät, että sillä tarkoitetaan mieluummin maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron poistamista Ruotsin tapaan. Olisin kysynyt arvoisalta ministeriltä: onko yhteistyö tässä asiassa valtiovarainministeriön kanssa ollut kovin helppoa, ja jos siinä nyt EU:n komission lupaa tarvitaan, niin onko ryhdytty asiassa jo tarpeellisiin toimenpiteisiin?

16.50 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan keskusteluun vielä Itämeri-talkoot, koska on totta, että Itämeri voi huonosti, ja myös maatalouden ravinnepäästöjä pitää entisestään vähentää. Tarvitaan konsteja kiertotalouden edistämiseksi, muun muassa maatilakokoluokan biokaasulaitokset, sellaiset viljelytekniikat, joissa ravinnepäästöjä ei valu, ja myös luomutuotannon edistäminen. Kysyisin: mitä hallituksella on uutta, ja uutta volyymia Itämeri-talkoisiin? Samalla toivon, että kun maataloutta viherrytetään, niin se tehdään tavalla, joka itsessään vähentää byrokratiaa ja tukee myös viljelijän jaksamista, jotta se tehdään kestävästi niin, että kuluttajat saavat puhtaasti tuotettuja, hyviä suomalaisia tuotteita, joissa otetaan huomioon myös ympäristön kestävyys ja kantokyky.

16.51 Susanna Koski kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa jos jotain osataan, niin perätä parempia tuloja, parempia markkinahintoja, parempia tuottajahintoja, mutta niihin vaikuttaminen politiikalla on välillä kuin narulla työntäisi. Näin ollen, kun maataloudessa tuotantopanostuskustannuksetkin ovat viime vuosina alati jatkaneet nousuaan — tässäkin budjetissa voidaan todeta, että kiinteistövero nousee, lämmitys- ja liikennepolttoaineiden vero sekä ajoneuvovero kiristyvät — niin onko kenties maatalouteen ja yrittäjyyteen liittyen tulossa jotain suurempaa verouudistusta, joka tähtäisi siihen, että tulonmuodostus olisi myös viljelijöille jatkossa sen suuntaista, että nimenomaan omaa tulovirtaa voi käyttää oman taloudellisen tilanteensa parantamiseksi? Kenties tuloverouudistus voisi olla tällainen ratkaisu tähän. Onko ministeriössä pohdittu tällaista?

16.52 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolme viestiä ministerille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Ensinnäkin, maatalouden kannattavuuteen: Panostakaa elintarvikeketjun toimivuuteen ja etsikää puhtaille, laadukkaille suomalaisille elintarvikkeille uusia vientimarkkinoita. Se on etenkin Venäjän asettaman tuontikiellon vuoksi erittäin tärkeää.

Toiseksi, asettakaa tuo mainittu parlamentaarinen työryhmä pohtimaan metsäteollisuuden toimintaedellytysten parantamista. Me tarvitsemme yhteisen kansallisen näkemyksen siitä, miten nämä investoinnit saadaan käyntiin, miten puuhuolto turvataan, miten metsäalan koulutus ja osaaminen tässä maassa pidetään, ja esimerkiksi siitä, miten Kemera-laki priorisoidaan.

Ja kolmanneksi, puhemies, haluan nostaa esiin poronhoitolain päivitystarpeen. Tänä päivänä me kansanedustajat saamme paljon huolestuneita yhteydenottoja erityisesti Koillismaalta, missä on ongelmia asukkaiden ja porojen välillä, kun tuo vanha paimentolaiselinkeino leviää varsin tiiviille kaupunkiseuduille ja alueille ja yhteenotoilta ei välttyä. Nyt laki vaatii päivitystä, ja me odotamme teiltä, ministeri Tiilikainen, toimia.

16.54 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan osaltani kiittää siitä 50 miljoonan kriisipaketista. Toki kun rahaa ei ole paljoa jaettava, niin siellähän on aika paljon semmoisia toimia myös, jotka itse asiassa alkavat vaikuttaa vasta myöhemmin ja jotka vaativat sitten varmasti myös EU:n kanssa tsekkausta, että ne tulevat Suomessa mahdollisiksi.

Silloin kun rahaa ei ole paljoa jaossa, niin on tärkeää, että byrokratiaa puretaan, ja näin ollen keskustankin eduskuntaryhmä on esittänyt 202 uutta norminpurkukohdetta, ja niistä iso osa itse asiassa koskee kyllä elintarviketeollisuutta ja maataloutta, ja toivottavasti niissä päästään myös eteenpäin.

Arvoisa ministeri, haluaisin kuitenkin kysyä liittyen hankintalakiin — kun hallitus tuossa keväällä linjasi valtioneuvoston periaatepäätöksellä siitä, että hyvinvointikriteereitä täyttyä noudattaa kotimaisissa hankinnoissa ja ruuantuotannon saamiseksi kotimaasta paremmin liikkeelle kaikkiin meidän laitoksiimme — miten nyt meinataan huomioda sitten siinä hankintalain käsittelyssä se, että se on ennen kaikkea kotimaista ruokaa, mitä Suomessa hankitaan.

Puhemies Maria Lohela: Nyt kello menee siihen malliin eteenpäin, että yksi puheenvuoro ennen ministeriä.

16.55 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oliko tulkittavissa niin, että SDP ei enää aja kiinteistövero metsämaalle, kun täällä oli niin myönteisiä puheenvuoroja metsätalouden kannattavuuden parantamisesta ja puuhuollon turvaamisesta? Tämä on hyvä asia, jos tämä virallisestikin pitää paikkansa myöskin puoluejohdon osalta. Sehän on ollut se peikko, se keppi, jota te olette aina tarjonneet, että maa- ja metsätalouksmaille kiinteistövero ja pannaan kyykkyyt nämä metsänomistajat ja maanomistajat. Hyvä, jos näin on.

Mutta sitten ystävällisesti edustaja Koskelle sanon: varmaan tiedättekin, että veropolitiikkahan on valtiovarainministeriön valmistelussa, ja uskon, että keskustan puolella on valmiutta tarttua kaikkiin hyviin esityksiin, jotka parantavat tärkeän alkutuotannon kannattavuutta, mutta tuollainen puheenvuoro kannattaa käyttää huomenna kokoomuksen eduskuntaryhmän kokouksessa ja patistella ministeri Orpoa viemään tätä asiaa hyvin päätävästi eteenpäin myöskin veropolitiikan osalta. (Susanna Koski: Palaamme asiaan!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikaiselle oli sen verran paljon kysymyksiä, että 5 minuuttia.

16.56 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Kiitos, arvoisa puhemies! Useat edustajat puhuivat tästä ruuan hinnan jakautumisesta viljelijän, elintarvikejalostuksen ja kaupan kesken. Todellakaan sitä suomalaista ruokaa ei kuluttajan lautaselle kerta kaikkiaan ilmesty, ellei se ruuantuotanto ole suomalaiselle viljelijälle kannattavaa, tämä on kaikkien osapuolten ymmärrettävä. Toukokuussa jo pyysin ketjun osapuolet ensimmäiseen palaveriin, näitä yhteydenpitoja jatketaan. Ja itse asiassa tässä on hyvä huomata se, että maatalousneuvosto toissa viikolla kohtuullisen suuren yksimielisyyden vallitessa päätyi päätelmiin, joissa ensisijaisesti tietenkin edellytetään sitä, että tämä elintarvikeketjun itsesääntely pelaa ja jokainen sen oikeudenmukaisen osan saa, mutta ei suljettu pois myöskään EU-lainsäädännön mahdollisuutta säädellä sitten tämän ruokaketjun tulonjakoa. Ensisijainen on kuitenkin alan itsesääntely — toivottavasti siinä meilläkin edetään.

Monet edustajat puhuivat viennistä, ja se on todella näin, että siitä bulkki-Suomesta brändi-Suomeen siirtymisessä oikeastaan se kasvu tulee nimenomaan vientimarkkinoitten kautta. Meillä Suomessa ei kovin paljon enempää ruokaan rahoja kuluteta kuin tälläkään hetkellä, lähivuosina ainakaan, joten elintarvikeyritysten kasvu on pitkälti viennin varassa.

Kiina on mielenkiintoinen markkina, ja niitä löytyy monia muitakin. Itse kävin kolmessa eri maassa viime talven aikana vienninedistämisreissuilla, ja jatkoa seuraa nyt syksyllä ja talvella, ja onneksi jotain aina tuolta mukaan tarttuu. Esimerkiksi tällä mainitulla Kiinanreissulla saimme kiinalaisten viranomaisen loppuraportit näitten suomalaisten teurastamoitten tarkastuksista. Eli tuotanto-olojen pitäisi olla kunnossa, viimeiset täydennykset meiltä on toimitettu, mitä heidän viranomaisensa ovat toivoneet. Odotamme tietysti kiinalaisten päätöksiä. Evira toimii tässä hyvin yritysten tukena, jotta nuo kunkin kohdemaan mukaiset vaatimukset pystyttäisiin osoittamaan, ja meidän elintarviketarkastukseen ja -turvallisuuteen onneksi luotetaan.

Tästä kannattavuudesta ja verotuksesta esimerkiksi edustaja Koski ja Rantakangas puhuivat, ja toden totta, se kuuluu tietysti valtiovarainministerin tontille, mutta olen tyytyväinen siitä, että yrittäjävähennys koskee myös maataloutta, maaseutuyrityksiä, ja sen myötä ensi vuoden budjetin verotusvaikutukset ovat ilman muuta viljelijöille myönteisiä.

Metsät ovat Suomelle kansallinen asia, se on todella tärkeä juttu, ja meillä on pitkää tällaista metsäpolitiikan ja metsästrategian laaja-alaista valmistelua. Jos parlamentaarinen työ tuo siihen lisää sitoutumista ja sitä tulevaisuudenuskoa ja auttaa tavoitteen asetannassa, jotta uskallamme vielä kunnianhimoisempia tavoitteita metsäpuolelle asettaa, niin pohdin vakavasti tätä ehdotusta.

Tuo EFIN määrärahojen lisäys, minkä edustaja Heikkinen mainitsi, on todella maininnan arvoinen. Sitä moni edustaja viime syksynä peräänkuulutti, että EFillä on vaikeuksia. Huoleenne on vastattu ja nyt pysyvästi tuota määrärahatasoa on nostettu, ja EFIN osaamista tarvitaan Euroopan mitassa juuri tässä metsäpolitiikan ja myös ilmastopolitiikan yhteydessä, koska metsien merkitys myös sillä puolella korostuu.

Viestini sukupolvenvaihdesta mieltäville nuorille, mitä edustaja Korhonen lähestulkoon perinteiseen tapaan kysyi täällä salissa, on se, että maltti on valttia, mutta ruokaa ihmiset tarvitsevat joka ikinen päivä, ja maapallon väestö kasvaa. Meidän on tietysti päätöksentekijöinä yritettävä huolehtia siitä, että omalta osaltamme ne edellytykset kannattavaan toimintaan, järkevään toimintaan — ja byrokratian karsimisen kautta myös se järkevä toimin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

ta tulee — turvataan, mutta sitten sieltä markkinoilta ja viennin kautta mahdollisesti niitä lisäeuroja pystytään vielä saamaan.

Lopuksi: Edustaja Karimäki kysyi monesta ympäristöön liittyvästä näkökohdasta.

Biokaasulaitoksia edistetään osana tuota kriisipakettia, ja sovimme, että maatilatason biokaasulaitoksia edistetään ilmasto- ja energiastrategian yhteydessä konkreettisilla päätöksillä.

Luomumaito on ollut Ruotsissa ja Tanskassa luomualan kasvun veturi. Sitä haluaa myös maan hallitus. Luomumaidon D-vitaminointi mahdollistetaan asetuksella ja koulumaitotukea suunnataan luomumaidon suuntaan, tavoitteena saada luomumaidon osuus kasvamaan kouluissa ja päiväkodeissa.

Esimerkiksi kipsauskokeilu on vastaus maatalouden kuormituksen alentamiseen. Maaperän hiilipitoisuuden lisääminen, kaikkea tällaista, pannaan nyt testiin ja kokeiluihin.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikainen, on aika täynnä.

Aikani on jälleen täysi?

Puhemies Maria Lohela: Jälleen, kyllä.

Kiitoksia, arvoisa puhemies, ja kiitoksia edustajille vilkkaasta keskustelusta ja hyvistä ideoista, mitä heittelitte tännepäin. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Siirrytään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Molemmat ministerit käyttävät esittelypuheenvuorot tähän alkuun, ja sitten siirrytään keskusteluun. — Ministeri Rehn aloittaa, olkaa hyvä.

17.02 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Viime aikoina Suomen kansantalouden kasvu on osoittanut elpymisen merkkejä. Kun vielä viime vuonna liikuimme lähellä nollakasvua, niin tämä ja ensi vuosi näyttäisivät menevän lähelle 1 prosentin kasvua. Se ei kuitenkaan meille riitä, ei varsinkaan työllisyyden merkittävään kohelemiseen. Jotta pystymme parempaan, meidän on pidettävä huoli suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukyvyistä. Maailmalla menestyvät yrityksemme kasvattavat vientiämme, ja yhteiskuntamme hyötyy siitä niin kasvavina investointeina ja työllisyytenä kuin myöskin verotuloina. Me olemme vahvasti vientivetoinen talous, vientivetoinen yhteiskunta. Kun viennin veturimme porskuttavat hyvin huollettuina ja rasvattuina, synnyttää se kestäväää talouskasvua ja parantaa myöskin työllisyyttämme.

Valtiolla on merkittävä rooli viennin ja investointien edistämisessä. Talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa teimme viime viikolla linjauksen, jonka mukaisesti Finnveran vientitakuuvaltuuksia korotetaan 8 miljardilla eurolla 27 miljardin euron tasolle. Samalla vientiluottojen rahoitusvaltuus ja korontasausvaltuus nostetaan molemmat 13:sta 22 miljardin euron tasolle. Nykyisessä kilpailutilanteessa vientirahoituksen riittävyys on suomalaiselle yritys-elämälle ja yrittäjyydelle osa niitä välttämättömiä kilpailukyvyyn edellytyksiä, joita hallitus haluaa parantaa. Valtuuksien korotuksella on merkittävä vientiä ja työllisyyttä lisäävä vaikutus.

Me työskentelemme kaiken kaikkiaan kovasti sen eteen, että saisimme suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukyvyyn paremmalle tolalle. Kilpailukykysojimus on keskeinen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

elementti tässä yhteisessä ponnistuksessa. Sopimus on mainettaan parempi ja tukee nyt orastavaa kasvua synnyttäen arvioiden mukaan 35 000—45 000 uutta työpaikkaa. Tämän lisäksi olemme koonneet vastuualueellani laajan yrittäjyyspaketin. Valmistelu on käynnissä ensimmäisen työntekijän palkkaamisen kynnyksen madaltamiseksi. Maakuntauudistuksen yhteydessä valmistelemme yritys- ja te-palveluiden yhdistämisen kasvupalveluiksi, jolloin työllisyyden ja yrittäjyyden palvelut nidotaan aiempaa vahvemmin toisiinsa. Ensi kuussa Tekes lanseeraa käyttöön innovaatioasetelin, jonka tavoitteena on tuoda aiempaa laajempi pk-yritysten joukko osaamisintensiiivisten palveluiden käyttäjiksi.

Ensi vuoden talousarvioesitys sisältää myöskin uuden konkreettisen työkalun, jolla huolehdimme energia- eli sähköintensiiivisen vientiteollisuuden kustannuskilpailukyvvystä. Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensointiin esitämme 43 miljoonaa euroa, joka rahoitetaan päästökaupan tuloilla, niin että puolet niistä käytettäisiin tähän hiilivuodon estämiseen, mikä on tarpeen sekä talouden että ympäristön kannalta. Päinvastoin kuin viime aikoina on väitetty, hiilivuotoa esiintyy ja se on merkinnyt pitkää miinusta muun muassa terästeollisuudelle Euroopassa ja Suomessa. Ruostumattoman teräksen tuonti EU-maihin on kasvanut 9 prosentista peräti 26 prosenttiin vuosikymmenen aikana. Tuonnin lisäys on lähes kokonaan Kiinasta, jolloin myös globaalit kasvihuonepäästöt ovat kasvaneet 4 miljoonalla tonnilla. Hiilivuotoon ja ennen muuta työpaikkavuotoon pitääkin suhtautua vakavasti sekä ympäristön että talouden näkökulmasta. Kuten SAK:n pääekonomisti Olli Koski, päteväksi arvostettu ekonomisti, on todennut: "Muun muassa Maaailmanpankki toteaa (toisin kuin VATT), ettei hiilivuodon riskiä voi missään nimessä sulkea pois. Syntyy vaikutelma, että VATT tarkoituksella vähättelee energiaverojen palautusten vaikutuksia kilpailukykyyn. Energiaverojen palautusten poisto heikentäisi energiaintensiiivisen teollisuuden kilpailukykyä yhtä varmasti kuin palkankorotukset. Hinnankorotuspaineen aiheuttaman kilpailukykyvaikutuksen merkittävydestä voi olla montaa mieltä, mutta sen kiistäminen kokonaan on perusteetonta." (Puhemies koputtaa)

Eli energiaintensiiivisen teollisuuden, kuten metsä- ja metalliteollisuuden, osuus on Suomessa poikkeuksellisen suuri, EU-maista selvästi suurin. Me emme halua menettää (Puhemies koputtaa) kilpailukykyä muihin maihin verrattuna emmekä päästää teollisuutta pakenemaan maasta ja mantereelta. Siitä ei hyötyisi maailman ilmasto eikä suomalainen duunari.

17.08 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Vuosi sitten esittelin tältä samaiselta paikalta ensimmäistä kertaa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan talousarvioesitystä. Toin tuolloin esille ja toistan sen peruslähdekohdan, joka meillä on käsissämme, kun pohditaan työllisyysasioita: viime vuosien aikana heikkoa talouskasvuvuotta on seurannut aina heikko talouskasvuvuosi, ja kun tämä kaava toistuu peräkkäin riittävän monta kertaa, niin olemme siinä tilanteessa, että työllisyyskehityksemme on liian heikkoa. Olemmeko me lannistuneet? Emme ole. Olemmeko me olleet toimettomina? Emme ole. Olemmeko me nyt tehneet muutoksia? Kyllä olemme.

Ennen kuin menen tarkemmin niihin yksityiskohtiin, joita olemme hallituksena tehneet työllisyystilanteen parantamiseksi, muutama sananen nykyhetkestä. Valtiovarainministeriö on arvioinut, että kuluvana vuonna työttömyysaste olisi 9 prosenttia, jossa on parannusta viime vuoteen verrattuna 0,4 prosenttiyksikköä. Vuodelle 17 ennustetaan 8,8 prosentin työttömyyttä, joten vaikka juna liikkuu hitaasti, on suunta kuitenkin oikea. Tässä kehitys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

kulussa hallituksen tekemät uudet avaukset ja, sanomattakin selvää, kilpailukykysopimus näyttelevät merkittävää osaa.

Muutama sananen tarkemmin tämän hetken tilanteesta. Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli viime kuun lopussa reilut 342 500 työtöntä työnhakijaa. Määrä on suuri, liian suuri. Se on kuitenkin 4 200 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten. Liian suuriahan nämä luvut edelleen ovat, mutta tosiasia toki on, että vuoden aikana päättämämme uudistukset eivät vielä näy luvuissa. Maltillinen talouskasvu ja nykyinen työllisyystilanne yhdistettyinä siihen faktaan, että meidän on saatava maamme julkinen talous kestäväälle pohjalle, synnyttävät yhtälön, jota ei ole helppo ratkoa. Emme pysty ratkaisemaan yhtälöä menneiden vuosien tapaan lapioimalla lisää rahaa toimenpiteisiin, vaan meidän on taklattava ongelmia muilla tavoin. Mitään hokkuspokkustyöllistämistemppeja emme tarvitse, ei niitä missään hihan varressa olekaan, vaan uusia, laajoja ja ennen kaikkea vaikuttavia toimenpiteitä.

Muutamme painopistettä passiivitoimenpiteistä enemmän aktiivitoimenpiteiden suuntaan. (Vasemmalta: Hyvä!) Tämän teemme laajentamalla työttömyysetuuksien käyttötarkeitusta siten, että ensi vuoden alusta työttömyysetuuksiin STM:n pääluokkaan varattuja määrärahoja voidaan käyttää starttirahan, palkkatuen ja liikkuvuusavustuksen rahoittamiseen. Lakiesitys tästä tulee eduskunnan käsiteltäväksi lokakuussa. Arvioimme, että tätä kautta avautuisi työmahdollisuus noin 10 000 työttömälle. Kokonaisuuteen liittyen siirämme työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden momentilta 151 miljoonaa euroa STM:n pääluokkaan, minkä lisäksi, kuten äsken totesin, STM:n pääluokkaan varattuja työttömyysetuuksien määrärahoja käytetään aktivointiin.

Talousarvioesitys lisää myös mahdollisuuksia tarjota työkokeilua työttömille työnhakijoille poistamalla lainsäädännöllisiä rajoituksia. Tavoitteena on lisätä työkokeiluja aloilla, joilla tyypillisesti tehdään osa-aikatyötä. Lisäämme myös te-toimistojen resursseja 17 miljoonalla eurolla. Te-palveluita tehostetaan ja yksityisten palveluntuottajien käyttöä lisätään. Ensi vuoden alusta lähtien työttömien määräaikaishaastattelut toteutetaan kolmen kuukauden välein, minkä johdosta voimme tukea työnhakijoita ja löytää jokaiselle työnhakijalle sopivia ratkaisuja aiempaa paremmin.

Ovatko edellä mainitut riittäviä toimia? Eivät sellaisinaan. Päätimmekin budjettiriihen yhteydessä myös muista merkittävistä kolmikantaisista valmistelutoimista. Tiivistetysti ne voidaan todeta viiden kohdan listana: 1) ansiosidonnaisen työttömyysturvan uudistaminen nopeampaan työllistymiseen kannustavaksi, 2) ansiosidonnaisen työttömyysturvan ansiososan käyttö palkkatukena ja starttirahana, 3) työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten työllisyyden edistäminen osaamisohjelmalla, etsivällä nuorisotyöllä ja nuorten työpajoilla, 4) pitkään työttöminä olleille ja heikon työhistorian omaaville uusi työehtosopimuksen piiriin kuuluva palkkamalli, jossa mukana palkkaa täydentävä tuki, 5) ikään-tyneiden kertaluonteinen eläketuki. Vaikuttava lista, mutta emme suinkaan lopeta ahkerointiamme tähän, vaan hallitus käynnistää valmistelun toimikautensa puolivälitarkaste- luun kannustinloukkujen purkamiseksi ja työvoiman liikkumisen edistämiseksi.

Loppuun vielä muutama sana vastuullan olevaan kotouttamiskokonaisuuteen. Elokuun viimeisimmät arviot kertovat, että oleskeluluvan saisi kuluvaan vuonna noin 7 200 maahanmuuttajaa. Arvion pohjana on, että noin neljännes hakijoista saisi myönteisen päätöksen. Olemme lisänneet budjettiin kotouttamiskoulutuksen määrärahoja, samoin kuntakorvaukset kotouttamistoimista kasvavat 220 miljoonaan euroon, joka on kuutisenkymmentä miljoonaa enemmän kuin kuluvaan vuoden talousarviossa. Uuden tilanteen edessä olemme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

etsineet myös uusia rahoitusratkaisuja, joista nostaisin tässä esille maahanmuuttajien koutoutumisen ja työllistymisen vaikuttavuusinvestointirahaston.

Arvoisa puhemies! Tässä keskeisimpiä kokonaisuuksia vastuullani olevista talousarvioasioista.

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat, sitten siirrytään debattiin. Voitte osoittaa kysymyksiä tai huomioita molemmille ministereille.

17.14 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos molemmille ministereille näistä esittelyistä. Tässä budjetin yhteydessä on tehty paljon toimia työllisyyden parantamiseksi, työttömien aktivoimiseksi nimenomaan vaikuttavilla uusilla toimenpiteillä, mikä on erittäin hyvä asia, nimenomaan tämä työttömyysturvan käyttö palkkatukena, myös starttirahana ja liikkuvuusavustuksina. Se toinen puoli kuin työttömien aktivointi on luoda sitten edellytyksiä uusille työpaikoille, mutta myös luoda edellytyksiä nykyisten työpaikkojen säilymiselle.

Kiitos ministeri Rehnille tästä hyvästä ja aika seikkaperäisestä selostuksesta siitä, mistä on kysymys tässä päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensoinnissa, koska tässä ovat vallalla olleet (Puhemies koputtaa) kuitenkin aika pitkälle tämä Hesarin juttu ja VATTin tiedot... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

17.15 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille hyvistä aloituspuheenvuoroista.

Ensimmäisenä haluaisin puuttua tähän vientivetoisuuskeskusteluun, jonka ministeri Rehn otti esille. On erittäin hyvä, että meillä nämä vientitakuut kasvavat, koska myöskin liiketoiminta lisääntyy. Suuri kysymysmerkki tai haaste on kuitenkin pienemmät vientitakuut. Ne ovat usein hyvin isoja, miljardienkin arvoisia laivatilauksia, jotka ovat tosi hieno asia, mutta sitten kun ruvetaan puhumaan miljoonasta, kahdesta miljoonasta vientitakuusta, tuleekin vaikeuksia. Usein jo markkinaselvitys tai asiakasselvitys syö kolmasosan siitä kustannuksesta, 100 000—150 000 euroa. Juuri tänään tuli yhdeltä yrittäjältä viestiä, että he ovat pientä vientitakuuta Kirgisian suuntaan hakemassa. Sanottiin, että ei voi ottaa riskiä. Tämä ainut riski on, että kolmessa kuukaudessa pitää maksaa takaisin. Eli kysymys näistä pienistä vientitakuista: miten ne saataisiin myöskin toimimaan, että pienemmät yritykset pääsevät tekemään vientiä sillä tavalla, että vientitakuu on mukana?

17.16 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström kuvasi sitä, että työttömyys on alentunut reilulla 4 000:lla vuoden takaiseen nähden, ja tämä on hyvä asia. Se on suunnilleen saman verran kuin aktivointiaste on noussut, eliikka tosiasiallisesti sillä, että aktiivitoimia on ollut hitusen enemmän kuin vuosi sitten, tuo työttömyyden alenema on saatu aikaan. Tähän nähden olen iloinen siitä, että työmarkkinatukea voidaan jatkossa käyttää palkkatukena ja starttirahana ja liikkuvuusavustuksina. Tuo malli ei ole uusi. Sitä on käytetty aiemminkin, mutta se on viisas malli silloin, kun rahasta on pulaa.

Mutta kun katsoin noita lukuja: Te mainostitte, että tapahtuu paljon rakenteellisia uudistuksia. Miksi te sitten budjetissa arvioitte, että rakenteellinen työttömyys on ensi vuonna suurempaa kuin se on tänä vuonna, että työttömyysjaksot ovat suunnilleen samalla tasolla kuin ne ovat tänä vuonna ja että nuorten työttömyys on samalla tasolla kuin se on tänä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

vuonna? Jos katsoo noita teidän arviointejanne ja budjettikirjaa, niin te ette kuitenkaan ikään kuin usko näihin omiin toimiinne.

Mutta toivoisin, että yhtä ponttevasti kuin näitä muita asioita ajatte ajaisitte sitä, että työtömyysturvaa voi käyttää (Puhemies koputtaa) kouluttautumiseen, koska työvoimapolitiittisen koulutuksen volyymi laskee aivan liikaa tähän tilanteeseen nähden.

17.17 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että hallituksen politiikka on pikkuhiljaa ruvennut puremaan ja vientisatamissa alkaa tapahtua. Ja ministeri Rehn kertoi aivan hyvin siitä, että vientitakuista on lisätty ja sitten on vientiluototusinstrumentteja lisätty. Olisin kysynyt arvoisalta ministeriltä: Mikä on teidän mielestänne näköala vientikaupan lähiajan näkymiin vuoden 2017 aikana? Ovatko nämä tehdyt toimet riittäviä?

Ja toinen asia, ministeri Lindströmille kysymys myös siitä, että kun näitä palkkatukia nyt ollaan suunnittelemassa, se on kolmikantaryhmässä suunnittelussa ja neuvottelut ovat meneillään: onko teillä näköalaa itsellänne, miten tämä saadaan onnistumaan? Tämähän olisi tärkeä asia, että onnistuttaisiin uusia instrumentteja luomaan ihmisten työpaikkojen tekemiseen, koska ainoa tehokas keino ihmisten hädän auttamiseen ja työttömän auttamiseen on se, että hänelle saadaan työpaikka. Se on kaikkein arvokkainta. Mitä luulette, onnistuuko tämä palkkatukihomma?

17.18 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström, viisas työvoimapolitiikka ei lähde siitä, että ihmisiä ylhäältä päin aktivoidaan, vaan siitä, että ymmärretään ihmisten luonnollinen aktiivisuus ja pyritään katsomaan, onko järjestelmässä jotakin, joka estää sitä. No, meidän työttömyysturvajärjestelmän suuret kitkohdat ovat viranomaispäätösten ennakoimattomuus, byrokratian raskaus ja avun puute: se, että niitä henkilökohtaisia tapaamisia ei oikeasti saa tai ne saa sitten, kun momentum on mennyt jo kuukausia sitten. Kaikki nämä olisi hoidettavissa sillä määrärahalla, joka nyt kohdennetaan näihin kolmen kuukauden välein järjestettäviin mekaanisiin tapaamisiin. Viime vuosina suunta on ollut se, että pyritään pikemminkin eriyttämään palveluita ihmisten tarpeen mukaan kuin tarjoamaan sitä samaa bulkkia kaikille — koska se ei toimi, koska siihen menee kauheasti rahaa, koska lopputulos on tehoton. Mitä jos me miettisimme tämän homman nyt uudestaan alusta?

17.19 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tahdo vähätellä SAK:n pääekonomistin arviota. Minä toivon, että ministeri ja hallitus eivät myöskään vähättele riippumatonta tutkimustietoa.

Tässä on nyt keskustelussa tämä hiilivuoto. Toinen arvio lähtee siitä, että sitä ei voida täysin poissulkea tulevaisuudessa, ja toinen arvio lähtee siitä, että tutkimustieto ei pysty sitä havaitsemaan. Onkin syytä kysyä, jos tässä ovat ne kaksi vaihtoehtoa, onko kenties kokonaisuudessaan lähes 650 miljoonan euron tuki aivan paikallaan, kun rahasta on puutetta ja uusia markkinoita pitäisi koko ajan kehittää ja euroja pitäisi löytyä myöskin sinne — ja VATTin tutkimuksen mukaan nämä tuet eivät ole hyödyttäneet kilpailukykyä eivätkä työllisyyttä. Tästä on ennen kaikkea kysymys.

Ministeri unohti mainita sen, että pääekonomisti Koski sanoo myös, että monenkirjavat tuotantotuet ja niiden ristiriitaiset tavoitteet eivät johda tehokkaaseen lopputulokseen. Ja Koski korostaa, että nyt tulisi päästä kokonaistaloudellisesti tehokkaampaan (Puhemies

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

koputtaa) energiajärjestelmään. (Puhemies: Aika!) Miltä osin alempi sähköverokanta ja energiaveroleikkuri ovat osa kokonaistaloudellista ratkaisua?

17.21 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Työhyvinvointi on avainasemassa, kun tavoitellaan pidempiä työuria. Eläkeikiä on nostettu, mikä on hyvä asia talouden ja työllisyyden kannalta, mutta kysyn teiltä, arvoisa työministeri: mitkä ovat suunnitellut toimenpiteet työhyvinvoinnin parantamiseksi? Sairauspoissaolot maksavat arvioiden mukaan yhteiskunnalle ja työnantajille noin 24 miljardia euroa vuodessa. Miten näitä kustannuksia aiotaan vähentää? Leikkaamalla henkilömitoitusta jo ennestään raskaassa vanhustenhuollossa ei hoitajien jaksamista taatusti paranneta. Taloutemme kasvu edellyttää, että työntekijät ovat motivoituneita ja viihtyvät työssään. Nyt tarvitsemme vahvaa panostusta työhyvinvoinnin parantamiseksi. Miten se hoidetaan?

17.22 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän talouskasvu lepää nyt liikaa vain kotimaisen kysynnän ja toisaalta rakentamisen varassa. Me emme pysy nyt maailmantalouden vauhdissa viennissä, ja me olemme menettäneet osuuksumme. Tällä talouskasvuennusteella, joka nyt on muutamaksi vuodeksi tehty, ei työllisyystavoite tule toteutumaan. Me tarvitsemme nopeamman talouskasvun. Ja tästä tullaan siihen, että tämä hintakilpailukyky ei ole nyt se meidän pääongelma, vaan ongelma on se, että meidän pitää saada uusi vaihde tähän talous- ja elinkeinopolitiikkaan: viennin jalustan vahvistamista, korkean jalostusasteen tuotteiden viennin edistämistä, kohtuuhintaista energiaa ja investointeja tänne kotimaahan. Me tarvitsemme uutta elinkeino- ja talouspoliittista ajattelua tässä mielessä. Tähän istuu erittäin huonosti se, että leikataan Tekesin määrärahoja, jotka liittyvät tutkimukseen ja tuotekehitykseen ja innovaatioihin.

Ja pari ilmaista ehdotusta kevään kehysriiheen, tähän puolivälitarkastukseen: olisi hyvää, (Puhemies koputtaa) että näiden kärkihankkeitten joukossa olisi palvelualojen...

Puhemies Maria Lohela: Nyt on kyllä jo reilusti yliajalla.

...mukaan lukien matkailun, strateginen ohjelma, ja ehdottaisin, että tänne otetaan... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

17.23 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää hallitusta sen harjoittamasta politiikasta, joka tukee mikro- ja pienyritystä sekä helpottaa yrittäjäksi ryhtymistä. Erityisesti maksuperusteisen arvonnalisäveron käyttöönotto on tervetullut uudistus kaikkien pienyritysten puolesta. Lisäksi mahdollisuus käyttää työttömyysetuuksiin varattuja määrärahoja starttirahana tukee uusien yritysten syntymistä.

Yksi hallituksen kärkihankkeista on kannustinloukkujen purkaminen, jolla on suuri merkitys kaiken työn vastaanottamisen kannattavuuden ja jopa harmaan talouden torjunnan kannalta. Toivon, että kannustinloukkujen purkamista ja työvoiman liikkuvuuden edistämistä selvittävän työryhmän raportin jälkeen työ- ja elinkeinoministeriö pystyy siinä yhtä hyviin toimenpiteisiin kuin mitä yrittäjyyden osalta on nähty.

17.24 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus ansaitsee kiitosta pragmaattisesta, käytännönläheisestä, lähestymistavasta käsillä oleviin ky-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

symyksiin. Jos ajatellaan päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotukea, niin tämä ei välttämättä ole sellainen tukimuoto, jota minun ihanneyhteiskunnassani olisi, mutta kun eletään tässä käytännön maailmassa, missä ollaan, niin ei ole järkeä sellaisessakaan politiikassa, että viemme työpaikat ulkomaille ja samalla tosiasiallisesti päästöjen määrä lisääntyy. Tämä on aivan järkevä lähestymistapa tässä reaalisessa maailmassa.

Samoin hallitus kantaa minusta vastuullisesti huolta myöskin työmarkkinoista kokonaisuudessaan, sekä työllistämisen kynnyksen madaltamisesta että sitten työntekijöiden in-sentiivien parantamisesta työn vastaanottamiselle. Tästä ansaitsevat molempien ministerien esitykset täydet kiitokset.

17.25 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kiitokset molemmille ministereille hyvästä selonteosta. Ne ovatkin — idänkaupan ohella — meidän jaostomme keskeistä työskäkaa.

Ministeri Rehnille: Yhdyn hänen arvioonsa siitä, että sattumalta juuri äsken Outokummun osake oli melkein 4,5 prosenttia nousussa. Teräksen hinta menee Suomessakin vähän eteenpäin. Mutta tämän talousarvion täydennyksenä tulee myöhemmin meitä edelleen sitova päätös lopettaa Terrafamen kaivos, ja se on aiheuttanut... Silloin keväällä me vierailimme siellä jaoston kanssa kaksi vuorokautta ja saimme hivenen paremman käsityksen Terrafamen tulevaisuudesta kuin hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta. Niitä täydentävät myös nyt julkisuudessa esitellyt numerot Terrafamen menestyksestä, (Puhemies koputtaa) ja olisin kiinnostunut kuulemaan ministeriltä siitä asiasta vähän enemmän.

17.26 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tähän alkuun todeta, että SDP tukee sitä linjausta, että teollisuuden kustannukset pyritään pitämään kurissa. Tuimme sitä viime hallituksessa, ja nyt kun olemme täällä oppositiossa, jatkamme samaa linjaa. (Harri Jaskari: Tosi hienoa!)

Arvoisa puhemies! Meillä kuitenkin on se pohja, josta me ponnistamme, ja sen lisäksi me tarvitsemme sitten uusia aloja, ja sen takia minä tässä kokonaisuudessa yhdyn siihen, mitä edustaja Ihalainen täällä aikaisemmin sanoi, että meidän pitäisi kyllä tämä yritystuki-viidakko kokonaisuudessaan käydä läpi, kuitenkin niin, että me emme tuhoa työpaikkoja, mutta pystyisimme satsaamaan uuteen kasvuun. Tämä oli myös, jos minä ymmärsin oikein, Olli Kosken viesti, kun hän kommentoi myös tätä päästökauppa-asiaa.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus nyt tarkisti linjansa tässä työllistämisessä, mitä tulee näihin palkkatukirahoihin, ja nyt tässä on löydetty tämmöinen malli, se on hyvä, mutta, ministeri Lindström, tuleeko tässä nyt automaattinen palkkatuki, joka on (Puhemies koputtaa) Rinteen mallin kirkas ajatus?

17.27 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille esityksistä.

Kiitan hallitusta erityisesti siitä, että ikääntyneet pitkäaikaistyöttömät, yli 60-vuotiaat, pääsevät nyt tämän kertaluontoisen Lex Lindström -menettelyn piiriin. Tämä on aikaisemmin ollut ymmärtääkseni SDP:n ajatuksissa, mutta sitä ei valitettavasti saatu heidän työministeriaikanaan toteutettua, (Hälinää) ja hallitus osoittaa tässäkin etenemistä. (Krista Kiurun välihuuto) Olisin kysynyt ministeriltä: onko tämä menettely vapaaehtoinen, niin että siihen ei ketään velvoiteta?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Sitten olisin kiittänyt vielä erityisesti siitä, että työttömistä otetaan nyt koppi. Vasemmisto tuntuu pitävän huonona sitä, että ihmisiä tavataan, vaikka kuitenkin edustaja Kontula sanoi tuossa aikaisemmin, että henkilökohtaisia tapaamisia ei saa — sitten kuitenkin hän arvostelee sitä, että niitä saa. Olisi nyt kiva tietää, onko se hyvä vai huono asia.

17.28 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt sattuu olemaan yksi sellainen sosialidemokraattinen työministeri, jonka aikana tuo ratkaisu on toteutettu — tosin silloin sen asian esitteli ministeri Mönkäre, koska se hänelle kuului ja yhdesä sen valmistelimme.

17.29 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto ei vastusta missään tapauksessa sitä, että työttömiä ihmisiä tavataan — tavataan kaikki, sitä parempi. Mutta vasemmistoliitto vastustaa sitä, että me hassaamme meidän vähiä rahojamme sellaisiin mekaanisiin tapaamisiin, joille ei ole selkeää tarvepohjaa, sen sijaan, että me pyrkisimme ensisijaisesti takaamaan ihmisille mahdollisuuden tavata viranomainen silloin, kun sitä tarvitaan. Tällä hetkellä tilanne on se, että jos ihminen tarvitsee työnhaussa apua, hän ei sitä meidän te-toimistosta saa, koska rahat eivät riitä tapaamisten järjestämiseen. Tämä on ongelma, joka minun mielestäni pitää ratkaista ensin, ennen kuin me lähdemme miettimään mitään tällaisia kolmen kuukauden ruletteja, joidenka tarkoituksena — ainakin niiden lausuntojen perusteella, joita siitä on nyt etukäteen annettu — on lähinnä kontrolloida työttömiä, vaikka se puetaan tällaisiin eufemismeihin kopin ottamisesta. Kopin ottaminen on huutoon vastaamista, ei kepittelyä.

17.30 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uskon, että valtaosa niistä yli 340 000 työttömästä työnhakijasta ja erityisesti niistä 127 900 pitkäaikaistyöttömästä on sitä mieltä, että on aivan oikein ja kohtuullista yrittää löytää uusia keinoja työttömyyden vähentämiseksi. Myös ne yritykset, joissa on 82 500 avointa työpaikkaa, varmasti ovat iloisia, että uusia ratkaisuja yritetään etsiä. Ihmettelen suuresti sitä tässä edellisessä puheenvuorossa tullutta vastustusta sille, että nyt todellakin halutaan antaa apua näille työttömille. (Eduskunnasta: Etkö kuunnellut?) Esimerkiksi ihminen, joka on ollut vuosia, vuosikymmeniä kenties työttömänä, todellakin tarvitsee apua siihen, ja tähän tarvitaan seurantaa, ja juuri tästä on te-toimistoja kritisoitu, että siellä ei saa henkilökohtaista kontaktia. (Välihuutoja) Ihmiset tarvitsevat kasvokkain tapaamista ja ongelmien läpikäyntiä. Se on parasta, mitä tämä hallitus voi työttömälle antaa.

17.31 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt tietysti täytyy muistaa se, että meillä on jo nyt käytössä se, että kolmen kuukauden sisällä pitäisi tehdä työllistämissuunnitelma, ja jos ei sitä pystytä täyttämään, ei saadakaan sitä työpaikkaa tuotua, jos siihen rinnalle tuodaan Leelian lepotuoli joka kolmen kuukauden välein, se tarkoittaa, ministeri Lindström, 1 400 000:ta tapaamista per vuosi, ja nämä ovat vasta tapaamisia. Eikö olisi parempi käyttää nämä rahat siihen, että etsittäisiin aktiivisesti niitä työpaikkoja ja tehtäisiin töitä sen eteen, että avoimet työpaikat ja työttömät kohtaisivat toisensa? Tämän sijasta te olette nytten ulkoistamassa ennen muuta työnvälitystoimintaa. Onko niin, että te haluatte tehdä työnvälitystoimistoista, te-toimistoista, tällä hetkellä Leelian lepotuoleja, joissa kysytään kolmen kuukauden välein ihmisiltä, että mitä sulle kuuluu, olisiko kiva jos löydettäis sulle työpaikka, mutta voi voi, meillä ei ole aikaa etsiä sitä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

kun meille tulee nytten seuraava ihminen tähän tapaamiseen. Pikkuisen tämmöistä pragmaattisuutta pyytäisin näihin asioihin.

Puhemies Maria Lohela: Yksi puheenvuoro vielä ennen ministereiden vastauksia.

17.32 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä työtön työnhakija lähtökohtaisesti haluaa saada töitä, ja sen takia on aivan perusteltua, että aktivointia jatketaan ja jopa tehostetaan. Hallitus ansaitsee tuen myös sille, että laajaa pakettia viedään eteenpäin, jotta työttömyyttä todellakin taklataan. Pyytäisin ministeri Lindströmiä kiinnittämään huomiota akateemisten työttömyyden huimaan kasvuun, joka on jatkunut jo neljän vuoden ajan. Se kasvaa enemmän kuin yleinen työttömyys, ja itse asiassa yhä useampi on myös pitkäaikaistyötön.

Sitten toiseen asiaan. Kun kansainvälisten selvitysten mukaan mitataan Suomen innovaatioympäristöä, niin me olemme ihan kärjessä, mutta sitten nämä innovaatiot eivät kuitenkaan muutu rahaksi. Ja me tiedämme, että aivan liian usein suomalaiset innovaatiot myydään keskeneräisinä maailmalle, kun emme saa riittävästi riskirahoitusta. Toivonkin, ministeri Rehn, että pistätte panoksia siihen, että riskirahoitusta, eri muotoja, löytyisi lisää.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministereille mahdollisuus vastata. 3 minuuttia molemmille. Ministeri Rehn aloittaa. — Olkaa hyvä.

17.33 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Kiitoksia asiallisesta ja rakentavasta keskustelusta.

Edustajat Jaskari, Ronkainen ja Rydman viittasivat hallituksen pragmaattiseen lähestymistapaan pienimpien yritysten asian edistämisessä, ja tämä nimenomaan pätee. Sipilän hallituksen elinkeinopolitiikan painopiste on siirretty aikaisemmasta enemmän suurempien ja keskisuurten yritysten kannustamisesta nimenomaan kaikkein pienimpien ja usein oikeastaan mikroyritysten kannustamiseen ja näiden kasvuun kannustamiseen, kansainvälistymiseen kannustamiseen.

Koskien edustaja Jaskarin kysymystä pienimmistä vientitakuista tätä voidaan hyvin arvioida osana Finnveran rahoitusinstrumentteja ja katsoa, miten niitä voidaan kehittää nimenomaan tässä tarkoituksessa. Hyvin tärkeä kysymys.

Edustaja Hoskonen kysyi viennin näkymistä. Mielestäni on hyvin tärkeää havaita se, että viime viikon pk-yritysbarometrissä, jonka otos on aika suuri, 6 000 yritystä, kasvuhakuisten yritysten määrä on nousussa, samoin suhdanneodotukset ovat paremmat mikrotasolla kuin makroennusteet kertovat tällä hetkellä. Siihen saumaan kilpailukykykysöimus osuu nimenomaan sen takia, että se tukee suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukykyyn korjaamista ja kohentamista nimenomaan siinä saumassa, kun vienti pitää saada vahvasti vetämään. Arviomme mukaan kustannuskilpailukykyyn osalta saavutamme Ruotsin vuoteen 2018 ja Saksan vuoteen 2020 mennessä kilpailukykykysöimuksen ansiosta olettaen, että palkankorotukset näissä kahdessa muussa maassa ovat suurin piirtein samaa tahtia ja tasoa kuin mitä ne ovat olleet viime vuosien aikana. Toivotamme siis parasta menestystä IG Metallille ja kaikille muille saksalaisille ja ruotsalaisille ammattiliitoille, koska niissä maissa on varaa ja sitä kautta mielekästä nostaa palkkoja ja sitä kautta ylläpitää myöskin niiden maiden omaa kysyntää ja koko euroalueen ja Euroopan talouden kysyntää. Se on aivan oikein.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Sitten edustajat Ihalainen ja Lindtman samoin kuin Virolainen viittasivat innovaatio- ja tutkimusrahoitukseen elikkä tavallaan reaalisesti kilpailukykyyn pelkän kustannuskilpailuvuon lisäksi ja rinnalla. Erittäin tärkeä kysymys. Budjettiriihessä päätettiin siitä, että innovaatio- ja tutkimusrahoituksen koko kenttää tarkastellaan hallituksen puolivälitarkasteluun mennessä elikkä ensi keuhkokuumeen mennessä tehdään laadullinen ja määrällinen arviointi siitä, millä tavalla kyetään vahvistamaan suomalaista innovaatio- ja tutkimusrahoitusta ja ennen kaikkea sen kanavoitumista siihen, että se tukee suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukykyä myöskin kasvavina markkinaosuuksina ja sitä kautta uusina työpaikkoina. Tähän perustettiin työryhmä, jota vetää opetus- ja kulttuuriministeriö. (Puhemies koputtaa) Mukana ovat TEM, VM, Akatemia ja Tekes, ja työ tosiaan tähtää puolivälitarkasteluun.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

17.37 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi kiitoksia keskustelusta ja palautteesta.

Edustaja Filatov kysyi, emmekö me usko omiin toimiimme. Kyllä me uskomme omiin toimiimme, mutta tämä ei ole pelkästään kiinni meidän toimenpiteistämme, vaan tähän tarvitaan myös muiden toimenpiteitä eli työmarkkinajärjestöjä, ja me tarvitsemme elinkeinoelämää, kaikkia, tähän. Sen jälkeen se tavoite, minkä me olemme asettaneet, toteutuu. Me uskomme omiin toimiimme, mutta siinä on, totta kai, myönnettävä, että on haasteita.

Edustaja Hoskonen, näköala tähän Hetemäen työryhmään: Työ on kesken, niin että tässä vaiheessa on tietysti liian aikaista arvioida sitä, mitä siellä tulee tapahtumaan. Minä kyllä uskon ja tiedän, että siellä on rakentava lähestyminen ja yhteinen tahtotila etsiä ratkaisuja, ja se on erittäin positiivista.

Edustaja Kontula ja edustaja Tolppanen, te tunnutte jo etukäteen tietävän, minkälainen malli on sitten tämä haastattelu. Edustaja Kontula puhui mekaanisista tapaamisista, ja edustaja Tolppanen on sitä mieltä, että ulkoistetaan työnvälitystoimintaa, ja molemmat menevät metsään, että heilahtaa. Eihän tässä ole siitä kysymys. Tässä ollaan tekemässä niin, että tueksi te-toimistoille tulee myös tämä yksityinen puoli auttamaan tässä haastatteluasiasissa, koska tämä on erittäin iso haaste. Me tiedämme, että haastatteluvetäjä on todella paljon, ja sen takia me tarvitsemme avuksi yksityistä puolta ja se katsotaan myös. Me emme ole päättäneet, minkälainen se malli on, mihin se raha nyt sitten laitetaan. Ei sitä ole vielä päätetty, laitetaanko se 17 miljoonaa näihin teidän kutsumiinne mekaanisiin haastatteluihin.

Näiden haastatteluiden tavoite on ottaa se työtön haltuun, hänen tilanteensa vakavasti, ja me tiedämme myös sen, että tulee olemaan iso haaste siinä, voimmeko me tavata kaikki naamasta naamaan. Varmaan joudutaan käyttämään myös tekniikkaa tässä apuna, tämä on niin valtava joukko. Mutta se tavoite on nimenomaan se — en puhu enää mistään kopista, koska silloin mennään jo pallopeliin — että koska työtön on ihminen, hänet pitää kohdata ja hänen tilanteensa yksilöllisesti ratkoa ja miettiä, miten tästä eteenpäin. Sen takia näitä rahojia laitetaan tähän, edustaja Tolppanen.

No, sitten nämä viranomaispäätökset ja byrokratia, jotka edustaja Kontula nosti esille. Olen itse puhunut tässä kesän aikana siitä, että olen aivan samaa mieltä, että tämmöisestä byrokraattisesta lähestymisestä pitää päästä pois. Sen takia täytyy selvittää sitä, mitä voidaan tehdä ilman, että lainsäädäntöä tarvitsee muuttaa lainkaan. Eli ihan nämä tulkinnat ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

soveltamisohjeet voisivat olla paljon notkeampia. Se on helpommin sanottu kuin tehty, mutta tätäkin haluan kartoittaa ja viedä eteenpäin.

Edustaja Rehn-Kivi, työhyvinvointi: edellinen hallitus aloitti Työelämä 2020 -hankkeen, ja tämä hallitus jatkaa sitä, ja se viesti, mikä sieltä edelliseltä hallituskaudelta tuli, oli se, että nyt tällä hallituskaudella pitää päästä konkretian tasolle, sinne työpaikoille, panostamaan oikeasti siihen työhyvinvointiin, koska minäkin uskon, että sieltä on saatavissa paljon hyötyjä.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan debattia.

17.41 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on laadittu monia arktisia raportteja viime aikoina, muun muassa Lipposen EK:lle tekemä raportti "Pohjoinen tahtotila" ja valtioneuvoston kanslian arktinen raportti. Näissä mainittiin neljä kasvun ajuria: matkailu, energiapolitiikka, kestävä kaivannaistalous ja biotalous. Barentsin alueella on arvioitu olevan investointitarvetta jopa 196 miljardin euron edestä, ja avainkysymys on se, miten suomalaiset yritykset pääsevät kiinni näihin hankkeisiin. ESIR-rahastoja on myös hyödynnettävä aikaisempaa paremmin arktisen osaamisen tukemisessa, ja Suomesta tuleekin tehdä korkean arktisen osaamisen edelläkävijä.

Nostan tässä yhteydessä esille Jäämeren ratayhteyden. Uusi väylä Aasiaan parantaisi Suomen kilpailukykyä ja nopeuttaisi liikennettä Suomesta Aasian kasvumarkkinoille. Kysyisinkin teiltä, ministeri Rehn: mitä konkreettisia toimia hallituksella on arktisten asioiden edistämiseksi?

17.42 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä valtion talousarvioesityksessä, missä heti ensimmäisillä sivuilla linjataan talouspolitiikkaa, lukee, että verotuksen painopistettä siirretään työn ja yrittämisen verotuksesta erityisesti haittaveroihin. Tämän parempaa linjausta verotuksen osalta ei voi tehdä. Minä todella haluaisin kannustaa hallitusta miettimään niitä keinoja, millä me saisimme sitä työn verotusta alaspäin. Se antaisi enemmän liikkumatilaa sille, miten työehtoja voidaan sopia, koska olennaista työntekijöiden kannalta on, paljonko heille jää käteen rahaa. Jos verotusta saadaan painettua siellä alaspäin, niin silloin meillä on myös enemmän liikkumatilaa puhua siitä, mikä on se työn hinta. Jotta tämä voidaan rahoittaa, niin meidän kannattaa verottaa niitä haittoja enemmän ja erityisesti olla myöntämättä yritystukia yrityksille, jotka aiheuttavat haittaa. Esimerkiksi tämä linjaus, 43 miljoonaa energiantensiiviselle teollisuudelle: Hallituksen ei pitäisi valita voittajia vaan keskittyä siihen, että saadaan (Puhemies koputtaa) niitä työpaikkoja syntymään. 43 miljoonaa voitaisiin käyttää huomattavasti fiksummin (Puhemies: Aika!) nimenomaan laskemalla työn verotusta.

17.43 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisen pääluokan kohdalla puhuttiin viennistä ja Kiinan markkinoista, ja on pakko jatkaa tätä. Meillä oli mahdollisuus tavata Hangzhou ja Shanghai kaupunkien ja sen maakunnan viranomaisia, ja he antoivat hyvän vinkin, jolla voitaisiin suomalaisten yritysten etabloitumista edelleen vahvistaa sinne ja taas kiinalaisten tänne ja kiinalaisten pääomasijoittajien kiinnostusta nimenomaan Suomeen. He olivat valmiit perustamaan sellaista alustaa, jossa olisi mukana suomalaisia viranomaisia, kiinalaisia viranomaisia sekä suomalaisia ja kiinalaisia yrityksiä ja jossa selvitetäisiin, mitä esimerkiksi kiinalaiset ovat valmiit ostamaan. Markki-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

noilla kannattaa aina myydä sitä, mitä ostajat haluavat ostaa. Innostan ministeri Rehniä, että teidän ministeriönne, jos paikallisesta edustustosta tulee pyyntö, on aktiivinen ja osallistuu siihen, että tällainen alusta, jossa keskustellaan tästä asiasta, voi viedä tätä asiaa eteenpäin.

17.44 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että edustaja Kalli nosti Kiinan ja sen mahdollisuudet esille. Ikävä asia on se, että muut meidän kilpailijamaamme ovat tällaisia alustoja tehneet jo pitkään. Mutta hyvä, että se asia tuli nyt esille ja Suomikin on mukana sellaisissa malleissa, mitä kilpailijamaat jo tekevät.

On ikävä asia, että EU-jäsenyyden jälkeen Suomen kansainvälinen läsnäolo EU:n ulkopuolella on vähentynyt, ja väitän, että se on yksi syy siihen, että vientimme ei vedä. Meillä ei ole suhteita, meillä ei ole läsnäoloa, meillä ei ole sellaista osaamista kuin ennen. Siksi toivonkin, että pitäisimme Suomessa vähemmän innovaatioseminaareja keskenämme ja loisisimme enemmän jalkoja maailmalle ja osaamista todellisen kaupan tekemiseen. Sitä Suomi tarvitsee.

Kysyisinkin teiltä nyt, ministeri, sitä, oletteko te tyytyväisiä Team Finlandin toimintaan, ja jos ette ole, miten sitä kehittäisitte.

17.45 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talousarvioesitys edelleen vähentää työllisyyden ja kasvun kannalta kaikista tehokkainta tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatorahoitusta. Se tarkoittaa vähemmän uusia työpaikkoja, vähemmän uusia tuotteita, vähemmän kasvua. Näitä leikkauksia ovat kritisoineet asiantuntijat, ja näiden tukien teho on todistettu. Samalla lanseerataan uusi päästökauppakompensoitiotuki, vaikka sähkön hinta ei ole nousussa ja päästöoikeuksien hinta matala ja vaikka energiantensiivistä teollisuutta tuetaan jo nyt sadoilla miljoonilla euroilla. Tutkimustiedon valossa merkittävää hiilivuotoriskiä ei ole näköpiirissä, ja siitä kertovat myös metsäsektorin isot investoinnit tällä hetkellä Suomeen. Kiina harjoittaa tuetun terästuotannon teräsdumppausta Eurooppaan, ja siihen pitää puuttua, ja komissio on onneksi ryhtymässä siihen esimerkiksi tariffeilla.

Näiden yritystukien kokonaisuus tulisi arvioida vaikuttavuusperusteisesti. Ei riitä, että yritystukia perustellaan löysillä oletuksilla. Haluaisin tietää, mihin tutkimuksiin ministeri Rehn perustaa tämän valitun linjan, että vähennetään asiantuntijoiden mukaan kaikista vaikuttavinta (Puhemies: Aika!) tukea ja lisätään vähemmän vaikuttavaa tukea.

17.47 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministereille sekä avauspuheenvuoroista että jo annetuista vastauksista. On oikein hyvä, että ministeri Lindström yksityiskohtaisesti vastasi myös tähän haastatteluihin liittyvään epäselvyyteen, mitä tässä on jatkuvasti pyöritelty. Olen hyvin iloinen siitä, että ministerit painottivat tätä, että me emme anna työpaikkojen paeta Suomesta. Me emme lannistu. Ja suuntakin on jo kääntynyt, vaikka on vielä hidas se kehitys, mitä me toivomme pystyvämme kasvattamaan erityisesti talouskasvun ja työllisyyden parantamisen suhteen.

Haluaisin esittää pari yksityiskohtaista kysymystä, yhden molemmille ministereille.

Ministeri Rehn painotti erinomaisesti tätä, että ensimmäisen työntekijän palkkaamista tulee jatkossa helpottaa. Voitteko avata tätä lisää ja ehkä sitä, kuinka paljon työpaikkoja tätä kautta on saatavissa? Meillä on valtavasti yhden hengen yrityksiä tällä hetkellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Ministeri Lindströmiltä kysyisin mainitsemastanne tulevasta pohdiskelusta sen suhteen, miten kannustinloukkuja voidaan purkaa. Miten tätä viedään sitten jatkossa eteenpäin?

17.48 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömien haastattelu kolmen kuukauden välein on hyvä asia, jos haastatteluun sisältyy myös henkilökohtaista, ihmisen tarpeista lähtevää ohjausta, tukea ja valmennusta. Tällainen haastattelu ja ohjaus vaatii aikaa ja ammattitaitoa. Mikä tahansa tapaaminen ei auta, ja toivottavasti ministeri nyt huomioi myöskin tämän asian.

Toivottavasti ministerin lupaus kolmen kuukauden välein tapahtuvasta haastattelusta koskee myös nuoria, sillä tällä hetkellä te-toimistoissa nuori joutuu jossakin päin Suomea odottamaan jopa yli puoli vuotta päästäkseen ensimmäisen kerran ammattihenkilön puheille. Tiedämme kuitenkin, että nuoren kohdalla kolmen kuukauden jälkeen syrjäytymisen riski kasvaa, jos hän ei pääse mihinkään kiinni. Kysynkin: lupaako ministeri nuorillekin ensimmäisen tapaamisen ammattihenkilön kanssa vähintäänkin kolmen kuukauden kuluessa, joka sekin itse asiassa nuoren kohdalla on usein liian pitkä aika?

17.49 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kiittää aluksi hallitusta siitä, että esimerkiksi vientirahoituksen määrää on nostettu 19:stä 27 miljardiin euroon. Se kyllä antaa orastavaa lupautta siitä, että vientimme alkaisi elpymään.

Lisäksi budjettiriihessä oli iloinen kirjaus siitä, että tuulivoiman kiinteistöverotusta selvitetään, ja toivon mukaan se sitten saataisiin seuraavan vuoden budjettiinkin. Sillä pystyttäisiin leikkaamaan hyvin niitä ylisuuria tukia, joita syöttötariffista on tullut, ja kääntämään hyöty nimenomaan kuntataloudelle.

Lisäksi myös audiovisuaalinen tuotantokannustin on mielestäni paikallaan, ja se on kyllä tällainen innovatiivinen ja uutta elinkeinoa tukeva järjestely, joka muissa Pohjoismaissa on jo ollut.

Haluaisin kysyä ministeri Rehniltä, miten energia- ja ilmastostrategiaan liittyvä biopolttoaineiden sekoitevelvoite edistyy. Monet biojalostamohankkeet tällä hetkellä odottavat, että sieltä saataisiin vahva kirjaus nelinkertaistaa se sekoitevelvoite, mikä hallitusohjelmassa on.

17.50 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulisi, että hallitus tarttuisi tilaisuuteen lyödä kaksi karpästä yhdellä iskulla. Ilmastonmuutos on ihmiskunnan suurin haaste, ja suomalaisella teollisuudella on tarjota ratkaisuja, energiatehokkuutta ja muita asioita. Niin sanottu ympäristöteknologia on jo kasvanut Suomessa metsäteollisuutta suuremmaksi teollisuudenalaksi liikevaihdoltaan, vienniltään ja työllistävyydeltään. Luulisi, että hallitus haluaa edistää sitä, että saamme lisää työpaikkoja ja kilpailukykyä tällä voimakkaasti kansainvälisesti kasvavalla alalla.

No, kuten monet kollegat ovat jo todenneet, sen sijaan hallitus antaa entisten tukien lisäksi 43 miljoonaa uutta tukea eniten sähköä kuluttavalle teollisuudellemme, vaikka Valtion taloudellinen tutkimuskeskus on todennut sen tehottomaksi, perusteettomaksi ja jopa haitalliseksi, ja myös strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamien tutkimushankkeiden (Puhemies koputtaa) energiatutkijat ovat todenneet saman.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

17.51 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän poliitisten päättäjien pitää huolehtia siitä, että meidän teollisuudella ja elinkeinoelämällä on kilpailuedellytykset, jotka vastaavat meidän kilpailijamaitten tasoa. Tässä mielessä oli erittäin merkittävä tämä Finnveran vientitakuitten nostaminen. Sehän oli megaluokan ratkaisu, jos ajatellaan meidän työllisyyttä ja yritysten mahdollisuutta toimia.

Sen sijaan on syvä ihmetys vasemmistoliiton ja vihreitten linjauksille. Te olette nakeramassa meidän perusteellisuuden kilpailukykyä. Olette viemässä sitä kautta työpaikkoja Suomesta pois. Te puhutte hyvinvoinnista ja kaikista hyvistä asioista, niin kuin eilenkin, mutta jos tämä teollinen pohja romuttuu — ja täällä on puhuttu viennistä, se romuttuu — niin eihän meillä ole rahaa sitten näihin kaikkiin hyviin asioihin. Tämä on aivan täydellistä hurskastelua.

Mutta oli hieno asia, että SDP ryhmänjohtajan suulla tuli hallituksen tueksi tässä asiassa. Me tarvitsemme pitkäkestoista yhteistyötä, jolla varmistetaan suomalaisen elinkeinoelämän toimintaedellytykset, kilpailukyky ja sitä kautta suomalainen hyvinvointi.

17.52 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rantakangas ei varmaankaan kuunnellut, mitä sanoin. Totesin, että suomalainen ympäristöteknologia, jossa suurin potti on energiatehokkuutta palvelevat teknologia- ja muut ratkaisut, on jo suurempi ala liikevaihdoltaan, työllistävyydeltään ja vienniltään kuin metsäteollisuus. Se ala on voimakkaassa kasvussa. Meidän pitäisi tarttua siihen tilaisuuteen, mikä on tarjolla, edistää sitä alaa, jolla on kansainvälisesti erinomaiset kasvunäkymät. Sen sijaan tuhlaamme rahaa perusteettomaan tukeen. Tätä niin sanottua päästökaupan epäsuorien vaikutusten kompensatiotahan perustellaan sähkön hinnalla. Eurostatin tilastojen mukaan viime vuoden jälkipuoliskolla Suomen teollisuuden sähkön hinta oli EU:n toiseksi alhaisin. Ja Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen mukaan mitään näyttöä niin sanotusta hiilivuodosta ei löydy.

17.53 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se on Suomen hallitus, joka nakertaa Suomen kilpailukykyä ja leikkaa työllisyyden kannalta kaikista tehokkaimpia tukia. Tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiotuet ovat tutkimusten mukaan kaikista tehokkaimpia tukia uusien työpaikkojen synnyttämiseksi, ja niillä me voimme saada Suomeen uutta kasvua, uutta vientiä ja sitä kaivattua hyvinvointia ja valtiolle tuloja. Yritystuet pitää suunnata sinne, missä ne luovat eniten työtä ja uutta vientiä, ja tämä suuntaaminen pitäisi tehdä tutkimustiedon pohjalta ja todistetun tiedon pohjalta. Kuten edustaja Hassi äsken sanoi, sähkön hinta Suomessa on erittäin matala, eikä ole tutkimustietoa, joka perustelisi näiden nyt lanseerattavien tukien tarpeellisuutta ja tehokkuutta. Eli toivoisin todella, että hallitus katsoisi yritystukien kokonaisuuden vaikuttavuusperusteisesti pitkällä aikavälillä.

17.54 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkkinen, te tullette Pohjois-Suomesta, missä on perusteellisuudella äärettömän iso merkitys: SSAB:n tehdas, Outokummun tehdas Torniossa ja niin edelleen. Tässä ei ole ristiriitaa, että me edistämme ympäristöteknologian vientiä — ei tietenkään — mutta kun te olette samalla valmiita viemään pois niitä perustyöpaikkoja sieltä perusteellisuudesta, niin nettotyöpaikkojen kasvuahan ei tapahdu. (Satu Hassi: Höpsistä!) Ja se, mikä on hallituksen linja, on se, että me pidämme perusteellisuuden kilpailukyvyn yllä mutta haemme uusia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

vientimarkkinoita ympäristöteknologialle ja kaikelle sille cleantechille, jossa meillä on osaamista. Mutta te pelaatte nollasummapeliä, olette viemässä perusedellytyksiä perustuo-
tannosta ja sitten puhutte hyvistä asioista toki. Mutta kokonaisuus ratkaisee, ja Suomi tar-
vitsee vientiä, uusia yrityksiä, uusia työpaikkoja, ja tässä mielessä on erittäin tärkeää, että
tämä hallituksen toimenpide viedään päätökseen, jossa perusteollisuuden kilpailukyky tur-
vataan.

17.55 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hassi, minus-
ta te asetatte nyt aivan väärin perustein kaksi teollisuudenalaa vastakkain. Ympäristötek-
nologiaan perustuva teollisuus, joka työllistää paljon Suomessa ja omaa ison vientipoten-
tiaalin, on äärimmäisen hyvä juttu, mutta se ei ole vastakkain kuitenkaan tämän meidän pe-
rusteollisuuden kanssa. Nyt tämä 43 miljoonaa euroa, mikä päästökaupan kompensatioon
laitetaan, on välttämätön tämän Suomen energaintensiivisen teollisuuden kilpailukyyn
kannalta, ja pitää muistaa se, että meidän kilpailijamaamme kompensoivat omaa energiai-
ntensiivistä teollisuuttaan kaikella, mitä EU sallii, siis 100-prosenttisesti, Suomi aika hilli-
tysti minun mielestäni, koska tämä kompensatio, mitä Suomi antaa omalle teollisuudel-
leen ja auttaa sitä kilpailukykyä, on vain 50 prosenttia siitä, mitä EU sallii.

Mutta, arvoisa ministeri Rehn, itse asiassa haluan kysyä myöskin tästä esirahoituksesta,
koska sitä on aika vähän tullut Suomeen. (Puhemies koputtaa) Mitkä tässä nyt ovat nämä
pullonkaulat?

17.57 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska kunnioitettu
ministeri Rehn siteeraa SAK:n pääekonomistia, tahdon tietää: mitä mieltä olette, ministeri
Rehn, siitä pääekonomisti Kosken tavoitteesta ja väitteestä, että kokonaistaloudellisesti pi-
täisi saada tehokkain energijärjestelmä rakennettua? Ja onko kokonaistaloudellisesti jär-
kevää lisätä jo energiaveroleikkurin päälle, jo alempien sähköverokantojen päälle vielä
uusi päästöhuutokaupan kompensatiotuki tilanteessa, jossa Eurostat sanoo hyvin selkeäs-
ti, että sähkön hinta on Suomessa teolliselle toimijalle EU:n toiseksi halvinta? Kun rahaa
on vähän, niin eikö ne eurot pidä kohdentaa sinne, missä ne parhaiten tukevat työllisyyttä ja
kilpailukykyä, eikä sinne, missä tämä tuki on suoraan sanottuna tehotonta?

17.58 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen samaa
mieltä kuin tässä edelliset puhujat, edustaja Turunen ja edustaja Rantakangas, siitä, että nyt
laitetaan nämä vastakkain. Jos puhutaan esimerkiksi Suomen terästeollisuudesta, se on
noin 4—5 kertaa vähemmän ympäristöä saastuttava kuin Kiinassa oleva terästeollisuus. Ja
tosiasia on, että kymmenen viime vuoden aikana teräksen tuonti Kiinasta on kasvanut 9
prosentista 26 prosenttiin. Sieltä on 4 miljoonaa hiilidioksiditonnia lisääntynyt tämä. Aina-
kaan ympäristön näkökulmasta tämä kenties ei ole huono ratkaisu. Koko ajan myöskin
tämä teollisuus on parantamassa ympäristötasettaan ja tekee sitä tutkimusta ja kehitystä
paljon paremmin kuin kenties muut. Ei puhuta ihan täysin siitä, että joku tuhoaa ja joku vä-
hempi tuhoaa, vaan että joku on parempi tietyllä sektorilla ja joku huonompi.

17.59 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä voisi ajatella,
että tehtäisiin semmoinen kompromissi, että pidetään teollisuuden kustannukset kurissa ja
samaan aikaan panostetaan näihin innovaatioihin, ja hallitus voisi uudelleen arvioida, niin
kuin edustaja Ihalainen tässä vetosi, esimerkiksi tätä Tekesin elinkeino- ja innovaatiotu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

kien leikkausta, jotka nekin ovat todistetusti erittäin tehokkaita. Sarkkinenhan tästä puhui hyvin. Eli tämä ei ole joko tai, tämä on sekä että. Tämä on se järkevä linja, tällä kannattaisi mennä. Sitten, kyllä, meillä on tulevana vuosina edessä tämän koko tukiviidakon perkaaminen, ja se täytyy tehdä huolella.

Mutta, arvoisa puhemies — joka näyttää nyt vaihtuvan — se vastaus, mikä jäi saamatta ministeri Lindströmiltä: Te puhuitte, te lupasitte ottaa tämän Rinteen mallin, joka on ajatus, että vähällä byrokratialla saadaan automaattinen työllistämisseteli. Nyt tässä jää mieleen, että tässä vain ikään kuin perutaan aikaisempia työllistämismäärärahojen leikkauksia, mikä sekin on kyllä hyvä, parempi kuin ei mitään. Mutta nyt kysymys: Tuleeko automaattinen työllistämisseteli? Tuleeko aito Rinteen malli? Esityksiä oppositiolta on pyydetty, me olemme niitä tehneet. Nyt olisi (Puhemies koputtaa) hyvä tietää, mitä niille tapahtuu.

18.00 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritystoiminnan puitteiden pitäisi nyt olla hyvät, tai ne alkavat olla hyvät. Korkotaso on matala, rahoitusta on saatavilla, yhteisövero on kilpailukykyinen, yrittäjävähennys on tulossa, työvoiman saatavuus ja kohtaanto ovat kohtalaisen hyvät. Arvoisa elinkeinoministeri Rehn, sanoitte, että Suomen kustannuskilpailukyky alkaa olla kilpailijamaihin verrattuna kunnossa vuonna 2018. Kysyisin teiltä: alkavatko jo näillä toimilla ja tiedoilla investoinnit lähteä vahvasti käyntiin vuonna 2017, vai pitäisikö vielä kiirehtiä tätä joillakin lisätoimilla, ja mitä ne teidän käsityksenne mukaan olisivat?

18.01 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindströmin esittelemät työllisyyttä parantavat rakenteelliset toimet kuulostivat lupaavilta, ja odotan näiden työryhmien tuloksia, mutta sen sijaan hallituksen ilmastopolitiikkaa lyövät todella korville nämä toimet, mitä te teette ja millä Pariisin ilmastotavoitteita vastaan toimitte. Nykymenolla ja nykyilupauksilla me emme tule saavuttamaan Pariisin sopimuksen velvoitteita. Itse asiassa ilmasto lämpenee puolitoista astetta jo vuonna 2024, jos mitään ei tehdä, joten aikaa ei ole hukattavissa. Päästöhuutokauppatulot tulee ohjata kehitysyhteistyön ja ilmaston rahoitukseen, ei saastuttavalle teollisuudelle, kuten te teette. Uusiutuvan energian tuet loistavat poissaolollaan, pienimuotoisen uusiutuvan energian tuet. Kysyn hallitukselta: missä vaiheessa ovat syöttötariffitukien jatkojärjestelmät? Vihreät kannattavat huutokauppamekanismia, (Puhemies koputtaa) joka olisi markkinaehtoinen.

18.02 Anne Louhelainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yle julkaisi eilen Taloustutkimuksella teetetyn tutkimuksen, jonka mukaan suomalaisten luottamus työpaikan säilymiseen on kasvanut viime keväästä. Kyselyn mukaan työpaikkaansa erittäin tai melko turvattuna pitää 84 prosenttia. Erittäin iloinen olen siitä, että nuoret olivat tutkimuksen mukaan kaikkein optimistisimpia. Alle 25-vuotiaista vain 7 prosenttia pelkää tai on ajoittain epävarma työpaikkansa puolesta. Suomen Yrittäjien, Finnveran ja työ- ja elinkeinoministeriön syksyn 2016 pk-yritysbarometrin mukaan jo 43 prosenttia kyselyyn vastanneista pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden paranevan seuraavien 12 kuukauden aikana. Myös Hämeen työttömyysluvut ovat parantuneet viime vuodesta. Hämeen ely-keskuksen mukaan suunta on kääntynyt ja heinäkuussa oli jo lähes 1 500 työnhakijaa vähemmän kuin vuotta aikaisemmin — hyvä uutinen, jos mikä. Arvoisat ministerit, nämä tiedot osoittavat,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

että työllisyyteen vaikuttavat muutostoimenpiteenne (Puhemies koputtaa) ovat olleet oikeasuuntaisia.

18.03 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi meidän viennin suuria haasteita ja ongelmia on se, että meidän pitäisi saada keskikokoiset, kasvuhakuiset ja pk-yritykset kansainvälistymään, kiinnittymään arvoketjuihin, jotta ne pääsevät sinne markkinoille. Tässä pitää tehdä uusia ratkaisuja. SDP on esittänyt, että perustetaan sellainen jalusta, erityisyhtiö, joka edesauttaa näitten yritysten kansainvälistymistä, opastaa niitä, ja viedään kokonaiskonseptia eikä vain yksittäisiä tuotteita. Minusta tämä on hyvä ajatus. Me tarvitsemme jotain tällaista vahvuutta.

Toinen asia, joka liittyy sitten meidän investointeihin ja joka on se toinen heikko kohta: Sen lisäksi, että hallitus miettii puolivälitarkastukseen liittyen yritysverouudistusta, niin kuin olen ymmärtänyt, olisiko järkevää, että hallitus tekisi myös kattavamman investointiohjelman, joka tukee ylimalkaan yksityisten investointien saamista Suomeen mutta myös julkisten investointien kehittämistä Suomessa? Sillä tavalla saataisiin vauhtia kasvuun ja työllisyyteen.

18.04 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me varmasti kaikki ymmärrämme sen huolen, mitä työttömyysturvan leikkaukseen henkilökohdallisella tasolla liittyy, mutta työttömyys maksaa suomalaiselle yhteiskunnalle yli 5 miljardia euroa vuodessa. Suomen kuntoon laittamiseksi menojen kasvua on välttämätöntä hillittää, ja hallitus haluaa, että työttömyys ei pitkity. Ja tutkimusten mukaan työttömyysturvan korvaustasolla ja etuuden enimmäiskestolla on vaikutusta työttömyyden kestoon ja uudelleentyöllistymiseen.

Tälle ajatukselle sain vahvaa vakuutusta: Eilen illalla oli Yrittäjän ääni 2016 -tapahtuma, ja siellä tapasin pohjoiskarjalaisia yrittäjiä — Lieksassa tapasin vuosi sitten yrittäjän, joka oli teolliseen työpaikkaansa hakenut ammattitaitoista työvoimaa. Kysyin, joko on saanut työntekijän. Vieläkään ei ole saanut. Ja niin usein hänkin, niin kuin moni muukin yrittäjä, saa kuulla sen, että kysy hieman myöhemmin, minulla on vielä käyttämättömänä ansiosidonnaista työttömyysturvaa.

Arvoisa ministeri Lindström, (Puhemies koputtaa) pystymmehän tehdyillä päätöksillä vaikuttamaan tähän, että tällaista toimintaa ei enää hyväksi nähtäisi?

18.06 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On syytä pohtia yritystukia laajemmalti. Niillä tuilla tarkoitetaan hyvää, mutta ongelma on se, että ne vääristävät helposti markkinoita. Ne yritykset, jotka ovat tuen piirissä, pärjäävät paremmin kuin ne, jotka eivät sitä saa. Yritykset, jotka saavat tukia, kasvavat niistä riippuvaisiksi, jolloin ka niitä on hyvin vaikea vähentää tulevaisuudessa.

Nämä tuet täytyy jollain tapaa rahoittaa, ja käytännössä se tarkoittaa sitä, että me verotamme jossain muualla enemmän kuin tarvitsisi. Ja Suomessa me verotamme työtä aivan järjettömän paljon suhteessa siihen, kuinka paljon meillä on työttömiä, samaan aikaan, kun tiedetään, että sillä työn hinnalla on vaikutusta siihen, syntyykö työpaikkoja vai ei.

Meidän kannattaisi ennemmin panostaa siihen, että lasketaan työn verotusta, ja mahdollistetaan sillä, että ei käytetä niin paljon rahaa näihin yritystukiin. Kansantalouden tasapainon ja kestävyyskannalta me emme tarvitse vientiä ollenkaan niin paljon kuin me tarvitsemme sitä, että meidän työllisyysaste olisi nykyistä korkeampi. Ja siinä (Puhemies ko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

puttaa) haetaan se tasapaino sillä, että vähemmän työn verotusta, ja rahoitetaan sillä, että vähemmän yritystukia ja enemmän haittaveroja.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Jaskari ja Paatero, ja sen jälkeen ministerien vastauksia.

18.07 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin vielä palannut näihin mekaanisiin haastatteluihin, joista on sanottu ja tulkittu. Todellakaan me emme tiedä sitä, onko kysymys jotenkin mekaanisesta haastattelusta, mutta sehän tässä yhtenä ratkaisumallina on, että tämä työnvälitystoiminta monipuolistuu. Nyt katsotaan erilaisia vaihtoehtoja. On mukana yksityisiä ja julkisia toimijoita, aidosti katsotaan ne laatutekijät, mitä on. Ei todellakaan kukaan meistä halua, että se on joku mekaaninen tarkastus, vaan tietyllä tavalla se on kokonaisvaltainen keskustelu siitä, miten rakennetaan uudestaan kenties sellainen tunnelma, mitä työnhakijalla on ollut, mikä on johtanut epäonnistumiseen, että päästään takaisin työuran puolelle. Eikö näin ole, ministeri Lindström, että se näkökulma, mitä tässä halutaan antaa, on täysin toinen? Nyt ei ole kysymys millään tavalla työttömän häiritsemistä, vaan todellakin reitin, polun löytämisestä työelämään monipuolisemmin keinoin kuin tällä hetkellä.

18.08 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus tekee paljon, mutta niin kuin edustaja Filatov lukee sieltä, että ei uskota omiin työllistämistoimiin, niin emme myöskään usko siihen, että kasvu lisääntyy, koska ensi vuodelle kasvua arvioidaan olevan vähemmän kuin tälle vuodelle. Mihin nämä kaikki tehtävät toimet häviävät, jos ei niistä kerran tule sitä kasvua eikä niitä työpaikkoja? Minä olen hämmentynyt tästä budjettikirjan tekstistä.

Alueilta tulee yhä edelleen huolta siitä, että ei voida työllistää, sillä työllistämisrahat ovat loppu. Ei uskalleta, ei pystytä, ja ensi vuosi ei näytä yhtään paremmalta. Tämä tilanne oli nyt syyskuun alussa. Mitä se on ensi vuonna, jos kerran rahoitusta on mahdollisesti vielä vähemmän?

Sitten kuntakokeilut. Erittäin kannatettava idea pitkäaikaistyöttömille, toivottavasti, suunnattuna mahdollisimman paljon. Mutta mitä tapahtuu kahden vuoden päästä, jos kerran kunnilta otetaan kaikki työllistämistoimet maakunnalle? Meneekö kaikki se saatu tieto Kankkulan kaivoon?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, nyt sitten ministereille: Rehn, 3 minuuttia, ja Lindström, 3 minuuttia.

18.09 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Lindtman osui maalipuiden sisään, kun hän viittasi Rinteen malliin, ja tähän ei varmastikaan Jarpalle — anteeksi, ministeri Lindströmille — ole mikään ongelma eikä myöskään perussuomalaisille, koska Rinteen mallihan on alun pitäen Heikki Rinteen malli vuodelta 1983, jota työministeri Urpo Leppänen silloin ajoi voimakkaasti. Tein hänestä haastattelun niihin aikoihin ja sain sitten tarjouksen myöhemmin SMP:n puoluetoimistolta tulla heille töihin tämän haastattelun ansiosta. (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä)

Edustaja Kalli ja Skinnari puhuivat yrittäjyydestä ja viennistä, ja kiitän edustaja Kallia erittäin arvokkaasta vinkistä ja suhtaudun tähän ehdotukseen erittäin vakavasti. Totean

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

sen, että me teemme hyvin paljon vienninedistämistyötä Kiinan suuntaan, ja juuri tämänkaltaisia avauksia me tarvitsemme.

Skinnari kysyi näkemyksiä Team Finlandin toiminnasta. Mielestäni sen parhaita puolia on se, että kotimaan palvelumallia on kehitetty asiakaslähtöisyyden suuntaan ja yhden luukun periaatteen suuntaan. Toisaalta kehitettävää on varsinkin siinä, kuinka me saamme paremmin vientiin ja kansainvälistymiseen kykenevät ja kasvuun kykenevät — siis periaatteessa kykenevät — yritykset todella käytännössä tekemään sen ponnistuksen vientiin ja kansainvälistymiseen. Ja tässä yhdyin kyllä edustaja Ihalaisen näkemyksiin siitä, että meillä on varaa kehittää tämänkaltaista toimintaa osana Team Finland -työtä. Pyrimme ministeri Mykkäsen kanssa löytämään yrityksiä, jotka kykenisivät periaatteessa vientiin mutta käytännössä tarvitsevat siihen tukea.

Edustaja Kulmuni kysyi sekoitevelvoitteesta. Hallitus on käynyt alustavan keskustelun kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta. Osaltani tulen esittämään sekoitevelvoitteen kasvattamista, mikä tulee osaltaan olemaan merkittävä kasvuriske bioenergiatuotannolle, mikä taas merkitsee useiden biojalostamojen rakentamisen tarvetta. Se merkitsee työtä ja yrittämisen mahdollisuuksia ja on varsinkin maakunnille suuri mahdollisuus tässä vihreän kullan maassa.

Päätteenä vielä: Edustaja Turunen totesi mielestäni aivan oikein, ettei pidä asettaa vastakkain cleantechiä ja toisaalta perinteisempää teollisuutta. En vähättele VATTin tutkimusta, mutta kun sen lukee tarkemmin, niin se on paremminkin kirjallisuusselvitys kuin tiukka empiirinen tutkimus, ja Maailmanpankki on aika eri kannalla näistä hiilivuodon vaikutuksista. Muistutan vielä sen, että energiaveroleikkurista päätettiin viime hallituksen eli nykyisten oppositio puolueiden toimesta, ja juuri tätä VATT on kritisoinut, kun se vei kullekin kannusteita energiansäästöltä ja uusiutuviin siirtymiseltä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

18.13 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Lindtman, tästä Rinteen mallista tai automaattisesta työllistämissetelistä: Sanoin tuossa aloituspuheenvuorossani, että tämä hallituksen malli palkkatuesta, siis tästä työttömyysturvan aktiivikäytöstä, tulee lokakuussa ja siinä yhteydessä ovat sitten nämä yksityiskohtat selvillä, minkälainen se malli on. Silloin voidaan sitten palata niihin yksityiskohtiin. Mutta tämä ajatus tuntuu olevan kuitenkin meillä, kuten me olemme monta kertaa keskustelleet, samanlainen, eli passiivirahaa käytetään aktiiviseen tukeen.

Edustaja Meri, tämä kertaluonteinen eläketuki, millä nimellä sitä nyt sitten halutaan kutsua, kyllä on vapaaehtoinen, ei ketään siihen pakoteta. Se on ihmisen ihan oma valinta, ja näin ollen tämä oli vastaus siihen kysymykseen.

Edustaja Terho, kannustinloukkujen purkamisesta yksityiskohtia: siis hallitushan on käynnistänyt — käsittääkseni ministeri Orpo on tässä ollut se primus motor — näitten kannustinloukkujen purkamisen ja työvoiman liikkumisen edistämisen valmistelun, ja se valmistelun maali on tämän hallituksen toimikauden puolivälitarkastelu, jossa me sitten näitä toimia katsomme. Mutta jo nyt tämän aamun keskustelusta nostan esille muun muassa tämän ulosoton suojaosakeskustelun, tai millä tavalla se nyt sitten ratkaistaankaan, mutta joka tapauksessa näitä kannustinloukkuja on tunnistettu ja niihin halutaan tosiaan puuttua. Tämä tuli myös edustaja Heikkisen puheenvuorossa: millä saadaan se työn vastaanottaminen kannattavaksi. Tämähän on yksi hallituksen ihan avainkysymyksiä, ja siihen ilman

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

muuta puututaan. Tämä on tietysti kestävätilanne, että meillä menee niin valtavasti rahaa tähän työttömyyden hoitoon. Sen takia on pohdittava, miten sitä olemassa olevaa rahaa voi käyttää fiksummin, ja sitä kohti tässä mennään.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen on ihan oikeassa siinä, että mikä tahansa haastattelu ei tietenkään ole tässä se toimiva ratkaisu, ja siinä, tulevatko nuoret mukaan. Näillä säännöllisillä haastatteluilla pyritään löytämään jokaiselle työnhakijalle sopivia ratkaisuja, ja kyllä minä ymmärrän tämän lauseen niin, että se tarkoittaa ihan kaikkia työttömiä.

Sitten, edustaja Paatero, työllisyysmäärärahat eivät riitä — olen täysin tietoinen siitä, että tässä vaiheessa vuotta joillain alueilla alkaa olla niin sanotusti kassa tyhjä. Viime vuonnahan kävi niin, että kun hallitus aloitti, niin kassa oli tyhjä saman tien. Eli siellä on vielä vanhoja toimintatapoja. Tässä on isoja alueellisia eroja. Joillain alueilla on edelleen rahaa ihan hyvin jäljellä, mutta joiltain alueilta ne ovat loppu, ja tätä on sitten vanhaan tapaan lisäbudjetilla paikattu. Mutta kuten sanoin, kun me saamme käyttöön tämän passiivirahan aktiivisempaan toimintaan, niin uskon, että tästä palkkatuki- ja työllisyysmäärärahojen riittävydestä ollaan silloin kammitettu yksi iso osa.

18.16 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työpajoista noin 60 prosenttia on kuntien alaisuudessa. Ministeri Lindström, hallituksessa valmistellaan parasta aikaa työsopimuslakiin muutosta, joka tulee romuttamaan kuntien työpajat lähes kokonaan eri puolilla Suomea. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jos kunta lomauttaa esimerkiksi opettajan tai käy yt-neuvotteluja yhdenkin työntekijän kanssa, kunnallisilla työpajoilla ei voitaisi jatkossa enää palkata työnhakijoita palkkatukityöhön eikä myöskään työkokeiluun. Arvoisa ministeri, meillä on tästä jo aikaisemmin kokemusta pari vuotta sitten, kun esimerkiksi Lahden kaupunki joutui lakkauttamaan työpajojen palkkatuet noin 250 nuorelta. Onneksi silloinen ministeri Ihalainen korjasi tämän tilanteen, ja siltä osin asia on korjattu. Arvoisa ministeri, nyt te olette tekemässä tähän jälleen muutoksia. Toivoisin, että tullettehan (Puhemies koputtaa) huolehtimaan siitä, ettei kuntien työpajoja ajeta alas ja nuoret saavat jatkossa myös jatkaa palkkatukityössä ja työkokeilussa kuntien työpajoilla.

18.17 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ymmärrettävää, että ministeri Rehn ei ennakoivaa mitenkään Terrafame-kysymystä. Joka tapauksessa, koska asetettu määräaika on vuoden loppu ja me joudumme, jaostomme ja ehkä sen enemmistö, ottamaan kantaa eduskunnan tavoin siihen jo budjetin täydennyksen yhteydessä ennen määräajan päättymistä, me joudumme eräänä keskeisenä kysymyksenä käsittelemään Terrafamea ja sen mahdollista tai ei-mahdollista osallistumista vielä rahallisesti ensi vuoden kuluessa tähän kysymykseen. Ministeri Lindström varmasti ymmärtää hyvin, miten tuhannen hengen työllisyys, joka siellä nyt on, vaikuttaa dramaattisesti niissä olosuhteissa, jotka Kainuun maakunnassa ovat. Niitä ei ole varaa päästää sieltä tänne etelään. Se ei ole Kainuulle hyväksi eikä täälläkään tungoksessa. Sen vuoksi tätä valmistelemme, että me tulemme siinä esiintymään koko syksyn aktiivisesti valmistelussa, (Puhemies koputtaa) että tietäisimme, miten osaltamme suhtautuisimme asiaan.

18.19 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen opiskellut ministeri Lindströmin tiedotteet tarkkaan ja tiedän hyvin, että malli määräaikaistarkastuksista työttömille ei ole vielä täysin lukkoon lyöty mutta myös että sen keskeiset paalutukset on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

jo tehty: määräaika, kolme kuukautta, koskee kaikkia työttömiä, määräraha, joka lyödään lukkoon tässä budjetissa, ja myös sanktioiden uhka sen takana. Minä teen jatkuvasti työtä työttömien parissa, ja minä en ole vielä tavannut sellaista työtöntä, joka sanoisi, että minä työllistyisin parhaiten niin, että minä käyn tapaamassa virkailijaa silloin, kun ministeriölle sopii. Sen sijaan minä olen tavannut paljon työttömiä, jotka ovat sanoneet, että olisi kauhean kiva, jos minä saisin sen virkailijan kiinni silloin, kun minulla on joku akuutti asia, mitä minun pitäisi kysyä, tai joku akuutti tarve, missä minä tarvitsisin apua. Se saattaa olla kahden viikon päästä yhtä hyvin kuin kolmen kuukauden päästä. Jonkun kohdalla se on vasta viiden kuukauden päästä. (Puhemies koputtaa) Tätä minä tarkoitan, kun minä puhun mekaanisesta mallista ja siitä, että se ei toimi.

18.20 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän alkuun ministeri Lindströmiä ja tietenkin koko hallitusta budjettiriihen päätöksestä päästää kertaluontoisesti kaikki vähintään yli viisi vuotta pitkäaikaistyöttöminä olleet yli 60-vuotiaat henkilöt eläkkeelle. Tässä on kyseessä erittäin tärkeä moraalinen kädenojennus sellaisille henkilöille, joiden työllistymismahdollisuudet ovat valitettavan heikot, ja päätös vapauttaa samalla työvoimahallinnon resursseja muuhun käyttöön.

Arvoisa puhemies! Tämä budjetti sisältää myös lukuisia yrittäjyyttä tukevia ratkaisuja. Niihin lukeutuvat monien muiden toimenpiteiden lisäksi itsensä työllistävien henkilöiden työttömyysturvan kehittäminen ja ensimmäisen työntekijän palkkaamisen kynnyksen mataltaminen, jonka myös edustaja Terho toi äsken esille. Kysynkin elinkeinoministeri Rehniltä sitä, missä vaiheessa nämä ja monet muut hyvät uudistukset tuodaan lainsäädäntöön.

18.21 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että tässä salissa on yhtenäinen käsitys siitä, että tavoitteena on laajat mutta verrattain matalat veropohjat ja verotuksen painopisteen siirtäminen työn ja yrittämisen verotuksesta haittojen verotukseen on erittäin tarpeellista. Kysynkin, onko hallitus valmis pohtimaan koko yritys- ja verotukijärjestelmän isompaa remonttia. Kysymys ei ole mistään pienistä summista: vuonna 2016 verotukien kokonaismäärä oli 25,3 miljardia euroa, josta 16,6 miljardia euroa kohdistui valtion verotuloihin. Kysymys on kuitenkin kaikessa yksinkertaisuudessaan siitä, että mitä enemmän haittoja verotetaan ja turhia yritystukia karsitaan, sitä enemmän voimme keventää työn ja yrittämisen verotusta.

18.22 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että yrittäjyys- ja työllisyyskysymykset on nyt otettu oikein vahvasti esille. Tämän vuosituhannen 10 ensimmäisen vuoden aikana itse asiassa käytännössä kaikki uudet työpaikat syntyivät pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Suuret yritykset palkkasivat vain reilut 7 000 henkeä ensimmäisten 10 vuoden aikana, ja samaan aikaan pk-yritykset loivat työpaikkoja yli 100 000 hengelle. On hyvä, että nyt tämä kasvupotentiaali, mitä edelleen on paljon, otetaan hyötykäyttöön muun muassa maksuperusteisen alvin, yrittäjävähennyksen, vanhemmuuden kustannusten tasaamisen kautta, mutta me tarvitsemme vielä rohkeita askelia. Kikyn jälkeisessä ajassa on varmasti syytä ottaa vielä kerran keskusteluun myös paikallinen sopiminen. Meidän täytyy tässä maassa luottaa niin paljon niin työntekijöihin kuin työnantajiin, että he pystyvät tällaisia asioita ratkaisemaan, niin kuin jo monessa muussa massa pystytään työpaikoilla tekemään. (Touko Aalto: Saksan yritysverotusmalli!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

18.23 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika näköalatonta, aika mustaa on aika. Kasvu hiipuu, pitkäaikaistyöttömyys sen kuin lisääntyy, (Timo Heinen: Ei pidä paikkaansa!) eriarvoisuus kasvaa, köyhyys lisääntyy. Ajatelkaa, että 20—24-vuotiaista nuorista miehistä joka viides on toimeettomana ilman koulutus- tai työpaikkaa. 15 prosenttia samanikäisistä tytöistä on toimeettomana. Mutta niin on kyllä hallituskin toimeettomana. (Välihuutoja)

Minun täytyy sanoa, että on niin käsittämätöntä katsoa näitä arvioita, kun edes ajatusta kääntää tätä suuntaa ei ole, ja minä olen syvästi pahoillani siitä, että vielä viime vuonna tempputyöllistäminen oli kiellettyä. Tänä vuonna työllistämistoimet kyllä jo kelpaavat, mutta rahaa ei ole. Ja on kyllä käsittämätöntä, että kun yksistään nuorisotakuussa satsattiin aikaisemmin, viime hallituskaudella, 30 miljoonaa (Puhemies koputtaa) näiden nuorten saamiseksi toimeettomuudesta pois, niin miksi sitä ei voisi ottaa uudelleen käyttöön.

18.24 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä täytyy edustaja Krista Kiurun puheenvuoron jälkeen todeta, että kannattaisi ehkä tutustua päivän aiheeseen hieman syvällisemmin. Ministeri Olli Rehn aivan äsken yrittäjäbarometriuutisista kertoi meille, että yrityksiin on virinnyt selkeästi positiivinen henki. Vienti on lähtenyt vetämään, eri yhteiskunnan toimialoilla on selvää kasvua: rakentamisessa, metalliteollisuudessa, kemianteollisuudessa, metsäteollisuudessa erikoisesti. Kaikki nämä positiiviset viestit on aikaansaatu ministeri Rehnin ja monen muun ministerin — pääministeri Sipilän johdolla — aktiivisilla työllistämistoimilla. Ministeri Lindström on tässä tehnyt valtavia edistysaskeleita, muun muassa tässä pitkään työttömänä olleiden ihmisten päästämiseksi eläkkeelle reilusti. Nämä kaikki toimet ovat niitä juttuja, joihin meidän pitää panostaa ja tosissaan.

En jaksa ymmärtää esimerkiksi edustaja Kontulan puheenvuoroa, jossa kolmen kuukauden välein käytävä haastattelu on valtava kauhu. Onhan siinä tietysti riski, että saattaa kaveri joutua töihin. Mutta minun mielestäni pitää kuitenkin ottaa se todesta, että nämä ihmiset pitää saada liikkeelle ja niillä toimilla saada aitoja työpaikkoja, joita hallitus tällä hetkellä parhaillaan tekee.

18.25 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vähintään toisen asteen koulutus on paras tae työpaikan saamiselle. Pelkän peruskoulun varassa olevien nuorten aikuisten työura pitenee yli kuudella vuodella, kun he saavat koulutuksen. Näitä ilman työtä ja koulutusta olevia nuoria on meidän 20—24-vuotiaista miehistä jo enemmän kuin joka viides, ja määrä on kovassa kasvussa.

Ministeri Lindström, mainitsitte esimerkkinä nuorten työllistämistoimista etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan. Näiden määrärahat kuitenkin laskevat koko ajan. Meitä sosiaalidemokraatteja huolettaa, mitä nuorten työllisyysasteelle tapahtuu, kun ajatte nuorisotakuun alas. Nuorisotakuu ei toteudu todellakaan ilman rahaa.

Ja sitten, ministeri Rehn, uusien vientitulojen saamiseksi pitäisi lääkealan valtava taloudellinen potentiaali huomata ja ottaa se hallitukselle ihan strategiseksi valinnaksi. Lääkekehityskeskusten perustaminen Suomeen olisi hyvä alkua. Aiotteko ryhtyä toimiin asiassa?

18.26 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio näkee hirveänä mörkönä tämän, että kolmen kuukauden välein joutuu työtön käymään työvoimaviranomaisen haastattelussa. Minusta se on todella hyvä, että otetaan se koppi, niin kuin minis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

teri sanoi, työttömästä. Monet eivät uskalla etsiä itse töitä, eivät uskalla paljoa kotoa poistua. Nuoret peruskoulun jälkeen tai ammattikoulun jälkeen jäävät kotiin pelaamaan pelejä, he eivät osaa hakea töitä. Nyt he tuntevat, että heistä välitetään. Kolmen kuukauden välein he pääsevät keskustelemaan, saavat kannustusta, heitä rohkaistaan etsimään itsenäisestikin töitä, ettei ole pelkästään niin, että he sieltä työvoimatoimistosta saisivat töitä, vaan heitä koulutetaan, opetetaan ja rohkaistaan etsimään itsekin töitä. Tämä on minusta todella hyvä asia. Heistä huolehditaan, etteivät he tunne, että ovat syrjäytyneet sinne kotiin. Minä tiedän monia, jotka ovat olleet vuosia kotona, pelanneet pelejä, ja sitten kun ovatkin saaneet jotain kautta töitä, niin ovat todella hyviä työntekijöitä, mutta eivät ole uskaltaneet itse etsiä töitä, eikä ole heille myönnetty suoraan mistään. Tarvitaan tällaista rohkaisua, kannustusta ja huolenpitoa pitkäaikaistyöttömistäkin.

18.28 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulen, että näiden haastattelujen synnyttämä pelkokerroin, jota tässä keskustelussa on käyty moneen kertaan läpi, vähenisi huomattavasti, jos ministeri kertoisi, onko tähän tarkoitus tuoda uudenlainen karenssi näiden haastattelujen seuraukseksi vai menemmekö me jo meidän nykyisellä hyvin karenssikeskeisellä politiikalla eteenpäin.

Täällä on sanottu, että ihmiset eivät ota vastaan töitä. Kun tällaisia juttuja kuulee, niin toivon, että silloin yrittäjät olisivat yhteydessä työvoimatoimistoon, koska se, että leikataan työttömyysturvaa kaikilta niiltä, jotka epätoivoisesti hakevat töitä, ei ole reilua. Mutta mielestäni jos ihminen kieltäytyy hänelle tarjotusta työpaikasta, joka hänelle sopisi, niin silloin on aivan oikein asettaa karenssi ja viedä se työttömyysturva pois. Mutta mikä on ero sitten Rinteen mallilla ja ehkä sillä, mitä työmarkkinatuen aktiivikäytössä on tulossa? Jos se on edelleen te-toimiston päätöspäätös väline, niin silloin meillä menee iso osa (Puhemies koputtaa) ihmistyövoimasta byrokraatiaan, kun automaattisella setelillä voisimme saada tuon rahan paremmin käyttöön ja erityisesti pienten yritysten tueksi.

18.29 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan tähän nuoria työllistävään alaan. Matkailualalla saavutettavuus on yksi tärkeimmistä kilpailukykyyn liittyvistä tekijöistä. Kun me ajattelemme Pohjois-Suomen mahdollisuuksia kehittää ja kasvattaa matkailutoimialaa kansainvälisillä markkinoilla, lentoliikenteestä on muodostunut kriittinen tekijä, jopa kasvun este. Matkailuyritykset ja koko Pohjois-Suomen aluetalous menettävät matkanjärjestäjien antaman arvion mukaan jo lähes 2 miljoonaa euroa vuosittain näitten riittämättömien reitti yhteyksien vuoksi. Tämä on jopa tietynlainen tulp pa matkailun kasvulle. Hallitus on kuitenkin luonut ratkaisullaan uskoa matkailualalle. Matkailualalla on kasvuhalu, on investointisuunnitelmia, mutta liikenneyhteydet tuottavat huolta pohjoisessa. Herra ministeri, onko tulossa toimenpiteitä siihen, että pohjoisen matkailukohteet olisivat paremmin kansainvälisten kulkijoiden saavutettavissa?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä puheenvuorot edustajille Meri ja Ihalainen, ja sen jälkeen ministerien vastauspuheenvuorot.

18.30 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistan viime kevään vaalit ja yleisökeskustelun silloin: asiantuntijat ja median ihmiset päivittelivät televisiossa ennen eduskuntavaaleja ja katselivat sitä edellistä hallituskautta ja totesivat, että nyt ollaan kyllä aika pohjalukemissa, päätöksiä ei saada aikaan ja mitään ei tapahdu. Ja sen takia hy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

vin ihmettelen tätä edustaja Kiurun puheenvuoroa, että tämä nykyinen hallitus ei tee mitään. Ihmettelen, kun teillä on ollut se työministerin salkku viime kaudella ja valtiovarainministerin salkku, että miksi te ette tehneet näitä. Nyt te kerotte, että hallitus ei tee mitään ja teillä olisi kaikki ratkaisun avaimet. Herranjumala, miksi te ette käyttäneet niitä? Te teitte 100 000 uutta työtöntä, ja nyt te sanotte meille, että me emme tee mitään, vaikka työttömyys on lähtenyt hienoiseen laskuun ja talous nousuun. Minä en ymmärrä sitä, että me emme muka tee mitään.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on sen verran monta kertaa mainittu edustaja Kiurun nimi, että annetaan edustaja Kiurulle vastauspuheenvuoro.

18.31 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän tästä mahdollisuudesta, koska edustaja Hoskonen antoi väärän todistuksen lähimmäisen lukutaidosta. Minä nimittäin suosittelen kaikkia katsomaan tätä valtion talousarvioesityksen yleisperustelukohtaa, sivua 9, kappaletta 2, neljättä riviä ja sen ensimmäistä paragrafia, että sieltä vain katsomaan, mitä hallitus itse arvioi talouskasvusta. Siteerasin vain tätä teidän esitystänne.

Muilta osin, arvoisa puhemies, yritin sanoa, että me yhdymme siihen isoon kuvaan, että kyllä tämä työllisyysaste täytyy saada nyt ylös, mutta te lopetitte kaikki ne toimet, joilla aidosti voisi keksiä uusia mahdollisuuksia nostaa työllisyysastetta. Minä olen syvästi pahoillani siitä, että koulutus ei olekaan enää tälle hallitukselle väline nostaa työllisyysastetta. Muutama esimerkki: Miksi te ette tunnusta, että meillä on melkein 100 000 alle kolmekymppistä, jotka ovat perusasteen varassa? Se on kestänyt. 200 000 yli kolmekymppistä, jotka ovat perusasteen varassa. (Puhemies koputtaa) Tästä voisi aloittaa, kun koko porukka pantaisiin koulun penkille.

18.32 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella olisi ollut varmaan 200 000 ihmistä vailla työtä, ellei olisi tehty niitä toimenpiteitä ja pidetty yli 100 000 ihmistä koulutuksen ja työvoimapolitiittisten toimien piirissä. (Krista Kiuru: Juuri näin, mallia kannattaa ottaa!) Että tämä on nyt kuitenkin se tosiasia.

Mutta minun puheenvuoroni liittyy näihin yritystukiin, joista on käyty rakentavaa keskustelua. Ymmärsin ministeri Rehnin puheenvuorosta, että te läpivalaisette ja perkaatte nyt yritystuet sinne puoliväliarvioon, ja se on tosi tärkeää, ja tässä työssähän voisi miettiä vähän uusia kriteereitä. Yritystuen kriteereitä voisi olla esimerkiksi kolme: ne kohdistuvat ensisijaisesti innovatiivisiin tukiin, ne kohdistuvat ensisijaisesti yrityksen alkamisen tukemiseen, ja ne ovat pääsääntöisesti määräaikaaisia, eivät pysyviä. Nämä ovat jo semmoisia kriteereitä, jotka voisivat viedä näitä yritystukia oikeaan suuntaan, koska niukkuutta siinäkin jaetaan. Viime hallituskaudella me perkasimme kaikki yritystuet, saatiin 250 miljoonaa säästöjä ja pantiin parempiin kohteisiin. Tämä työ nyt on varmaan edessä, tehtäisiin se huolella. (Puhemies koputtaa) Ja tuo on se minun kysymykseni.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt ministeri Rehn, 3 minuuttia, ja ministeri Lindström, 3 minuuttia.

18.33 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Vastaan niihin kysymyksiin, joihin ehdin, jossakin määrin epämääräisessä järjestyksessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Lähden liikkeelle edustaja Juhantalon kysymyksestä, koska hän esitti saman kysymyksen kahteen kertaan, ja tämä koskee Terrafamen tulevaisuutta. Tässä vaiheessa voi todeta sen, että Terrafamen jatkon edellytys on se, että ensinnäkin operatiivisen toiminnan tulee olla liiketaloudellisesti vankalla pohjalla ja ympäristön kannalta kestävällä tolalla. Tämän lisäksi yksityistä rahoitusta on löydyttävä tähän. Näistä tämä ensin mainittu ehto elikkä operatiivisen toiminnan käynnistyminen myönteisesti on tähän mennessä toteutunut, ja siitä on mielestäni yrityksen johdolle ja henkilöstölle annettava täysi tunnustus. Koskien taas yksityistä rahoitusta neuvottelut ovat edelleen käynnissä ja niihin palaamme sopivassa vaiheessa tietysti, ennen kuin eduskunta joutuu tekemään asiassa päätöksiä, elikkä aika pian joudumme tämänkin asian teidän kanssanne yhdessä käsittelemään. Katsomme totta kai asiaa paitsi ympäristön näkökulmasta myös Kainuun aluetalouden ja työllisyyden näkökulmasta.

Edustaja Savio ja edustaja Terho kysyivät ensimmäisen työntekijän palkkauksen kynnysmaksimista, joka on hyvin tärkeä osa hallituksen työllisyysohjelmaa. Tämä valmistelu on loppusuoralla, ja pyrimme saamaan toimet voimaan ensi vuoden alkupuolelta. Olemme todenneet aikaisemmin, että siinä tulotaisiin käyttämään joko palkkatukea, starttirahaa tai muita kannustimia, ja nyt tarkennetaan tässä selvitystyössä sitä, mitkä näistä ovat parhaiten toimivat konstit tämän tavoitteen saavuttamiseen.

Edustaja Heinonen viittasi pk-yritysten työllistämiskykyyn. Se on juuri näin. Suuret yritykset panostavat Suomessa pitkälti tuottavuuteen, sekin on ihan perusteltua. Vastaavasti pk-yritykset työllistävät, ja senkin takia on hyvin tärkeää, että näitä toimia tehdään nimenomaan pienimmät ja pk-yritykset mielessä.

Edustaja Eloranta, lääkeala on valtava taloudellinen potentiaali, juuri näin, ja sen takia tähän kenttään panostetaan. On syytä todeta, että viime viikolla Tekesin ja TEMin kuukausia kestäneiden neuvotteluiden tuloksena IBM Watson päätti sijoittaa Suomeen merkittävän osaamiskeskuksen, joka osaltaan vahvistaa nimenomaan lääke- ja terveysalan teknologian ja osaamisen vahvistumista Suomessa.

Edustaja Parviainen kysyi matkailusta, ja sen osalta saamme matkailun yhteistyöryhmäesitykset aika pian varmasti, kun se työryhmä tekee oman mietintönsä, ja ryhdymme niitä sitten viemään eteenpäin.

Vastaan seuraavassa puheenvuorossani edustaja Ihalaiselle ja edustaja Karimäelle koskien yritystutkimuksia, monille muillekin edustajille, jotka ovat asiasta kysyneet.

18.37 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Herra puhemies! Aloitan edustajien Eloranta ja Kiljunen huomioista liittyen työpajatoimintaan ja sitten toisaalta etsivään nuorisotyöhön ja osaamisohjelmiin ja tällaisiin asioihin. Eli avauspuheenvuorossani kerroin, että meillä on juuri tässä niin sanotussa Hetemäen kolmikantaisessa työryhmässä yhtenä toimenpiteenä työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten työllisyyden edistäminen osaamisohjelmalla, etsivällä nuorisotyöllä ja nuorten työpajoilla. Emme ole siis ajamassa mitään nuorten yhteiskuntatutkimusta alas vaan kehitämme sitä ja otamme niitä viime vaalikauden hyviä käytänteitä edelleen käyttöön ja kehitämme niitä. Eli tämä huoli tästä asiasta on turhaa.

Sitten edustaja Kontula täsmensi, mitä hän tarkoittaa tällä mekaanisella haastattelulla. Kiitos tästä täsmennyksestä. Minä olen itse pohtinut sitä, kun olen kiertänyt tuolla ympäristöä, että miten tätä te-toimistokenttää pitäisi kehittää, ja yksi tällainen ihan käytännön idea on se, että sen sijaan, että meillä on fyysinen te-toimisto jossain, ne te-toimisto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

palvelut voivat olla siellä, missä ne ihmiset muutenkin ovat. Esimerkiksi Kuopiossa olin vierailulla, ja siellä on erittäin hyvä ostoskeskuksessa. Siellä oli tupa täynnä porukkaa. Mennään sinne, missä ne ihmiset muutenkin ovat, jolloin päästään tähän, mitä te haette, eli kun ihmisellä itsellään on tarve saada niitä palveluita, niin hän voi ne hakea sieltä ilman sen kummempaa byrokratiaa. Totta kai siinä voi joutua hieman jonottamaan, mutta tämä on kuitenkin se ajatus. Meillä oli tuolla SuomiAreenalla pop-up-työkkäri, missä kävi tuhansia ihmisiä. Tämäntyyppistä toimintaa pitää kehittää. Eli eivät te-toimistotkaan voi seistä tässä muuttuvassa ympäristössä eivätkä seiso toimettomina, vaan kyllä tätä puoltakin kehitetään.

Sitten tähän edustaja Kiurun huomioon siitä, että hallitus olisi jotenkin toimettomana. En tiedä oikein, miten tähän reagoisin, (Timo Heinonen: Ei kannata!) koetan olla rauhallinen ja vastata kylmän rauhallisesti näin: Tämä hallitus, joka on teidän mielestänne toimetton, on vapauttanut kauppojen aukioloaikaa, ja viimeksi tällä viikolla liikennekaari on lähtenyt menemään eteenpäin, ja monia monia muita toimenpiteitä. Se, että ne toimenpiteet eivät ole välttämättä samoja, mitä te ajatte, johtuu siitä, että te ette ole hallituksessa, me olemme nyt tällä hetkellä hallituksessa. Teillä on hyviä ehdotuksia oppositiosta. Me kuuntelemme niitä, mutta hallitus tekee omia päätöksiään ja omia linjauksiaan. Eli kannattaa tietysti suhtautua rakentavasti myös niihin muutoksiin, valtaviin muutoksiin, mitä työttömyysturvan aktiivikäyttö muun muassa tarkoittaa. Ja nyt me haluamme tätäkin puolta vielä laajentaa ansiosidonnaisen puolelle. Minun mielestäni on aika kohtuutonta sanoa, että hallitus seisoo toimettomana. Toimetton hallitus ei saa mitään aikaiseksi, (Puhemies koputtaa) tämä hallitus saa.

18.40 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla on rajoitetusti käytössä euroja, niin väkiselään syntyy vastakkainasettelua, kun tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta leikataan ja toisaalta nyt lanseerataan tämä uusi päästökauppakompensatio jo olemassa olevien satojen miljoonien tukien päälle. Tukijärjestelmien ja energiapolitiikan olisi oltava johdonmukaisia, ja olisi tärkeätä, että se tukisi uusien teknologioiden hyödyntämistä. Tämä on tutkimusten valossa kaikista tehokkainta politiikkaa kansantalouden kasvun ja työllisyyden kannalta.

Mutta, arvoisa puhemies, sitten kiitoksia. Finnveran valtuuksien korottaminen on täysin oikea suunta. On tärkeätä, että Finnvera paikkaa markkinapuutetta ja tukee riskinottoa. Mutta täytyy samalla muistaa, että hyväksytään sitten se, että sieltä voi tulla ehkä isompia tappioita kuin aikaisemmin. Ja lisäksi haluan kiittää tästä linjasta ulosoton kannustinloukkujen purkamiseksi. Se on erittäin tärkeätä, ja toivottavasti saataisiin laajempikin paketti (Puhemies koputtaa) ylivelkaantuneiden aseman helpottamiseksi ja kannustinloukkujen poistamiseksi.

18.41 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt näkyy taloudessa jonkun verran positiivisia merkkejä, mutta haluan ottaa yhden asian esille ja kysyä molemmilta ministereiltä: mitä aiotaan tehdä arktisen alueen suhteen?

Suomi on kohta Arktisen neuvoston puheenjohtajamaa, ja tämä on tietynlainen momentum. Toimimmeko me aktiivisesti ja konkreettisesti? Paavo Lipponen on tehnyt erinomaisia työtä selvittäessään tätä asiaa. Investointipotentiaali on monta kertaa suurempi kuin Suomen budjetti. Tässä eivät nyt auta pelkästään puheet, vaan se, miten tämä työ organisoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

daan, että tuetaan yritysten hakeutumista sinne. Tällä hetkellä suomalaiset yritykset ovat melkein marginaalissa. Nyt meidän pitäisi katsoa oikeastaan karttaa sillä tavalla, että pohjoinen on alhaalla ja etelä ylhäällä. Niin hahmottuu se, mikä potentiaali taloudellisessa toiminnassa on tällä hetkellä arktisella alueella. Onko tämä erityisesti jonkun vastuulla hallituksessa? Se ei voi olla vain vasemmassa sivutaskussa, vaan se on aika iso juttu.

18.43 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arktisen alueen hyödyntämisestä huomauttaisin sen, että jotta ilmastomuutosta saataisiin hillittyä, niin noin neljä kolmannesta tunnetuista öljyvaroista, mukaan lukien Arktiksen öljyvarat ja muut fosfiilivarat, pitäisi pitää maassa.

Ministeri Rehn kutsui lähinnä kirjallisuusselvitykseksi VATTin analyysiä siitä, onko niin sanottu hiilivuoto olemassa vai ei. Itse luin parhaani mukaan hallituksen esityksen tästä niin sanotusta päästökauppakompensatiosta, ja siitä voisi sanoa ihan samaa. En löytänyt siitä yhtään kunnollista perustelua sille, miksi, millä perusteella, nyt todella olisi olemassa tämä hiilivuoto ja miksi tämä uusi tuki entisten päälle olisi perusteltu. Useammat kollegat ovat maininneet Kiinan. (Puhemies koputtaa) Kiinassa on päästökauppa leviämässä valtakunnalliseksi. Päästöjen hinta siellä on korkeampi (Puhemies: Pidetään kiinni tästä minuutin ajasta!) kuin EU:ssa, ja se on suomalaiselle ympäristöteknologialle keskeinen markkina-alue.

18.44 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt menevät sillä tavalla puurot ja vellit sekaisin, että me puhumme hiilivuodosta ja hiilivuotoriskistä meidän täytyy puhua. Kun nyt täällä on perusteltu tässä salissa VATTin tutkimuksella tätä, että kompensatio on hyvä, niin minä pidän tätä enemmänkin tämän Marita Laukkasen henkilökohtaisena mielipiteenä, jonka hän on antanut Helsingin Sanomille. (Satu Hassi: On muitakin energiatutkijoita, jotka ovat samaa mieltä!) Täällä on väitetty myöskin sitä, että tässä kompensatio kasvattaa päästöjä. Se ei pidä paikkaansa. Kompensatio ei kasvata päästöjä millään tavalla. Teollisuuden intressi on tuottaa mahdollisimman energiatehokkaasti, nimenomaan energiaintensiivisen teollisuuden intressi on tuottaa mahdollisimman energiatehokkaasti tuotteensa. Kompensaatiossa on puhtaasti kysymys nimenomaan kilpailukykyvyydestä, (Puhemies koputtaa) ja sitä Suomen teollisuus tarvitsee.

18.45 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ministeri Rehnille ihan lyhyt kysymys: onko teidän mielestänne fotonikan mahdollisuudet Suomessa tällä hetkellä ymmärretty?

Mutta varsinainen puheenvuoroni koskee välityömarkkinoita tai — kuten täällä jotkut ikävästi sanovat — tempputyöllistämistä, mikä on minusta kyllä vähän rumasti sanottu tästä hyvästä toimintamallista. Välityömarkkinoiden idea on, että ne toimivat siirtymänä vaikean työttömyyden ja avointen työmarkkinoiden välissä, ja joidenkin kohdalla ne voivat olla jopa pysyvä vaihtoehto. Tällä hetkellä työvoimapolitiikan tulokseksi odotetaan työllistämistä sinne avoimille työmarkkinoille, ja sinne eivät kyllä valitettavasti kaikki nykyisillä työvoiman tuottavuusodotuksilla pysty siirtymään. Siksi kysynkin: pitäisikö ministeriössä työllistymisen vaikuttavuusmittareita hiukan uudistaa niin, että vaikuttavuus voisi olla myöskin yhteiskunnassa mukana pysymistä, elämisen hallintaa? Toisaalta välityömarkkinoilla tehdään myös yhteiskunnan kannalta tärkeää työtä, (Puhemies koputtaa) ku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

ten esimerkiksi ikäihmisten ja lasten parissa. Mitä mieltä ministeri on: miten kehitetään välityömarkkinoita?

18.46 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on useammassa puheenvuorossa tullut tämä päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuki, ja jotta päästään konkretian tasolle tässä työllistämisessä, kysyn ministeri Lindströmiltä: Tunnetteko tapausta Pirkanmaalta, Valkeakoskelta, jossa kaksi viikkoa sitten paperikone suljettiin ja se puretaan ja ensi vuonna sama kyseinen paperikone käynnistyy Ruotsissa? Olisiko esimerkiksi juuri tässä tilanteessa yli 30 työpaikkaa voinut säästyä, jos tämä tuki olisi tullut aikaisemmin? Tietysti ymmärrän, että tämä on yksityiskohta ja ministerin on aivan mahdotonta kaikkia yksityiskohtia tietää, mutta itse pidän tätä aivan oikeasuuntaisena. Jos me emme pidä näistä perustyöpaikoista kiinni, niin tavallaan ne hyödyt, mitä sitten saadaan näistä uusista, ikään kuin sulavat, kun sieltä se peruskunto katoaa alta pois. Suomi elää edelleen kemiasta, paperista, metsästä, metallista.

18.48 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin haluaisin ottaa kantaa tähän teollisuuskusteluun, jota salissa on tänään käyty. Valitettavan vanhakantainen ajatus on monella edustajalla kotimaisesta teollisuudesta ja niistä ympäristönormeista, ympäristöteknologioista, mitä siellä tehdään — se on maailman huippua. Ja itse asiassa samalla, kun meidän teollisuus tuottaa näitä perusteollisuustuotteita, joita myymme sitten vientiin, tehdään myös erittäin korkeatasoista kehitystyötä vaikkapa kiertotalouden osalta. Tänään Sitra on ottanut kärkihankkeeksi yhden arktisen teollisuuden yksikön, esimerkkinä se, että Outokummun terästehdas koettaa kerätä kaikki mahdolliset romumetallit tehtaalleen, sulattaa ne uudestaan ja myy ruostumattomana teräksenä maailmalle. Tämä on yksi kiertotalouden hankkeista, ja minun mielestäni se ei aivan taantumukselliselta kuulosta.

Sikäli on perusteltua, että meillekin päästökauppakompensatio tulee, koska myös tärkeimmillä kilpailijamaillamme on se, ja tämä liittyy juuri siihen yritystukien problematiikkaan, että jos muut, niin kyllä meidänkin silloin tätä täytyy tehdä.

18.49 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rehn, elinkeinoelämän suurimpia haasteita on tietysti se, mitenkä me olemme hiukan edellä muita. Ja tästä näkökulmasta minä olen huolissani niistä erilaisista uusista liiketoimintamalleista ja tuottamisen tavoista, joita minä en löydä tästä budjetista ja joita minä en löydä myöskään meidän säädöstyöstämme tällä hetkellä. Meiltä puuttuu ihan keskeinen säädösympäristö sellaisiin uusiin liiketoimintamalleihin kuin jakamistalous ja alustatalous. Meiltä puuttuu yksinkertainen tukijärjestelmä minivoimailloille. Meidän julkisten tietovarantojen digitalisointi etenee mutta etenee hyvin epävarmoin askelin ja hitaasti. Näille kaikille ollaan tekemässä jotain, mutta minä pelkään, että me teemme niille muutama vuosi myöhässä, kun muut ovat tavallaan jo näyttäneet tietä ja vieneet ne keskeiset markkinat. Kuulisinkin mielelläni, mitä sellaista sanottavaa on, mikä rauhoittaisi minut tämän huolen suhteen.

18.50 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan todeta ministeri Lindströmille, että olin erittäin tyytyväinen hänen vastaukseensa siitä, että te keskeytätte tämän työsopimuslain valmistelun, jota ministeriössä nyt valmistellaan. Kun Valtakunnallinen työpajayhdistys teki näihin reiluun 230 työpajayhdistykseen eri puolilla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Suomea kyselyä siitä, mitä tämä käytännössä tarkoittaisi näille kunnallisille työpajoille, miten he pystyisivät jatkossa työllistämään, jos tätä työsopimuslakia valmisteltaisiin, niin sieltä tuli vastaus, että noin puolessa näistä kunnista suunniteltiin joko lomautuksia tai yt-neuvotteluja, mikä käytännössä tarkoittaisi sitä, että näissä työpajoissa ei voitaisi enää jatkossa työllistää nuoria eikä niihin osoittaa työkokeiluja. Siinä mielessä haluan osoittaa ministerille kiitoksen tästä vastauksesta, että tämän työsopimuslain valmistelu siltä osin nyt korjataan.

18.51 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todella myönteisiä merkkejä on olemassa taloudessa. Länsirannikolla laivanrakennusteollisuus vetää Turussa, Raumalla, myöskin Vaasassa energiateollisuus, Uudessakaupungissa auto-tehdas ehkä todella merkittävästi työllistää. Nyt näyttää ilmiselvästi siltä, että tulee koulutusongelma, että esimerkiksi laivanrakennusteollisuuden työvoiman saanti ei kohtaa, koska diplomi-insinöörin koulutus on muualla kuin Turun ja Rauman seudulla. Olisiko tässä mahdollista tehdä nyt aktiivisesti yhteistyötä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa ja katsoa tätä koulutusta myöskin siinä mielessä, voitaisiinko joustavasti toimia niin, että koulutuksen saatavuus tässä tilanteessa olisi riittävän hyvää, jotta Suomi voisi nousta nyt, kun kauppa käy ja varasto vaihtuu?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: Lehto, Heinonen ja Lindtman. Sen jälkeen ministerien puheenvuorot.

18.52 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä palata hetkiseksi tuohon Lex Lindströmiin. Sitten saa vapaaehtoisesti valita, haluaako siihen mennä, mutta minä luulen, että halutaan siirtyä sinne eläkkeelle. Minä tein pieniä laskelmia tällaisesta 60-vuotiaasta yksin elävästä lahtelaisesta. Elikkä jos se on ollut nyt työmarkkinatuella ja se siirtyy eläkkeelle ja jos se eläke on vaikka tuon takuueläkkeen suuruinen, niin sillä nousee noin kuusikymppiä tulo sitä kautta. Toisaalta taas sitten se maksaa työmarkkinatuesta 20 prosenttia veroa, takuueläkkeestä käytännössä nollaveroa, elikkä sen tulot kasvavat siitä jo parisataa euroa heti kättelyssä, plus sitten se pääsee eläkeläisen asumistuen piiriin, ja taas tulot lisääntyvät. Elikkä nyt sille pitkäaikaistyöttömälle jää yli 200 euroa kuussa käteen rahaa lisää. Voi sanoa, että tämä on todella suuri kädenojennus tälle pitkäaikaistyöttömälle, ja sitten vielä oppositio väittää, että hallitus ei ajattele yhtään näitä pienituloisia. Todella suuri 40 prosentin lisäys tulee tällaisille henkilöille tuloja.

18.53 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Krista Kiuru, joka nyt jo poistui täältä salista, oli niin kovin tuohtunut ja syytti näitä veljiä tuolla aitiossa, että ovat olleet kovin toimettomia. Täytyy kuitenkin nyt pöytäkirjaan oikaista, vaikka en Kiurulle voikaan oikaista: Tilastokeskuksen mukaan elokuun työttömyysaste oli 7,2 prosenttia, joten se oli laskenut prosenttiyksikön vuoden takaisesta. Työttömiä oli nyt 28 000 henkeä vähemmän kuin vuosi sitten, työllisiä puolestaan 27 000 enemmän. Lisäksi uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin te-toimistoihin elokuun aikana yli 51 000 eli lähes 14 000 enemmän kuin edellisvuoden elokuussa, ja kaikkiaan te-toimistoissa oli elokuussa avoinna lähes 83 000 työpaikkaa, yli 16 000 enemmän kuin vuosi sitten. OP:n ekonomistit totesivat eilen, että työllisyys lisääntyi, työttömyys laski, avoimien työpaikkojen määrä kasvoi, ja mikä hienoa, myös nuorten 15—24-vuotiaiden työttömyysaste (Puhemies koput-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

taa) oli elokuussa 1,7 prosenttiyksikköä alempi kuin aiemmin. Eli kyllä tässä hyvää työtä on tehty.

18.54 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki toivomme, että työllisyys lähtisi jyrkkään nousuun. En nyt haluaisi olla ilonpilaaja, mutta Krista Kiuru sanoi sen tosiseikan, mikä löytyy valtion budjetista: kasvu ensi vuodelle hidastuu.

Ja sitten mitä tulee näihin työllisyyslukuihin, edustaja Heinonen, niin katsokaapa sitä työllisyyden trendiä sieltä. Ollaan käytännössä viime vuoden syyskuun tasolla. Ja edustaja Filatov täällä jo kertoikin, että itse asiassa se työttömyydessä tapahtunut muutos on tismalleen sama kuin se, joka on tapahtunut aktiivitoimenpiteiden piirissä. Ja on hyvä, että hallitus otti uuden asennon ja luopui tästä kokoomuksen tempputyöllistämisretoriikasta.

Mutta, arvoisa puhemies, edustajat Filatov ja Mäkisalo-Ropponen täällä ottivat erittäin tärkeän asian esiin. On erilaisia polkuja työhön. Nyt kysyn: miten aiotte puuttua kohtaantongelmaan? Olemme tässäkin tehneet rakentavan esityksen. Voitaisiinko työttömien omaehtoista koulutusta helpottaa? Se toisi myös vastauksen edustaja Ala-Nissilän kysymykseen. Tarja Filatov, työelämävaliokunnan puheenjohtaja, muun muassa tänään on ottanut siihen jyrkästi kantaa. Ministeri Lindström, koska saamme kuulla hyviä uutisia tästä asiasta?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Rehn, 3 minuuttia.

18.56 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Heinonen kiinnitti mielestäni ihan oikeaan seikkaan huomiota. Meidän työllisyysasteemme on nyt 69,9 prosenttia viimeisten tilastojen mukaan. Kun vielä viikko pari sitten kävin pitämässä alustuksia Brysselissä ja eräillä muilla paikkakunnilla, kerroin 68,5 prosenttia tasoksi. Eli kyllä tässä on selvää paranemista tapahtumassa myöskin näiden konkreettisten tilastojen valossa.

Edustaja Sarkkinen esitti kiitokset siitä, että Finnveran vientiluottoja kasvatetaan. Arvostan tätä, että toteatte tämän. Tämä on oikeastaan meille tavallaan positiivinen ongelma, koska vienti on alkanut vetää laivanrakennuksessa, ja muut alat, jotka ovat usein tärkeitä tällä kentällä, ovat merenkulun ja laivanrakennuksen lisäksi myöskin televerkot ja metsäteollisuus. On tärkeää, että viennin rahoitus ei muodostu pullonkaulaksi, ja sen takia näitä vientitakuita laajennettiin tiedostaen myöskin siihen liittyvät riskit.

Edustaja Ala-Nissilä peräänkuulutti yhteistyötä koulutuksen saralla Varsinais-Suomen, Satakunnan teollisuuden kehittämisen osalta. Olen samaa mieltä, ja teemme yhteistyötä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa tällä kentällä.

Edustaja Tölly kysyi, mitä arktisen alueen suhteen tehdään. Olen samaa mieltä siitä, että Lipposen raportti oli hyvin tärkeä avaus tässä suhteessa, ja pääministeri ja ulkoministeri vetävät työtä. Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa tietysti pitkälle liikennehankkeiden valmistelusta ja työ- ja elinkeinoministeriö vastaavasti elinkeinopolitiikkaan liittyvistä kysymyksistä. Suomalaisten yritysten pääsemistä arktisen alueen hankkeisiin pyrimme edistämään kasvuohjelmilla ja arvioimme juuri sitä, miten pystymme paremmin saamaan suomalaisia yrityksiä mukaan näihin arktisen alueen kasvuohjelmiin.

Edustajat Hassi, Vartia ja Karimäki kyselivät uudemman kerran tästä päästökauppa-kompensaatiosta. Totean sen, että tosiaan energiaveroleikkurista päätettiin viime hallituksen eli nykyisten oppositiopuolueitten toimesta, ja juuri tätä VATT on kritisoinut. Lainaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

VATTin tutkimuksen alkua: "Suomen energiaverotusta kiristettiin 2011. Energiaintensiivisen teollisuuden verotusta kuitenkin huojennettiin jo 2012 kilpailukyyn turvaamiseksi. Huojennus yli kymmenkertaisti energiaveronpalautuksiin oikeutettujen yritysten määrän. Maksettujen palautusten arvo kasvoi samalla vajaasta 10 miljoonasta eurosta yli 200 miljoonaan euroon." (Satu Hassi: Miksi vielä lisää sen päälle?) Tämä oli vihreitten hallituskauden merkittävimpiä saavutuksia.

Edustaja Karimäki ja eräät muut kysyivät yritystukien kohtaloa ja kritisoivat sitä, että ei tuettaisi uusiutuvaa energiaa. Haluan korjata sen, että uusiutuvan energian tuet ovat kaksinkertaistuneet kärkihanketuen myötä eli kaiken kaikkiaan 100 miljoonaa euroa lisää kolmessa vuodessa, mikä kaksinkertaistaa aikaisemman energiatuen, ja sillä saadaan aikaisempaa nopeammin ja aikaisempaa useampia bioenergian tai muita uusiutuvan energian hankkeita liikkeelle painopiste nimenomaan siinä, että saamme innovatiivisia, tulevaisuuden tähtääviä, ympäristöteknologiaa hyödyntäviä hankkeita liikkeelle.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten ministeri Lindström, 3 minuuttia.

18.59 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Herra puhemies! Aloitetaan edustaja Lindtmanin kysymyksestä, tästä kohtaanto-ongelmasta. Itse olen tunnistanut kaksi merkittävää kohtaanto-ongelmaa: toinen liittyy asumiseen, asumisen hintaan, toinen liittyy liikkumiseen ja siihen liikkumisen hintaan. Asumisen osalta hallitus juuri päätti työllisyyttä tukevista päätöksissään lukuisista toimenpiteistä, millä edistetään asuntorakentamista, ja siellä muun muassa parannetaan näiden ARA-tuettujen asuntojen oikeinkohdistumista 3 000 euron kuukausitulorajalla. Näitä toimenpiteitä on siis paljon muitakin. Mitä tulee sitten tähän liikkumiseen, niin senkin sanoin jo avauspuheenvuorossani, että tähän puolivälitarkasteluun tulee työvoiman liikkumista edistäviä toimenpiteitä. Eli kyllä tämä on tunnistettu, ja tietysti myös opposition esitykset ovat tervetulleita tämän kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen: miten suhtaudun välityömarkkinoihin? Suhtaudun niihin hyvinkin rakentavasti ja pidän niitä erittäin tärkeinä. Mutta kuten tuo nimikin sanoo, "välityömarkkinat", olen ymmärtänyt sen niin, että se on matka johonkin ja se matka on sinne avoimille työmarkkinoille. Mutta jokainen tietää, että kaikista ei ole enää ikinä niille avoimille työmarkkinoille. Jopa minä tiedän sen. Ja näin ollen mitä tulee tähän kysymykseen siitä, pitäisikö nämä mittarit jotenkin arvioida uusiksi, niin olen avoin tälle esitykselle, koska kun me tiedämme sen, että kaikki eivät kuitenkaan tule työllistymään sinne avoimille työmarkkinoille mutta he voivat jotenkin muuten olla tässä yhteiskunnassa mukana, niin tämä on ilman muuta semmoinen asia, jota pitää tutkia, ja sanotaan näin, että näytän peukua ylöspäin tälle ajatukselle.

Edustaja Pauli Kiuru, tämä Tervasaari, joka oli siis ennen UPM:n omistama ja joka meni tällaiselle ruotsalaiselle omistajalle, on tietysti surullinen tarina siinä mielessä, että kone puretaan ja se käynnistyy sitten Ruotsin puolella uudestaan, ja se on tietysti ikävää. Kun meillä on pitkään ollut tällainen työkalu äkilliseen rakennemuutokseen, niin me olemme tulleet tavallaan siinä vaiheessa, kun tulipalo on jo päällä, ja olemme miettineet, miten me voisimme ennakolta estää näitä asioita. En tiedä, kun en tunne tämän tapauksen kaikkia yksityiskohtia, olisiko siinä voinut olla valtiolla mitään roolia, siis ennakoivan rakennemuutoksen kautta. En osaa sitä arvioida. Mutta nämä ovat juuri semmoisia tapauksia, joissa voitaisiin miettiä sitä. Itse asiassa tällainen ennakkotapaus tavallaan oli tämä merite-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

ollisuuden tilanne, jossa mentiin hätiin ja pelastettiin tällainen toimiala. En tiedä, olisiko se tässä auttanut. (Puhemies koputtaa)

Viimeisenä, arvoisa puhemies, edustaja Kiljuselle: työsopimuslain valmistelu jatkuu, kuten totesin, mutta totesin myös, että nuorten työpajat ovat työkalupakissa mukana.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten siirrymme ympäristöasioihin, ja ensimmäisenä ympäristöministeri Tiilikainen, 5 minuuttia.

19.03 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys ympäristöministeriön hallinnonalan vuoden 2017 budjettiin on yhteensä noin 180 miljoonaa euroa. Ympäristöministeriö on siis määrärahoilla mitaten ehdottomasti pienin hallinnonala, ja tässä on merkittävä vähennys vielä kuluvaan vuoteen verrattuna johtuen siitä, että Metsähallituksen julkisten hallintomenojen kertaluonteinen siirto poistuu talousarviosta. Syken toimintamenot ovat vähentyneet, ja alusinvestointimäärärahatkin ovat pienempiä kuin viime vuonna, vaikka hyviä alusinvestointeja onkin luvassa. Ympäristön ja luonnonsuojelun menoihin ehdotetaan 92,1 miljoonaa euroa, alueidenkäyttöön, asumiseen ja rakentamiseen 25,7 miljoonaa ja sitten hallinnonalan toimintamenoihin 62,3 miljoonaa. Talousarvion ulkopuolella näiden äsken mainittujen lisäksi Valtion asuntorahaston varoja arvioidaan käytettävän 169 miljoonaa asuntotoimen avustuksiin ja 11 miljoonaa euroa korotuksiin. Lisäksi Valtion asuntorahastosta tuloutetaan talousarvioon 26,5 miljoonaa euroa.

Itämeren ja sisävesien tilaa parannetaan vähentämällä vesien kuormitusta. Toimeenpanemme viime syksynä hyväksytyjä vesien- ja merenhoidon suunnitelmia. Ympäristönsuojelussa panostetaan myös pilaantuneitten maa-alueitten kunnostamiseen. Näihin tarkoituksiin, ympäristönsuojelun edistämiseen ja Itämeren vesiensuojeluun, on varattu yhteensä runsaat 20 miljoonaa euroa. Pidä Saaristo Siistinä ry:n alushankinta saa 500 000 euroa, mikä viime syksynäkin täällä eduskunnassa keskusteltiin, nyt se siis sisältyy tuohon budjettiin. Samaten täytyy mainita, että merentutkimusalue Arandaa remontoidaan kolmen tulevan vuoden aikana tuntuvalta summalla, ja se tietenkin parantaa meidän mahdollisuutta pitää vakaa tietopohja yllä Itämeren kunnon kohentamiseen liittyen.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma Metson, joka on ollut hyvin toimiva työkalu monimuotoisuuden turvaamisessa, toimeenpano jatkuu. Natura 2000 -verkoston ja aiemmin päätettyjen luonnonsuojeluohjelmien toteutus jatkuu. Nyt on sitten myös meriluonnon suojeluun liittyvistä uusista Natura-alueista kuuleminen käynnissä, missä vedenalaisia särkkiä ja riuttoja ja hiekka-alueita esitetään Naturan piiriin. Metso-ohjelman mukaisten metsäalueiden hankintaan on käytettävissä 8 miljoonaa. Se on pienempi määrä kuin aikaisemmin, siinä on varmasti eduskunnan mielestä puutteita, ja en panisi laisinkaan pahakseni, vaikka eduskunta tähän pystyisi lisämäärärahoja osoittamaan. Todetaan kuitenkin, että näillä kaikilla euroilla saadaan siis lisää suojelualueita hankittua ensi vuonnakin, vaikka tahti hidastuu aiempaan verrattuna.

Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin ehdotetaan himpun vaille 30 miljoonaa, ja näistähän osa käytetään muun muassa Suomen itsenäisyyden juhlavuoden kansallispuiston perustamiseen Hossaan.

Ympäristöhallinnolla on myös oma osansa biotalouden ja kiertotalouden puhtaitten ratkaisujen kärkihankkeitten toteuttamisessa, ja ne määrärahat luonnollisesti on budjettiin si-
joitettu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Sitten asuntopolitiikan puolelta toteaisin sen, että nyt kootaan nämä eri tuetun asuntorakentamisen myöntövaltuudet yhteen, eli siellä on lyhyt korkotuki, 40 vuoden korkotuki sekä asumisoikeusasuntojen tuki vailla sellaisia keinotekoisia rajoitteita, ja mikä tahansa näistä tuetun asumisen muodoista vetää, niin siellä on käytettävissä tätä tukivaltuutta yli 1,4 miljardia. Pitkien korkotukilainojen omavastuukorko lasketaan 1,7 prosenttiin. Tällä tehdään houkuttelevaksi tuo pitkän korkotuen tuotanto, se on koron puolesta edullisempaa kuin lyhyt korkotuki.

Erityisryhmien investointiavustuksien myöntämisvaltuutta korotetaan tähän vuoteen verrattuna 10 miljoonalla, se nousee 130 miljoonaan.

Korjausavustuksiin, muun muassa hissien jälkiasennuksiin, 35 miljoonaa euroa (Puhemies koputtaa) ja näin edelleen.

Kaiken kaikkiaan näillä toimenpiteillä varmistetaan se, että valtion ja eri kaupunkiseutujen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksissa olevat rakentamisen tavoitteet saavat valtion puolelta sen luvatus vastaantulon.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot aloittaa edustaja Hassi.

19.08 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministeri Tiilikaiselle esittelypuheenvuorosta.

Ihan ensiksi haluaisin, että ministeri Tiilikainen vastaisi kysymykseen, jonka esitin maa- ja metsätalousministeriön pääluokan kohdalla, koska se liittyy sekä maa- ja metsätalouteen että ympäristöön. Hallituksen kaavailuissa ja retoriikassa biotalous on yksi keskeisimpiä asioita. Jotta suomalainen biotalous voisi menestyä, sen on oltava kestävää ja hyvämaista. Miten tämän kanssa sopii yhteen se, että Metsähallitus hakkaa liito-oravan pesimäalueita?

Tästä budjetista toteaisin, että hallitushan teki jo kuluvan vuoden budjetin kohdalla kaikkein dramaattisimmat budjettileikkaukset juuri nimenomaan ympäristön- ja luonnonsuojeluun (Puhemies koputtaa) kehitysyhteistyön lisäksi, ja valitan kovasti, että tämä linja jatkuu ja hiukan vielä entisestään pahenee.

19.10 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Asuntorakentamiseen panostetaan, kiitos siitä hallitukselle ja ministeri Tiilikaiselle. Rakentaminen itse asiassa toimii tällä hetkellä jonkinlaisena talouden pienenä buusterina taikka veturina, ja siinäkin mielessä se on erittäin tärkeää. Meillä on kroonista asuntopulaa, varsinkin pääkaupunkiseudulla, ja myös rakentamistarvetta eri puolilla maata, ja on hyvä, että muun muassa valituksia ja muita pyritään, ainakin niiden käsittelyä, nopeuttamaan. Myönteistä on myös se, että ensimmäistä kertaa tässä maassa tehtiin maankäytön, liikenteen ja asumisen sopimus myös kasvukäytävälle, tärkeimpänä tietysti Helsinki—Hämeenlinna—Tampere.

Arvoisa puhemies! Haluan tuoda esiin myönteisen asian, joka meillä jaostossa esille nousi: tämä Pidä Saaristo Siistinä -alushankinta, joka hoitaa koko saariston jätehuoltoa, on erittäin tärkeä, iso kiitos siitä.

Ja sitten pieni huolenaihe: itse toivon, että jos rahaa vielä jostain löytyy, niin Metso-rahhat ovat sellaisia, mitkä ovat tärkeitä meidän metsän monimuotoisuuden säilyttämiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

19.11 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi hallituksen keskeinen kärkihanke on puurakentamisen lisääminen ja edistäminen. On todettu, että keskikokoisen puukerrostalon rakentamiseen tarvittava puumäärä kasvaa Suomen metsissä noin puolessa minuutissa. Puurakentamisen lisäämisellä on monia muitakin suotuisia vaikutuksia. Voidaan puhua terveellisemmästä asuinympäristöstä tai työympäristöstä, sisäilma-asiat ovat monesti paremmalla tolalla. Tämän lisäksi puurakentamisella on myös hyviä aluetaloudellisia vaikutuksia. Mielestäni aina siellä, missä julkista rahaa käytetään rakentamiseen, oli puhe sitten kunnista tai ARasta, olisi syytä miettiä, millä tavalla voisimme puurakentamista edistää. Kysynkin arvoisalta ministeriltä, millä toimenpiteillä hän aikoo puurakentamista ja sen edistämistä nyt sitten viedä eteenpäin hallitusohjelman hengessä.

19.12 **Martti Mölsä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo eilen yritin saada selville asumiseen liittyviä rahavirtoja, mutta nyt on oikea ministeri paikalla.

Viime kaudella asuntoministeri Kiuru lupasi nopeasti kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, mutta teot jäivät puheiksi — tai sitten rahat ohjautuivat muualle. Aikoinaan saamassani kirjeessä todetaan näin: "Ministeri Kiuru on toimillaan pyrkinyt rajaamaan joidenkin yritysten ja toimijoiden laillisia oikeuksia ryhtymällä ajamaan puolueensa omaksumaa politiikkaa siten, että politiikassa on pyritty asettamaan tiettyjä palvelualan toimijoita eriarvoiseen asemaan yhteiskunnallisia tukia myönnettäessä. Ministeri on puhunut, että lain hengen mukaan tietyt toimijat tulee rajata valtion tuen ulkopuolelle." Arvoisa ministeri Tiilikainen, onko edellisen ministerin toimilla jotakin yhteyttä siihen, että nyt ARA selvittää, (Puhemies koputtaa) rikkoiko VVO osinkojen lainmukaisuutta jakaessaan rahaa toverijärjestölle, kun myi Y-Säätiölle 8 500 vuokra-asuntoa?

19.13 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki ovat kiihtelleet vapaaehtoista metsiensuojeluohjelma Metsoa, niin myös ministeri tässä aloituspuheenvuorossaan. Metsolla on saatu suojelupinta-alaa yhteisymmärryksessä ilman konflikteja. Valitettavasti luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot ja Metso-rahoitus ovat ensi vuonnakin leikatulla tasolla, se on erittäin valitettavaa. Kysyisinkin: Miten tässä tilanteessa voidaan saavuttaa budjetissa julkilausuttu tavoite luonnon monimuotoisuuden ehtymisen pysäyttämistä ja uhanalaisten lajien suojelun parantamisesta? Ovatko nämä asiat synkronissa toistensa kanssa?

Haluaisin kysyä ministeriltä sitä, miten edistetään vanhojen asunto-osakeyhtiöiden energiatehokkuusremontteja. Onko budjetissa siihen olevia toimenpiteitä, koska siellä on kuitenkin ehkä se suurin energiatehokkuuspotentiaali asumisessa?

19.14 **Mirja Vehkaperä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen juhlavuoden 100-vuotispäätös oli kansallispuisto Hossaan, ja 2,5 miljoonan euron rahoitus tämän kansallispuiston kohentamiseksi on erittäin hieno asia. Mutta olen erittäin huolissani myöskin Metsähallituksen kyvystä muiden retkeilyalueiden kunnossapitoon ja hoitotöihin. Olen saanut eri puolilta Suomea viestiä siitä, että olemassa olevat retkeilyalueet rapistuvat ja monet saaret, retkeilyalueet odottavat kunnostusrahoja. Mitä me voimme tälle asialle tehdä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Minäkin haluan sanoa muutaman sanan merimetsosta ja hylkeistä. Ministeri, te selvittitte hylje- ja merimetsokantojen tilanteen. Mihin toimenpiteisiin ollaan nyt ryhtynyt siinä, että merimetsa- ja hyljekantoja voidaan vähentää?

19.15 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisessa luonnonsuojelupolitiikassa ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa on ollut muutama keskeinen kulmakivi. Haluan tunnustusta antaa siitä, että tästä yhdestä kulmakivestä kovista hallituksen sisällä olevista paineista huolimatta — en tiedä, mistä puolueesta tai miltä suunnalta ne tulivat — piditte kiinni eli koskiensuojelulakia ei avattu.

Mutta, arvoisa puhemies, se toinen kulmakivi on todella tämä Metso-ohjelma, ja näyttää siltä, että tällä kehyskaudella siitä jää enää rippeet jäljelle. Tämä on aivan erinomaisen tärkeä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi nimenomaan täällä Etelä-Suomessa. Tiedän, että ministeri on sydämeltään tällainen luontoihminen, mutta kysyn: eikö tälle nyt voisi jotain tehdä? Ne viestit, jotka tulevat sekä metsäteollisuudelta että sitten luonnonsuojelupuolelta, sanovat, että tässä on jopa metsärauha vaarassa. Miten kommentoitte tätä metsäteollisuuden huolta?

19.16 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos myös tästä kansallispuistopäätöksestä. Siihen liittyen kysyisin ministeriltä: onko teillä näkemystä, tietoa, minkälaisia työllisyysvaikutuksia tulevalla kansallispuistolla on? Ymmärtääkseni kansallispuistot ovat hyviä myös taloudellisessa mielessä, työllistämismielessä. Ja onko muita kansallispuistohankkeita sen jälkeen mahdollisesti putkessa?

Metso-rahoitusta käsiteltiin ympäristövaliokunnassa hyvinkin paljon viime vuonna ja ministerin toive kyllä varmasti otetaan huomioon tänä vuonna. Viime vuonna siirtoviemärit menivät edelle. Siellä oli kolme keskeneräistä hanketta, jotka haluttiin saattaa loppuun, ja ne saatettiin loppuun, ymmärtääkseni. Onko niin, että ne ovat nyt sitten valmistumassa, niin kuin meille luvattiin?

Kiitos myös tästä Saaristo Siistinä -alushankinnasta. Siitäkin oli viime vuonna puhetta. Rahat eivät siihen riittäneet, mutta nyt se asia saatiin kuntoon.

Metso-asiaan palataan valiokunnassa, ja uskon, että hyvää yhteistyötä sen puolesta varmasti löytyy.

19.17 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On syytä kysyä: onko hallitus edelleen sitoutunut luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseen vuoteen 2020 mennessä? Näin sen vuoksi, että tänä vuonna, 2016, luonnonsuojelun määrärahoja on leikattu 60 prosenttia. Ja vaikka metsäteollisuus, useat metsä- ja ympäristöalan järjestöt löysivät toisensa, tekivät yhteisen vetoomuksen Metso-rahojen säilyttämiseksi, niitä jäivät vain rippeet.

Toinen kysymys: onko ministeri tietoinen siitä, että Metsähallitus avohakkaa Suomensalmen Leipimäellä yli 170-vuotiasta vanhaa metsää, joka on useiden uhanalaisten lajien elinalue ja korkean suojeluarvon metsä? Tämä ei varmaankaan ole sitä kestävää biotaloutta. Miten vastaatte tähän?

19.19 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pientaloteollisuus ry:n edustajat kävivät viime viikolla täällä eduskunnassa meitä tapaamassa, ja he kertoivat huolen siitä, että omakotitalorakentaminen on nyt hiljaisempaa sen tähden, että pan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

kit vaativat erittäin varmoja vakuuksia, ja omarahoitusosuutta ja vakuuksia ei sitten lainoille ole. He tekivät esityksen, että valtio antaisi takauksen näille hankkeille, lupasivat, että 1 500 asuntoa, omakotitaloa, tulisi rakenteille ja tehtäisiin, jos enintään 80 000 euron tai enintään 30 prosentin vakuustakaus annettaisiin valtion toimesta. Tämä vaikuttaisi siis työllisyyteen myönteisesti, muistaakseni vajaa 1 000 työpaikkaa syntyisi, ja riskiä valtiolla ei tässä olisi, koska valtio voisi ottaa vastavakuuden siihen kiinteistöön ja sitten saisi takausmaksun, 2,5 prosenttia. Onko ministeri tästä tietoinen, ja voisiko tässä asiassa edetä?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otetaan tähän väliin ministeri, 3 minuuttia. Sen jälkeen jatkamme debattia.

19.20 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Puhemies! Edustaja Hassi tiedusteli Metsähallituksen hakkuista samoin kuin edustaja Aalto. Itse asiassa tuolla hakkuualueella, mistä nyt kiistaa on julkisuudessa ollut, ely-keskuksen viranomainen on käynyt rajaamassa sen liito-oravan esiintymisalueen, ja tietenkään Metsähallitus ei sille alueelle mene. Ja nyt kun on tieto siitä, että mahdollisesti tuolla alueella on laajemminkin näitä havaintoja, niin siellä on ely-keskuksen valtuuttama henkilö tänä päivänä käynyt tilanteeseen tutustumassa ja huomenna tekee päätöksiä. Eli asia on auki. Mutta kuten sanottu, Metsähallitus ei ole sieltä ely-keskuksen rajaamalta, arvokkaalta alueelta noita hakkuita tehnyt.

Metso-rahoista moni teistä kantoi huolta, ja kuten itsekin totesin, ne ovat niukat. Tunnen tämän Metso-ohjelman varsin hyvin, koska olen eri käänteissä ollut sitä valmistelemassa ja oli ilo olla päättämässä Metso-ohjelman käyttöönotosta vuoden 2007 syksyllä. Totean kuitenkin, että vaikka nuo määrärahat nyt vuositasolla pienenevät, joka tapauksessa Metson toteutus jatkuu ja jokaisella miljoonalla, mikä siihen käytetään, saadaan lisää alueita suojelun piiriin, vaikka tuo toteutustahti hidastuu.

Sen lisäksi olemme käynnistäneet — kun kaikilla on tiedossa tämä tilanne, että luonnon-suojelun määrärahoja, niin kuin kaikkia muitakin määrärahoja, tässä on aika suurella niukuudella jaettu — alan toimijoitten kanssa tällaiset pyöreän pöydän keskustelut siitä, miten käytännön toimita voidaan nykyistä paremmin luonnon monimuotoisuutta turvata siellä talousmetsissä, mitä meidän pinta-alasta on valtaosa. Tässä työssä ovat mukana niin ympäristöjärjestöt, teollisuus, metsänomistajat kuin muut alaan vaikuttavat toimijat. Tämä työ jatkuu, ja varmasti tässä niin teollisuus kuin ympäristöjärjestöt ja metsänomistajat tulevat esittämään omia ehdotuksiaan, miten voidaan nyt sitä monimuotoisuutta edistää, vaikka määrärahat ovat niukat. Eli yhteistyöllä pystytään tekemään, vaikka rahaa vähän onkin.

Näistä rakentamisen, asumisen rahavirroista, mistä edustaja Mölsä kysyi, totean vain, että kaudella 2011—2015 asuntorakentamisen taso laski 30 prosentilla. Nyt se on kääntynyt nousuun, ollaan suunnilleen puolet tuosta vajauksesta saatu takaisin. (Puhemies koputtaa) ARA tutkii valtion tukemaa tuotantoa, ja antaa viranomaisten tehdä työtään.

19.23 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella on tehty useampia lakeja helpottamaan kaavoitusta sekä asuntojen ja toimitilojen rakentamista. Se on erittäin hyvä asia, sillä rakennusala työllistää sekä suoraan että välillisesti paljon suomalaisiakin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Hyvin alkanutta normien ja byrokratian purkamista on hyvä jatkaa myöskin ensi vuonna, ja toivon, että siihen ministeri paneutuu ennakkoluulottomasti, sillä etenkin täällä pääkaupunkiseudulla tarvitaan lisää kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa.

Ensi vuoden talousarviossa haluan erityisesti kiittää siitä, että siellä erityisryhmien asuntojen rakentamista ja korjaamista tuetaan 130 miljoonan euron investointiavustuksella. Samoin korjausavustuksiin on tulossa 10 miljoonan korotus. Näillä euroilla tuetaan hissien rakentamista sekä vanhusten ja vammaisten henkilöiden (Puhemies koputtaa) asuntojen korjausta näin edistäen esteettömyyttä asumisessa.

19.24 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tiilikainen totesi, että jokainen miljoona, joka Metsoon käytetään, menee luonnonsuojelualueiden hankintaan. Valitettavaa on ainoastaan se, että tahti on aivan liian hidas. Meillä on käynnissä kuudes sukuputtoaalto. Me menetämme harvinaisia lajeja: kuukkelimetsät, lahoppuu. Kaunis monimuotoinen luonto on todella arvokas perintö meidän lapsillemme, ja siksi on niin tärkeää nostaa luonnonsuojelualueiden määrärahat vähintään vuoden 2015 tasolle.

Mutta haluan kiittää ministeriä Pidä Saaristo Siistinä -alushankinnasta ja Arandan korjauksesta. Se on tärkeää Itämeren suojelulle. Ja Itämerestä haluaisin kysyä, mikä on Velmu-ohjelman tilanne. Tässä Velmu-ohjelmassahan selvitetään näitä Itämeren pohjan arvokkaita luontoalueita, ja tälle ohjelmalle on toivottu ja pitääkin saada jatkoa. Onko tälle rahoitusta turvattu?

19.25 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsoo näitä, miten asumistuet ovat kasvaneet esimerkiksi viime vuodesta tähän vuoteen, ne ovat nousseet 1,7 miljardista 1,9 miljardiin. Sitten jos katsoo pidemmällä välillä, niin asumistuet, joita on maksettu, ovat 2000-luvulla nousseet lähes 100 prosenttia, yli 90 prosenttia, ja samaan aikaan asuntovuokraindeksi osoittaa, että vuokrat ovat nousseet noin 50 — reilu 100 prosenttia. Kysyisinkin nyt ministeriltä: onko hallituksella tulossa uusia ajatuksia keinoista, miten pystyisimme hillitsemään vuokrien kohtuutonta nousua?

19.26 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin iloitsen tuosta Hossasta yhä edelleen, ja minulla on ilo tuoda Hossan yrittäjien kiitokset tästä hankkeesta. Siellä Hossassa on nyt tekemisen meininki: kävijämäärät ovat siellä lisääntyneet huomattavasti kuluvana vuonna, ja on huomattu, että luontomatkailu todellakin kiinnostaa kansainvälisestikin. Ainut, joka on hiukan pullonkaulana, on sitten tietenkin liikenneyhteydet sinne Hossaan. Siellä Hossassa on tapahtunut paljon: siellä on uudistettu Värikallioitten katselulavaa, rakennettu laavuja, siltoja ja muuta palveluvarustusta. Eli tämä puistopäätös on itse asiassa poikinnut paljon hyvää, nimittäin alueen matkailuyrittäjät ovat tehneet omia kehittämishankkeita, eli se 2,5 miljoonaa euroa on lisääntynyt huikeasti nyt sitten siellä paikallisesti.

Yhdyn kyllä edustaja Vehkaperän huoleen koskien Metsähallituksen retkikohteitten rakenteitten kuntoa. Esimerkkinä siellä lähellä Hossan aluetta on Närängän erämaatila, jonne johtavat pitkospuut kaipaavat (Puhemies koputtaa) kiireellistä huolenpitoa. Eli siellä olisi kyllä paljon kohteita, mihin laittaa rahaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

19.27 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Karimäki toteasi luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen liittyvistä Suomen kansainvälisistä sitoumuksista sen, mitä ajattelin sanoa. Samoin myöskin olin ajatellut, samoin kuin hän, kiittää tästä alushankintamäärärahasta. Siihen alushankintaan liittyen kuitenkin olisin todennut sen, että muilta osin ympäristöjärjestöjen määrärahat alenevat. Eli myös niissä leikkauslinjat jatkuu, mikä on valitettavaa, koska se heikentää niiden tekemää tiedotus- ja valistustyötä.

Mutta tähän liito-orava-asiaan palaisin vielä. Te, ministeri Tiilikainen, vetositte nyt siihen, että Metsähallitus on toiminut sen tiedon varassa, mitä on saanut ely-keskukselta. Teidän johdollanne on valmisteltu jo säädetty laki, joka poistaa ely-keskuksilta velvollisuuden antaa metsänomistajalle tietoa siitä, missä liito-oravia on. (Puhemies koputtaa) Miten uskotte, että tämä käytännössä toimii, jos ei edes Metsähallitus maanomistajana osaa toimia oikein?

19.28 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pidetään yhdessä sovittuna, että Metso-rahoja nostetaan heti, kun talous sen sallii. Se on varmasti aika lailla yhteinen tahto. Ja tuohon rakentamiseen ja rakentamisen sääntelyn purkamiseen ja helpottamiseen: kannustan kyllä kokoomuksen joukoista ainakin napakkaa otetta viedä hallituksen kirjauksia eteenpäin.

Itse olen sitä mieltä, että silloin kun jotain eläintä pitää suojella, pitää tehdä kaikki sen eteen. Tällainen eläin on esimerkiksi norppa. Mutta sitten meillä on eläimiä — merimetsoja, naakat — jotka aiheuttavat tänä päivänä myös merkittäviä tuhoja. Kysyisin teiltä, kun olette ympäristöministerin lisäksi myös maa- ja metsätalousministeri, minkälaisia toimia voitaisiin harkita esimerkiksi naakkakannan kohtuullistamiseksi. Se aiheuttaa tällä hetkellä jo merkittäviä tuhoja niin rakennuksille kuin esimerkiksi paaleille.

Ja hevosen lannan poltosta haluaisin hivenen tietää. Missä se etenee? (Puhemies koputtaa) Tämä pilottihanke tuntuu kovin hitaalta tieltä edetä hallitusohjelman kirjaukseen.

19.30 **Kari Kulmala ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan ensiksi haluan kiittää ministeriä siitä, että olette tehnyt päätöksen suden kannanhoidollisen pyynnin jatkamisesta. Se on erittäin tärkeä päätös rajaseudulla asuville — niille, jotka siellä susien kanssa asuvat.

Mutta hallitus on budjetissaan vähentämässä suurpetojen aiheuttamista vahingoista syntyviä korvauksia. Suurpetojen aiheuttamista vahingoista korvaukset maksetaan muutenkin vasta vuoden kuluttua tapahtumasta, mikäli niihin on budjetissa osattu varautua. Siis korvauksia on mahdollista saada, mikäli niihin on osattu varautua. Kyse on maanviljelijällä, hunajantuottajalla sekä poromiehellä elinkeinosta. Myös metsästyskoiraharrastus on arvokasta. Saamani tiedon mukaan viime vuodenkaan vahingoista ei ole maksettu vasta kuin puolet. Olisi suotavaa, että hallituksen budjettiin osataan varata riittävä rahoitus suurpetojen aiheuttamiin korvauksiin, onhan niistä jo vuosien kokemus, ja vahingot lisääntyvät koko ajan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Pakkanen, ja sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

19.31 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Honkonen otti täällä esiin puurakentamisen julkisissa hankinnoissa, kun tehdään kouluja ja päiväkotia. Myös itse haluaisin kiinnittää huomiota siihen, onko tässä nyt mitään lainsäädännöllisiä esteitä, että byrokratianpurkuhengessä mahdollistettaisiin tämä puurakentaminen, koska sillä on merkittävä työllistävä vaikutus Suomessa.

Täällä on puhuttu Metso-hankkeesta paljon. Itse kiinnittäisin huomion erityisesti edustaja Vehkaperän merimetsähankkeeseen. Elikkä nämä lintukannat, myös naakka, ja haluaisin vielä lisätä siihen valkoposkivanhan: olisiko näiden merkittävään kannanlisäykseen jotta tehtävissä, jotta nämä haittatekijät pystyttäisiin eliminoimaan?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten ministeri, 3 minuuttia.

19.32 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Puhemies! Aloitan tästä puurakentamisesta, johon äsken jäi vastaamatta. Edustajat Honkonen ja Pakkanen sitä kyselivät. Hallituksen tavoitteena on puurakentamisen edistäminen. Säädöskokoelmat käydään läpi. Jos siellä on puulle epäedullisia säädöksiä, ne muutetaan, puu samalle viivalle muitten materiaalien kanssa. Lähes nollaenergiarakentamisen säädöksissä varmistetaan, että hirsirakentaminen on jatkossakin mahdollista. Tätä aihetta edistää kaikkien ministeriöitten yhteistyönä tällainen erityinen puupromoottori, vai mikä puupromoottori se nyt oli, eli joka tapauksessa työ puurakentamisen edistämiseksi jatkuu ja tavoitteena on saada myös se kerrostalopuolella kasvamaan.

Byrokratian purkamisesta: Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus on valmisteilla. Se tulee tuomaan helpotusta tällä saralla, ja toki myös muita asiaan liittyviä juttuja osin on jo tehty ja tekeillä on, ja lisää ideoita otetaan vastaan. Kiitos niistä.

Itämeren suojelun näkökulmasta: Kiitos kiitoksista näistä alushankinnoista. Tuo Velmu-ohjelma, mistä edustaja Karimäki kysyi, jatkuu. Sillä on saatu itse asiassa merkittävää tietoa. Nyt ensi vuonna keskitytään myös tämän tiedon jalostamiseen ja ikään kuin paremmin hyödynnettävyyteen, ja tähän tietoon perustuu se, että olemme juuri nämä Natura-alueiden suojelut meriluonnon osalta nyt voineet eteenpäin viedä.

Vuokrien nousun hillinnästä edustaja Lehto kysyi, ja itse asiassa täällä on useitakin toimia, jotka eduskunta on jo hyväksynyt, lakiesityksiä. Rajoitetaan sitä omalle pääomalle mahdollista korkoa, minkä voi vuokra-asukkailla periä, rajoitetaan korjauksiin varautumista, kilpailutetaan kiinteistön huolto. Tällaisia velvoitteita on tullut, mutta tietysti tämä koskee vain sitä valtion tukemaa tuotantoa. Käytännössä asumisen hinta määräytyy markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan, ja ainut keino estää hinnan raju nousu on lisätä rakentamista siellä, missä on asutuspulaa. Tämä on hallituksen kärkihanke, ja nämä toimet tähtäävät juuri siihen, että rakentamista lisätään.

Tässä jo aikaisemmin edustajat Kiuru, Parviainen ja Vehkaperä viittasivat tähän, että näillä kansallispuistoilla ja luonnonsuojelualueilla on työllisyysvaikutuksia, kunhan se palveluvarustus on kunnossa. No, varmasti puutteita löytyy, mutta täytyy todeta, että tänä vuonna oikeastaan kautta linjan matkailu kansallispuistoissa, luontomatkailu muutenkin, on lisääntynyt ja se tulee tuomaan euroja. Esimerkiksi Hossassa on menty merkittävästi ylöspäin, vaikka kansallispuisto vielä ei ole edes auki. Eli näitä työllisyysvaikutuksia realisoituu. Totta kai toivon, että pystytään pitämään paikat kunnossa. (Puhemies koputtaa)

Merimetsosta, arvoisa puhemies, jos saan vielä lauseen sanoa, koska sitä moni tiedusteli: Otetaan esimerkiksi tuo Suomen suurin kolonna Merikarvialla, missä vuonna 2015 pesi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

4 000 paria ja vuonna 2016 nolla paria siksi, että sallittiin tällainen häirintä siellä, missä vahingot ja haitta ovat suuria. On ohjeistettu ely-keskuksia myöntämään näitä häirintä- ja karkotuslupia aiempaa paremmin tuon viime talvena istuneen työryhmän linjausten perusteella.

19.35 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt tästä luonnon-suojelusta, erittäin tärkeästä luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta hieman arkisem-paan asiaan.

Vaikka nyt kyseessä on ympäristöministeriön pääluokka, niin otan silti sanan "kannus-tinloukku" ja byrokratian esiin. Nimittäin nyt budjettiriihen yksi ikävä päätös oli se, että te ilmoititte, että te rupeatte nyt jatkossa uusissa ARA-vuokra-asuntosopimuksissa tarkista-maan vuokralaisen tulot määräajoin. Kun hallitus on ottanut yhdeksi kärkihankkeeksi by-rokratian purkamisen ja on puhuttu kannustinloukkujen purkamisesta, niin tässä tuodaan uusi byrokraattinen järjestelmä ja ennen kaikkea tässä tuodaan uusi kannustinloukku. Jos vuoropäälliköstä haluat edetä eteenpäin, niin jos menetät asunnon, niin kyllähän siitä tulee uusi kannustinloukku. Lupasitte vuosi sitten arvioida tätä uudelleen. (Puhemies koputtaa) Mitä sille on tapahtunut, miksi ette arvioineetkaan tätä uudelleen?

19.37 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan vie-lä tähän Metso-ohjelmaan. Omasta mielestäni on erittäin tärkeää, että nyt kun meillä on tavoitteena lisätä puun käyttöä merkittävästi, niin samaan aikaan tasapainoisesti pyrittäi-siin huolehtimaan myös siitä luonnon monimuotoisuuden säilymisestä, ja kannan siitä sa-masta syystä huolta Metso-ohjelman rahoituksesta. Esitänkin ministerille kysymyksen: nyt kun Metso-ohjelmassa on myös ollut tällaisia väliaikaisia suojelusopimuksia, niin eikö nyt kannattaisi näiden niukkojen määrärahojen aikana sitten ikään kuin Metso-ohjelman sisäl-lä siirtää rahoja niihin pysyviin suojelusopimuksiin? Käsittääkseni siellä pieniä summia on näihin väliaikaisiin sopimuksiinkin ollut.

19.37 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedustelen hieman ministeriltä asuntokysymyksiä. Unelma kohtuuhintaisesta asumisesta karkaa yhä useam-malta suomalaiselta yhä kauemmaksi. Ja tähän liittyviä toimenpiteitä tiedustelen ministeri Tiilikaiselta: Mitä nämä toimenpiteet voisivat olla? Mitä mieltä olette esimerkiksi siitä, jos asuntokaupan yhteydessä varainsiirtovero poistetaan tai jos seudullista kaavoitusta voitai-siin lisätä kasvukeskuksissa, ympäristökunnissa? Olisivatko nämä kenties sellaisia toimen-piteitä? Tai asumistukijärjestelmä kokonaisuudessaan — olisiko siellä kenties jotakin re-montoitavaa? Mitkä ovat teidän top 3 -keinot, jotta kohtuuhintainen asuminen olisi kaik-kien oikeus kaikkialla Suomessa?

19.38 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri ei äsken ehtinyt vastata kysymykseeni tästä Pientaloteollisuus ry:n esityksestä tässä vakuus-asiassa. Sillä todellakin saataisiin heidän vakuutuksensa mukaan kolmessa vuodessa 4 500 asuntoa ja perheet saisivat asunnon sinne, missä on mahdollisesti työpaikkakin. Eli sillä olisi erittäin paljon myönteisiä vaikutuksia. Oletteko tutustunut ja näettekö, että voisiko sitä viedä eteenpäin?

Sitten edustaja Mölsä otti esille tämän VVO-tapauksen. Totesitte, että se on selvitettävänä. Kysyn kuitenkin, että kun tämä on tavattoman ikävä, suorastaan hävettävä tapaus,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

mikä tässä on meillä esillä ollut, niin onko valmistelussa toimenpiteitä, joilla tällainen menettely voitaisiin ennalta ehkäistä, se, että asumistuet ja ihmisten maksamat vuokrat, jopa korjausrahat menevät kaupan myötä aivan toiseen tarkoitukseen kuin mihin ne on ajateltu ja tarkoitettu alun perin.

19.39 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman otti täällä esiin tärkeän asian: nämä ARA-asuntojen määräaikaisten tulotarkistukset, jotka nyt aiotaan ottaa käyttöön. Tässä on kyllä iso riski siitä, että tällä synnytetään kannustinloukkuja ja toisaalta asumisen segregatiota. Kysyisin ministeriltä: ollaanko — jos osoittautuu, että nämä uhkakuvat tulevat todeksi — näitä valmiita tarkastelemaan sitten jatkossa?

Mutta haluan myös kiittää hallitusta tästä Hossan kansallispuistosta ja haluaisin kysyä sitten tästä Porkkalasta, joka oli hyvällä kakkossijalla tässä kansallispuistohaussa: näettekö, että tulevina vuosina olisi edellytyksiä perustaa Porkkalan kansallispuistoa?

Ja haluaisin lisäksi kysyä ministeriltä ilmastorahoituksesta. En sitä tuolta budjettikirjasta ole löytänyt. Mikä on ilmastorahoituksen taso ensi vuonna?

19.40 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman otti, ja samoin Sarkkinen, tämän ARA-tuloraja-asian esille. Pitäisikö nyt, edustaja Lindtman, tulkita niin, että esimerkiksi ministerin, lääkärin palkalla saisi jatkaa asumista ARA-asunnossa, kun samaan aikaan asuntoon joutuu jonottamaan siivoojan tai kaupan kassan palkalla oleva henkilö? Valiokunnassakin on kuultu jo tästä asiasta, segregatiosta, hie-man. Kyllä kai on niin, että kun palkkataso nousee ja jos se raja on 3 000 eurossa ja kahdella henkilöllä, oliko se, 5 500 euroa, niin kai siitä luonnikkaasti pyritään sitten eteenpäin esimerkiksi osaomistusasuntoon tai omistusasuntoon. Ajatus siitä, että segregatian raja on 3 000 eurossa, tuntuu ehkä ylimitoitettun varovaiselta lähestymistavalta.

19.41 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääkaupunkiseudulla asuminen on tuskaisen kallista, ja toivoisin, että hallitus kiinnittäisi enemmän huomiota siihen, miten meidän infrarakentaminen ja asuntorakentaminen kulkevat käsi kädessä, mutta myös tämän lisäksi siihen, miten meidän julkinen liikenne toimii tässä yhtälössä. Esimerkiksi itse asun Hämeenlinnassa ja meillä on junien pysähtyminen vähentynyt radikaalisti. Riihimäki ja Hämeenlinna ovat niitä alueita, joilta on käyty paljon töissä pääkaupunkiseudulla ja ikään kuin puskuroitu sitä, että kaikki eivät valu tänne vaan asuvat siellä, missä asuntoja on paremmin tarjolla. Nyt jos tällainen ajattelu katoaa asuntopolitiikasta, me itse asiassa rakennamme Suomea moneen kertaan ja ruuhkautamme sitä aivan turhaan.

Toinen puoli, joka liittyy näihin kosteus- ja homeongelmiin: Tässä varmasti olisi yhden ison tarkastelun paikka, koska uskallan väittää, että ne panostukset, joita tehdään vaikkapa julkisella puolella homerakennusten ja koulujen korjaamiseen, säästetään terveydenhuollossa ja työkyvyttömyyseläkkeissä (Puhemies koputtaa) moninkertaisesti.

19.43 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun keskustellaan luonnonsuojelusta ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta, on hyvä muistaa, että Suomi on jo tällä hetkellä Euroopan unionin suojelluin maa. Tämän vuoksi toivonkin, että nämä tulevat suojelutoimet etenevät pelkästään vapaaehtoisuuden voimin, ja erityisesti tämä edustaja Honkosenkin mainitsema Metso-ohjelma on erittäin tärkeä tässä asiassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Samalla on hyvä muistaa, että on tärkeää turvata näiden olemassa olevien kansallispuistojen rahoitus, niin että siellä kyetään pitämään huolta näistä rakenteista. No, se siitä.

Itse haluaisin nyt kiittää tässä vaiheessa ministeriä ja koko hallitusta siitä erinomaisesta päätöksestä, jonka teitte koskiensuojelulain suhteen. On tärkeää, että tätä lakia ei lähdetty avaamaan — siitä teitä tulevat kiittelemään tulevat sukupolvet, ja myös vaelluskalakannat kiittäisivät, mikäli ne osaisivat niin tehdä. Olisinkin kysynyt ministeriltä: millaisia toimia hallitus suunnittelee, että vaelluskalakantojen elinvoimaa voidaan nykyisestään edistää?

19.44 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valitettava tosiasia on, että maatalous aiheuttaa epäpuhtauksia ja heikentää myös vesien kuntoa. Etelä-Karjalassa tähän asiaan on puututtu muun muassa siten, että Pien-Saimaan vesistöjä on pystytty puhdistamaan erilaisten hankkeitten kautta. Siellä on annettu muun muassa ohjausta ja neuvontaa maatalousyrittäjille, jotka ovat tulleet tämän neuvonnan piiriin, ja positiivista siinä on ollut se, että kaikki, joille sitä on tarjottu, ovat tulleet ja ovat ryhtyneet myös erilaisiin toimenpiteisiin, ja sitä kautta myös vesistöä on pystytty puhdistamaan.

Tämän lisäksi pitäisi antaa jätevesineuvontaa, ja siihen tarvitaan nyt lisää resursseja, kun lakikin on muuttumassa. Ympäristöhallinnon resurssit ovat kuitenkin nyt kohtuullisen pienet, eikä näitä työllistäviä ympäristöhoitotöitä enää pystytä tekemään. Rannat pusikoituvat, ja retkeilyreitit lahoavat. (Puhemies koputtaa) Voisiko tässä hyödyntää muun muassa pitkäaikaistyöttömiä ja palkkatukea, jotta voitaisiin tässä sitten monta asiaa yhdistää?

19.45 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä poronhoitoon ja siihen liittyviin ongelmiin. Nämä petovahingot itärajalla ja siellä erityisesti poronhoitoalueen eteläreunalla tuottavat jatkuvaa huolta poromiehille, ja todellakin, niin kuin mainittiin, korvausten saaminen on erittäin hidasta, tuskallisen hidasta.

Mutta haluaisin nostaa yhden myönteisen asian budjetista: poroaitasopimusten mukaisen valtakunnanrajoilla sijaitsevien poroaitojen rakentaminen ja kunnossapito. Vuosikausia määräraha on ollut siellä sama, ja siinä on ollut suuria ongelmia, ja nyt budjetissa on siihen kohennusta. Eli kiitoksia nyt ministerille siitä, että poromiesten huoli on nyt sitten kuultu tältä osin.

19.46 Kari Kulmala ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä hieman suurpetovahinkojen korvaamiseen, kuten edustaja Parviainen äsken mainitsi.

On kohtuutonta, että petovahingot maksetaan vuoden viiveellä, koska asian voisi tehdä nopeamminkin, muun muassa byrokratiaa vähentämällä. Tällä hetkellä vahinkoa kärsineen on ensin tehtävä ilmoitus kotikuntansa maaseutuviranomaiselle, jolloin tiedot tallennetaan Maaseutuviraston ylläpitämään riistavahinkorekisteriin. Tämä viranomainen voidaan mielestäni ohittaa siten, että vahingon kärsinyt tekisi ilmoituksen itse riistavahinkorekisteriin. Tämän jälkeen riistanhoitoyhdistyksen asiantuntija käy toteamassa vahingot ja merkitsee samalla jäljet Tassu-suurpetohavaintojärjestelmään. Tämä vaatii tietenkin uudenlaista ajattelua ja toimintatapaa asian suhteen, tällä tavoin saisimme kuitenkin petovahinkoilmoitukset reaaliaikaisiksi ja korvausten maksamista nopeutettua.

19.47 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on useassa puheenvuorossa puhuttu asunnon tai asumisen hinnasta ja kalleudesta, mutta ne ovat oikeastaan kaksi eri asiaa, asuminen ja asunto. Pitää muistaa, että asunnon hintaan vaikuttavat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

ensinnäkin sekä tontin hinta, kaavamääräykset, suunnittelu, materiaalit että itse rakentaminen. Tietysti ministeriö ja ministeri voivat omalta osaltaan vaikuttaa osaan näistä asioista, ja osa tulee myöskin, erittäin iso osa, sieltä kunnista, mitä päätetään. Ja toivon, että ne viestit menevät myöskin sinne kuntiin. Tässä asiassa nimenomaan byrokratiaa ja normeja pyritään purkamaan, viemään sitä eteenpäin. Toivon, että ministeri vie tätä asiaa eteenpäin.

Sitten edustaja Aalto otti täällä esille tämän asumistukijärjestelmän kokonaisuuden tarkistamisen. Itse vilpittömästi toivon, että tähän päästäisiin ja se tarkistettaisiin. Se on tällä hetkellä turhan monimutkainen, ja kaikki eivät edes tiedä, mitä se sisältää.

19.48 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useat edustajat ovat puhuneet asumisesta ja myös siitä, että asumistukijärjestelmän kustannukset ovat nopeasti kasvaneet: reilussa viidessä vuodessa yleisen asumistuen kustannukset ovat suunnilleen kaksinkertaistuneet. Ja on mainittu myöskin vuokrataloyhtiö VVO:n jättivoitot, joista voi sanoa, että iso osa koostuu yhteiskunnan maksamasta asumistuesta. Minäkin olisin kiinnostunut siitä, mitä ympäristöministeriössä suunnitellaan, jotta voitaisiin estää verovarain maksettujen asumistukien valuminen ylivoittoihin.

Edustaja Kärnän kanssa minulla on ilo olla samaa mieltä koskiensuojelulaista, mutta vielä toteaisin sen, että tämän hallituksen valitettava linja leikata tutkimusmäärärahoja näkyy myös ympäristönsuojelussa, jossa Suomen ympäristökeskuksen tutkimusmäärärahoja (Puhemies koputtaa) leikataan. Tämä muun muassa heikentää vesiensuojelun, mukaan lukien Itämeren suojelun, tietopohjaa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vielä vastauspuheenvuorot edustajille Honkonen ja Lindtman, ja sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro.

19.49 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä nyt on puhuttu paljon metsoista, täällä on paljon puhuttu Metso-ohjelmasta, ja edustaja Vehkaperä nosti nämä merimetsot puheeksi, mutta minä nostan vielä metson, joka on rakkaan kotimaakuntani Keski-Suomen maakuntalintu.

Me olemme Keski-Suomessa erittäin huolestuneita, koska metsokannat ovat erittäin alhaiset olleet tässä viime vuosina, ja samoin tänä vuonna johtuen kylmästä ja sateisesta alkukesästä metson pesintä epäonnistui. Keski-Suomessahan on tehty edistyksellistä työtä, jossa Metsoparlamentissa ovat eri tahot, metsänomistajat, metsäteollisuus, metsänhoitoyhdistykset, etsineet keinoja, joilla tätä maakuntalinnun kantaa voitaisiin elvyttää. Kysynkin ministeriltä: voisiko löytyä jotain, kenties EU-rahoituksen reittejä, vähän tämän erittäin hyvän Life-hankkeen tavoin, jolla saataisiin aikaan jonkinlainen hanke, jolla voitaisiin metson elinympäristöjä ensinnäkin parantaa ja myöskin sitten tuottaa tietoa siitä, minkälaisilla toimenpiteillä metson kannat saataisiin nousuun?

19.50 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru, pidätkö todella tätä fiksunä päätöksenä? Näyttää siltä, että pidätte. Minulla on teille tähän yksinkertainen, simppele vastaus: "Se ei ole fiksu päätös." Näin totesi teidän puoluetoverinne Jan Vapaavuori hetki sitten Helsingin Sanomissa. Ja hän jatkoi: "Asunnon tarpeeseen vaikuttaa moni muukin asia kuin pelkästään tulot." Otanpa yhden esimerkin. Edustaja Kiuru, oliko niin, että te olette olleet isien oikeuksien asialla? Esimerkiksi yksinäisellä elatusvelvollisella isällä hyvin nopeasti saattaa tulla sellainen tilanne vastaan, että jo kolmen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

tonnin tuloilla, jos on isot elatusmenot, rahat eivät riitä elämiseen. Pitäisikö hänet häättää näistä asunnoista pois? Tähän haluaisin vastauksen.

Arvoisa ministeri, toivoisin, että harkitsette uudelleen tätä päätöstänne, mutta jos ette harkitse, niin alkää tulko enää puhumaan byrokratian purusta, sääntelyn purusta tai kan-nustinloukuista.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Pauli Kiuru.

19.51 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Lindtmanille näistä huomioista. Mikään asia ei tietenkään ole mustavalkoinen, niin kuin me mo-lemmat tiedämme. Luen teille pätjän hallitusohjelmasta: "ARA:n vuokra-asuntojen asu-kasvalintoja kehitetään paremman kohtaannon saavuttamiseksi liittämällä asukasvalinnan sosiaaliseen tarveharkintaan tulorajat." Tulkitsenko, edustaja Lindtman, oikein: te vastus-tatte sosiaalisen tarveharkinnan tulorajoja? Ja viittasitte ministeri Vapaavuoreen. Aivan oi-kein, entinen ministeri, edellinen ministeri Vapaavuori on Helsingin Sanomissa sanonut niin kuin te sanoitte, lainaus on oikein. Kokoomuksessa sallitaan erilainen ajattelu aivan samalla tavalla kuin teillä esimerkiksi demareissa presidentti Ahtisaari kannattaa Nato-jä-senyyttä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vielä edustaja Lindtman.

19.52 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä kyllä, mi-ten kokoomus nyt sai tähän Nato-keskustelunkin vielä, mutta jos nyt pysytään itse asiassa, niin toki on niin, että puolueessa on erilaisia mielipiteitä, mutta täytyy sanoa, että vaikka monesta asiasta olen Jan Vapaavuoren kanssa eri mieltä, niin olen kyllä oppinut luotta-maan hänen osaltaan näihin asuntoasioihin. Hän on monesti ollut järjen ääni ja on tässäkin tapauksessa. Ja haluan vielä sanoa yhden asian: Kun sanoitte, että lääkärin tai kansanedus-tajan tulotasolla, niin katsokaapa vaikka, kuinka moni on todella tämän tulotason omaava tällä hetkellä ARA-asunnoissa. Se siirtyminen tapahtuu luontevasti osaomistus- ja omis-tusasuntoihin. Ei siihen tarvita mitään uutta byrokratiaa tai kyttäysjärjestelmää. Luopukaa tällaisesta valtiojohtoisesta kyttäysjärjestelmästä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia.

19.53 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Kii-toksia mielenkiintoisista keskusteluista, hyvät edustajakollegat.

Tämä tulorajakysymys, mistä siellä jo palloteltiin: Kyse on yksinkertaisesti vain siitä, että valtion tukemassa asuntotuotannossa halutaan uudet sopimukset varmistaa heille, jot-ka ovat suurimmassa asunnon tarpeessa. Tälläkin hetkellä arvioidaan monella eri kriteeril-lä sitä asunnon tarvetta, ja nämä kriteerit tulevat olemaan jatkossakin voimassa. Selvenne-tään vain tämä tulorajakysymys siihen 3 000 euroon, mikä sivumennen mainiten on aika monta kymmentä prosenttia korkeampi kuin suomalaisten mediaanitulo. Eli valtaosa suo-malaisista pystyy edelleen hakemaan ARA-asuntoa. Täytyy muistaa, että nyt ei ole vielä mitään tarkastusmääräaikoja säädetty. Ainoastaan uusissa sopimuksissa katsotaan, että tämä tuloraja ei ylitä. Olemassa oleviin sopimuksiin ei puututa millään tavalla. Jos joskus tulevaisuudessa sähköisen tulorekisterin myötä siirrytään jonkun pituisiin määräaikaistar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

kastuksiin, ne koskevat taas siitä hetkestä eteenpäin tehtäviä uusia sopimuksia. Sen toki sanon, että jos tähän järjestelmään mennään, niin silloin se kannustinloukkuproblematiikka voi olla relevantti riippuen siitä pituudesta, millä aikajaksolla näitä sopimuksia tarkastetaan. Se siitä.

Täällä kysyttiin, sekä edustaja Aalto että edustaja Torniainen puhuivat, rakentamisen kustannustasosta. Torniainen melkein jo Aallolle vastasikin, mutta vastataan vielä täältäkin varmuudeksi, miten varmistetaan se unelma kohtuuhintaisesta asumisesta: lisäämällä rakentamista siellä, missä on pulaa asunnoista, keventämällä rakentamismääräyksiä, jotta rakentamiskustannukset eivät karkaa kohtuuttoman korkealle, ja tietysti palloa myös kunnille, nopeutetaan kaavoitusta ja maankäyttö- ja rakennuslain muutoksilla tehdään se valtion osuus tästä, niin että kunnat voivat nykyistä paremmin kaavoittaa.

Miten estetään, että vuokria peritään liikaa tai niitä valutetaan väärin taskuihin? Monikin edustaja viittasi tähän VVO-tapaukseen. Nyt on siis tehty jo näitä rajoituksia, kuinka paljon vuokralaisilta saa vuokraa korottaa eri tarkoituksiin. Tässä on alku. Nyt hallitus on antanut eduskunnalle esityksen uudesta yleishyödyllisyyslaista. Enää meillä ei ole tarvetta arpoa, onko joku toimija yleishyödyllinen, vaan aina katsotaan sitä rakennettavaa kohdetta, täyttääkö se kustannustasoltaan ja muuten nämä yleishyödyllisyyskriteerit, voidaanko sitä tukea, ja ARAn valvontamahdollisuuksia jonkun verran parannetaan tässä uudessa laissa.

Edustaja Filatovin kanssa olen täsmälleen samaa mieltä liikkumisen ja asumisen suhteesta, että silloin kun liikenneyhteydet toimivat, on mahdollista hakea se kohtuuhintainen asunto vähän kauempaa ja varmistaa sillä tavalla, että pystyy töissä käymään ja asumaan kohtuuhinnalla.

Koskiensuojelulaki ei aukea. Hallitus teki siitä päätöksen. On ilo tukea sitä päätöstä. Vaelluskalojen edistämisessä, vaelluskalakantojen edistämisessä meillä on kärkihanke, jossa on 7 eri jokialuetta tunnistettu, ja ensi vuonna 2,5 miljoonaa käytetään näitten kohteitten parantamiseen. Siellä on monenlaisia toimia: ylisiirtolaitteita, kalateitä, kutualueitten kunnostuksia ja niin edelleen. Aina katsotaan, mikä siellä kussakin vesistössä parhaiten tepsii. Tietysti tämä ei ole pelkästään valtion juttu, vaan se, miten voimayhtiöt tai muut yritykset, kunnat tulevat mukaan, tietysti voimistaa sitä vaikutusta.

Edustaja Kiljunen puhui tästä Pien-Saimaan kunnostuksesta. Meillä on onneksi eri puolilla maata hirmu iso joukko tällaisia vesistöjen kunnostushankkeita, missä ovat innostuneet ihmiset tekemässä töitä vesistöjen hyväksi. Se on todella tärkeä juttu.

Tämä petovahinkojen korvauskysymys, minkä muutama edustaja nosti esille: tuossa rytmissä on todellakin ollut ongelmia ja siinä varautumisessa, ja itse asiassa, menemättä yksityiskohtiin, tässä on tulossa parannuksia, että tiedetään jatkossa entistä paremmin, että se määräraha riittää. (Puhemies koputtaa)

Monia muitakin hyviä kysymyksiä teillä oli, mutta kankeakielisenä ihmisenä en ehtinyt valitettavasti kaikkiin vastata.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, nyt menemme sitten puhujalistaan.

19.59 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Eilen ja tänään on käyty vilkasta keskustelua ensi vuoden budjetista. Mielenkiintoista on ollut kuunnella sitä, että opposition taholta tulee lauseita "hallitus tekee väärin" tai "hallitus ei tee mitään". Elämme kuitenkin todellisuudessa, että päätöksiä on tehtävä ja asioita on vietävä eteenpäin. Budjetin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

esitysten ensisijaisena tavoitteena on tukea Suomen talouden elpymistä ja työllisyyden parantamista, sillä vain työllisyyttä parantamalla voimme turvata Suomessa palvelut jokaiselle myös tulevaisuudessa sekä pitää huolta heikompiosaisista.

Muutamia nostoja haluan ottaa esille. Meillä on merkkejä jo paremmasta tilanteesta Suomessa näkyvissä. Talous kasvaa nyt usean vuoden supistumisen jälkeen, ja työttömyys on hieman hellittänyt — se on hyvä asia. Tätä kehitystä hallitus edelleen tukee muun muassa yritysveropakettilla, joka kohdistuu pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, jonne tänä päivänä valtaosa uusista työpaikoista syntyy. Työllisyys- ja yrittäjyyspaketeilla parannetaan pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä, helpotetaan ihmisten työllistämistä ja työllistymistä sekä lisätään työnteon kannustavuutta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan nostaa vielä muutaman tärkeän asian, mitkä tuolla budjetissa ovat: Nimenomaan omais- ja perhehoidon kehittämiseen kohdennetaan 90 miljoonan lisärahoitus kunnille, sekä 40 miljoonan panostus sotiemme veteraanien palveluihin, ja siinä keskiössä ovat erityisesti kotona asumista tukevat palvelut. Hyvää on myös se, että opiskelijat tulevat yleisen asumistuen piiriin. — Kiitos.

20.01 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Eilen ja tänään on käyty laajaa keskustelua valtion talousarvioesityksestä vuodelle 2017, ja tässä yhteydessä itsekin käytän hieman hajanaisen puheenvuoron parin päivän aikana käydyistä keskusteluista.

Erityisesti tänään meillä oli liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan liittyviä asioita, ja siinä haluaisin nostaa nämä myönteiset liikennehankkeet ja korjausvelka-asiat, mitä hallituksen esityksestä löytyy. Se on hyvin tasapuolinen, ja merkittäviä isoja ja uusia investointeja saadaan liikkeelle, mutta erityisesti tämä perusväylän korjausvelka-asia keskusteltiin jo päivällä, mutta se on semmoinen verisuonikysymys suomalaiselle yhteiskunnalle, että meillä on täällä väyläverkosto kunnossa.

Infra Oy:n perustaminen ja syntyminen on mielestäni liikennekaaren tärkein asia, ja toivonkin, että siinä hyvin laajalla yhteistyöllä asiaa valmisteltaisiin ja sille saataisiin sellainen hyvä valmistelupohja ja sitä kautta turvattaisiin tämä suomalaisen väyläverkon rakentaminen ja korjausvelan ylläpito.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla puhuttivat suomalainen ruoka ja ruuan hinta ja tuottajien toimeentulokysymykset. Halpuuttamisesta keskusteltiin päivän aikana hyvin paljon, ja itsekin siihen osallistuin, mutta erityistä huolta toimeentulon lisäksi kannan tuottajien ja viljelijäperheiden jaksamisesta ja siihen kohdistuvista tuista. Toivon, että hallitus kiinnittää edelleen huomiota siihen, että erityisesti nuorten viljelijöiden jaksaminen varmistetaan.

Oikeusministeriön hallinnonalan keskustelussa liikenneerikkomuksiin kiinnitettiin huomiota, ja itse haluan nostaa asian, jossa liikenneerikkomuksen tekijä Suomessa saa parhaimmillaan tai pahimmillaan kolminkertaisen rangaistuksen. Esimerkiksi puutavarakuljettaja, joka ajaa ylikuormalla, saa siitä sakon. Toinen rangaistus samasta asiasta: hän saattaa menettää ajokortin kenties vaikka kuukaudeksi, hän menettää toimeentulon kuukaudeksi. Sitä jos näin käy vielä ikävästi, että kyseinen kuljettaja haluaisi vuoden kahden päästä opettaa vaikka omalle tyttärelleen opetusluvalla ajokortin, niin hänellä on viiden vuoden sanktio, ettei hän saa opetuslupaa, ja jälleen hän saa kolmannen rangaistuksen kyseisestä ylikuormasta. Sinällensä se ylikuorma on tietenkin liikenneerikkomus, josta sakot ovat kohtuulliset, mutta nämä muut rangaistukset ovat mielestäni kohtuuttomia. Toivonkin, että täl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

laiseen moninkertaiseen rangaistuskäytäntöön Suomessa saataisiin oikeudenmukaisempi ratkaisu.

Sitten vielä lopuksi haluan kiinnittää huomiota siihen, kun kuntaministerin kuulemisessa ja siihen hallinnonalaan liittyvissä asioissa keskusteltiin tulevassa sote- ja maakuntauudistuksessa maakunnille siirtyvien kiinteistöjen kohtalosta. No, se selvisikin ministerin vastauksesta, että ne, mitkä ovat kuntayhtymien omistuksessa, siirtyvät maakunnille velkoineen näin. Mutta mitä tehdään niille mahdollisille terveyskeskuksille, joissa ei parin kolmen vuoden päästä ole sitten enää asianmukaista toimintaa? Jäävätkö ne niille peruskunnille, ja mitä niiden mahdolliselle velkatilanteelle tehdään? Tähän toivoisin vielä saavan tässä kuluvaan syksyn aikana paremman ja seikkaperäisemmän vastauksen, koska moni kuntapäättäjä nyt, kun talousarvioita laaditaan tuleville vuosille, joutuu ottamaan tähän asiaan kantaa.

Erityisesti kuntia kiinnostaa myös tämä homekoulujen ja homekiinteistöjen rahoitus, löytyykö niihin riittävää rahoitusta hallitusohjelmasta. — Kiitos.

20.06 Kari Kulmala ps: Arvoisa puhemies! Suuri laiva kääntyy hitaasti. Suomen suunta on kuitenkin jo kääntynyt parempaan. Nykyinen hallitus on ollut toimeksaan reilun vuoden, joten paljon on vielä tehtävää, mutta vaalikauden lähtötilanteesta huolimatta työn alustavat tulokset ovat jo nähtävissä.

Jokainen kansanedustaja ymmärtää, että meidän jokaisen tärkein tehtävä on luoda maamme työtä, arjen turvallisuutta ja toivoa paremmasta huomisesta. Työllisyysaste on noussut noin 0,5 prosenttiyksikköä siitä, kun hallitus aloitti työnsä. Se on vähän, mutta suunta on oikea. Turvallisuuden parantamiseksi hallituksella on vielä paljon tekemistä. Edellisen hallituksen päätösten vuoksi tänä vuonna ja seuraavina vuosina esimerkiksi poliiseja valmistuu vuosittain vain noin 40, kun noin 300:n on mahdollista jäädä eläkkeelle. Tästä saamme kiittää edellisen hallituksen lyhytnäköisyyttä. Edellinen hallitus lahtasi myös liikennevalvonnan, jota on enää lähinnä automaattisen liikennevalvonnan myötä. Fyysisesti ei enää poliiseja näe esimerkiksi raskaan liikenteen valvonnassa.

Ennen nykyisen hallituksen alkua olivat Suomen talouden ongelmat jatkuneet jo seitsemän pitkää vuotta. Seitsemän pitkää vuotta istuttiin käsien päällä ja odotettiin, että joku laittaisi asiat kuntoon. Nyt tämä joku eli hallitus on sitä tekemässä, ja sehän ei luonnollisesti kaikille käy. Omista eduista halutaan pitää kiinni kynsin hampain. "Kaverille ei jätetä" on saanut aivan uuden muodon, ja kun omat asiat ovat kunnossa, on helppo vähän köyhääkin muistaa.

Yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa valmisteltu kilpailukyky sopimus on erittäin merkittävä korjausliike talouteemme, sitä ei voi millään tavoin liikaa korostaa. Hallitus taistelee jokaisen suomalaisen työpaikan puolesta viimeiseen saakka. Tämä näkyy hyvin myös tässä budjettiratkaisussa ja sen yhteydessä päätetyssä työllistymistoimenpiteiden listassa sekä tulevilla hallituksen lakimuutosesityksissä. Kilpailukyky sopimus ja muut hallituksen valmistelemat uudistukset nostavat työllisyyttä noin 60 000—70 000 henkilöllä. Lisätoimenpiteistä keskustellaan edelleen työmarkkinajärjestöjen kanssa hyvässä yhteisymmärryksessä, tasapuolisuudesta, inhimillisyydestä ja oikeudenmukaisuudesta kiinni pitäen.

Erityiskiitoksen minulta saa myös Lex Lindström, joka on erittäin inhimillinen yli 60-vuotiaalle pitkäaikaistyöttömälle. Toivottavasti päätökset saadaan mahdollisimman pian toimeen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Tämä budjettiesitys on varmasti hyvä myös pienyrittäjille — olkaa hyvä vain. Saatte yrittäjävähennyksen, jolla edellisen vaalikauden yhteisöveroalennuksen epäoikeudenmukaista verokohtelua korjataan. Teidän toimintanne helpotetaan myös maksuperusteisen arvonlisäveron käyttönotolla. Hallitus ei myöskään ole nostamassa arvonlisäveroa, koska se iskisi juuri kaikkein pienituloisimpiin ihmisiin ja kuihduttaisi talouskasvua. Sen sijaan pääomaverotuksen ylintä luokkaa on jo nostettu ja ylimpiin tuloluokkiin kohdistuvan solidaarisuusveron pohjaa on jo laajennettu. Tämä on oikeudenmukaista toimintaa ja jäi edelliseltä hallitukselta vain puheen asteelle eli suomeksi sanottuna on tekemistä vaille valmis.

Oikeudenmukaisuustoimenpiteistä kaikkein suurin on kuitenkin se, että Suomen velkaantuminen tulee kääntää laskuun. Sen vuoksi talouden kuntokuuri jatkuu hallitusohjelmaa noudattaen tässäkin budjetissa. Vaikka käännekohta Suomen kansallistalkoissa on nyt tapahtunut, riittää meille jokaiselle töitä jatkossakin oikeudenmukaisuuden ja inhimillisyyden parantamiseksi. Työnteon tulee aina olla kannattavampaa kuin on kotona oleminen, vaikka koti on maailman paras paikka. Veroja tulee vähentää kaikilta tasapuolisesti. Inhimillisyys ja oikeusmukaisuus päätöksenteossa edellyttävät asennetta, että muiden tarpeet menevät oman edun edelle ja yhteinen isänmaan etu on yli kaiken.

20.12 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Suomi on menestynyt valmistamalla korkean teknologian tuotteita, jotka käyvät maailmalla kaupaksi. Se perustuu osaamiseen. Uusien itujen kasteluun tarvitaan tutkimusta, joka pohjaa perustutkimukseen ja kannustaa yrityksiä innovoimaan. Mutta mitä tekee Suomen hallitus? Se halvaannuttaa yliopistomaailman jättimäisillä leikkauksilla tutkimuksesta ja koulutuksesta. Se vie nuorilta toivoa vähentämällä rajusti ammattikoulutuksen rahoitusta ja koulutuspaikkoja. Ja hallitus kurittaa kylmästi niitä, joilla jo ennestään on todella tiukkaa arjessa: leipäjonojen asiakkailta leikataan toimeentulotukea, pienituloisilta eläkeläisiltä leikataan, lapsiperheillä pienenevät lapsilisät. SOSTE on arvioinut, että budjetin indeksijäädytykset ja leikkaukset voivat siirtää suuren joukon ihmisiä köyhyysrajan alapuolelle. Tässä joukossa on vammaisia tai toimintarajoitteisia henkilöitä, joiden toimeentulo koostuu eläkkeestä sekä muista tuista ja korvauksista. Invalidiliiton mukaan lääkärissä käyminen ja lääkkeiden ostaminen on vähentynyt taloudellisten syiden vuoksi. Ihmiset joutuvat päättämään, onko varaa leipään vai lääkkeisiin. Hyvinvointivaltiota on tullut kristallinhauras, ja hallituksen toimilla se murenee.

Pariisin ilmastopimuksen toivo hiipuu, kun hallitus antaa saastutustuen eli päästökauppakompensaation teollisuudelle. Se halvaannuttaa kehitystä, jota teollisuuskin niin kovasti tarvitsee: panostuksia puhtaaseen teknologiaan, energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan. VATT on kritisoinut energiantensiivisen teollisuuden tukia kalliiksi, ympäristötavoitteiden vastaisiksi ja tehottomiksi. Päästökauppatulot pitää ohjata kehitysteistyöhön ja ilmatorahoitukseen.

Hallituksen toimista voi kiittää työttömyysetuuden käytön laajennusta palkkatueksi tai starttirahaksi sekä pienyrittäjän maksuperusteista arvonlisäveroa. Pienyrittäjä selviää paremmin laskuista ajallaan, kun alv-tilitys tehdään yrittäjän saatua asiakkaaltaan maksun. Suuri osa uusista työpaikoista syntyy juuri pienyrityksiin. Yksinyrittäjälle tuki palkata apulainen, ensimmäinen työntekijä, olisi tosi tärkeä ja kaikille win-win-tilanne, kun tuen myötä syntyy uusi työpaikka. Moni yksinyrittäjä työskentelee uupumisen äärirajoilla, jolloin uusi työntekijä voi tuoda helpotusta. Antaisin tuen myös määräaikaisen palkkaamiseen, koska ymmärrän pienyrittäjän työllistämisen riskin ja luotan ihmisiin, että suuri osa palkatuista työntekijöistä saisi jatkoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

Hallitus aikoo kokeilla perustuloa, joka annetaan 2 000 pitkäaikaistyöttömälle. Miksei kokeilua voisi laajentaa myös mikroyrittäjiin? Heistä moni elää köyhyysrajan alapuolella. Perustulo on hyvä kannustin yrittämiseen ja työntekoon. Vihreiden budjettivaihtoehdossa korostuvat keinot saada työtä ja investointeja Suomeen. Muutoksen avaimet ovat ympäristöteknologiassa ja uusiutuvassa energiassa, nuorille tarjottavissa koulutusmahdollisuuksissa, työllistymistä edistävissä toiminnoissa, kuten työn ja sosiaaliturvan yhteensovittamisessa, sekä pienyrittäjyyden helpottamisessa.

Nykyinen tuki uusiutuvalle energialle, kuten syöttötariffi tuulivoimalle, on pian poistumassa. Viimeisetkin tuen turvin rakentuvat voimalat jauhavat pian sähköä ilmasta. Tariffien avulla tuulivoiman rakentaminen on saanut vauhtia. Jotta hyvä kehitys jatkuu, uusi tukijärjestelmä on saatava pian käyttöön. Sen ei tarvitse enää olla kovin antelias, sillä tekniikan kehityksen myötä kustannukset ovat laskeneet. Uusiutuvien energianlähteiden tukimalliksi me vihreät esitämme tarjouskilpailua eli huutokauppaan perustuvaa tukea. Vihreiden uusi pienenergiaohjelma vauhdittaisi maatalojen biokaasulaitoksia, maalämpöä ja aurinkoenergian pientuotantoa. Erityisesti julkisten rakennusten maalämpöön siirtymisessä on potentiaalia, ja aurinkoenergiasta on tehtävä houkutteleva vaihtoehto taloyhtiöille, kerrostaloille ja rivitaloille. Tehdään kerralla uusiutuvan energian kolmiloikka ja Suomi sataprosenttisesti uusiutuvilla toimivaksi vuoteen 2050 mennessä.

Luonnonsuojelusta ei ole varaa perääntyä. Luonnon monimuotoisuus hupenee pelottavasti vauhtia, ja menossa on kuudes sukupuuttoaalto. Jopa 2 000 metsässä elävää lajia on uhanalaisia, mutta vain alle 2 prosenttia Etelä-Suomen metsistä on suojeltuja. Silti hallitus on leikannut yli puolet luonnonsuojelualueiden hankinnasta ja Metso-ohjelman määrärahoista. Luonnonsuojelun rahoitus pitää nostaa vähintään vuoden 2015 tasolle. Monimuotoisuuden väheneminen ei koske pelkkiä lahopuussa eläviä hyönteisiä, joista vain tutkijat ovat kiinnostuneita. Monimuotoisuuden kriisi on tuhottuja virkistys- ja monikäyttömahdollisuuksia, avohakattuja lapsuuden vanhoja satumetsiä ja marjastusmaita, uhattuja lintukantoja, menetettyjä matkailumahdollisuuksia.

Suomen taloudessa on ollut alkuvuonna orastavaa kasvua erityisesti rakentamisen osalta sekä kaupan alalla lisääntyneen yksityisen kulutuksen vuoksi, mutta kasvusta puuttuu yksi tärkeä osa-alue eli vienti. Suomen talouden mahdollinen elpyminen on kestävävä vastaa, kun sitä tukee osaltaan vienti. Vientiä edistäisi se, että yritykset investoivat uuteen. Mahdollisuuksia on digitaloudessa, ympäristöteknologiassa ja palveluviennissä.

Maatalous on historiallisen syvässä kannattavuuskriisissä. Siksi 50 miljoonan euron tukipaketti on kannatettava ja viljelijän jaksamisesta on huolehdittava, mutta jatkossa on keskeistä saada alkutuotannolle parempi kannattavuus. Uudet kasvisvalkuaistuotteet, kuten härkäpapu, kiinnostavat kuluttajia. Myös ympäristöystävällisessä luomussa on kasvupotentiaalia, ja maaseudulla on mahdollisuuksia hajautetun uusiutuvan pienenergian tuotantoon. Maataloustukien uudistamista on jatkettava, jotta ne kohdistuvat entistä enemmän Itämeren suojeluun kohdentuviin toimiin.

Arvoisa puhemies! Meillä ei ole varaa tuupata ketään syvään köyhyyteen ja toivotonmuuteen. Vihreiden budjettivaihtoehdossa valtiontaloutta tasapainotetaan maltillisemmin (Puhemies koputtaa) yhdistämällä ilmastonmuutoksen torjunta, talouden vakaus ja tulevaisuus. Suurten leikkausten sijaan karsimme ympäristölle haitallisia tukia. Miksi hallitus sulkee silmänsä kaikkein köyhimpien ihmisten hädältä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

20.19 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Useimmiten eduskunnan budjettikeskustelussa opposition puolelta arvostellaan veronkorotuksia ja sitä, että tuet ovat liian pieniä. Minä aion nyt tehdä päinvastoin: arvostelen yhden veron poistamista ja yhtä uutta tukea.

Vero, jonka poistamisesta olen hyvin pahoillani, on makeisvero. Tämä tekee budjettiin noin 100 miljoonan euron loven. Hallituksen esittämistä perusteluistakin osa on asiaa, mutta loput sitten eivät. On totta, että nykyinen makeisvero on epäjohdonmukainen, mutta en mitenkään voi uskoa mahdolliseksi valmistella sellaista veroa, joka perustuisi valmiselintarvikkeen sisältämän lisätyn sokerin määrään. Tietävästi tällainen vero on esimerkiksi Unkarissa.

Pahinta makeisveron poistossa ei kuitenkaan ole se 100 miljoonan lovi verotuloihin, mikä aiheutuu välittömästi, vaan pahinta on vaikutus kansanterveyteen ja sitä kautta tulossa oleva jättilasku terveydenhoidolle. On kauan tiedetty, että ylipaino kasvattaa lukuisien sairauksien riskiä ja että erityisesti nuorten ylipainon yleistyminen on kansanterveyden ja samalla myös julkisen talouden aikapommi. Suurin piirtein joka viikko tulee uusia tutkimuksia nimenomaan sokerin vaikutuksesta ylipainoon ja sen terveysvaaroista. Toivon todellakin, että hallitus panee valmisteluun elintarvikkeeseen lisättyyn sokeriin perustuvan sokeriveron, joka on johdonmukainen ja jota alan teollisuus ei pysty syrjivänä riitauttamaan.

No, se tuki, jota haluan vielä tästä puhujapöytästä moittia, on täällä salissa debatissa jo moneen kertaan mainittu niin sanottu päästökauppakompensatio, joka on ensi vuodelle arvioitu 43 miljoonaksi ja koko vuosikymmenelle reiluksi 200 miljoonaksi. Tämä uusi tukiainen kohdistuu aloihin, jotka nauttivat jo ennestään yli 400 miljoonan arvoista etua alennetusta sähköverosta ja lähes 200 miljoonan etua energiaveroleikkurista. Carbon Market Watch -analyysijärjestö on myös muistuttanut siitä, että päästökaupan alaiset suomalaiset yritykset ovat vuosina 2008—2014 ansainneet päästökaupalla yli 480 miljoonan euron edestä ansiottomia niin sanottuja windfall-voittoja, koska ovat saaneet päästöoikeuksia ilmaiseksi ja myyneet ylijääneitä päästöoikeuksia markkinoilla ja myös laskuttaneet päästöoikeuden hinnan asiakkailtaan.

Kuten jo debatissa totesin, Suomelle olisi tarjolla mahdollisuus lyödä kaksi kärkeä yhdellä iskulla. Ihmiskunnan suurin haaste on ilmastonmuutos, ja kysyntä ratkaisuille, joilla ilmastonmuutos hillitään, on maailmalla kova ja voimakkaasti kasvava. Suomessa ympäristöteknologia eli cleantech on kasvanut jo metsäteollisuutta isommaksi teollisuudenalaksi sekä liikevaihdoltaan että työpaikkojen määrässä tai vientitulojen määrässä mitattuna. Alan maailmanmarkkinat kasvavat voimakkaasti. Alan ennustetaan kaksinkertaistuvan seuraavan 10 vuoden aikana. Kaiken järjen mukaan tulisi siis tukea ja kannustaa sellaisia aloja, joilla on suuri kasvupotentiaali, suuri tulevien työpaikkojen luomisen potentiaali, ja jotka myös tarjoavat ratkaisuja koko ihmiskunnan haasteisiin. Valitettavasti hallitus toimii aivan päinvastoin: se leikkaa tutkimusrahoja ja vie markkinoita energiatehokkuusratkaisuilta, jotka ovat suomalaisessa cleantechissä se kaikkein suurin potti.

Arvoisa puhemies! Olen keskustellut ihmisten kanssa, jotka ovat tehneet suomalaisen ympäristöteknologian vienninedistämistyötä. He kertoivat, että useilla yrityksillä suurin pullonkaula on kotimaisten referenssien löytäminen, siis kotimaisten asiakkaiden löytäminen, joiden luo he voisivat ulkomaiset mahdolliset asiakkaansa viedä katsomaan, miten heidän teknologiansa toimii. Suomalaiset ympäristöteknologian yritykset, useatkin, ovat joutuneet viemään esimerkiksi aasialaisia asiakkaitaan Ruotsiin katsomaan sitä, miten heidän ratkaisunsa toimivat. Se, että hallitus lisää jo ennestään suuria tukia kaikkein suurim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

pien saastuttajien tukemiseen, kaivaa maata jalkojen alta niiltä ponnisteluilta, joita tehdään suomalaisen ympäristötekniikan, hienon suomalaisen osaamisen, työpaikkojen luomisen eteen.

20.25 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Olen tähän puheenvuorooni koonnut eilen ja tänään käydyistä keskusteluista muutamia asioita, joita en debattikeskustelussa päässyt kommentoimaan.

Ensinnäkin ammatillisen koulutuksen säästöt ovat kauhistuttavan suuria, kun huomioidaan, että hallitus toteuttaa ensin säästöt ja sitten vasta rakenteellisen uudistuksen. Nimenomaan tämä järjestys on se ongelma. Seuraan parin ammattiopiston toimintaa hyvin läheltä, ja opettajat jo nyt tuskailevat ja uupuvatkin ammatti-identiteetin ja todellisuuden välisen ristiriidan kanssa. Opetustuntien vähentäminen tarkoittaa, ettei opettaja voi tehdä työtään hyvin, ja se näkyy myös oppimistuloksissa. Kaikkea opetusta ja opiskelua ei voi siirtää työpaikoille tai opiskelijoiden itseopiskeluun tai ryhmässä ilman opettajaa tapahtuvan opiskelun varaan. Tulevat säästöt entisestään pahentavat tätä tilannetta. Näin opettajat itse siitä omasta työstään minulle kertovat.

Toiseksi, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen eri tavoin on tulevaisuuteen investointia. Se pitäisi ainakin nähdä investointina. Siksi asian pitäisi olla mukana kaikessa päätöksenteossa. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kärkihanke ei auta, jos sitä ei saada mukaan kaikkeen politiikkaan. Yhtenä esimerkkinä on ehdotus makeisveron muuttamisesta sokeriveroksi. Olen edustaja Hassin kanssa täsmälleen samaa mieltä siitä, että veron mekaaninen poisto on huono asia, mutta sitä voidaan toki kehittää parempaan muotoon.

Mutta kaikkein tehokkain tapa edistää terveyttä ja hyvinvointia on köyhyyden vähentäminen, sillä sosioekonomiset erot selittävät terveyseroja huomattavan paljon. Nyt hallitus toimillaan lisää köyhyyttä ja terveyseroja, ja tämä tulee kyllä pitkässä juoksussa kalliiksi yhteiskunnalle. Erityisen huolestuttavaa on lapsiperheköyhyyden lisääntyminen, sillä edellisen laman aikana lapsiin kohdennettuja säästöjä maksetaan osittain edelleen.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Suomi nousee jaloilleen vain uusien tuotteiden ja innovaatioiden avulla, jotka sitten pitää saada vielä myydyksi sinne maailmanmarkkinoille. Siksi koulutukseen, tutkimukseen, tuotekehittelyyn, innovaatiotoimintaan ja markkinointiosaimiseen panostamisen tulisi olla budjetissa ensisijaista. Valitettavasti juuri näistä asioista hallitus säästää ja vie tällä tavalla kasvun edellytyksiä. Koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoiminta pitäisi nähdä tulevaisuuteen investointina. Se ei ole kulutuserä.

20.28 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Osana työllisyyttä lisääviä toimia hallitus on päättänyt myös, että ulosottoon liittyviä, työllistymisen estäviä kannustinloukkuja puretaan. Tarkoitus on myöntää ulosottoon helpotuksia työllistymisen kannustamiseksi ja pienituloisten ylivelkaantuneiden henkilöiden aseman helpottamiseksi. Tämä on hyvä asia. Oikeusministeriö selvittää, millä keinoin työllistymisen kannustinloukkuja saataisiin puretuksi. Valmistelussa arvioidaan ulosoton suojaosuuden korottamisen mahdollisuudet ja vaikutukset. Hallitus selvittää myös muita mahdollisuuksia kuin suojaosuuden korottamisen. On tärkeää, että toimenpide kohdistetaan työllistyviin velallisiin. Tarkoitus ei ole tehdä yleisiä helpotuksia hyväpalkkaisten ulosottovelallisten asemaan eikä muutoksia, jotka olisivat arveluttavia maksumoraalin tai luottoyhteiskunnan toimivuuden kannalta.

Arvoisa puhemies! Ulosotto-toimen rakenneuudistuksella, Ura-hankkeella, tavoitellaan tuottavuuden ja taloudellisuuden parantamista ulosotossa vaarantamatta asianomaisten oi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

keusturvaa. Ulosottolaitos organisoidaan yhdeksi virastoksi. Toimipaikkaverkosto mää-
rätty asiakkaiden palveluntarpeen ja viranomaisten toiminnallisten tarpeiden perusteella.
Työkulkujen osalta tavoitteena on tehostettu täytäntöönpanoprosessi. Hankkeeseen liittyy
myös tietojärjestelmäuudistus, jonka tarkoitus on kehittää sähköisiä asiakaspalveluja ja au-
tomatisoida ulosottotiedonhankintaa sekä -menettelyä, jotta ulosottokäsittelyä voidaan te-
hostaa ja nopeuttaa. Tietojärjestelmäuudistukselle on sovittu 10 miljoonan euron lisärahoi-
tus vuosille 16—18. Hankkeen arvioidaan valmistuvan vuoden 18 loppuun mennessä.

Arvoisa puhemies! Hankkeen yhtenä tavoitteena on tehostaa ulosottolaitoksen täytän-
töönpanoprosessia. Tarkoitus on jakaa ulosottoasioiden käsittelyketjun sisältämät tehtävät
uudella tavalla eri henkilöstöryhmille asian laadun ja vaativuuden mukaan. Tämä hanke to-
teutetaan hyvässä yhteistoiminnassa ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen ulosottolai-
toksen henkilöstön ja sen edustajien kanssa.

20.31 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Hallituksen budjetti-
esitys noudattelee valittua tuttua linjaa. Sen suhteen suurimmat valuviat ovat se, että työöl-
lisyysilanteen hoitamiseen ei panosteta tarvittavalla tavalla, sekä se, että niukkuutta jae-
taan hyvin epäoikeudenmukaisesti. Leikkauspolitiikan hyväksyttävyydeltä on pudonnut
pohja pois viimeistään siinä vaiheessa, kun kansalaisten arjesta leikatut rahat eivät ohjau-
dukaan velkaantumisen kääntämiseen vaan niistä on varaa myöntää helpotuksia myös hal-
lituspuolueiden omille eturyhmille. Hallituksen veronkevennyksetkin hyödyttävät enem-
män parempituloisia. Ei ole oikeudenmukaista, että ostovoima kasvaa eniten niillä, jotka
tienaavat tänä vuonna vähintään 7 000 euroa kuussa, tai se, että yrittäjävähennys suosii eni-
ten ylimpien tuloluokkien ihmisiä.

Mitä nyt tarvitaan? Nyt tarvittaisiin kipeästi nopeita toimia, joilla saataisiin aikaan kas-
vua ja työpaikkoja, ihan käytännössä. Jos hallituksella olisi tähän selkeä ohjelma ja mää-
rätietoisia toimia, leikkaukset voisi vielä jotenkin ymmärtää. Itse asiassahan te viette tilan-
netta paljon huonompaan suuntaan koulutusleikkauksilla, joilla murennetaan vielä tulevai-
suuden osaamispääomastakin.

Arvoisa herra puhemies! Maan turvallisuustilanne huolestuttaa monia. Olemme joutu-
neet Suomessa viime aikoina kohtaamaan sellaisia ilmiöitä, joita ei aiemmin edes osannut
kuvitella. Väkivalta on kaikissa muodoissaan tuomittavaa. Tässä tilanteessa olisi tärkeää,
että turvallisuudesta vastaavien viranomaisten resursseista pidettäisiin huolta. Mutta mitä
tekee hallitus? Se leikkaa poliisien määrää sadalla ensi vuonna. Jo tämän vuoden taso, noin
7 200 poliisia, on kansainvälisessä vertailussa vähän, ja se jää asiantuntijoiden suositta-
masta 7 500 poliisin tasosta merkittävästi. Se, että siitä ollaan leikkaamassa vielä lisää, on
mielestäni jotenkin käsittämätöntä. Ensi vuonna meillä valmistuu 250 poliisia, se on 200
enemmän kuin tänä vuonna. Pahinta, mitä nyt voidaan tehdä, on laittaa heidät suoraan kor-
tistoon. Sen myötä poliisin uran houkuttelevuus romahtaisi, ja tätä kautta poliisien määrän
nostaminen olisi myöhemminkin käytännössä äärimmäisen haasteellista.

Poliisien määrä liittyy suoraan myös liikenneturvallisuuteen, ja sen suhteen olen todella
huolissani. Muun muassa kabotaasipäätökset ja samanaikainen valvonnan määrän vähene-
minen muodostavat melkoisen aikapommin, joka voi tulla kenen tahansa eteen liikentees-
sä. Omaan maakuntaani osuvat kipeästi aiheet heikentää Turun helikopteritukikohdan huo-
non sään toimintavalmiutta. Käytännössä Turun lentokenttä ollaan sulkemassa yöaikaan.
Muutoksella on vaikutuksia meripelastustoimintaan saaristossa, ja se tekee määrättyissä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

olosuhteissa ja alueilla meripelastustehtävien suorittamisen täysin mahdottomaksi. Vetoan tässä vielä hallitukseen, että tätä asiaa harkitaan vielä uudelleen.

Arvoisa herra puhemies! Hallituksen tapa lähteä tasapainottamaan valtiontaloutta on kassannut taloudellisia ongelmia vähävaraisille. Monien eri leikkausten yhteisvaikutukset laittavat monet ihmiset todella koviin vaikeuksiin. Samaan aikaan työllistyminen ja toimeentulo ovat heikentyneet, ja vastaavasti erilaiset omavastuut sekä kustannukset ovat nousseet, mikä vaarantaa monelle jopa perustarpeiden tyydyttämisen. On arvioitu, että budjettiesityksen indeksijäädytykset ja leikkaukset voivat siirtää suurenkin joukon ihmisiä köyhyysrajan alapuolelle.

Sosiaaliturvaetuksien heikennykset kasvattavat toimeentulotuen tarvetta. Pienituloiset eläkeläiset jäävät jälleen leikkausten maksajiksi. Järjestöt tuntevat ihmisten arjen hyvin, ja sieltä järjestökentältä kuuluu hälyttävää tietoa siitä, että lääkärissä käyminen ja lääkkeiden ostaminen on vähentynyt taloudellisten syiden vuoksi. Tästä me tulemme maksamaan kallista laskua, ja tämä on inhimillisen elämän kannalta täysin väärin.

Vaikeina aikoina päätösten oikeudenmukaisuuden merkitys korostuu. Kansa voittaa vaikeudet parhaiten yhtenäisenä. Nyt hallituksen politiikka jakaa kansaa hyvä- ja huono-osaisiin entisestään. Näiltä pohjilta kannan suurta huolta siitä, miten saamme talouden ja työllisyyden kasvuun. Meidän tulisi tukea toinen toistamme vaikeiden aikojen yli, ja nyt uhkaa osa porukasta jäädä pahan kerran kyydistä.

20.35 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Tämän budjetin mielestäni kaikkein tärkein sisältö on se, että yrittäjyyteen panostetaan hyvin paljon ja monella tavalla. Yrittäjät luovat työpaikkoja. Yritykset synnyttävät niitä. Julkinen sektori työllistää, ja siellä tehdään arvokasta työtä, mutta tiedämme, että se ei kuitenkaan meidän vientiämme vahvista eikä meidän taloutemme perustaa sitä kautta edesauta.

Hallitus toteuttaa arvonlisäveron maksuperusteisuuden. Se on kauan esillä ollut asia, joka nyt toteutuu. Kiitos siitä. Yrittäjävähennys tulee käyttöön, 5 prosentin vähennys. Sitä on täällä monessa puheenvuorossa arvosteltu hyvin voimakkaasti sen tähden, että väitetään, että se hyödyttää suurituloisia eniten. Toki näin on, mutta se puoli on tainnut jäädä kokonaan ajattelematta, että se apteekkari, jolla on suuret tulot, saattaa itse tehdä nyt hyvin paljon töitä, ja nyt kun hän saa tämän veronkevennyksen, niin hän palkkaa yhden tai kaksi työntekijää apteekkiinsa, ja kun me vanhenemme ja käytämme lääkkeitä entistä enemmän, niin tarvetta tähän työntekijöiden määrän lisäämisen varmasti on useimmissa apteekeissa. Näin ollen se koituu mahdollisesti työttömänä olevan farmaseutin hyväksi, kun hän saa koulutustaan vastaavan työpaikan apteekista. Sama tapahtuu insinööritoimistoissa, ehkä asianajotoimistoissakin, että siellä on tarvetta uusille työntekijöille ja tulee sitä palkanmaksukykyä entistä enemmän. Tietysti näissä matalamman tulotason yrityksissä tämä on tarpeen myös yrittäjän oman toimeentulon ja yrittäjäriskin tuoman epävarmuuden pienentämiseksi. Eli siis yrittäjävähennys on erinomaisen hyvä asia. Kannatamme sitä lämpimästi, ja se on ollut tavoitteena. Perhekustannusten tasauksen kautta yrityksille myös luodaan ensimmäisen kerran, tämän hallituksen toimesta, vastaantulo 2 500 euron korvauksella. Yrittäjyys on siis se avainasia, jolla työllisyyttä ja Suomea nostetaan, ja nimenomaan pk-yritykset tekevät siinä arvokkainta työtä, koska sinne ne työpaikat ensi sijassa syntyvät.

Kilpailukykysovimuksesta on täällä paljon käyty keskustelua. Kun me olemme yhteisvaluutassa, meillä ei ole devalvoitumisen mahdollisuuksia, kuten esimerkiksi Ruotsissa on. Ruotsi ei ole devalvoinut, mutta sen kruunu on kellunut ja devalvoitunut, ja se on saa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

nut sitä kautta kautta vuosien hyötyä viennillensä. Suomella ei vastaavaa ole, kun valitettavasti olemme tässä yhteisvaluutassa, joka ei Suomen tilanteeseen lainkaan nykyisin sovi. Työmarkkinaosapuolet tekivät arvokkaan työn, kun solmivat kilpailukyksopimuksen. Sitä en ymmärrä, miksi juuri julkisten alojen työntekijöiden lomarahoja päätti ammattiyhdistysliike leikata 300 eurolla. Miksi sitä ei tehty kaikille tai sitten hoidettu jollakin muulla tavalla? Mutta näin on työmarkkinoilla sovittu. Onneksi kun nyt kiky-sopimus sellaisenaan suosi hyvätuloisia, niin sen hallitus korjasi veroratkaisuillaan niin, että se suosii pieni- ja keskituloisia sitä kautta.

Sosialidemokraattien kanta kiky-sopimukseen on ollut aika sekava. Edustaja Ihalainen, hänen kanssaan kun olen keskustellut, oli jopa kättilönä tälle kiky-sopimukselle, mutta nyt sitä monet sosialidemokraattiset kansanedustajat ovat täällä arvostelleet, ja nyt on se kuva, että jotkut jopa vastustavat sitä, kun se syntyi. Vihreät väittävät, että kiky-sopimus betonoi kaikki uudistukset Suomessa. Näin ei tapahdu. Pääministeriltä sitä päivällä kysyin, ja hän totesi, että ensi vuoden ajan uudistukset eivät ehkä ole niin mahdollisia muuta kuin neuvottelujen kautta. Mutta ei kiky-sopimus ole ikuinen. Kyllä sillä saadaan niin paljon hyötyä suomalaisen talouteen, että kannatti se tehdä ja sitten odottaa joittekin muitten parannusten kanssa pikkuisen aikaa. Nimittäin se vaihtoehto, jota näyttää vasemmistoliitto ajavan, kun vastustaa kiky-sopimusta, on se, että se haluaa tukea AKT:ta ja niitä, jotka eivät olisi sopimukseen lähteneet, jotka olisivat tänä syksynä tai ensi talvena panneet Suomen pyörät seisahduksiin, ja se olisi ollut katastrofaalinen vaihtoehto Suomen taloudelle.

Eli tältä osin tapahtui viisaasti, kun se saatiin ja työrauha saatiin joksikin aikaa. Lisäksi se synnyttää sen noin 40 000 työpaikkaa, ja se, mikä on jäänyt unohduksiin: kiky-sopimus aivan varmasti turvaa tuhansia työpaikkoja, jotka ilman sitä olisivat kaatuneet, ja työttömyys olisi kasvanut. Tämä siis kertoo hallituksen määrätietoisesta ja viisaasta politiikasta, ja sen tulokset alkavat näkyä.

Tämän pääluokkakokohtaisen keskustelun aikana havaitsin, että sosialidemokraatit vaativat, niin kuin muukin oppositio, suunnilleen joka pääluokkaan mittavia lisäyksiä. Veroja he vaativat pidettäväksi ennallaan — mikä tietysti käytännössä merkitsisi kiky-sopimuksen rikkomista — ja sitten vaativat, että velkaa ei saa ottaa. Tämä on täysin absurdi tilanne. Eihän niin voi olla, että menoja lisättäisiin valtavasti, verotuloja ei lisättäisi ja velkaa ei otettaisi. Mistä se raha tulisi? Ei mistään. Näin ollen tämä hallituksen politiikka on vastuullista, ja sen tulokset alkavat näkyä: työllisyys paranee, bkt kasvaa, kun se viime kaudella meni alaspäin, kilpailukyky paranee, ja saamme jopa velkaantumisenkin hallintaan tällä ohjelmalla, ja minä uskon, kuten pääministerikin, että 72 prosentin työllisyysaste on saavutettavissa, kunhan määrätietoisesti mennään eteenpäin.

20.43 Kari Kulmala ps: Arvoisa puhemies! Budjetissa esitetään muutettavaksi lapsilisä-lain lapsilisän suuruutta koskevaa pykälää. Suomeksi sanottuna tämä tarkoittaa sitä, että lapsiperheen tulot pienenevät lapsilisän pienenemisen vuoksi. Lähes suora lainaus hallituksen esityksestä: "Lapsilisälaissa säädetään alle 17-vuotiaan lapsen elatusta varten valtion varoista maksettavasta lapsilisästä. Suomessa lapsilisä toimii tulontasauksena lapsiperheiden ja lapsettomien kotitalouksien välillä. Lapsilisää maksetaan perheelle lapsesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi, ja se on lapsikohtainen, kaikille lapsiperheille maksettava etuus."

Lapsilisälakiin on viime vuosina tehty useitakin muutoksia, mutta itse lapsilisän perusteisiin ei ole uskallettu puuttua. Se on edelleen jokaisen perheen oikeus, olipa vanhempien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

tulotaso mitä tahansa. Itse pitäisin parempana, että lapsilisät olisivat progressiivisia tuloja, vanhempien tulotasosta riippuvaisia, ja silloin kun toisen vanhemman tulot olisivat esimerkiksi 70 000 euroa tai enemmän, ei lapsilisää enää myönnettäisi.

Arvoisa puhemies! Sitten ihan erilaiseen asiaan eli poroaitojen rakentamisesta ja kunnossapidosta olevaan kohtaan.

Budjetissa esitetään myös, että eduskunta hyväksyisi esityksen poroaitojen rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä muista toimenpiteistä porojen pääsyn estämiseksi toisen valtakunnan alueelle. Esityksen tavoitteena on siis hyväksyä ja saattaa kansallisesti voimaan Kaarasjoella 9. joulukuuta 2014 tehty Suomen ja Norjan välinen uusi poroaitasopimus, joka korvaa vanhan vastaavan sopimuksen. Tarkoituksena on estää porojen pääsy Suomen ja Norjan välisen rajan yli. Sopimuksessa ei ole sinänsä mitään erikoista, koska Suomella on vastaavanlaiset poroaitasopimukset myös Ruotsin ja Venäjän kanssa, ja ne ovat toimineet pääosin hyvin.

Esityksen mukaan sopimuksen sisältö on suurin piirtein sama kuin aikaisempi vastaava sopimus Suomen ja Norjan välillä. Merkittävimmät muutokset tässä sopimuksessa ovat uusien aitojen rakentaminen Inari- ja Tenojokilaaksossa sekä porojen rajanylitykseen liittyvän selvitysmenettelyn yksinkertaistaminen ja sujuvoittaminen. Vanhan poroaitasopimuksen mukaan kummankin maan poronmistajat ovat olleet velvollisia paimentamaan poroja siten, etteivät ne pääsisi toisen valtakunnan alueelle. Tämä lienee käytännössä varsin haastavaa, mutta suomalaiset poromiehet ovat onnistuneet siinä hyvin, koska viime aikoina porojen rajanylityksiä on tapahtunut vain Norjasta Suomeen päin. Nämä norjalaiset porot ovat viime aikoina aiheuttaneet keskimäärin noin 100 000 euron vuotuiset vahingot Tenojokilaaksossa Suomen puolella. Suomalaiset tilanomistajat ovat joutuneet odottamaan korvauksia parikin vuotta, mitä pidän kohtuuttomana itse kullekin. Jo aikaisemmin tänään kerroin, millä tavalla tätä korvauskäytäntöä saataisiin helpotettua.

Arvoisa puhemies! Pidän kumpaakin esitystä erittäin hyvänä ja tarpeellisena. Samanlainen aita pitäisi kuitenkin saada myös Venäjän ja Suomen välille Kainuuseen, Pohjois-Karjalaan sekä Etelä-Karjalaan rajasusien vuoksi. Tällä voitaisiin tehokkaasti vähentää susien tuloa Suomeen Venäjän Karjalasta. Tällä hetkellä rajasusien liikkumista ei estä mikään.

20.47 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Viime kaudella pikavippejä suitsittiin määräämällä korkokatto alle 2 000 euron lainoille, joiden korko sai olla enintään 50 prosenttia plus peruskorko. Nykytilanne on se, että pikavippiyritykset kiertävät tätä lain kirjainta myöntämällä yli 2 000 euron lainoja, joita korkokattoraja ei koske. Käytännössä niistä maksetaan usein vähemmän kuin myönnetty määrä, eli lainaa pilkotaan osiin ja näin lainojen korko voi kuitenkin karata pilviin, toisin kuin alkuperäisessä korkokattolainsäädännössä oli tarkoitus. Hätätilanteessa otetulla pikavipillä voidaan usein maksaa vaikkapa kodin vuokra. Olisinkin tänään kysynyt ministeriltä, näkisikö hän, että jotain voitaisiin tehdä tällä vaalikaudella näiden pikaluottoyritysten korkokiskonnan suitsimiseksi, vaikkapa lakimuutoksia.

Arvoisa puhemies! Näiden pikalainojen hoitaminen voi koitua joillekin mahdottomaksi ja aiheuttaa maksuhäiriömerkintöjä. Suomessa on tällä hetkellä ennätyksellinen määrä maksuhäiriöisiä ihmisiä, jo yli 370 000. Maksuhäiriömerkinnät voivat muodostaa ihmisille todellisen ongelman muun muassa asunnon hankkimisen yhteydessä. Moni vuokranantaja vaatii vuokralaiselta kotivakuutuksen. Kotivakuutuksen saaminen puolestaan voi olla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

mahdotonta, koska vakuutusyhtiöt eivät ehkä kotivakuutusta myönnä juuri tämän maksuhäiriömerkinnän vuoksi.

Arvoisa puhemies! Kotivakuutukset kuuluvat vapaaehtoiisiin vakuutuksiin, joissa on voimassa sopimusvapaus. Vakuutusyhtiöillä ei ole velvollisuutta tehdä vakuutussopimusta jokaisen sitä haluavan kanssa. Maksuhäiriömerkintä voi olla hyväksyttävä syy vakuutusyhtiölle kieltäytyä vakuutuksen myöntämisestä, mikäli sen perusteella voidaan objektiivisesti arvioida, että asiakas tulee jatkossakin laiminlyömään vakuutusmaksun suorittamisen. On varsin yleistä, että vakuutusyhtiöt epäävät kotivakuutuksen pelkän luottohäiriömerkinnän perusteella, vaikka vakuutussopimuslain tarkoitus on ollut, että käteismaksun hyödyntäminen olisi maksuhäiriötapauksissa pääsääntö. Käytäntö on kuitenkin täysin toinen. Maksuhäiriömerkintä usein estää kotivakuutuksen saamisen, ja näin mahdollinen muutto esimerkiksi työn perässä toiseen kaupunkiin voi olla mahdotonta.

Arvoisa puhemies! Työttömiä kannustetaan ottamaan työtä vastaan myös kotikunnan ulkopuolella, vähän kauempaa. Monilla tähän olisi myös tahtotilaa. Maksuhäiriömerkintä voi kuitenkin olla este siirtymiselle toiselle paikkakunnalle työn perässä. Vuokra-asuntoa toiselta paikkakunnalta ei ehkä saakaan mahdollisen maksuhäiriömerkinnän vuoksi.

Arvoisa puhemies! Koti on yksi ihmisen elämän toimimisen perusedellytyksistä. Olisinkin halunnut arvoisalta ministeriltä kysyä: miten näitä ihmisiä voitaisiin auttaa uuden työelämän alkuun toisella paikkakunnalla?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä puheenvuoron edustaja Kivirannalle, ja sen jälkeen tämän asian käsittely keskeytetään.

20.51 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Käytän tämän toisen puheenvuoroni yleiskeskustelussa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta.

Suomalaisessa koulutusjärjestelmässä ammattikorkeakoulut ovat parinkymmenen vuoden toiminta-aikanaan vakiinnuttaneet asemansa osana koulutusjärjestelmäämme. Ammattikorkeakoulujen opiskelijamäärä oli vuonna 2015 liki 140 000 opiskelijaa, joista noin 10 000 oli jatkotutkinnon eli ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittajia. Sekä opiskelija- että tutkintomäärät ovat olleet kasvavia. Tästä kokonaismäärästä noin 30 prosenttia opiskelee tekniikan alalla sekä 29 prosenttia sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla. Nämä kaksi yhteiskunnassamme erittäin näkyvää alaa vastaavat yli puolesta ammattikorkeakoulujen koulutuksesta.

Nämä lukumäärät osoittavat sen vahvan voimavaran, joka alueellisesti toimivassa ammattikorkeakouluverkostossamme on. Varmistaaksemme tämän koulutuksen laadun ja aseman maassamme tulee kehittää sekä ammattikorkeakoulujen keskinäistä että ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välistä yhteistyötä laaja-alaisesti. Yhteistyön tulee toimia mahdollistajana siten, että molempien osapuolten vahvuudet tulevat yhteiseen käyttöön. Tällöin tulee ottaa huomioon ammattikorkeakoulujen vahvat työelämäyhteydet sekä yliopistojen korkeatasoinen teoriaosaaminen.

Arvoisa puhemies! Hyvällä yhteistyöllä saavutamme lopputuloksen, joka vahvistaa molempien osapuolten toimintaa. Yhteistyön myötä myös ammattikorkeakoulujen kannalta on hyödyllistä keskittyä tiettyihin vahvoihin paikallisiin aloihin, jolloin korkeakoulu kykenee toimimaan vahvana alueellisena vaikuttajana. Se on eräs ammattikorkeakoulun perustehtävä. Yhteistyön myötä tulee myös mahdolliseksi säilyttää korkeakoulutuksen hyvä laatu ja samalla ylläpitää nykyinen laaja-alainen koulutusohjelmien tarjonta. Tämä ei tarkoita

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2016 vp

sitä, että jokainen korkeakoulu tarjoaisi kaiken mahdollisen koulutuksen, vaan kukin tarjoaisi sitä koulutusta, jonka toteuttamiseen on parhaat edellytykset sekä alueellisen koulutustarpeen että alueen realistisen opiskelijamäärän mukaan. Yhteistyön myötä korkeakoulujen käyttäessä mahdollisesti myös yhteisiä tiloja saadaan hyötyä myös nousseista tilojen käyttöasteista, jolloin tilavuokrien sijaan saadaan rahaa ohjatuksi tutkimukseen ja opetukseen.

Arvoisa puhemies! Poliittisella päätöksenteolla pystymme luomaan ympäristön, joka turvaa ammattikorkeakoulujen kehityksen myös tulevaisuudessa. Laaja-alaista yhteistyötä tekemällä ammattikorkeakoulut pystyvät tehokkaasti vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja turvaamaan yritysten ammattitaitoisen työvoiman saannin sekä toimimaan vahvana alueellisena kehittäjänä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, on sovittu, että tämä keskustelu keskeytetään ennen viimeistä puheenvuoroa. Äsken, ennen edustaja Kivirannan puheenvuoroa, vain edustaja Kulmala oli puhujalistalla. Siitä syystä ilmoitin, että asian käsittely keskeytetään.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.